

DEEL I  
ALGEMEEN

## I. Principes

1. ALGEMEEN — Het beslag- en executierecht is het sluitstuk van de civiele rechtsorde. De wetgever moet voorzien in een burgerlijke rechtspleging die beantwoordt aan de eisen van voldoende toegankelijkheid, kwaliteit en efficiëntie. De rechtshandhaving blijft echter illusoir wanneer het niet mogelijk blijkt om de uitkomsten van die civiele procedures op een doeltreffende wijze te effectueren.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens beschouwt het recht van de burgers op de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing in het verlengde van art. 6 E.V.R.M. Het recht op een eerlijk proces is illusoir als de interne rechtsorde tolereert dat een definitieve en bindende rechterlijke beslissing zonder gevolg blijft(1).

De wetgever heeft in de afgelopen periode verscheidene initiatieven genomen om het executierecht doeltreffender te maken. Ook na de grote hervorming door de wet van 14 januari 1993 is het executierecht het voorwerp gebleven van een voortdurende wetgevende belangstelling. Hierbij stonden zowel de efficiëntie als de humanisering van de tenuitvoerlegging voorop.

Een innovatie van fundamentele aard is de wet van 29 mei 2000 houdende oprichting van een centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling (*B.S.* 9 augustus 2000). Deze wet strekt ertoe het bestaande systeem der „manuele” beslagberichten te vervangen door één centraal geïnformatiseerd bestand van berichten. Het uitgesproken doel van de hervorming is de efficiëntie van het beslagrecht te verhogen. Tot op heden is deze wetgeving echter nog niet in werking getreden en laten de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten op zich wachten (*infra* nr. 21).

De hervorming van de beslagberichten werd aangegrepen om ook nog andere wijzigingen aan te brengen aan het beslagrecht. Een aantal van deze, vooral technische, wijzigingen vervat in de wet van 29 mei 2000 is in werking getreden op 1 juli 2001(2).

Verder moet worden gewezen op de invoering van het nieuwe artikel 1412bis Ger.W. dat grenzen stelt aan de uitvoeringsimmunitieit van de overheid en waarmee de rechtspraak in de onderzochte periode aan de slag ging. Het uitvoerend beslag op onroerend goed werd efficiënter gemaakt door het

---

(1) E.H.R.M. 28 september 1995 (*Scollo t/ Italië*); E.H.R.M. 19 maart 1997 (*Hornsby/Griekenland*), *Jaarboek Mensenrechten* 1996-97, 308-312, *R.T.D.Civ.* 1997, 1009. Zie i.v.m. de schending van art. 1 Eerste Protocol E.V.R.M. bij aantasting recht op reële executie van de verhuurder (uitdrijving huurder): E.H.R.M. 28 juli 1999 (*Immobiliare Saffi t/ Italië*), *R.W.* 2001-2002, 1000 met bespr. D. VAN EECKHOUTTE.

(2) K.B. 31 mei 2001, *B.S.* 20 juni 2001. Zie hierover S. BRIJS, „Inwerkingtreding op 1 juli 2001 van diverse wijzigingen aan het beslagrecht”, *R.W.* 2001-2002, 254.

gewijzigde art. 1580 Ger.W. dat aan de notaris ruimere bevoegdheden verleent om op te treden in geval van obstructie vanwege de beslagene of de bewoner door de wet van 18 mei 1998 (*B.S.* 18 juli 1998) (*infra* nr. 116). Van groot belang is ook de door de wet van 5 juli 1998 ingestelde mogelijkheid van de onderhandse verkoop na beslag op onroerend goed (art. 1580*bis* en *ter* Ger.W.) (*infra* nr. 119). Verder kan gewezen worden op het nieuwe art. 1709*bis* Ger.W. dat aan arbiters de bevoegdheid verleent om de partijen tot de betaling van een dwangsom te veroordelen.

Van fundamentele aard is uiteraard de wet van 5 juli 1998 tot invoering van de procedure van collectieve schuldenregeling. Het doel van de wetgever is hier ook aan de problematiek van de schuldoverlast een oplossing te bieden die beantwoordt aan de gewijzigde maatschappelijke opvattingen inzake insolventie („*fresh start*”), maar die tegelijk ook efficiënt is in de zin dat globaal genomen de posities van zowel de debiteur als zijn schuldeisers erop vooruit gaan in vergelijking met de toestand waarin zij zich zouden bevinden zonder het bestaan van deze collectieve procedure (*infra* nr. 148).

Efficiëntie en humanisering konden worden verzoend in de wet van 30 november 1998 tot invoering van de artikelen 1344*bis-sexies* Ger.W. met betrekking tot de uithuiszetting (*infra* nr. 5).

2. Talrijke andere wetwijzigingen zagen het daglicht. Het regime van de beslagbaarheid van loon- en soortgelijke schuldvorderingen werd in belangrijke mate gewijzigd door de wet van 24 maart 2000 tot wijziging van de artikelen 1409, 1409*bis*, 1410 en 1411 (*infra* nr. 43). Het nieuwe stelsel valt op door zijn grote complexiteit. Deze „*fine tuning*” door de wetgever getuigt eerder van pusillanimitieit. Verder werd de problematiek van de beslagbaarheid van bedragen uitgekeerd als geneeskundige verstrekkingen geregeld in art. 1410 § 2 Ger.W. zoals gewijzigd door de wet van 18 maart 1999.

In het kader van de humanisering van het beslagrecht past ook de wijziging van de publiciteit van de verkoop bij roerend beslag (art. 1516 e.v. Ger.W.) door de wet van 7 mei 1999 (*B.S.* 2 juli 1999)(3). Het aanbrengen van aanplakbrieven aan de woonplaats van de debiteur werd als onnodig stigmatiserend beschouwd.

Ook andere wetgevende initiatieven hadden hun weerslag op het executierecht. In dat verband moet in de eerste plaats gewezen op de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van de Notariswet. Hierdoor worden o.m. de regels gewijzigd inzake de totstandkoming van de notariële akte (art. 12) en de verwijzing in de akte naar andere notariële akten (art. 19) (*infra* nr. 73). Van praktisch belang is ook de regel uit art. 54, tweede lid Notariswet luidens welk de in opvolging benoemde notaris van rechtswege is belast met de gerechtelijke opdrachten die aan zijn voorganger waren toevertrouwd (*infra* nr. 111). Ook de wijziging van de fiscale procedure verdient te worden

---

(3) Zie hierover: H. BOULARBAH, „Chronique de législation”, *J.T.* 2000, 387.

vermeld en in het bijzonder regels betreffende de invordering ten laste van echtgenoten (*infra* nr. 132). Volledigheidshalve kunnen nog worden vermeld: de bevoegdheden van de beslagrechter met betrekking tot de herstelmaatregelen inzake stedenbouw (thans: art. 153 Decreet van 18 mei 1999) en van de („maritieme”) beslagrechters in het raam van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden en in het raam van de wet van 22 april 1999 betreffende de Exclusieve Economische Zone van België in de Noordzee (*B.S.* 10 juli 1999).

Tenslotte heeft het vernieuwde insolventierecht het beslagrecht evenmin onberoerd gelaten. Zo worden onder het nieuwe gerechtelijk akkoord de executierechten van de schuldeisers aan banden gelegd (art. 13, tweede lid, 21, 22 en 30 *W.Ger.Akk.*) en wordt aan de rechtbank van koophandel — en dus niet de beslagrechter — de bevoegdheid verleend om te oordelen over de opheffing van bewarende beslagen die in strijd komen met de akkoordprocedure (art. 22) (*infra* nr. 41). Ook het nieuwe faillissementsrecht heeft zijn invloed doen gelden. Te denken valt aan het terugdringen van individuele executierechten (zie art. 100 *Faill.W.* m.b.t. de hypothecaire schuldeiser, *infra* nr. 130). Van fundamentele aard is de mogelijke verschoonbaarverklaring van de gefailleerde waardoor de verhaalbaarheid van de restschulden na faillissement wordt uitgesloten (art. 82 *Faill.W.*).

## II. Reële executie

**3. BEGRIP** — De reële executie wordt deze vorm van tenuitvoerlegging genoemd waarbij de schuldenaar daadwerkelijk wordt gedwongen tot de prestatie waartoe hij is veroordeeld of waartoe hij zich verbonden heeft(4).

Reële executie mag niet leiden tot dwanguitoefening op de persoon van de executieplichtige. Uit dit algemeen rechtsbeginsel vloeit voort dat elke fysieke dwanguitoefening op een persoon, onder meer om hem aan een lichamelijk of geestesonderzoek te onderwerpen uitgesloten is(5).

De machtiging tot reële executie moet door de rechter uitdrukkelijk worden verleend. Een vonnis waarbij de huurovereenkomst ontbonden wordt verklaard vanaf een bepaalde datum verleent geen toelating tot uitdrijving, ook niet impliciet(6). De noodzaak dat de uitvoerbare titel de veroordeling zo nauwkeurig mogelijk weergeeft (*infra* nr. 77), geldt *a fortiori* wanneer die titel strekt tot reële executie(7).

---

(4) Zie hierover i.h.b. de omvangrijke studie van P. Taelman, „Reële executie”, in *Beslag- en executierecht*, Antwerpen, 2001, 235-283.

(5) *Cass. 17 december 1998*, *R.W.* 1998-99, 1144 met noot F. Swennen, *Arr.Cass.* 1998, nr. 526.

(6) Anders: *Bergen 13 januari 1995*, *Act.Dr.* 1996, 39.

(7) Zie b.v. *Vred. Menen 18 december 1996*, *TWVR* 1997, 175 met noot Priem m.b.t. een ontruimingsbeding in een notariële koopakte: de omstandigheid dat de akte een datum bepaalt waarop de koper de beschikking van het goed moet krijgen, biedt onvoldoende grondslag voor een uithuiszetting.

In de rechtsleer wordt om die reden aan de procespartijen de raad gegeven om te anticiperen op mogelijke problemen die bij de executie kunnen rijzen door in het dispositief nauwkeurig de modaliteiten van de tenuitvoerlegging te formuleren ten einde een nieuwe gang naar de rechter te voorkomen(8). Wanneer b.v. werken moeten worden uitgevoerd op kosten van de debiteur, verdient het aanbeveling dat tevens wordt gevraagd dat de gemaakte kosten op de schuldenaar worden verhaald „op eenvoudig vertoon van de facturen”. Geeft de debiteur hieraan geen gevolg, dan kan de schuldeiser voor die bedragen beslag leggen op grond van dit vonnis. Discussies die omtrent de afrekening rijzen moeten dan beschouwd worden als executiegeschillen waarvoor de beslagrechter bevoegd is.

**4. BEVOEGDHEID VOORZITTER** — In geval van urgentie is ook de voorzitter van de rechtbank bevoegd om maatregelen te bevelen die vatbaar zijn voor reële executie. Een dergelijke vordering kan worden ingeleid bij wege van een eenzijdig verzoekschrift. Te denken valt aan de problematiek van bedrijfsbezettingen en acties van milieu-activisten of aan de ontruiming van „gekraakte” panden(9). In vele van dergelijke gevallen is de identiteit van de tegenpartij onbekend. Volgens het Hof van Cassatie kan de volstreekte noodzakelijkheid bedoeld in art. 584, derde lid Ger.W. juist te wijten zijn aan de omstandigheid dat geen tegenpartij bekend is(10).

**5. UITHUISZETTING** — De „uithuiszetting”, van huurders wordt sinds de wet van 30 november 1998 (*B.S.* 1 januari 1999) op bijzondere wijze geregeld door de artikelen 1344*ter-secties* Ger.W. Deze bepalingen strekken ertoe de gevolgen van de ontruiming te verzachten (o.m. door de inschakeling van het O.C.M.W.)(11).

Het toepassingsgebied van de nieuwe regeling is beperkt tot natuurlijke personen en geldt enkel voor de uitdrijving uit een onroerend goed dat tot woonplaats dient en wordt gehuurd onder de Woninghuurwet of de Handelshuurwet. Voor de uithuiszetting in het raam van andere dan huurgeschillen geldt enkel de bescherming van art. 1344*sexies*.

De uithuiszetting mag niet ten uitvoer worden gebracht dan na verloop van een termijn van één maand na de betekening van het vonnis (art. 1344*quater*).

---

(8) S. BRIJS, „Over de uitvoering van een impliciet dispositief van een gerechtelijke beslissing”, *P&B* 2001, 80-89.

(9) K. BROECKX, „Ontruimingsvorderingen tegen krakers”, *T. Vred.* 1998, 10-15 en de aldaar geciteerde rechtspraak.

(10) Cass. 25 februari 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 166.

(11) Over deze wet o.m.: J. LAENENS, „De uithuiszetting”, *R.W.* 1998-99, 1412-1415; D. PIRE, „L'humanisation des expulsions”, *T. Vred.* 1999, 9-23; L. STERCKX, „La loi du 30 novembre 1998 sur l'expulsion du locataire et le sort de ses biens”, *Rev.not.b.* 1999, 154-168; P. TAEMLAN, *o.c.*, 267-283; *Comm.Ger.R.* „Art. 1344*ter-sexies*”; *A.P.R.* tw. *Beslag*, 12, nr. 17 e.v.

Volgens de Luikse kortgedingrechter kan deze termijn niet conventioneel worden verkort, tenzij dit akkoord is vastgelegd door de rechter(12).

Zoals steeds mag de tenuitvoerlegging niet verder strekken dan tot datgene waartoe de titel aan de executiegerechtigde machtiging verleent. Deze titel moet de personen aanduiden ten aanzien van wie de dwanguitvoering kan worden vervolgd. Een uithuiszetting tegen personen die door de titel niet worden geraakt, is niet mogelijk. De vraag rijst op welke wijze die kring van personen moet worden bepaald. In een arrest van 25 april 1997 oordeelt het Hof van Beroep te Gent dat een machtiging tot uitzetting van de huurder „en de zijnen”, zich niet uitstrekt tot de onderhuurders van het pand(13). Het lijdt geen twijfel dat wanneer — zoals gebruikelijk is — de rechterlijke machtiging strekt tot de uithuiszetting van de huurder „en de zijnen” (of „met al het zijne en de zijnen”), deze titel ook de gezinsleden en huisgenoten van de huurder omvat. Het criterium dat moet worden toegepast is of de „derde” tegenover de executiegerechtigde over een eigen recht beschikt, d.w.z. een recht dat niet wordt ontleend aan de gedaagde (i.c. de huurder). Indien de derde pretendeert over zo'n eigen recht te beschikken, dan bestaat immers het gevaar dat de executie onrechtmatig is wanneer de rechter achteraf dit recht zou erkennen. Op grond van dit criterium geldt hetgeen gezegd wordt voor de huisgenoten ook voor de onderhuurders. De onderhuurder kan immers tegenover de verhuurder niet op een „eigen recht” bogen(14).

### III. Dwangsom

6. ALGEMEEN — Luidens art. 1385*bis* Ger.W. kan de rechter op vordering van de schuldeiser de wederpartij tot de betaling van een dwangsom veroordelen, voor het geval dat aan de hoofdveroordeling niet wordt voldaan(15). De rechter kan de dwangsom niet *ultra petita* opleggen, maar enkel wanneer een verzoek daartoe hem regelmatig werd voorgelegd(16). De rechter is evenwel niet gebonden door het ter zake door de schuldeiser voorgestelde bedrag.

De dwangsom heeft geen indemnitaire functie en moet dus onderscheiden worden van de voorwaardelijke veroordeling tot schadevergoeding die de rechter uitspreekt voor het geval de debiteur in verzuim komt(17).

De dwangsom kan, op vordering, worden opgelegd door elke rechter. Een dwangsom kan bijgevolg ook voor het eerst door de rechter in hoger beroep

---

(12) Voorz. Rb. Luik 14 december 2000, *J.L.M.B.* 2001, 162.

(13) [Gent 25 april 1997](#), *R.W.* 1999-2000, 819 met noot.

(14) E. DIRIX en K. BROECKX, „De uitzetting van medebewoners en onderhuurders”, *R.W.* 1999-2000, 820-822.

(15) Wat de rechtsleer betreft binnen de onderzochte periode o.m.: *De Dwangsom*, Jura Falconis Libri, Leuven, 1999; K. WAGNER, „Art. 1395*bis* e.v. Ger.W.”, in *Comm.Ger.*

(16) [Cass. 29 november 1996](#), *R.W.* 1997-98, 57; [Cass. 25 februari 1997](#), *Arr.Cass.* 1997, nr. 108; [Cass. 16 oktober 1999](#), *Arr.Cass.* 1999, nr. 608.

(17) [Antwerpen 7 oktober 1996](#), *R.W.* 1996-97, 828.

worden opgelegd(18). Wanneer het de appélrechter is die voor het eerst een dwangsom oplegt, dan staat tegen deze beslissing geen gewoon rechtsmiddel open(19).

De dwangsom kan ook worden gevorderd door het Openbaar Ministerie die tevens gerechtigd is tot invordering van de verbeurde dwangsommen(20).

Sinds de wet van 19 mei 1998 kunnen ook arbiters een partij veroordelen tot een dwangsom (art. 1709bis Ger.W.).

De dwangsom kan niet worden opgelegd ter nakoming van arbeidsovereenkomsten. Deze beperking geldt niet voor andere veroordelingen in een arbeidsrechtelijke context, zoals de verplichting tot de aflevering van sociale documenten(21).

Een dwangsom kan niet worden verbonden aan de verbintenis tot betaling van een geldsom(22).

De dwangsom kan worden opgelegd ter naleving van een omgangsrecht(23). Een dergelijke bijkomende veroordeling is aangewezen gelet op de negatieve proceshouding van de betrokken partij(24).

In gevallen waar reële executie is uitgesloten omdat dit in strijd komt met de menselijke waardigheid of met grondrechten (*supra* nr. 3), kan evenmin een dwangsom worden opgelegd(25).

**7. BETEKENING** — De dwangsom kan eerst worden verbeurd vanaf de betekening van de uitspraak waarbij zij werd vastgesteld (art. 1385bis, derde lid Ger.W.). Voor dat tijdstip is de dwangsom niet verschuldigd, ook al staat het verzuim van de schuldenaar vast(26) of had de debiteur kennis van het vonnis(27). Een aanmaning is niet vereist(28).

De beslagrechter die bijgevolg oordeelt dat de termijn opgelegd door de dwangsomrechter voor de nakoming van de hoofdverplichting, eerst begint te lopen vanaf de betekening van deze beslissing, geeft geen uitlegging van deze beslissing (waardoor de bewijskracht van akten in het gedrang zou

---

(18) Rb. Brussel 24 november 1999, *R.W.* 2000-2001, 60 met noot K. WAGNER.

(19) [Brussel 30 juni 2000](#), *J.T.* 2001, 761.

(20) [Antwerpen 27 september 2000](#), *R.W.* 2001-2002, 789 met noot K. WAGNER.

(21) Benelux Gerechtshof 20 oktober 1997, *R.W.* 1997-98, 772 met conclusie advocaat-generaal DU JARDIN en daarop: Cass. 30 november 1998, *Arr.Cass.* 1998, nr. 495. Vgl. voor het Franse recht: Cass.fr. 14 oktober 1999, *R.T.D.Civ.* 2000, 163-165.

(22) [Brussel 20 november 2000](#), *P&B* 2001, 139 met noot K. WAGNER.

(23) Zie in het bijzonder: P. SENAËVE, „De dwangsom in het personen- en familierecht”, in *De Dwangsom*, Leuven, 1999, 83-115.

(24) [Antwerpen 8 februari 2000](#), *A.J.T.* 2001, 334 met noot K. WAGNER.

(25) Anders i.v.m. een DNA-onderzoek: [Rb. Gent 21 september 1995](#), *R.W.* 1998-99, 97 met noot P. SENAËVE.

(26) [Gent 24 mei 1994](#), *R.W.* 1995-96, 779; [Antwerpen 19 oktober 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 1191 met noot ROOSEMONT.

(27) [Luik 21 januari 1999](#), *Rev.Rég.Dr.* 1999, 160.

(28) [Gent 26 juni 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 459.

komen), maar oordeelt op grond van rechtsregels over het tijdstip van de verbeurte van de dwangsom(29).

De betekening dient uit te gaan van de begunstigde van de veroordeling. De betekening door een andere partij kan de dwangsom niet doen verbeuren(30).

**8. TERMIJN VOOR NAKOMING** — Indien de rechter beslist dat de dwangsom eerst na verloop van een zekere termijn kan worden verbeurd, dan begint die termijn pas te lopen vanaf de betekening van de rechterlijke beslissing(31). Er anders over oordelen heeft de werking van een „boobytrap”. De termijn zou immers lopen zonder dat de schuldenaar er weet van heeft en de schuldeiser zou in die omstandigheden kunnen wachten met de betekening totdat de termijn verstreken is.

Deze kwestie is echter omstrede in de rechtspraak. Om die reden werden door het Hof van Cassatie aan het Beneluxhof de volgende prejudiciële vragen gesteld(32): 1) is een dergelijke termijn verleend door de dwangsom-rechter een termijn in de zin van art. 1, lid 4 E.W. en 2) moet art 1 E.W. zo worden uitgelegd dat wanneer de dwangsomrechter heeft beslist dat de dwangsom eerst zal verbeuren na een zekere termijn, deze termijn eerst ingaat vanaf de betekening van de uitspraak?

Hoe het antwoord op deze vragen ook moge luiden, het verdient aanbeveling dat de rechter wanneer hij aan de debiteur een termijn verleent, tevens bepaalt dat die termijn eerst ingaat vanaf de betekening van het vonnis. Enkel deze werkwijze beantwoordt aan de eisen van behoorlijke rechtspraak. Heeft de rechter geen termijn bepaald, dan kan de dwangsom terstond worden verbeurd na de betekening. Wanneer aldus in een beschikking de verplichting wordt opgelegd om een bedrijfsterrein te verlaten en wordt deze beschikking betekend op 26 maart 1993 om 14 u, dan kan diezelfde dag de dwangsom worden verbeurd wanneer de gerechtsdeurwaarder de weigering van de veroordeelde vaststelt(33).

**9. UITVOERBARE BESLISSING** — De verbeurte van de dwangsom onderstelt bovendien dat het vonnis dat de hoofdveroordeling bevat, uitvoerbaar is. Hierbij dient echter de regel uit art. 1495, tweede lid Ger.W. in gedachten te worden gehouden. Voor verbintenissen andere dan tot betaling van een geldsom wordt de tenuitvoerlegging eerst geschorst door het effectief instellen van een rechtsmiddel. Tussen het ogenblik van de betekening en het instellen van het rechtsmiddel kan de dwangsom bijgevolg worden verbeurd(34).

---

(29) Cass. 16 juni 2000, *Arr.Cass.* 2000, nr. 375.

(30) [Beslagr. Luik 6 september 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 77.

(31) [Beslagr. Verviers 18 december 1998](#), *J.L.M.B.* 1999, 422.

(32) Cass. 16 juni 2000, *Arr.Cass.* 2000, nr. 375, *J.T.* 2001, 676.

(33) [Brussel 15 september 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1445.

(34) [Luik 29 juni 2001](#), *J.T.* 2002, 9: enkel het instellen van hoger beroep zonder de betekening af te wachten voorkomt dat de dwangsom wordt verbeurd.



Werd de uitvoerbaarheid van de hoofdveroordeling door het instellen van een rechtsmiddel geschorst en werd het eerste vonnis bevestigd in hoger beroep, dan is de dwangsom eerst verschuldigd vanaf de betekening van deze laatste beslissing(35). Het Benelux-Gerechtshof stelt bovendien bijkomend de eis dat wanneer de appélrechter een door de eerste rechter opgelegde dwangsom bevestigt, de bekrachtigde uitspraak tezamen met de uitspraak in hoger beroep aan de veroordeelde partij dient te worden betekend alvorens de dwangsommen (opnieuw) kunnen worden verbeurd. De betekening van beide uitspraken is ingegeven ter bevordering van de rechtszekerheid, waardoor executiegeschillen kunnen worden vermeden. In de hypothese dat de dwangsom voor het eerst in hoger beroep werd opgelegd, is de appélrechter onmiskenbaar de dwangsomrechter en dient enkel deze beslissing te worden betekend.

Moeilijker ligt de zaak wanneer de appélrechter de uitspraak in eerste aanleg wijzigt. Volgens het Hof van Beroep te Antwerpen is ook in dat geval de appélrechter te beschouwen als de rechter die de dwangsom heeft opgelegd en volstaat de betekening van het arrest(36). De nieuwe betekening van de uitspraak in eerste aanleg dringt zich dus telkens op wanneer de appélrechter niet kan beschouwd worden als de rechter die de dwangsom heeft opgelegd. Voorzichtigheidshalve kan in dergelijke gevallen steeds geopteerd worden voor de betekening van de beide beslissingen.

**10. ONMOGELIJKE UITVOERING** — Een geval waar de bevoegdheidsverdeling tussen dwangsomrechter en beslagrechter in het bijzonder vragen doet rijzen, betreft de problematiek van de onmogelijkheid van de schuldenaar om de hoofdveroordeling uit te voeren. Luidens art. 1385*quinquies* Ger.W. is enkel de dwangsomrechter bevoegd om te oordelen over een vordering tot opheffing, opschorting of vermindering van de dwangsom. Het Benelux-Gerechtshof opteert voor een duidelijke afbakening van de bevoegdheden van de executierechter en de dwangsomrechter. De bevoegdheid om de dwangsom op te heffen ingeval van onmogelijkheid komt uitsluitend toe aan de rechter die de dwangsom heeft opgelegd(37). Betekent deze rechtspraak nu dat voor de beslagrechter geen enkele rol meer is weggelegd? Geenszins. De beslagrechter moet immers de kwaliteit van de uitvoerbare titel onderzoeken (*infra* nr. 17). Wanneer over de niet-nakoming van de debiteur ernstige betwisting kan rijzen, dan voldoet de titel van de schuldeiser niet en kan de beslagrechter de tenuitvoerlegging schorsen tot aan de beslissing van de

---

(35) Benelux Gerechtshof 12 mei 1997, *R.W.* 1997-98, 71 (err. 416) met conclusie advocaat-generaal TEN KATE.

(36) Antwerpen 19 oktober 1999, *gecit.*

(37) Benelux-Gerechtshof 12 februari 1996, *R.W.* 1995-96, 1298 met conclusie advocaat-generaal JANSSENS DE BISTHOVEN, *J.T.* 1996, 280. Zie in dezelfde zin: Cass. 2 mei 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 143, *Pas.* 1996, I, nr. 143, *R.W.* 1996-97, 656 met noot. Voor de kritiek hierop: *A.P.R.* tw. *Beslag*, 58, nr. 83.



dwangsomrechter(38). Hierdoor wordt niet de dwangsom geschorst, maar enkel haar tenuitvoerlegging. Langs deze weg kan de beslagrechter toch rekening houden met de onmogelijkheid van de uitvoering(39).

Wat zijn de gevolgen voor de dwangsom indien een vraag tot interpretatie aan de dwangsomrechter wordt voorgelegd? Terecht wordt aangenomen dat interpretatieproblemen die een verschoonbare dwaling tot gevolg hebben kunnen aanzien worden als een onmogelijkheid om aan de hoofdveroordeeling te voldoen als bedoeld in art. 1385*quinquies*(40).

**11. EXECUTIEGESCHILLEN** — De beslagrechter oordeelt over alle executievragen die kunnen rijzen(41). De territoriaal bevoegde rechter is deze van de plaats van het beslag(42).

De invordering van de verbeurde dwangsommen geschiedt door de betekening van het bevel tot betaling tot beloop van het bedrag der verbeurde dwangsommen. De schuldeiser moet immers geen nieuwe titel nastreven. Dit bevel tot betalen kan echter enkel strekken voor de invordering voor de tot op dat ogenblik verbeurde bedragen, niet voor de dwangsommen die betrekking hebben op de periode van na de betekening van het bevel(43).

Rijst er betwisting, dan staat het aan de executiegerechtigde om te bewijzen dat de dwangsom is verbeurd(44). De schuldeiser kan hiertoe ook een onderzoeksmaatregel vorderen. Het inwilligen van een dergelijke vordering is niet in strijd met de genoemde bewijslastverdeling(45). Het bewijs kan geleverd worden door alle middelen rechtens, en dus ook met vermoedens zoals het criterium van „de gewone gang van zaken”(46). Een vaststelling door een gerechtsdeurwaarder kan gelden als een dergelijk bewijs, ook al heeft de gerechtsdeurwaarder zijn identiteit niet bekend gemaakt wanneer deze handelwijze noodzakelijk was(47).

---

(38) In gelijke zin J. VAN COMPERNOLLE, *L'astreinte*, in *Rép.Not.*, 80, nr. 125.

(39) B.v. Brussel 23 februari 1999, *A.J.T.* 1999-2000, 627.

(40) Antwerpen 9 februari 1998, *R.W.* 1999-2000, 919, *A.J.T.* 1998-99, 394 met noot BALLON; Rb. Leuven 7 februari 1995, *T.B.B.R.* 1997, 337.

(41) Zie hierover E. DIRIX, „Executieproblemen met betrekking tot de dwangsom”, in *De Dwangsom*, Jura Falconis Libri, Leuven, 1999, 37-60. Over de precieze aflijning van de bevoegdheid met de dwangsomrechter: Cass. 22 januari 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 45, *R.W.* 1997-98, 299.

(42) Brussel 1 december 2000, *J.T.* 2001, 683.

(43) Brussel 29 februari 1999, *J.L.M.B.* 2001, 176.

(44) Cass. 25 september 2000, *R.W.* 2000-2001, 1590, *Arr.Cass.* 2000, nr. 490, *P&B* 2001, 114 met noot K.W.; Luik 5 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2001, 175.

(45) Cass. 25 september 2000, *gecit.*

(46) Vgl. Antwerpen 30 november 1999, *A.J.T.* 1999-2000, 944 betreffende een verboden vermelding op een web-pagina: de mededeling op een web-site dat men de 251ste bezoeker is, levert geen bewijs op van 250 overtredingen.

(47) Beslagr. Leuven 15 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 129: de gerechtsdeurwaarder dient in ieder geval objectief te werk te gaan.

De op straffe van een dwangsom opgelegde verplichting moet nauwkeurig worden bepaald. Iedere onduidelijkheid moet worden uitgelegd ten gunste van de debiteur(48).

Een vordering voor de bodemrechter tot interpretatie of tot wijziging van het veroordelend vonnis staat aan de mogelijkheid om de dwangsom in te vorderen niet in de weg(49).

De beslagrechter mag de invorderingen van dwangsommen verhinderen wanneer zulks in strijd komt met „redelijkheid en billijkheid”, of met het leerstuk van rechtsmisbruik(50). Dit is het geval wanneer de schuldeiser louter een financieel voordeel nastreeft en in feite speculeert op de niet nakoming door de debiteur(51).

**12. VERJARING** — De verjaring kan worden gestuit door de betekening van een bevel tot betalen(52). Na het bevel begint een nieuwe termijn te lopen, zij het dat er opnieuw stuiting intreedt door het daaropvolgend beslag. Komt de debiteur in verzet tegen het bevel, dan duurt die stuiting tot de beëindiging van het geschil over dit bevel. De nieuwe verjaring begint eerst te lopen nadat over dit verzet definitief werd beslist(53). De stuiting blijft dus voortduren tijdens het gehele geding dat volgt op het verzet dat tegen het bevel is ingesteld(54). Werd de verjaring gestuit door een beslag, dan is dit tot aan de procedure van evenredige verdeling of rangregeling(55).

Wanneer de dwangsom bepaald is per tijdseenheid (b.v. per dag), dan moet de verjaring telkens afzonderlijk per inbreuk worden berekend(56).

#### **IV. Aard van het beslag**

**13. COLLECTIEVE DIMENSIE** — Het beslag is een individuele executiemaatregel die gaandeweg onder impuls van rechtspraak en wetgeving een collectieve dimensie heeft gekregen. Etappes op de weg waren de algemene verplichting om bij verdelingsprocedures de beslagberichten te consulteren (art. 1391 Ger.W.) en het cassatiearrest van 11 april 1997 dat de procedure

---

(48) Luik 5 oktober 1999, *gecit.*: de verplichting om het voeren van „gelijkaardige”, publiciteit te staken is onvoldoende duidelijk.

(49) Brussel 29 februari 2000, *J.L.M.B.* 2001, 176.

(50) *A.P.R.* tw. *Beslag*, 57, nr. 83.

(51) **Luik 3 december 1999**, *J.L.M.B.* 2001, 459, *Rev.Rég.Dr.* 2000, 354.

(52) Cass. 8 april 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 198, *R.W.* 1999-2000, 1054, *R.Cass.* 2000, 8 met noot WAGNER, *T.B.B.R.* 2001, 297 met noot V. TOLLENAERE; **Brussel 6 april 1995**, *A.J.T.* 1995-96, 172 met noot I. VERNIMME; **Brussel 25 april 1991**, *J.T.* 1991, 771; **Beslagr. Marche-en-Famenne 30 januari 1996**, *J.L.M.B.* 1996, 475.

(53) Cass. 8 april 1999, *gecit.*

(54) Cass. 7 december 1995, *Arr.Cass.* 1995, nr. 535, *R.W.* 1995-96, 1416; **Beslagr. Brussel 18 januari 2000**, *A.J.T.* 1999-2000, 654.

(55) **Beslagr. Gent 12 september 2000**, *T.G.R.* 2001, 40.

(56) Brussel 29 februari 2000, *J.L.M.B.* 2001, 176.

van evenredige verdeling steeds van toepassing verklaart en m.n. ook bij derdenbeslag (*infra* nr. 141). Deze evolutie heeft een weerslag op de positie van al de betrokken partijen(57). Zo worden de mogelijkheden voor de beslagene om tot kantonnement over te gaan bemoeilijkt (*infra* nr. 29). Bij derdenbeslag wordt de positie van de derden ongunstig beïnvloed door een verhoogde aansprakelijkheid (*infra* nr. 101).

De collectieve dimensie wordt nog versterkt door de wet van 29 mei 2000 tot oprichting van het centraal bestand van beslagberichten (*infra* nr. 21). Een belangrijke innovatie is de introductie van het „bericht van verzet”, en het recht verleend aan concurrente schuldeisers in het nieuwe art. 1524, tweede lid Ger.W.(58). Tot op heden zijn deze bepalingen echter nog niet in werking getreden.

**14. RELATIEVE ONBESCHIKBAARHEID** — Het beslag verschaft geen voorrecht(59). Het heeft wel tot gevolg dat het in beslag genomen goed onbeschikbaar wordt. De debiteur kan ter zake van dit goed geen beschikkingshandelingen meer stellen die tegenwerpeijk zouden zijn aan de beslaglegger. Aangezien die onbeschikbaarheid — tot nader order — enkel werkt ten gunste van de schuldeiser die het beslag heeft gelegd, blijven de posities van de diverse schuldeisers die aanspraken doen gelden op het provenu van het beslag verschillend. Een wettelijke toepassing van de zgn. *relatieve* werking van het beslag levert art. 1444, derde lid Ger.W. (*infra* nr. 66). Wanneer bijvoorbeeld na een bewarend beslag op een onroerend goed, op dit goed een hypotheek wordt ingeschreven dan is de hypotheek niet-tegenwerpeijk aan de beslaglegger, maar behoudt zij wel uitwerking ten aanzien van schuldeisers die na de inschrijving hun aanspraken doen gelden (door beslag te leggen of verzet te doen). Een voorbeeld hiervan biedt volgend arrest van het Hof van Beroep te Luik. Na een beslag op een onroerend goed wordt door een andere schuldeiser een hypothecaire inschrijving genomen. Nog later wordt de debiteur failliet verklaard. De hypothecaire inschrijving is niet tegenwerpeijk aan de beslaglegger. De faillissementsboedel dient daarentegen de hypotheek te dulden(60).

---

(57) Zie nader: E. DIRIX, „Een derdenbeslag legt men nooit alleen”, in *Liber amicorum F. Bouckaert*, Leuven, 2000, 155-166.

(58) Zie o.m.: A.P.R. tw. *Beslag*, 19-21, nr. 30; E. DIRIX, „Beslag onder derden. Actuele ontwikkelingen en collectieve dimensie”, in *Beslag- en executierecht. Naar een collectief beslagrecht*, Antwerpen, 2001, (43) 57 e.v.; A. VERBEKE, „Het nieuwe artikel 1524 Ger.W.: de gemeenmaking van roerend beslag zonder collectivisering”, *R.W.* 2000-2001, 1545-1559; A. VERBEKE, „Praktische voorstellen voor een gemeen roerend beslag”, *T.P.R.* 2001, 813-833.

(59) Beslagr. Luik 28 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 130; Beslagr. Dinant 12 januari 1996, *J.L.M.B.* 2000, 499.

(60) Luik 18 december 1997, *J.T.* 1998, 495.

Om die reden kan niet worden ingestemd met de volgende oplossing. Na een uitvoerend beslag op een onroerend goed, wordt op dit goed door een andere schuldeiser bewarend beslag gelegd. De beslagrechter te Brussel oordeelt dat dit bewarend beslag geen enkel belang meer vertoont(61). Deze zienswijze gaat voorbij aan de relatieve werking van het beslag(62). Het is immers mogelijk dat na het uitvoerend beslag nog een hypotheek wordt ingeschreven of dat het goed met instemming van de eerste beslaglegger wordt verkocht. Een correcte toepassing van het conflict tussen derdenbeslag en cessie van schuldvordering levert volgend vonnis van de Brusselse beslagrechter. Wanneer op een schuldvordering voor huurgelden beslag werd gelegd, dan moet het conflict met een cessie van die schuldvordering worden beslecht aan de hand van de anterioriteitsregel. Hierbij dient het tijdstip van het beslag vergeleken te worden met dat van de akte van de cessie. Het tijdstip van de betekening of van de kennisgeving van de cessie speelt geen rol. Dateert de cessie van voor het tijdstip van de beslaglegging, dan gaat de cessionaris voor op de latere beslaglegger(63).

## V. Beslagrechter

### A. Materiële bevoegdheid

**15. PRINCIPES** — De bevoegdheid van de beslagrechter wordt omschreven in art. 1395, eerste lid Ger.W.: alle vorderingen betreffende de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging (zie ook: art. 1396, 1489 en 1498). Sinds de wet van 5 juli 1998 werd deze bepaling nog aangevuld met de collectieve schuldenregeling. Voor al deze geschillen is de beslagrechter uitsluitend bevoegd. De wet 17 juli 1997 heeft hierop één uitzondering aangebracht, nl. de opheffing van beslagen nadat de debiteur toegang heeft gekregen tot de procedure van gerechtelijk akkoord. In dat geval is de rechtbank van koophandel bevoegd(64), en bij urgentie: de voorzitter van die rechtbank(65).

De beslagrechter is echter enkel bevoegd zolang de tenuitvoerlegging duurt. Dit impliceert dat de beslagrechter slechts kan kennisnemen van het geschil wanneer er tenuitvoerlegging plaatsvindt (of althans wanneer die nakende is) en dat die bevoegdheid een einde neemt wanneer het beslag is „voltooid”. Aldus kan de beslagrechter niet meer kennis nemen van aansprakelijkheids-

---

(61) [Beslagr. Brussel 1 oktober 1998](#), *P&B* 1999, 34. Zie ook: [Beslagr. Brussel 4 maart 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 178.

(62) Zie over deze regel specifiek bij beslag op onroerend goed: *A.P.R.* tw. *Beslag*, 495, nr. 878; *Rép.Not., La saisie immobilière*, nr. 198.

(63) [Beslagr. Brussel 21 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 178. Zie ook: [Luik 15 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 1464; [Beslagr. Antwerpen 27 november 1995](#), *T. Not.* 1997, 275: de cessionaris gaat voor op de latere overdrachten, beslagen en fiscale invorderingen.

(64) [Kh. Charleroi 16 november 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 997.

(65) [Voorz. Kh. Charleroi 28 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 121.

vorderingen ter zake van misbruik van executierechten wanneer de tenuitvoerlegging is voltooid(66).

Om dezelfde reden is na dit tijdstip een revindicatievordering voor de beslagrechter niet meer mogelijk(67).

De beslagrechter is, volgens de formule van het Hof van Cassatie, bevoegd om te oordelen over de rechtmatigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, zonder dat hij echter mag uitspraak doen over de zaak zelf(68).

Als uitgangspunt geldt onverminderd dat de beslagrechter geen afbreuk mag doen aan hetgeen door de uitvoerbare titel wordt bepaald. Hij mag derhalve niet raken aan hetgeen reeds het voorwerp was van een beslissing in de titel waarvan de uitvoering wordt nagestreefd. Aldus mag hij niet de tenuitvoerlegging schorsen om reden dat de uitoefening van de beslissing van de bodemrechter aanleiding zou kunnen geven tot rechtsmisbruik, aangezien hierdoor hetgeen door de bodemrechter werd beslist, opnieuw in vraag wordt gesteld(69). Hij treedt zijn bevoegdheid eveneens te buiten wanneer hij een aanslagbiljet nietig verklaart(70). Evenmin kan hij oordelen of een notariële borgstellingakte nietig is op grond van art. 224 B.W.(71). Hij mist tevens de bevoegdheid om de titel te interpreteren (*infra* nr. 16) en, in beginsel ook om die te schorsen (*infra* nr. 17). Evenmin kan de beslagrechter beslissen dat een uitvoerbare titel kan worden ten uitvoer gelegd tegen een andere partij dan diegene die in de titel als schuldenaar wordt aangewezen (*infra* nr. 33 en 76).

Daarentegen komt het de beslagrechter wel toe om uitspraak te doen over de materieelrechtelijke positie van de partijen zoals die evolueerde sinds het ontstaan van de uitvoerbare titel, met dien verstande dat hij geen afbreuk mag doen aan hetgeen werd beslist of bedongen. Aldus zal de beslagrechter

---

(66) B.v. [Brussel 24 augustus 1995](#), *Pas.* 1995, II, 44: vordering tegen gerechtsdeurwaarder. Een ruimer standpunt wordt aangenomen in het Franse recht. Daar wordt de „*juge d'exécution*”, als terzake gespecialiseerde rechter, bevoegd geacht voor alle aansprakelijkheidsvorderingen die uit de tenuitvoerlegging voortvloeien (Cass.fr. 24 juni 1998, *R.T.D.Civ.* 1998, 753-754).

(67) Voor Frankrijk: Cass.fr. 19 mei 1998, *D.* 1998, jur., 405.

(68) Cass. 11 mei 1998, *Arr.Cass.* 1998, nr. 233, *R.W.* 1998-99, 602. Voorheen o.m.: [Cass. 28 september 1990](#), *Arr.Cass.* 1990, 101, nr. 46, *Pas.* 1991, I, 93, nr. 46; [Cass. 3 juni 1994](#), *R.W.* 1994-95, 880, *Arr.Cass.* 1994, 576, *Pas.* 1994, I, 554; [Cass. 27 februari 1995](#), *R.W.* 1995-96, 43, *Limb.Rechtsl.* 1996, 149 met noot HOMANS, *Pas.* 1995, I, 229; Cass. 27 juni 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 264, *R.W.* 1996-97, 789, *Pas.* 1996, I, 706; [Cass. 9 november 2000](#), *Rev.not.b.* 2001, 206.

(69) Cass. 11 mei 1998, *gecit.* Zie ook: [Cass. 9 november 2000](#), *Rev.not.b.* 2001, 206: aldus is de beslagrechter niet bevoegd om te oordelen of de partij die veroordeeld is bij het vonnis dat aanleiding geeft tot het beslag, achterstallig onderhoudsgeld is verschuldigd.

(70) Cass. 10 juni 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 264, *R.W.* 2000-01, 211, *R.Cass.* 2000, 6, *Rev.not.b.* 1999, 570. Zie ook: Cass. 3 november 1995, *Arr.Cass.* 1995, nr. 471; [Beslagr. Gent 10 juni 1997](#), *Bull.Bel.* 2000, 1404; [Beslagr. Dinant 9 oktober 1998](#), *Bull.Bel.* 2001, 755; [Beslagr. Brussel 17 oktober 2000](#), *P&B* 2001, 188; [Beslagr. Namen 25 oktober 2000](#), *FJF* 2001, 85: er anders over oordelen zou aan de belastingplichtige een supplementair rechtsmiddel verschaffen.

(71) [Beslagr. Antwerpen 26 februari 1998](#), *T. Not.* 1998, 300.

uitspraak kunnen doen over de doeltreffendheid of de actualiteit van de titel (zie *infra* nr. 80).

**16. INTERPRETEREN** — Bij louter dilatoire interpretatieproblemen, mag de beslagrechter steeds beslissen dat het vonnis volkomen duidelijk is en geen interpretatie behoeft, zodat de tenuitvoerlegging voortgang kan vinden(72). Enkel bij ernstige betwisting omtrent de draagwijdte van de titel kan hij de uitvoering schorsen tot aan de beslechting van de uitleggingsvraag door de bodemrechter(73).

Het interpreteren mag niet verward worden met het onderzoek naar de vraag of de partijen de in deze titel opgelegde verplichtingen hebben uitgevoerd. Wanneer één der ouders gehouden is bij te dragen tot de helft van de onkosten voor school en kledij van de kinderen, dan kan de beslagrechter beslissen dat, nu onderhoudsbijdragen in de regel niet in natura kunnen worden voldaan, de schuldenaar de nakoming van zijn verplichtingen niet bewijst(74).

**17. SCHORSING VAN TENUITVOERLEGGING** — Aanvaard wordt dat in uitzonderlijke omstandigheden, de beslagrechter de bevoegdheid heeft om de uitvoerbaarheid van een titel te schorsen.

In de eerste plaats gaat het om gevallen waar er duidelijk sprake is van misbruik van beslagrecht. De schorsing van de executie kan dan beschouwd worden als adequate vorm van herstel van de schade ten gevolge van het misbruik van beslagrecht(75). Een dergelijke schorsing van een uitvoerbare titel onderstelt echter een manifest misbruik van executierechten(76). Het verweer dat er andere activa zijn of dat de schuldeiser over voldoende zekerheden beschikt, kan onmogelijk een grondslag bieden voor een dergelijke schorsing(77). Verder mag bij die toetsing nooit afbreuk gedaan worden over hetgeen door de bodemrechter reeds werd beslist(78).

De schorsingsbevoegdheid kan — eveneens met grote omzichtigheid — worden toegepast wanneer er over de rechtsgeldigheid en/of de draagwijdte van de uitvoerbare titel een ernstige betwisting rijst en er anders over oordelen onherstelbare schade tot gevolg zou hebben(79).

---

(72) Zie b.v. [Antwerpen 26 januari 1999](#), *P&B* 1999, 337.

(73) [Gent 18 februari 1997](#), *R.W.* 1999-2000, 119; [Beslagr. Antwerpen 12 juni 1995](#), *T. Not.* 1995, 468.

(74) [Beslagr. Brussel 4 oktober 1995](#), *J.L.M.B.* 1996, 489.

(75) [Bergen 16 mei 1995](#), *J.L.M.B.* 1996, 486.

(76) [Montpellier 29 oktober 1997](#), *D.* 1999, jur., 380 met noot BOURDILLAT: schorsing van een rechterlijke beslissing gewezen met flagrante miskening van het recht van verdediging.

(77) [Luik 15 mei 1998](#), *P&B* 1999, 39.

(78) *Cass.* 11 mei 1998, gecit.

(79) B.v. [Gent 18 februari 1997](#), *R.W.* 1999-2000, 119: ernstige betwisting omtrent interpretatie van titel.

Als afzonderlijke schorsingsgrond wordt ook erkend, het geval wanneer blijkt dat de rechterlijke beslissing waarvan de uitvoering wordt nagestreefd, is tot stand gekomen met miskennis van de fundamentele regels der procesvoering (b.v. miskennis recht van verdediging, uitspraak *ultra petita*)(80).

Tenslotte kan de rechter die vaststelt dat de titel niet meer actueel is, de uitvoering schorsen (*infra* nr. 80).

**18. EXECUTIE-AFSPRAKEN** — In het raam van de tenuitvoerlegging komen tussen beslaglegger en beslagene vaak diverse afspraken tot stand die veelal neerkomen op betalingsregelingen of die betrekking hebben op de schorsing van de tenuitvoerlegging. Aan de oorspronkelijke rechtsverhouding wordt hierdoor echter niets gewijzigd. De partijen komen enkel overeen, om volgens de tussen hen afgesproken modaliteiten, de uitvoerbaarheid van de titel waarin die verbintenis is vervat, op te schorten. De afspraken betreffen dus niet de schuldvordering zelf, maar enkel de tenuitvoerlegging, nl. de schorsing of de stopzetting van de executie. Voor betwistingen die ter zake kunnen rijzen is derhalve de beslagrechter bevoegd(81) (*infra* nr. 81).

### *B. Territoriale bevoegdheid*

**19. BESLAG ONDER DERDEN** — De vorderingen inzake bewarende beslagen en middelen van tenuitvoerlegging worden uitsluitend gebracht voor de rechter van de plaats van het beslag, tenzij de wet anders bepaalt (art. 633, eerste lid Ger.W.). Deze bepaling raakt de openbare orde en duldt geen andersluidende afspraken tussen partijen(82).

De wet van 4 juli 2001 (*B.S.* 7 augustus 2001) heeft de territoriale bevoegdheid van de beslagrechter bij derdenbeslag gewijzigd. Voorheen werd op grond van het criterium van de plaats van het beslag aangenomen dat de woonplaats van de derde-beslagene verwijst naar de bevoegde beslagrechter. De nieuwe wet heeft in art. 633 Ger.W. een nieuw tweede lid ingevoegd dat luidt als volgt: „Voor de toepassing van het eerste lid inzake beslag onder derden is de plaats van het beslag de woonplaats van de beslagen schuldenaar”. Volgens deze bepaling is bij derdenbeslag voortaan de bevoegde beslagrechter deze van de woonplaats van de debiteur (de beslagene). Dit zorgt evenwel voor problemen indien de schuldenaar (die in België schuldenaren heeft), zijn woonplaats in het buitenland heeft of indien hij in België

---

(80) B.v. *Brussel 30 juni 1999*, *A.J.T.* 1999-2000, 433.

(81) *Beslagr. Antwerpen 18 juni 1996*, *T.Not.* 1996, 544 waar een dergelijke overeenkomst weliswaar wordt gekwalificeerd als „dading”.

(82) *Beslagr. Brussel 12 oktober 1999*, *R.W.* 2000-2001, 1608.



geen gekende woonplaats heeft (83). In die hypothese zou dan geen enkele Belgische rechter nog bevoegd zijn.

De creatieve rechtspraak van de beslagrechters heeft aan dit probleem een mouw weten te passen door te oordelen dat in die gevallen waar op grond van de nieuwe bepaling geen Belgische rechter bevoegd zou zijn voor een op het grondgebied gelegd derdenbeslag, de rechter van de woonplaats van de derde-beslagene bevoegd blijft. Een andere oplossing, zo oordeelt de Antwerpse beslagrechter, levert een discriminatie op in vergelijking met de positie van de beslaglegger die beschikt over authentieke of onderhandse stukken en die op grond van art. 1445 Ger.W. gerechtigd is om in zo'n geval beslag te leggen(84).

Inmiddels werden wetgevende initiatieven genomen om de zaak recht te trekken(85). Volgens de tekst aangenomen in de Kamer is krachtens de nieuwe formulering van art. 633, tweede lid, in beginsel de rechter van de woonplaats van de beslagen schuldenaar bevoegd. Enkel wanneer diens woonplaats onbekend is of in het buitenland gesitueerd is, is de rechter van de plaats van de tenuitvoerlegging bevoegd.

Voor een bewarend beslag in ons land is enkel de Belgische rechter bevoegd, zoals omgekeerd die Belgische rechter ook geen beslagmaatregel kan bevelen in het buitenland(86).

## VI. Misbruik van executierechten

**20.** Zoals de uitoefening van om het even welk recht, kan ook de schuldeiser bij de uitoefening van zijn beslagrecht rechtsmisbruik plegen. Het is duidelijk dat deze problematiek zich geheel anders aandient bij bewarend beslag dan bij uitvoerend beslag.

Gelet op de zwakkere legitimering voor het leggen van *bewarend* beslag, kan het onrechtmatig karakter ervan vlugger aan de orde komen. Dit is zeker het geval wanneer blijkt dat de schuldeiser tijdens de procedure op een eenzijdig verzoekschrift bepaalde gegevens heeft verborgen aan de rechter(87) of wanneer het beslag voor andere doelen wordt gebruikt(88). Maar ook in andere gevallen kan blijken dat het beslag lichtvaardig werd gelegd. Het

---

(83) Voor een kritische bespreking: E. DIRIX, „Bevoegdheid van de beslagrechter bij derdenbeslag”, *R.W.* 2001-2002, 140-141. Zie ook: A. KEGELS en L. DE SCHEERMAECKER, „België vrijhaven voor buitenlandse onwillige schuldenaars?”, *De Juristenkrant* 24 oktober 2001, 3, die terecht betreuen dat bijna 20 jaar juridische vrede op dit punt naar algehele voldoening van elkeen door een simpele pennestreek van de wetgever ongedaan werd gemaakt.

(84) Beslagr. Antwerpen 4 oktober 2001, *R.W.* 2000-2001, 573. Zie ook: [Beslagr. Luik 7 september 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1495.

(85) Wetsvoorstel BOURGEOIS en VAN HOOREBEKE, *Parl.St.* Kamer 2001-2002, nr. 1436/001 en Verslag VAN PARIJS, *Parl.St.* Kamer 2001-2002, nr. 1436/005.

(86) Beslagr. Luik 28 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 130; [Beslagr. Brussel 14 juni 1996](#), *J.T.* 1997, 242.

(87) B.v. [Beslagr. Brussel 28 oktober 1996](#), *J.T.* 1997, 348.

(88) Beslagr. Luik 12 maart 1997, *J.L.M.B.* 1997, 653.

beslag wordt immers steeds gelegd op risico van de schuldeiser. De omstandigheid dat een schuldeiser reeds over een hypotheek beschikt, belet hem echter niet om bewarend beslag te leggen op andere goederen(89). Ook de omstandigheid dat de bodemrechter de vordering van de beslaglegger niet heeft ingewilligd, heeft nog niet ipso facto tot gevolg dat het bewarend beslag als onrechtmatig moet worden bestempeld(90). Het staat aan de rechter om *in concreto* de omstandigheden te beoordelen waarin het beslag werd gelegd c.q. gehandhaafd. Die aansprakelijkheid komt bijvoorbeeld in het gedrang wanneer de beslaglegger zelf ernstige twijfels had moeten hebben over de kwaliteit van zijn schuldvordering(91). Verder mag niet uit het oog worden verloren dat een aansprakelijkheidsvordering enkel kan worden ingewilligd wanneer er effectief schade is geleden(92).

Bij *uitvoerend* beslag is enige terughoudendheid bij de toetsing op zijn plaats. De schuldeiser heeft het principieel recht om zijn titel te executeren(93). Hij heeft ook de principiële keuze tussen de vormen van beslag die de wetgever ter beschikking stelt(94).

Verder dient men er rekening mee te houden dat een schuldeiser ook aansprakelijkheid kan oplopen wanneer hij zich te passief opstelt(95). Reden te over dus voor een terughoudende toetsing. Deze materie is aanleiding tot heel wat casuïstiek (zie vorige overzicht: *T.P.R.* 1996, 1485-1490, nrs. 157-165). Een duidelijk geval van onrechtmatige uitvoering is het leggen van beslag voor een reeds betaalde schuld of niettegenstaande de stipte naleving van een afbetalingsregeling of een executieafpraak(96).

Ook de invordering van dwangsommen kan onder omstandigheden blijken geven van een abusieve rechtsuitoefening (*supra* nr. 11).

## VII. Beslagberichten

**21.** De wet van 29 mei 2000 schept het juridisch kader voor de invoering van een volledig geïnformatiseerd en nationaal opgebouwd systeem van beslagberichten(97).

---

(89) *Gent 30 mei 1997, T.G.R.* 1998, 17; *Luik 15 mei 1998, P&B* 1999, 39.

(90) *Antwerpen 21 oktober 1996, R.W.* 1996-97, 1064.

(91) *Antwerpen 21 oktober 1996, t.a.p.*

(92) *B.v. Beslagr. Charleroi 13 mei 1997, J.L.M.B.* 1997, 1702.

(93) *Luik 8 januari 1998, J.T.* 1998, 494.

(94) *Luik 8 januari 1998, gecit.*

(95) *B.v. Luik 26 februari 1999, J.L.M.B.* 2001, 722.

(96) *Bergen 22 maart 1996, Rev. Rég. Dr.* 1996, 419.

(97) Zie nader: S. BRIJS, „Naar een elektronisch bestand van beslagberichten”, in *Beslag-en executierecht. Naar een collectief beslagrecht*, Antwerpen, 2001, 2-41; E. DIRIX en S. BRIJS, „De centralisatie van de beslagberichten”, *R.W.* 2000-2001, 41-48; V. VAN DEN HASELKAMP-HANSENNE, „La loi du 29 mai 2000 portant création d'un fichier central des avis de saisies, de délégation, de cession et de règlement collectif de dettes”, *J.T.* 2001, 257-265; A. VERBEKE, „Het nieuwe artikel 1524 Ger.W.: de gemeenmaking van roerend beslag zonder collectivisering”, *R.W.* 2000-2001, 1545-1559.

De wetgever heeft ervoor gekozen om de opbouw en het beheer van het nieuwe systeem (het „bestand van berichten”) toe te vertrouwen aan de Nationale Kamer der Gerechtsdeurwaarders. Dit is geen „privatisering” maar een „verzelfstandiging” of „decentralisatie” omdat de Nationale Kamer een publiekrechtelijke rechtspersoon is. De wet regelt echter niet het elektronische karakter van de verzending. De regeling van de modaliteiten van verzending van alle berichten wordt, wellicht gelet op de snelle technologische ontwikkelingen, overgelaten aan de Koning. De financiering van dit bestand van berichten gebeurt niet door de overheid maar door de gebruikers. Een Beheers- en toezichtcomité zal toezien op de goede werking van het systeem.

De inhoud van de diverse berichten (beslag, delegatie, overdracht, schuldenregeling) wordt geregeld in de nieuwe artikelen 1390 tot 1390septies Ger.W. Tot op heden is deze wet nog niet in werking getreden. Terecht wordt betreurd dat nog weinig werk is gemaakt van de uitvoeringsbesluiten en de noodzakelijke technische voorbereidingen van een project dat nochtans uitstekend past in het grote *E-Justice* project(98).

## DEEL II

### VOORLOPIGE TENUITVOERLEGGING

**22.** SCHORSENDE WERKING HOGER BEROEP — Behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt en onverminderd de regel uit art. 1414, schorsen verzet en hoger beroep tegen de eindvonnissen daarvan de tenuitvoerlegging (art. 1397 Ger.W.).

Over de gevolgen van de schorsende werking van het hoger beroep op de loop der interesten gaat een cassatiearrest van 21 juni 1996(99). De verkoper van een onroerend goed weigert mee te werken aan het verlijden van de notariële akte. Het vonnis van de eerste rechter van 2 mei 1989 geldt als koopakte en veroordeelt tevens de koper tot het saldo van de koopprijs. Tegen dit vonnis tekent de verkoper hoger beroep aan, waardoor de uitvoerbaarheid wordt geschorst. In hoger beroep wordt het eerste vonnis bevestigd. Benevens tot saldo van de koopprijs wordt de koper ook nog veroordeeld tot de moratoire interesten op die som vanaf 2 mei 1989. Tegen deze veroordeling tot de interesten gaat de koper met succes in cassatie: de appélrechters schenden art. 1397 Ger.W. door de koper te veroordelen tot de betaling van de moratoire interest op het saldo van de koopprijs voor de periode gedurende welke de executoriale kracht van het vonnis en derhalve het genot van het goed ten aanzien van de koper en de opeisbaarheid van de prijs geschorst waren. Deze oplossing moet worden goedgekeurd.

---

(98) S. BRIJS, „Inwerkingtreding op 1 juli 2001 van diverse wijzigingen aan het beslagrecht”, *R.W.* 2001-2002, 254.

(99) Cass. 21 juni 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 249, *R.W.* 1997-98, 947.

De schorsende werking van het hoger beroep heeft echter geen uitstaans met het bepalen van de datum waarop de gerechtelijke ontbinding van een overeenkomst uitwerking krijgt(100).

**23. VOORLOPIGE TENUITVOERLEGGING** — Veelal wordt de voorlopige tenuitvoerlegging gevraagd bij wijze van stijlformule. De rechter die aan een dergelijk verzoek gevolg geeft, mag zich echter niet op dezelfde wijze van de zaak afmaken. Hij dient de redenen aan te geven waarom de voorlopige tenuitvoerlegging zich opdringt(101). De rechtspraak verzet zich tegen het verlenen van voorlopige uitvoerbaarheid als automatisme(102).

Het vonnis dat de tenuitvoerlegging bij voorraad toestaat, dient niet bijkomend de vermelding te bevatten dat deze toelating geldt „niettegenstaande ieder verhaal”(103).

De rechter in hoger beroep kan de uitvoerbaarheid bij voorraad toegestaan door de eerste rechter niet opheffen(104). Deze regel lijdt uitzondering wanneer het vonnis van de eerste rechter werd gewezen met een duidelijke miskennis van een fundamentele regel van procesrecht, bijvoorbeeld wanneer hij „*ultra petita*” heeft geoordeeld(105) (*supra* nr. 17).

De appélrechter is krachtens art. 1401 Ger.W. wel bevoegd om de voorlopige tenuitvoerlegging toe te staan en om het recht op kantonnement uit te sluiten. De omstandigheid dat de geïntimeerde het vonnis van de eerste rechter liet betekenen, staat daaraan niet in de weg(106). Evenmin dat reeds een bewarend beslag werd gelegd(107). Omstreden blijft de vraag of de appélrechter in dergelijk geval vooraf dient te oordelen over de ontvankelijkheid van het hoger beroep. Veelal wordt deze vraag ontkennend beantwoord(108). Het toestaan van de voorlopige tenuitvoerlegging moet worden beoordeeld aan de hand van alle gegevens van de zaak en meer bepaald de *prima facie* ongegrondheid van het hoger beroep en de schade die de verzoeker lijdt door

---

(100) Cass. 10 april 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 179, *T. Not.* 1999, 192.

(101) B.v.: Beslagr. Mechelen 24 juni 1991, *T.B.B.R.* 1994, 140 met noot K. BROECKX.

(102) Antwerpen 13 maart 2000, *A.J.T.* 2000-2001, 259 met noot G.L. BALLON; *Arbh. Luik 8 oktober 1997*, *R.R.D.* 1998, 88. Vgl. Antwerpen 24 maart 1998, *Limb.Rechtsl.* 1998, 212 met noot H. VAN GOMPEL: een impliciete motivering kan volstaan.

(103) Beslagr. Brussel 24 november 1999, *J.L.M.B.* 2001, 177.

(104) Gent 27 april 1995, *R.W.* 1995-96, 310; Luik 5 juni 1997, *J.L.M.B.* 1997, 1245; Bergen 5 november 1997, *J.T.* 1998, 336; Gent 14 maart 2001, *A.J.T.* 2001-2002, 421.

(105) Brussel 30 juni 1999, *A.J.T.* 1999-2000, 433; Brussel 10 maart 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1666; Gent 14 maart 2001, *gecit.*

(106) Luik 3 oktober 1996, *J.T.* 1997, 570; Luik 28 maart 1997, *J.L.M.B.* 1997, 920.

(107) Brussel 29 september 1998, *A.J.T.* 1998-99, 697.

(108) Luik 3 oktober 1996, *gecit.*

het voortduren van het procesverloop(109). Het lichtzinnig karakter van het hoger beroep wettigt uiteraard de voorlopige tenuitvoerlegging(110). Een loutere verwijzing in algemene termen naar de traagheid van het procedureverloop is echter onvoldoende(111). Wanneer het verzoek voor het eerst aan de appélrechter wordt gericht, moet de verzoeker niet noodzakelijk blijk geven van nieuwe omstandigheden(112).

**24. AANSPRAKELIJKHEID** — De tenuitvoerlegging geschiedt steeds op risico van de executant. Uit art. 1398, tweede lid, Ger.W. wordt de risico-aansprakelijkheid afgeleid van de executant in geval het vonnis in hoger beroep wordt hervormd. Hij is gehouden tot restitutie en tot vergoeding van de schade zonder dat enige fout moet worden bewezen(113). Of de hervorming door de appélrechter is gegrond op een oordeel over de zaak zelf of op andere redenen is ter zake zonder belang(114).

Gaat het om verbintenissen iets te doen, dan moet die schade door de rechter worden geraamd(115). Betreft het betaalschulden, dan is de executant tot restitutie van de ontvangen bedragen gehouden. De vraag rijst hier of de geëxecuteerde de veroordeling van de executant moet nastreven. Het antwoord op die vraag luidt ontkennend. Wanneer aldus in hoger beroep een voorlopig uitvoerbare veroordeling wordt ongedaan gemaakt, dan vormt de beslissing van de appélrechter de uitvoerbare titel voor de restitutie van hetgeen krachtens het vonnis van de eerste rechter werd betaald. Een nieuwe vordering strekkende tot de veroordeling van de schuldeiser tot restitutie is bijgevolg niet ontvankelijk(116).

De vraag of die restitutie ook de intresten omvat, en zo ja welke, is omstreden. Redelijkerwijze moet men aannemen dat het gaat om vergoedende interesten en dat deze verschuldigd zijn vanaf het tijdstip van de

---

(109) B.v. [Gent 27 oktober 1997](#), *T.G.R.* 1999, 27; gelet op het onbetwistbaar lijkend karakter van de vordering en het belang van de kinderen; [Antwerpen 13 oktober 1998](#), *Limb.Rechtsl.* 1999, 152; de beslissing van de eerste rechter is *prima facie* niet voor kritiek vatbaar; [Brussel 12 januari 2000](#), *J.T.* 2000, 368; [Arbh. Gent 12 februari 1996](#), *T.G.R.* 1996, 84; loonvordering uitvoerbaar gelet op behoefte van de werknemer. Voor een toepassing ter zake een aansprakelijkheidsvordering met belangrijke fysieke schade tot gevolg en de dringende nood van het slachtoffer: [Brussel 1 oktober 1997](#), *J.T.* 1998, 124. Wanneer de financiële positie van de schuldeiser geen gevaar loopt en het hoger beroep niet lichtzinnig is, dient een dergelijk verzoek niet te worden gegeven: [Brussel 8 juli 1998](#), *J.T.* 1998, 810. Ook wordt gelet op de proceshouding van de schuldeiser om het verzoek te weigeren: [Gent 28 februari 2000](#), *T.G.R.* 2000, 175; weigering om in te gaan op een voorstel tot herstel in natura.

(110) [Brussel 8 juli 1998](#), *J.T.* 1998, 810 (principe).

(111) [Brussel 29 september 1998](#), *J.T.* 1999, 155.

(112) [Arbh. Brussel 12 juli 1995](#), *Pas.* 1995, II, 42.

(113) [Cass. 7 april 1995](#), *R.W.* 1995-96, 184 met noot K. BROECKX, *T.B.H.* 1996, 996, *Pas.* 1995, I, 396, *P&B* 1996, 74. Zie ook: [Gent 19 april 1996](#), *T.B.H.* 1996, 996; [Rb. Brussel 8 mei 1998](#), *J.L.M.B.* 1998, 1620.

(114) [Beslagr. Luik 28 juni 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 130.

(115) [Rb. Charleroi 16 februari 1999](#), *J.T.* 1999, 543.

(116) [Antwerpen 27 juni 2000](#), *P&B* 2001, 79 met noot S. BRIJS.

betaling. S. Brijs onderzoekt in zijn annotatie of de beslissing van de appél-rechter een deugdelijke titel oplevert voor de invordering van deze interessen. Ook hier lijkt een bevestigend antwoord zich op te dringen, al bestaat hierover controverse(117). De auteur wijst erop dat het aanbeveling verdient om aan de appélrechter uitdrukkelijk de restitutie te vragen met de interessen die in het dispositief van de conclusie worden gespecificeerd wat de aard en de looptijd betreft.

Benevens tot restitutie strekt de objectieve aansprakelijkheid van de executant ook tot de vergoeding van de overige schade die werd veroorzaakt. Het inwilligen van deze vordering onderstelt uiteraard dat die schade ook werkelijk wordt aangetoond(118).

Geheel anders is de toestand wanneer de debiteur overgaat tot de uitvoering van het vonnis van de eerste rechter op vrijwillige basis, d.w.z. zonder dat hij daartoe wordt gedwongen door de dreiging van een gedwongen tenuitvoerlegging. In dat geval, zo oordeelt de Leuvense Rechtbank van Eerste Aanleg terecht, vindt de regel uit art. 1398, tweede lid Ger.W. geen toepassing. De terugvordering staat dan niet in de sleutel van enige aansprakelijkheid, maar is van quasi-contractuele aard. De schuldeiser-accipiens is gehouden tot terugbetaling krachtens het leerstuk der onverschuldigde betaling. Ingevolge art. 1378 B.W. is hij niet tot de betaling van interest gehouden(119).

**25. INTREKKING FAILLISSEMENT** — De tenuitvoerlegging van een faillissementsvonnis dat op vordering van een der schuldeisers is uitgesproken, geschiedt niet in opdracht van die schuldeiser, maar van de curator die optreedt namens de boedel. De curator kan niet als „partij” worden beschouwd in de zin van art. 1398, tweede lid Ger.W.(120). Wordt het faillissement achteraf ingetrokken, dan dienen die kosten voor rekening te komen van de boedel(121).

Deze regel lijdt uitzondering wanneer het faillissement (onder het vroegere recht) ambtshalve door de rechtbank werd uitgesproken. In dat geval komen de kosten ten laste van de Staat(122).

---

(117) Voor het Franse recht: R. PERROT in *R.T.D.Civ.* 2001, 211-213.

(118) *Beslagr. Charleroi* 23 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 1174.

(119) *Rb. Leuven* 28 november 1995, *T.B.B.R.* 1997, 223. Zie ook: *Luik* 24 oktober 1997, *J.L.M.B.* 1998, 322 (principe).

(120) Cass. 2 oktober 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 283.

(121) *Cass.* 14 juni 2001, *R.W.* 2001-02, 842 met conclusie advocaat-generaal G. BRESSELEERS.

(122) Cass. 24 mei 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 190.

## KANTONNEMENT

**26. BEWAREND BESLAG** — De schuldenaar tegen wie bewarend beslag is gelegd of dreigt, kan zijn toevlucht nemen tot het kantonnement van de oorzaak van het beslag (art. 1403). In een gegeven geval werd bewarend beslag gelegd op een appartement. Dit beslag doorkruist het voornemen van de beslagene om het appartement te verkopen waarvoor reeds een „compromis” werd getekend. Omdat de schuldenaar niet bij machte is om het bedrag waarvoor het beslag is gelegd te kantonneren, staat de beslagrechter toe dat wordt gekantonneerd door middel van een voorafname van de koopprijs bij het verlijden van de notariële akte(123). Een dergelijk procédé biedt echter onvoldoende zekerheid aan de beslaglegger. De beslagrechter kan derhalve niet afdingen op de rechten van de schuldeiser die hierin niet instemt. De koper wordt immers niet in de zaak betrokken en er bestaat geen zekerheid dat de notariële akte zal worden verleden. Het afleveren van een bankgarantie is in dergelijke situaties een meer aangewezen oplossing.

**27. UITVOEREND BESLAG** — De debiteur heeft ook principieel recht op kantonnement wanneer hij werd veroordeeld in een uitvoerbare rechterlijke beslissing waartegen hij hoger beroep of verzet heeft ingesteld (art. 1404, eerste lid). Dit kantonnement geldt als een voorwaardelijke betaling in afwachting van de beslissing van de appélrechter.

Bij kantonnement inzake uitvoerend beslag kan aan de schuldeiser geen vervangende bankgarantie worden opgedrongen. Er anders over oordelen zou afbreuk doen aan de uitvoerbare titel(124).

De beslagrechter te Brugge wordt geconfronteerd met de volgende vragen, die evenwel niet dienden te worden beantwoord: 1) kan de echtgenoot van de debiteur overgaan tot kantonnement, wanneer op een gemeenschapsgoed beslag wordt gelegd? en 2) kan het kantonnement nog worden aangeboden nadat het in beslag genomen goed werd verkocht ten einde de verdeling van de verkooppeningen te voorkomen(125)? Het antwoord op die vragen lijkt bevestigend te moeten zijn. Wanneer het beslag wordt gelegd op een gemeenschapsgoed of op een eigen goed van de andere echtgenoot, dan kan die echtgenoot tegen de tenuitvoerlegging in verzet komen. Evenzo is hij gerechtigd om uitstel van betaling te verzoeken binnen de termijnen bedoeld in art. 1334 Ger.W.(126). Indien door de echtgenoot-schuldenaar hoger beroep

(123) *Beslagr. Luik 28 juli 1999, J.L.M.B. 2000, 116 met kritische noot HALLET.*

(124) *Luik 10 december 1998, J.L.M.B. 1999, 417.* Dit is anders bij bewarend beslag. Een bankgarantie geeft immers in deze hypothese aan de schuldeiser een grotere bescherming, zie vorig overzicht: *T.P.R. 1996, 1416, nr. 33.*

(125) *Beslagr. Brugge 25 februari 1997, T. Not. 1997, 221.*

(126) E. DIRIX, „Executieproblemen bij beslag ten laste van echtgenoten”, in *Liber amicorum R. Dillemans*, Antwerpen, 1997, I, (97) 101.



of verzet werd ingesteld, moet de andere echtgenoot ook gerechtigd zijn om de gemeenschapsgoederen of de eigen goederen aan het beslag te onttrekken door middel van kantonnement. Wat de tweede vraag betreft, valt in te zien dat ook na de verkoop van de in beslag genomen goederen, er een belang blijft bestaan om tot kantonnement over te gaan.

De rechter in hoger beroep kan, zoals gezegd, de uitvoerbaarheid bij voorraad niet opheffen (*supra* nr. 23). Hij kan daarentegen wel het recht op kantonnement dat de eerste rechter had ongedaan gemaakt, herstellen(127). Omgekeerd kan de appélrechter voor het eerst ook het verbod tot kantonnement opleggen(128).

Wat te denken van volgend geval? Een vonnis wordt uitvoerbaar verklaard zonder recht op kantonnement. Onder dreiging van beslag betaalt de debiteur de schuld. In hoger beroep wordt zijn recht op kantonnement hersteld. Kan hij nu aanspraak maken op de door hem betaalde gelden zodat zij kunnen dienen voor het kantonnement. Neen, antwoordt de beslagrechter te Tongeren: hetgeen krachtens het vonnis werd gepresteerd blijft geldig, zij het dat een en ander voor risico blijft van de schuldeiser die bij hervorming in hoger beroep tot restitutie is gehouden(129). De regel is inderdaad dat wanneer de uitvoerbare kracht van een titel wordt geschorst, die schorsing enkel voor de toekomst werkt. Wat voordien heeft plaats gevonden krachtens de titel kan (voorlopig) niet worden ongedaan gemaakt(130). De vraag rijst echter of de toepassing van dit beginsel op het herstel van het recht op kantonnement niet tot gevolg heeft dat de ter zake aan de appélrechter verleende bevoegdheid niet iedere zin dreigt te verliezen (meer bepaald wanneer de schuldeiser zonder dralen tot de aanval overgaat). Moet het antwoord niet luiden dat ten gevolge van de beslissing van de appélrechter, het eerste vonnis geen geldige titel meer oplevert voor het behoud door de schuldeiser van de ontvangen bedragen? Na het arrest heeft hij slechts recht op een voorwaardelijke betaling, nl. door middel van kantonnement.

**28. UITSLUITING RECHT OP KANTONNEMENT** — Een schuldenaar heeft een principieel recht op het kantonnement. Het uitsluiten van dit recht is een uitzonderlijke maatregel die enkel kan worden genomen wanneer hiervoor voldoende gronden bestaan. Dit zal het geval zijn wanneer wordt aangetoond dat de schuldeiser een risico loopt door de duurtijd van de procedure(131).

---

(127) [Gent 14 maart 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 421; [Antwerpen 3 februari 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1051.

(128) [Luik 5 juni 2001](#), *J.T.* 2001, 635; [Gent 12 februari 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 421; [Luik 3 oktober 1996](#), *J.T.* 1997, 570.

(129) [Beslagr. Tongeren 16 december 1999](#), *P&B* 2001, 91. Zie hierover: G. DE LEVAL, *Traité*, nr. 272-B, 569-570.

(130) Zie voor dit beginsel in Frankrijk: Cass.fr. 24 september 1997, *R.T.D.Civ.* 1997, 994-995.

(131) [Brussel 26 juni 2001](#), *J.T.* 2002, 29; [Gent 14 maart 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 421; [Gent 12 februari 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 421; [Brussel 25 mei 2000](#), *J.T.* 2001, 68; [Brussel 24 april 1997](#), *P&B* 1997, 224; [Kh. Kortrijk 23 maart 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 884.

Zoals bij de beoordeling van de voorlopige tenuitvoerlegging moet de rechter ook hier rekening houden met de concrete omstandigheden van het geval.

De wetgever geeft een duidelijke vingerwijzing, nl. de alimentatievorderingen (art. 1404 Ger.W.)(132). Ook voor andere schuldvorderingen waarbij de schuldeiser kan bogen op een dwingende noodzakelijkheid dat zij worden voldaan kan het kantonnementsverbod worden opgeheven. Te denken valt aan een slachtoffer van een onrechtmatige daad dat dringende en kostbare medische verzorging nodig heeft. In een arrest van 8 juli 1998 neemt het Hof van Beroep te Brussel de overlevingskansen van het bedrijf van de schuldeiser bij het uitblijven van de betaling in aanmerking(133).

Gelet op de omstandigheden van het geval kan de rechter het recht op kantonnement geheel of gedeeltelijk uitsluiten(134).

**29. BEDRAG VAN KANTONNEMENT** — Wordt het beslag gelegd krachtens een rechterlijke beslissing waartegen een gewoon rechtsmiddel werd ingesteld, dan kan de schuldenaar het beslag doen opheffen (of wanneer het nog niet werd gelegd: verhinderen) door middel van het kantonnement van de oorzaak van het beslag.

Welk bedrag moet worden gekantonneerd? Algemeen wordt aangenomen dat het bedrag niet enkel toereikend moet zijn om de schuldvordering van de beslaglegger te bestrijken, maar dat ook moet worden rekening gehouden met deze van andere beslagleggende of verzetdoende schuldeisers(135). De zgn. „collectieve” dimensie van het beslag verzwaart aldus de positie van de beslagene.

**30. GEVOLGEN** — Het kantonnement van de oorzaak van het beslag bij uitvoerend beslag geldt als een voorwaardelijke betaling(136). Vanaf dat ogenblik is geen rente meer verschuldigd. Indien het uitvoerbaar verklaard vonnis enkel uitspraak doet over de schuldvordering in hoofdsom en de uitspraak over de interesten heeft aangehouden, moet het kantonnement om te gelden als betaling betrekking hebben op de hoofdsom, maar niet op de op de dag van het kantonnement vervallen interesten(137).

---

(132) Deze bepaling kan niet worden uitgebreid tot bedragen voor maatschappelijke dienstverlening door een OCMW: *Arbh. Antwerpen 23 april 1997, T.Vreemd. 1997, 297.*

(133) *Brussel 8 juli 1998, J.T. 1998, 796.* Zie ook: *Brussel 25 juni 1999, J.T. 2000, 187; Bergen 15 december 1998, R.R.D. 1999, 70: financiële nood van de schuldeiser.*

(134) *Arbh. Gent 12 februari 1996, T.G.R. 1996, 84: ten belope tot de helft van de schuldvordering.*

(135) *Beslagr. Verviers 11 juni 1999, J.L.M.B. 2000, 111 (principe).*

(136) *Rb. Hasselt 18 oktober 1999, A.J.T. 1999-2000, 791: de betaling is pas effectief bij het in vervulling gaan van die voorwaarde; voordien biedt zij dus geen grondslag voor enige subrogatie.*

(137) *Cass. 5 september 1996, Arr.Cass. 1996, 708, J.T. 1997, 25, R.W. 1997-97, 114.*

**31. VOORWERP VAN HET BESLAG** — Het kantonement van het voorwerp van het beslag (art. 1407 Ger.W.) door de derde-beslagene geldt, ook bij bewarend beslag, als een betaling door de derde-beslagene aan diens schuldeiser (de beslagene). Hierdoor wordt hij bevrijd van zijn schuld en voorkomt hij dat nog verder interesten verschuldigd zijn. Verder biedt het de beslaglegger het voordeel dat het gekantonneerde bedrag wordt onttrokken aan een mogelijke samenloop met schuldeisers van de derde-beslagene.

Een bewarend derdenbeslag wordt gelegd op een schuldvordering waarvoor ook een wisselbrief werd uitgegeven. De derde-beslagene wenst het door hem aan de beslagene verschuldigde bedrag te kantonneren (art. 1407) en verzoekt de beslagrechter te horen zeggen voor recht dat dit kantonnement zal gelden als de betaling van zijn wisselschuld. Dit verzoek wordt afgewezen omdat enkel het kantonnement als bedoeld in art. 1404 zou kunnen beschouwd worden als een betaling(138). Deze verantwoording overtuigt niet omdat, zoals gezegd, er in de verhouding tussen beslagene en derde-beslagene wel sprake is van een betaling. Verder kan de beslagrechter zeggen voor recht dat dit kantonnement zal gelden als een consignatie als bedoeld in art. 42 Wisselbriefwet.

**32. MINNELIJK KANTONNEMENT** — Een minnelijk kantonnement kan ook gelden als een voorwaardelijke betaling en is evenzeer bestand tegen een faillissement van de schuldenaar-solvens(139). De afspraken tussen de partijen zijn echter bepalend voor de strekking van zo'n kantonnement (b.v. het lot van de interesten)(140). In die zin werd geoordeeld dat wanneer de consignatie plaatsvindt „tot na de uitspraak in hoger beroep”, de gelden moeten worden vrijgegeven indien de appélrechter zich onbevoegd verklaart(141). Zie hierover de vorige overzichten: *T.P.R.* 1991, 115-116 en *T.P.R.* 1996, 1422-1425.

---

(138) [Beslagr. Luik 23 december 1996](#), *J.L.M.B.* 1997, 928 met noot V. VAN DEN HASELKAMP-HANSENNE.

(139) [Bergen 5 april 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 110, *P&B* 1996, 100; [Gent 26 april 1996](#), *R.W.* 1996-97, 680 met noot E. DIRIX; [Beslagr. Charleroi 14 december 1999](#), *Rev.Rég.Dr.* 2000, 208. Anders: [Brussel 16 december 1997](#), *T.B.B.R.* 1999, 472 met noot G. VAN MELLAERT; [Luik 6 februari 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1038.

(140) B.v. [Gent 30 mei 1995](#), *R.W.* 1996-97, 678.

(141) [Antwerpen 2 april 1996](#), *R.W.* 1996-97, 679.

DEEL IV  
BESLAGBAARHEID

**I. Algemene bepalingen**

*A. Goederen van de debiteur*

**33. ALGEMEEN** — Het beslag kan in beginsel enkel de goederen van de debiteur tot voorwerp hebben.

Kan een schuldeiser beslag leggen op een eigen goed? Dit is mogelijk aangezien het Belgisch goederenrecht — althans in geval van onroerend goed transacties — een „relatief” eigendomsrecht hanteert, nl. het onderscheid tussen de verhouding koper-verkoper en de verhouding tot derden. In een arrest van 16 april 1999 oordeelt het Hof van Beroep te Gent dat onder omstandigheden een schuldeiser inderdaad beslag kan leggen op een eigen goed. Het betrof een bewarend beslag van een koper ten laste van de verkoper op het onroerend goed dat voorwerp is van de (onderhandse) verkoop omdat de vrezen viel dat het goed nogmaals zou verkocht worden(142). Aangezien het bewarend beslag ertoe strekt de goederen met een onbeschikbaarheid te treffen, moet de vraag wie eigenaar is, beschouwd worden vanuit het oogpunt van de derden. In die verhouding gold de koper in het gegeven geval nog niet als eigenaar zodat het beslag mogelijk is(143).

Goederen van derden blijven buiten bereik, behoudens indien er sprake is van simulatie. In principe kan een uitvoerbare titel immers enkel worden ten uitvoer gelegd ten laste van diegene die in de titel als executieplichtige wordt aangeduid. Aldus kan een schuldeiser die beschikt over een uitvoerbare titel ten laste van een vennootschap daarom nog niet uitvoeren op goederen die toebehoren aan de hoofdelijk gehouden vennoten(144). Evenmin kan een titel ten laste van de vreedme Staat worden uitgevoerd op goederen van een afzonderlijke rechtspersoon, ook al zijn er vermogensrechtelijk banden met die Staat(145). Een doorbraak van rechtspersoonlijkheid is evenwel wel mogelijk in geval van simulatie(146).

---

(142) *Gent 16 april 1999*, *T.G.R.* 1999, 202, *R.G.E.N.* 2000, 197, nr. 25.027 met noot G.H.

(143) Over de mogelijkheid van een schuldeiser van de koper wiens titel nog niet is overschreven om op het onroerend goed beslag te leggen: vorig overzicht, *T.P.R.* 1996, 1526-1527, nr. 218.

(144) *Cass.fr.* 19 mei 1998, *D.* 1998, jur., 405 met conclusie advocaat-generaal TATU, *R.T.D.Civ.* 1998, 750 (*arrêt Tapie*); *Cass.fr.* 26 oktober 1999, *R.T.D.Civ.* 2000, 167.

(145) *Cass. 6 december 1996*, *Arr.Cass.* 1996, 1172, nr. 490 met conclusie advocaat-generaal BRESSELEERS, *R.W.* 1997-98, 46, *T.B.H.* 1997, 300, *Pas.* 1996, I, nr. 490. Zie ook: [Beslagr. Brussel 14 juni 1996](#), *J.T.* 1997, 242.

(146) *Cass. 6 december 1996*, *gecit.* Zie ook: *Cass. 11 mei 1995*, *R.W.* 1995-96, 745 en vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1427-1428, nr. 52 en 1468, nr. 125. Nog over simulatie en het doel van de vennootschap: *Cass. 4 oktober 2001*, *R.W.* 2001-02, 993 met concl. advocaat-generaal G. BRESSELEERS en bespreking J. VANANROYE.

De beslagrechter is overigens niet bevoegd om te oordelen of een uitvoerbare titel kan worden ten uitvoer gelegd tegen een andere partij dan diegene die in die titel als schuldenaar wordt vermeld (*infra* nr. 76).

Het vorenstaande betekent niet dat de regel dat een titel uitsluitend kan worden ten uitvoer gelegd tegen diegene die in de titel worden vermeld, geen uitzonderingen kent. De wet kan hiervan afwijken door aan de schuldeiser een verhaalsrecht te verschaffen dat zich uitstrekt tot andere goederen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de tenuitvoerlegging ten laste van echtgenoten. De schuldeiser kan voor een gemeenschapsschuld uitvoeren op de drie vermogens ook al luidt de titel slechts op naam van één der echtgenoten (*infra* nr. 36). Een andere toepassing biedt het verhaalsrecht voor belastingschulden. De belasting ingekohierd op naam van de ene echtgenoot kan ook na de feitelijke scheiding worden ingevorderd ten laste van de andere echtgenoot. De omstandigheid dat de inkohiering m.b.t. de tijdens het huwelijk verkregen inkomsten plaatsvindt nadat de echtscheiding is overgeschreven doet aan de gehoudenheid van de beide echtgenoten geen afbreuk (*infra* nr. 132). Inzake de invordering van onroerende voorheffing vloeit uit art. 297 WIB (1964) (thans art. 396) voort dat de invordering ingekohierd op naam van de vorige eigenaar van een goed dat van titularis is veranderd, krachtens hetzelfde kohier kan worden voortgezet ten laste van de werkelijke schuldenaar van de belasting(147).

**34. ONVERDEELDHEID** — De omstandigheid dat een goed in onverdeeldheid is, staat het beslag niet in de weg. Enkel kan de tenuitvoerlegging geen voortgang vinden tot na de verdeling(148).

Tussen een vruchtgebruiker en een naakte eigenaar bestaat geen toestand van onverdeeldheid. Het beslag ten laste van de naakte eigenaar van een onroerend goed vereist derhalve geen verdeling(149).

**35. TONTINE** — De mogelijkheid van het beslag op goederen onderworpen aan een tontine-overeenkomst is omstreden. De vraag rijst of art. 815 B.W. van toepassing is op een dergelijke overeenkomst(150). Geen betwisting bestaat erover dat de partijen zelf niet de verdeling kunnen vorderen(151).

---

(147) Cass. 2 december 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 653.

(148) Beslagr. Charleroi 29 april 1999, *J.L.M.B.* 2000, 128; Rb. Antwerpen 23 mei 1997, *T. Not.* 1998, 111 met noot E.V.H. Zie nader: J.L. LEDOUX, „La vente des immeubles indivis”, *Ann.Dr.Louvain* 2000, 375-385.

(149) [Luik 16 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1476; Rb. Antwerpen 23 mei 1997, *gecit.*: beslag op naakte eigendom van schuldenaar waarop diens moeder een vruchtgebruik uitoefent; verweer van moeder geput uit art. 745<sup>quater</sup> § 4 B.W. is niet dienend.

(150) Zie o.m.: D. MICHIELS, „Bedingen van tontine en van aanwas”, *R.W.* 1995-96, 969 e.v.; J.F. ROMAIN, „Observations au sujet de la convention de tontine”, in *Liber amicorum P. Van Ommeslaghe*, Brussel, 2000, 221-259. Over de werking van dit beding tussen de partijen en de mogelijkheid tot beëindiging: [Gent 3 september 1999](#), *T. Not.* 2001, 609 met noot F. BOUCKAERT.

(151) Cass.fr. 27 mei 1986, *D.* 1987, Jur., 139 met noot MORIN.

Anders is het gesteld met de vraag of privé-schuldeisers zich bij deze werking van de tontine-overeenkomst hebben neer te leggen. Het Franse Hof van Cassatie heeft die vraag inmiddels bevestigend beantwoord. Een beslag is enkel mogelijk op de goederen van de debiteur. Welnu, zolang de voorwaarde (het overleven) niet in vervulling is gegaan, staat de gerechtigdheid van de debiteur niet vast en heeft het beslag bijgevolg (nog) geen voorwerp(152). Vanuit die optiek zou in dat geval niettemin een beslag op het voorwaardelijk eigendomsrecht moeten mogelijk zijn. De voorkeur verdient echter de opvatting, die overwegend in ons land wordt verdedigd, nl. dat de tontine-overeenkomst uitsluitend interne werking heeft en er niet toe kan leiden dat de artt. 7 en 8 Hyp.W. buiten spel worden gezet(153). De schuldeisers zullen derhalve de verdeling kunnen vorderen.

Geen moeilijkheden rijzen wanneer de uitwinning wordt vervolgd door een gemeenschappelijke schuldeiser.

### B. Echtgenoten

**36. WETTELIJK STELSEL** — Gemeenschappelijke schulden kunnen verhaald worden op de drie vermogens (1414, eerste lid B.W.)(154).

Een uitzondering hierop vormen de zgn. „onvolkomen” gemeenschappelijke schulden (b.v. beroepsschulden) die niet kunnen worden verhaald op de eigen goederen van de niet verbonden echtgenoot, maar enkel op de eigen goederen van de schuldenaar en op het gemeenschappelijk vermogen (art. 1414, tweede lid B.W.). Uit de omstandigheid alleen dat de belasting geheven werd op de bedrijfsinkomsten van één der echtgenoten kan niet worden afgeleid dat die schuld is aangegaan bij de uitoefening van het beroep en dat de eigen goederen van de andere echtgenoot aan het verhaalsrecht van de fiscus zijn onttrokken. Voor dergelijke belastingschulden is dus verhaal mogelijk op de drie vermogens(155). Zie over de positie van echtgenoten en fiscale schulden nader: *infra* nr. 132.

Voor „volkomen” gemeenschappelijke schulden kan de schuldeiser dus verhaal zoeken op zowel de goederen van de echtgenoot-schuldenaar, de eigen goederen van de echtgenoot niet-schuldenaar en het gemeenschappelijk vermogen.

Voor dergelijke schulden volstaat het dat de schuldeiser beschikt over een uitvoerbare titel ten laste van de echtgenoot-schuldenaar(156). De uitvoering

---

(152) Cass.fr. 18 november 1997, *Bull.civ.* 1997, I, 60, nr. 315, *J.C.P.* 1998, éd. E, 1638.

(153) Beslagr. Luik 27 januari 1997, *Rev.not.b.* 1997, 337.

(154) Brussel 29 september 2000, *J.T.* 2001, 74: geen verdeling nodig wanneer het beslag wordt gelegd op een gemeenschappelijk goed.

(155) Cass. 27 mei 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 315, *Bull.Bel.* 2000, 515.

(156) zie o.m.: E. DIRIX, „Enige executieproblemen bij beslag ten laste van echtgenoten”, in *Liber amicorum R. Dillemans*, Antwerpen, I, 1997, 97-103; E. DIRIX, „Executierechten en huwelijksvermogensrecht”, in *Twintig jaar na de wet van 14 juli 1976*, Antwerpen, 1996, 218-238; J. DELANGRE, „La saisie des biens communs”, *R.G.E.N.* 1999, nr. 24.869, nr. 8-17; G. HALLET, „Saisies d'immeubles communs”, *R.G.E.N.* 1997, nr. 24.654, 3-19.

moet dan krachtens die titel worden vervolgd tegen de echtgenoot die eigenaar is van de goederen. Die echtgenoot is dan de geëxecuteerde. Dat die echtgenoot niet in de titel wordt vermeld, levert geen bezwaar op. Het verhaalsrecht van de schuldeiser op de drie vermogens vloeit voort uit de wet. Concreet betekent dit dat bij uitvoerend beslag op roerende of onroerende goederen het voorafgaand bevel dient te worden betekend aan de echtgenoot-eigenaar van de betrokken goederen. Het bevel dat enkel werd betekend aan de echtgenoot-debiteur en niet aan de andere echtgenoot op wiens eigen onroerend goed beslag werd gelegd, is nietig(157). Aldus moet het beslag voor een gemeenschapsschuld krachtens een titel op naam van de man, op een bankrekening van de vrouw worden gelegd lastens de vrouw omdat zij de geëxecuteerde is(158).

Over het recht tot kantonement van de echtgenoot: *supra* nr. 27.

**37.** Wanneer het verhaal wordt uitgeoefend op het gemeenschappelijk vermogen, dan wordt thans algemeen aanvaard dat die vervolging kan geschieden tegen de echtgenoot die in de titel wordt vermeld en dat het volstaat dat de andere echtgenoot in kennis wordt gesteld van de procedure(159).

Inzake onroerende goederen deed deze wijze van uitvoering op gemeenschapsgoederen soms problemen rijzen wat betreft de hypothecaire publiciteit. Om die reden werd ervoor geopteerd om voortaan de executie op onroerende goederen tegen de beide echtgenoten te laten plaatsvinden(160). Het nieuwe art. 1562 Ger.W., zoals ingevoegd door de wet van 29 mei 2000, bepaalt dat de uitwinning van onroerende goederen voor een gemeenschappelijke schuld of een schuld die het gemeenschappelijk vermogen bezwaart, tegen de beide echtgenoten moet worden vervolgd. Dit betekent dat het bevel, het beslagexploot, de beschikking tot aanwijzing van de notaris, de aanmaning tot kennisneming van de verkoopsvoorwaarden en het uittreksel uit de akte van toewijzing aan beide echtgenoten moet worden betekend(161). Deze bepaling is op 1 juli 2001 in werking getreden (K.B. 31 mei 2001).

**38. EIGEN SCHULDEN** — Eigen schulden kunnen slechts worden verhaald op het eigen vermogen van de echtgenoot-schuldenaar en op diens inkomsten ook al behoren deze laatste tot de gemeenschap (art. 1409 B.W.). Een persoonlijke schuldeiser kan geen aanspraken doen gelden op het aandeel van zijn debiteur in het gemeenschappelijk vermogen. Staande het huwelijk hebben schuldeisers zich bij deze gebonden gemeenschap neer te leggen: art. 815 B.W., noch art. 1561 Ger.W. zijn hier van toepassing. De persoon-

---

(157) [Bergen 1 juni 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 342.

(158) Voor Nederland: H.R. 23 oktober 1998, *NJ* 1999, nr. 130.

(159) B.v. Beslagr. Charleroi 23 april 1996, *J.L.M.B.* 1997, 1719.

(160) In die zin reeds voor de wetwijziging: Gent 17 juni 1999, *A.J.T.* 1999-2000, 975.

(161) Memorie van toelichting, *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1669/1, 28.



lijke schuldeisers van een der echtgenoten kunnen derhalve de huwgemeenschap niet openbreken(162).

**39.** SCHEIDING VAN GOEDEREN — In dat geval staat iedere echtgenoot in voor zijn schulden met de eigen goederen. De schulden zijn in beginsel persoonlijk. Bestaat tussen de echtgenoten een onverdeeldheid dan kan een schuldeiser enkel het aandeel van de echtgenoot-schuldenaar uitwinnen en niet het aandeel van de andere echtgenoot zodat een verdeling zich opdringt(163).

#### D. Samenloop

**40.** FAILLISSEMENT — Na faillissement is in beginsel geen uitvoerend noch bewarend beslag meer mogelijk. De reeds gelegde beslagen vinden geen voortgang. Wanneer de verkoopdatum reeds is bepaald, dan gaat de verkoop door voor rekening van de boedel (zie: art. 24-26 Faill.W.). Werd reeds een beslag gelegd dan is enkel de curator bevoegd om de opheffing van het beslag te vorderen(164).

De vraag rijst naar de juiste afgrenzing tussen beslag en faillissement. Vaak wordt nog geoordeeld dat de gerechtsdeurwaarder (of de notaris) die de verkoopopbrengst onder zich heeft, ertoe gehouden is deze sommen af te dragen aan de curator eens de beslagene failliet wordt verklaard. Wel wordt veelal uitzondering gemaakt voor hetgeen toekomt aan de schuldeisers met een hypotheek, een pandrecht of een bijzonder voorrecht. De bedragen die aan deze schuldeisers toekomen dienen dan rechtstreeks aan hen te worden overgemaakt, terwijl het saldo toekomt aan de boedel(165). Het is ongetwijfeld juist dat deze bedragen het vermogen van de inmiddels gefailleerde beslagene niet hebben verlaten. De vraag tot welk tijdstip de curator de aan de gang zijnde evenredige verdeling kan doorkruisen, vergt echter een genuanceerd antwoord. Dit lijkt te zijn: het ogenblik waarop de verdeling van de verkoopopbrengst definitief is geworden. Bij roerend beslag is dit het geval na de verzending van het ontwerp van verdeling, minstens na het verstrijken van de termijn om tegenspraak te doen (*infra* nr. 138). Is het verzet door individuele schuldeisers niet meer mogelijk, dan moeten *a fortiori* de aanspraken van de curator worden uitgesloten(166). Blijft er na de verdeling nog een saldo over, dan komt dit toe aan de curator.

Ook na onroerend beslag moet worden aangenomen dat samenloop niet meer mogelijk is wanneer tegenspraak tegen het ontwerp van rangregeling is

---

(162) Rb. Brugge 5 november 1999, *R.W.* 1999-2000, 1206.

(163) Gent 26 maart 1996, *T. Not.* 1996, 584.

(164) Brussel 27 maart 2001, *J.L.M.B.* 2001, 913.

(165) Arrondrb. Brugge 11 april 1997, *TWVR* 1999, 33; Kh. Gent 15 oktober 1998, *T.B.H.* 1999, 639, *T.G.R.* 1998, 215; Beslagr. Brussel 2 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 181; Kh. Luik 21 mei 2001, *J.L.M.B.* 2001, 1761: de verkoopopbrengst valt integraal in de boedel; de beslaglegger kan voor de door hem bestede gerechtskosten zijn voorrecht doen gelden.

(166) Antwerpen 5 november 1996, *R.W.* 1997-98, 22.

uitgesloten (art. 1644 Ger.W.). Een faillissement na dit tijdstip kan de rangregeling niet meer verstoren(167).

**41. GERECHTELIJK AKKOORD** — Art. 13, tweede lid W.G.A. verbiedt de tegeldemaking van roerende of onroerende goederen van de debiteur tot de rechtbank van koophandel gunstig heeft beslist over de aanvraag tot voorlopige opschorting. Het verbod treft enkel de „tegeldemakingen”. Een bewaard beslag kan dus nog worden gelegd. Ook een uitvoerend beslag blijft mogelijk, maar kan geen voortgang vinden. De debiteur kan in geval van urgentie aan de kortgedingrechter de schorsing van de verkoop vragen(168). Tijdens de observatieperiode kan geen bewaard of uitvoerend beslag worden gelegd of voortgezet (art. 21 en 22 W.G.A.). De reeds gelegde beslagen behouden hun bewaardende werking, maar de rechtbank van koophandel kan de opheffing bevelen wanneer de akkoordprocedure in het gedrang komt(169). Het is dus de rechtbank van koophandel en niet de beslagrechter die kennis neemt van deze vorderingen (*supra* nr. 15).

Tijdens de periode van definitieve opschorting worden de executierechten verder bevroren. Deze schorsing treft ook de schuldeisers met een algemeen voorrecht(170). Voor de positie van hypothecaire, pandhoudende, bijzonder bevoorrechte schuldeisers en de fiscus: art. 30 W.G.A.

De „nieuwe” schuldeisers zijn niet aan de samenloop onderworpen. De opschorting van de verhaalsrechten geldt bijgevolg niet voor deze categorie van schuldeisers. Deze schuldeisers worden betaald volgens het tijdstip van het opeisbaar worden van hun schuldvordering. Zij kunnen ook nog tot compensatie overgaan, ook al gaat het niet om samenhangende vorderingen. Blijft de betaling uit, dan kunnen zij bewaard of uitvoerend beslag leggen.

**42. ONTBINDING RECHTSPERSOON** — Een ontbinding van een vennootschap doet een toestand van samenloop ontstaan. Individuele beslagmaatregelen zijn slechts toegestaan in zoverre hierdoor de gelijke behandeling van alle schuldeisers niet in het gedrang komt(171). Dit betekent dus geenszins dat beslagmaatregelen zijn uitgesloten. Indien de vereffenaars geen gegevens overleggen die aannemelijk zouden maken dat de gelijkheid der schuldeisers gevaar loopt, bestaat er geen reden voor de opheffing van het beslag(172).

---

(167) *Gent 2 januari 1996*, *R.W.* 1996-97, 441 met noot.

(168) Voorz. Dinant 7 januari 1997, *Rev.not.b.* 1997, 362; Voorz. Charleroi 28 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2000, 121.

(169) Kh. Luik 16 november 1999, *J.L.M.B.* 2000, 997: beslag door pandhouder van de handelszaak.

(170) *Luik 27 mei 1999*, *J.L.M.B.* 2000, 979.

(171) *Beslagr. Brussel 2 maart 2000*, *Rev.Rég.Dr.* 2000, 356. Zie ook: *Brussel 8 juli 1999*, *R.P.S.* 2000, 328; *Brussel 1 oktober 1997*, *J.L.M.B.* 1999, 1351.

(172) *Brussel 4 april 2000*, *A.J.T.* 2000-2001, 37 met noot B. DE VUYST.

Deze principes gelden evenzeer bij de ontbinding van een V.Z.W.(173).

## II. Beslagbare goederen

### A. Algemeen

**43. PRINCIPES** — In beginsel kan het beslag worden gelegd op ieder activa-bestanddeel van het vermogen dat vatbaar is voor verkoop. Aldus is een beslag ook mogelijk op een cognossement(174). Een beslag is ook mogelijk op de handelswaarde (transfersommen) van voetbalspelers(175). Niet op voetbalspelers zelf(176).

Uitzonderingen kunnen enkel worden aanvaard op grond van de wet of uit de aard van de betrokken goederen (b.v. niet vatbaar voor overdracht of geen verkoopvoorwaarde).

Een onbeslagbaarheid van gelden of de toebedeling ervan aan bepaalde schuldeisers kan ook niet worden afgeleid uit de bijzondere bestemming van deze gelden(177).

Op de billijke vergoeding verschuldigd door de Staat wegens een veroordeling door het Hof te Straatsburg is beslag mogelijk(178).

In de rechtspraak worden soms de grenzen van de onbeslagbaarheid verder opgeschoven op grond van het leerstuk van het rechtsmisbruik (*infra* nr. 188). Deze tendens verdient geen navolging. Wanneer de wetgever, zoals in een materie als onderhavige, met grote nauwkeurigheid te werk is gegaan bij het bepalen van een evenwicht tussen tegenstrijdige belangen, dan kan de rol van de rechter enkel beperkt zijn(179).

In geval van wetsconflicten in de tijd nopens de beslagbaarheid van goederen, moet de voorkeur worden gegeven aan de wet die geldt ten tijde van het beslag(180).

**44. LEVENSNODZAKELIJKE GOEDEREN** — Deze niet voor beslag vatbare goederen worden opgesomd in art. 1408 § 1, 1<sup>o</sup> Ger.W.

---

(173) [Cass. 15 oktober 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 479, *Arr.Cass.* 1999, nr. 537, *Rev.not.b.* 2000, 133, *T.B.H.* 2000, 233 met noot LEUNEN, *Rev.Rég.Dr.* 2000, 75.

(174) [Beslagr. Antwerpen 8 mei 1996](#), *Eur.Vervoerr.* 1996, 542, zie *infra* nr. 71.

(175) [Antwerpen 18 november 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1271. Voorheen reeds: [Beslagr. Hasselt 27 april 1990](#), *R.W.* 1990-91, 758; [Beslagr. Hasselt 14 november 1995](#), *T.B.B.R.* 1996, 249.

(176) [Antwerpen 27 september 1995](#), *Limb.Rechtsl.* 1996, 17.

(177) [Cass. 15 oktober 1999](#), *gecit.* Zie en vergl.: [Cass. 27 januari 1983](#), *Arr.Cass.* 1982-83, 710, *R.W.* 1982-83, 1637.

(178) [Beslagr. Brussel 9 april 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 923. Zie over deze problematiek o.m.: J.P. MARGUENAUD, in *R.T.D.Civ.* 1997, 552-553.

(179) [Beslagr. Brussel 17 mei 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 165.

(180) [Cass. 7 november 1997](#), *R.W.* 1998-99, 1109, *Arr.Cass.* 1997, nr. 460, *J.L.M.B.* 1998, 1134. Zie ook: [Bergen 10 november 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 419; [Beslagr. Charleroi 7 november 1996](#), *J.L.M.B.* 1997, 1720.

Deze bepaling is niet van toepassing op rechtspersonen(181).

Gelet op de omstandige lijst moet worden aangenomen dat een beperkende interpretatie geboden is(182). Hieronder vallen o.m.: wasmachine en strijkijzer, de verwarmingstoestellen, een toestel om warme maaltijden te bereiden, een toestel om voedingsmiddelen te bewaren (b.v. een ijskast), één verlichtingstoestel per bewoonde kamer, meubelen om de klederen in op te bergen(183), voorwerpen en producten voor lichaamsverzorging en onderhoud van de woning (b.v. een stofzuiger). Dit is echter niet het geval voor allerhande elektronische huishoudtoestellen(184). De beslagimmunitet beschermt zowel de beslagene als zijn gezin. De beslagene draagt bij betwisting de bewijslast over de precieze samenstelling van het gezin(185).

Verder zijn evenmin vatbaar voor beslag:

- de voorwerpen bestemd voor mindervalide gezinsleden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een rolstoel, maar ook voor een voertuig wanneer de onmisbaarheid medisch wordt aangetoond(186).
- de voorwerpen bestemd voor de kinderen (b.v. speelgoed). Ook een TV-toestel kan hieronder vallen(187), maar niet: een video-recorder(188).
- gereedschap nodig voor het onderhoud van de tuin, wanneer het gaat om een toestel van een courant type(189).

**45. BEROEPSGOEDEREN** — Het moet gaan om goederen die de beslagene „volstrekt nodig heeft”, voor de uitoefening van zijn beroep. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een telefonisch antwoordapparaat voor een zelfstandige verpleegster(190). Goederen die enkel nuttig zijn, genieten niet van enige immunitet. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een autovoertuig voor een kinesitherapeut(191). Verder moet men zich voor de beoordeling van de nuttigheid plaatsen op het tijdstip van het beslag: op dat tijdstip moet de beslagene het beroep effectief uitoefenen(192).

Deze bescherming geldt niet voor rechtspersonen.

---

(181) [Luik 21 december 1995](#), *Bull.Bel.* 1997, 1814; [Beslagr. Brussel 5 december 1996](#), *Bull.Bel.* 1999, 1576; [Beslagr. Luik 20 november 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 229.

(182) [Beslagr. Antwerpen 22 januari 1998](#), *R.W.* 1998-99, 22.

(183) [Beslagr. Charleroi 17 juni 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1264.

(184) [Beslagr. Charleroi 17 juni 1996](#), *gecit.*

(185) [Beslagr. Charleroi 4 november 1997](#), *J.T.* 1998, 498.

(186) [Beslagr. Turnhout 22 oktober 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1257, *J.L.M.B.* 2000, 391.

(187) [Beslagr. Charleroi 4 november 1997](#), *J.T.* 1998, 498, althans wanneer die bestemming wordt aangetoond.

(188) [Beslagr. Charleroi 17 juni 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1264.

(189) [Beslagr. Charleroi 17 juni 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1264

(190) [Beslagr. Charleroi 17 juni 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1264.

(191) [Beslagr. Bergen 10 februari 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 202. Zie ook: [Beslagr. Luik 8 september 1997](#), *J.L.M.B.* 1721.

(192) [Beslagr. Charleroi 4 november 1997](#), *J.T.* 1998, 498.

**46. PROCEDURE** — De beslagene moet op straffe van verval zijn grieven aan de gerechtsdeurwaarder meedelen, hetzij op het ogenblik van de beslaglegging, hetzij binnen vijf dagen na de betekening van de eerste akte van beslag(193). De grieven kunnen ook kenbaar gemaakt worden aan de gerechtsdeurwaarder belast met de aanzegging van het beslag(194). Dit kan vormvrij gebeuren, b.v. een fax(195).

Betreft het een beslag onder derden, dan dienen de grieven te worden geformuleerd bij de aanzegging van het beslag of binnen de vijf daaropvolgende dagen(196). Na het verstrijken van deze vervaltermijn is de vordering van de beslagene niet toelaatbaar(197).

De opmerkingen moeten uitsluitend betrekking hebben op de beslagbaarheid van de goederen. Andere grieven die de beslagene zou kunnen doen gelden, zijn niet relevant en hebben geen schorsing van de tenuitvoerlegging tot gevolg. Evenmin kunnen grieven worden geuit omtrent het eigendomsrecht van de in beslag genomen goederen. Een vordering wegens misbruik van beslagrecht kan evenmin in het raam van deze specifieke procedure aan bod komen(198).

### *B. Loon en soortgelijke uitkeringen*

**47. WET 24 MAART 2000** — De voor beslag en overdracht vatbare bedragen worden vastgesteld in de artt. 1409 e.v. Ger. W. Deze drempels worden zoals bekend jaarlijks bij K.B. aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen (laatst bij K.B. 7 december 2001, *B.S.* 14 december 2001).

De wet van 24 maart 2000 heeft deze systematiek enigszins gewijzigd en heeft tevens de drempels opnieuw vastgesteld(199). Het aantal schijven werd verhoogd (5 i.p.v. 4) en de percentages werden aangepast. Het nieuwe stelsel kent een vierledige indeling: 1) loonvorderingen en gelijkgestelde (art. 1409 § 1)(200), 2) inkomsten uit „andere activiteiten”, (art. 1409 § 1*bis*), 3) overige inkomsten (art. 1409*bis*) en 4) vervangingsinkomens (art. 1410 § 1). Een andere innovatie is dat voor al deze categorieën van inkomsten de drempels worden verhoogd met 2.000 BEF (thans: 51,56 euro) per kind

---

(193) Dit verval treedt niet in wanneer het beslagexploit de tekst van art. 1408 onduidelijk weergeeft zodat de beslagene niet correct werd geïnformeerd: [Beslagr. Eupen 20 mei 1997](#), *J.L.M.B.* 1997, 1705.

(194) [Beslagr. Leuven 21 februari 1995](#), *R.W.* 1995-96, 780.

(195) [Beslagr. Charleroi 4 november 1997](#), *gecit.*

(196) [Beslagr. Verviers 31 maart 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 293.

(197) [Beslagr. Hasselt 23 november 1993](#), *Bull.Bel.* 1996, 880; [Beslagr. Charleroi 27 april 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 209.

(198) [Beslagr. Antwerpen 22 januari 1998](#), *R.W.* 1998-99, 22.

(199) E. DIRIX, „Beslag onder derden — Actuele ontwikkelingen”, in *Beslag- en executierecht* Antwerpen, 2001, (43) 45-48; P. WALLEMACQ, „La loi du 24 mars 2000”, *Rev. not. b.* 2000, 474.

(200) Voor een ruime interpretatie van art. 1409, § 1: [Bergen 16 september 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 110: alle bedragen uitgekeerd in een relatie die wordt gekenmerkt door economische afhankelijkheid.

ten laste. Ook dit bedrag wordt jaarlijks aangepast aan de index. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat indien de ouders uit de echt gescheiden zijn en het gezamenlijk hoederecht uitoefenen, elke ouder recht heeft op een verhoging van het niet voor beslag vatbare deel ten belope van 2.000 BEF(201). Deze bepaling wordt door de beslagrechters reeds toegepast niettegenstaande de afwezigheid van de nodige uitvoeringsbesluiten. De klaar en duidelijke bedoeling van de wetgever laat een onmiddellijke toepassing mogelijk, aldus de beslagrechter van Marche-en-Famenne(202).

**48. STORTING OP BANKREKENING** — Nagenoeg algemeen wordt aangenomen dat de regels van de beperkte beslagbaarheid niet gelden wanneer de beslagene het loon of de gelijkgestelde uitkeringen op een bankrekening ontvangt(203). Eens de werkgever het loon heeft uitbetaald, vindt de Loonbeschermingswet geen toepassing meer. Het beslag onder de bank is ook geen loonbeslag. Verder is het zo dat deze tegoeden door de storting op een rekening zich vermengd hebben in het vermogen van de debiteur zodat iedere identificatie is uitgesloten.

In het Franse recht breidt de wet de onbeslagbaarheid uit tot het saldo van de bankrekening tot beloop van de daarop gestorte onbeslagbare bedragen (art. 15 Wet 9 juli 1991 en art. 44 e.v. Decreet 31 juli 1992). Ook in ons land wordt *de lege ferenda* naar oplossingen gezocht om een bescherming van bepaalde sociale uitkeringen op bankrekeningen in te bouwen, hetzij door middel van een onbeslagbaarheid van bepaalde rekeningtegoeden, hetzij door de creatie van een zgn. „sociale” rekening waarop geen beslag mogelijk is(204).

**49. ALIMENTATIE** — Krachtens art. 1410 § 1 vindt het stelsel van art. 1409 § 1bis toepassing op de diverse vervangingsinkomens. Het gaat hierbij o.m. om: alimentatie door de rechter toegewezen, pensioenen en gelijkgestelde uitkeringen (art. 1410 § 1, 2<sup>o</sup>). Met het woord „pensioen” wordt niet bedoeld: uitkeringen tot levensonderhoud. Vanuit de Franse tekst kon hierover onzekerheid bestaan („pension/pension alimentaire”). Het Hof van Cassatie bevestigt in een recent arrest de restrictieve interpretatie: art. 1410 § 1, 2<sup>o</sup> kan niet worden uitgebreid tot uitkeringen van levensonderhoud, zelfs als zij worden betaald krachtens een wet of een overeenkomst (205).

---

(201) Verslag D’Hondt, *Parl. St.* Kamer 1999-2000, nr. 0383/003, 3-4.

(202) *Beslagr. Marche-en-Famenne 26 juli 2001, J.L.M.B.* 2001, 1368 met kritische noot G. DE LEVAL.

(203) B.v. *Beslagr. Gent 5 december 2000, T.G.R.* 2001, 37; *Beslagr. Brussel 16 april 1995, Bull.Bel.* 1996, 2293.

(204) Zie o.m.: Wetsvoorstel BACQUELAINE, *Parl.St.* Kamer 2001-2002, nr. 1555/001.

(205) Cass. 19 juni 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 283, *J.T.* 1997, 661 met conclusie procureur-generaal PIRET, *Rev.not.b.* 1998, 111 eveneens met de conclusie van de procureur-generaal.

De voorkeursbehandeling van de alimentatieschuldeiser betreft enkel op de in art. 1412 Ger.W. bedoelde vorderingen. De wet verleent aan deze schuldeiser geen voorrecht op andere activa(206).

**50. ART. 16 FAILL.W.** — Luidens art. 16, vierde lid, Faill.W. wordt uit het actief van het faillissement uitgesloten: „de vergoeding voor schade die aan de persoon verbonden is en die aan de gefailleerde toekomt uit onrechtmatige daad”. Een dergelijke schuldvordering valt buiten de boedel en blijft dus buiten het bereik van het (collectief) beslagrecht van de faillissementschuldeisers. Een beperking van deze immuniteit tot de situatie van faillissement is moeilijk te verantwoorden. Art. 16 vierde lid Faill.W. moet derhalve als een regel met een algemene draagwijdte worden beschouwd.

**51. PENSIOENSPAREN** — Van een uitvoeringsimmunitet genieten ook de activa uit collectieve of individuele spaarrekeningen in het raam van het pensioensparen(207). Luidens art. 55 Wet van 7 november 1987 (*B.S.* 17 november 1987) kan behoudens bij een al dan niet vroegtijdige opnemning of vereffening van de gevormde spaartegoeden, pensioenen, renten of kapitalen, geen uitvoerend beslag worden gelegd noch op de activa waaruit de collectieve of individuele spaarrekeningen zijn samengesteld, noch op de dekkingswaarden van de technische reserves met betrekking tot de spaarverzekering.

Voor de juiste draagwijdte van deze bepaling dient men de bedoelingen van de wetgever voor ogen te houden. De uitvoeringsimmunitet is slechts tijdelijk: van zodra de spaartegoeden worden opgenomen of uitgekeerd is een beslag mogelijk. Verder is het niet de bedoeling om aan deze activa een absolute uitvoeringsimmunitet te verlenen. De wetgever wil enkel de pensioenopbouw veilig stellen. Een bewarend beslag op het rekeningtegoed is dus geoorloofd. Ook een uitvoerend beslag is mogelijk, al kan dit geen voortgang vinden en zal het in de tussentijd enkel een „bewarende” werking hebben(208).

Om die reden kan een schuldeiser van de spaarder evenmin de voortijdige opeising of vereffening van de rekening of van de verzekering afdwingen door middel van het instellen van een zijdelingse vordering (art. 1166 B.W.)(209).

Bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd is een uitvoerend beslag mogelijk. Indien de gerechtigde nalaat de tegoeden van de pensioenspaarrekening op te vragen, kan de schuldeiser zulks doen bij wege van het

---

(206) Antwerpen 13 februari 2001, *R.W.* 2001-02, 995.

(207) Zie hierover o.m. G. DE LEVAL, „Saisie des meubles incorporels”, *Droit de l'exécution*, Brussel, 1996 (85), 107-109; L. LANOYE, „Beslag onder derden op een (bank)rekening”, *Liber amicorum M. Briers*, Gent, 1993, (281), 295-297; P. VRIELYNCK, „Uitvoerend beslag op deelbewijzen van een pensioenspaarrekening”, *R.W.* 2000-2001, 136-138.

(208) G. DE LEVAL, *o.c.*, 108.

(209) L. LANOYE, *o.c.*, 296.



instellen van een zijdelingse vordering(210). De *ratio legis* van het beslagverbod staat aan deze werkwijze niet in de weg. Wanneer aldus het beslag kan worden geëffectueerd, moet toepassing worden gemaakt van art. 1410 § 1, 2<sup>o</sup> Ger. W. Pensioenen krachtens wet of overeenkomst zijn immers slechts gedeeltelijk vatbaar voor beslag. De beslagbare drempels dienen dus verhoudingsgewijs te worden toegepast op het opgebouwde kapitaal.

### C. Ontvangstmachtiging en loondelegatie

**52.** De ontvangstmachtiging is een rechterlijke machtiging verleend aan een echtgenoot of gewezen echtgenoot om de inkomsten van de andere (b.v. loon) met uitsluiting van deze laatste, zelf rechtstreeks bij de schuldenaar ervan (de werkgever) geheel of gedeeltelijk in ontvangst te nemen (zie: art. 203<sup>ter</sup>, 221 en 301<sup>bis</sup> B.W.; art. 1280 Ger.W.). Het gaat om een vereenvoudigde invorderingsmethode waarvan de juridische aard omstreden is. In de recente rechtsleer wint de opvatting veld dat het om een executie-maatregel gaat, zij het één van bijzondere aard. K. Van Lede pleit ervoor om *de lege ferenda* de diverse wettelijke toepassingsgevallen te harmoniseren naar het voorbeeld van art. 301<sup>bis</sup> B.W. en om de beslagrechter bevoegd te maken voor de geschillen die bij de uitvoering ervan kunnen rijzen(211).

### D. Uitvoeringsimmunititeit van de overheid

**53.** ALGEMEEN — Art. 1412<sup>bis</sup> Ger.W. verleent de beslagimmuniteit uitsluitend aan publiekrechtelijke rechtspersonen. Beslag ten laste van de publiekrechtelijke rechtspersonen blijft mogelijk op goederen die „kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst”.

De omstandigheid dat de wetgever de onbeslagbaarheid verbindt aan het functionele criterium van de nuttigheid voor de openbare dienstverlening, laat niet toe die onbeslagbaarheid uit te breiden tot goederen toebehorend aan privaatrechtelijke rechtspersonen die werden belast met die openbare dienstverlening en/of die met overheids gelden worden betoelaagd(212). De gevallen van wettelijke onbeslagbaarheid moeten beperkend worden uitgelegd (*supra* nr. 43).

Nog onder vigeur van het vroegere recht (dus voor de wet van 30 juni 1994) beslist het Hof van Cassatie dat krachtens het algemeen beginsel van de continuïteit van de openbare dienst de goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen in de regel niet vatbaar zijn voor maatregelen van gedwongen tenuitvoerlegging. Het Hof preciseert dat dit beginsel het beslag „slechts uitsluit, in zoverre de continuïteit van de openbare dienst daardoor werkelijk

(210) Rb. Brussel 29 november 1999, *R.W.* 2000-2001, 135 met noot VRIELYNCK.

(211) K. VAN LEDE, „Het belang van een uniforme kwalificatie van de ontvangstmachtiging”, *Echtscheidingsjournaal* 2001/3, 38-48.

(212) B.v. gesubsidieerde onderwijsinstellingen e.d.: Rb. Brussel 16 september 1996, *Rev.not.b.* 1998, 146, *J.L.M.B.* 1997, 924.

in het gedrang komt”(213). De rechter kan echter een beslag niet toelaatbaar verklaren om reden dat „niet in alle redelijkheid kan worden staande gehouden dat de betaling van een bescheiden schuld door het ministerie de goede werking van de openbare dienst kan verhinderen”.

**54. VREEMDE STATEN** — In de rechtspraak wordt aangenomen dat deze principes van overeenkomstige toepassing zijn op vreemde Staten(214).

**55. REËLE EXECUTIE** — Hetzelfde criterium van de continuïteit van de openbare dienst wordt door het Hof van Cassatie ook toegepast om te beoordelen of een daad van reële executie ten laste van de Staat mogelijk is. Onder het vroegere recht was reële executie niet mogelijk en kon enkel het opleggen van een dwangsom soelaas bieden(215). Thans oordeelt het Hof dat de rechter aan een schuldeiser machtiging mag verlenen om in de plaats van de overheid bepaalde werken uit te voeren op voorwaarde dat hierdoor het beginsel van de continuïteit van de openbare dienst niet in het gedrang komt(216). In het gegeven geval had de rechter aan de verweerder machtiging verleend om indien de overheid in gebreke bleef bepaalde werken uit te voeren, daar zelf toe over te gaan op kosten van de overheid. Deze beslissing werd gecasseerd omdat de rechter niet had nagegaan of hierdoor de continuïteit van de openbare dienst in het gedrang komt.

**56. NUTTIGHEIDSCRITERIUM** — Het gebruik van de term „kennelijk”, betekent dat het toetsingsrecht van de rechter slechts marginaal is. Enkel wanneer over het „niet nuttig”- zijn van de in beslag genomen goederen tussen redelijke mensen geen betwisting kan bestaan, is de uitwinning mogelijk(217). De beoordeling of het beginsel van de continuïteit in het gedrang komt, behoort aan de feitenrechter. Op deze beoordeling oefent het Hof van Cassatie een marginaal toetsingsrecht uit (218).

Teneinde aan de nieuwe regeling niet iedere praktische betekenis te ontzeggen, moet aan het criterium een redelijke uitleg worden gegeven. Om die reden moet de beslagbaarheid worden gemeten aan het criterium van het

---

(213) Cass. 28 januari 1999, *Arr. Cass.* 1999, nr. 49, *R.W.* 2000-2001, 1198 met noot S. BRIJS, *T.B.B.R.* 1999, 654. Zie ook: [Cass. 30 september 1993](#), *R.W.* 1993-94, 954, *P&B* 1994, 67 met noot VAREMAN.

(214) [Brussel 8 oktober 1996](#), *J.T.* 1997, 100 met noot D'ARGENT; [Brussel 3 oktober 1996](#), *J.L.M.B.* 1997, 1239.

(215) Zie voorheen: [Cass. 26 juni 1980](#), *Pas.* 1980, I, 1341 met concl. procureur-generaal VELU, *R.C.J.B.* 1983, 173 met noot DELPEREE, *R.W.* 1980-81, 1661. Zie b.v.: [Vred. Gent 15 juli 1996](#), *T.M.R.* 1998, 113: geen machtiging om werken uit te voeren op kosten van de overheid.

(216) Cass. 24 april 1998, *Arr.Cass.* 1998, nr. 210, *Pas.* 1998, I, nr. 210 met conclusie advocaat-generaal DE RIEMAECKER, *R.W.* 2000-2001, 1195 met noot S. BRIJS, *T.B.B.R.* 1999, 655 met bespreking S. STIJNS en H. VUYE in *T.B.B.R.* 1999, 615-642, *J.L.M.B.* 1999, 672 met noot Ph. COENAARTS en D. DELVAX.

(217) Zie o.m.: [Luik 13 juni 1996](#), *J.M.L.B.* 1996, 1651, *Rev.not.b.* 1998, 116, *R.G.E.N.* 1998, nr. 24.815.

(218) Cass. 28 januari 1999, *gecit.*

„rechtstreeks nut”. Een goed kan voor de overheid immers zowel een rechtstreeks nut hebben (b.v. een gebouw dat gebruikt wordt voor de huisvesting van een overheidsdienst) of een onrechtstreeks nut, als activa-bestanddeel (b.v. een leegstaande legerkazerne). In de laatste hypothese is een beslagverbod moeilijk verdedigbaar. Terecht werd dan ook het beslag mogelijk geacht op een gedesaffecteerd vliegveld(219).

Financiële tegoeden (b.v. bankrekeningen) zijn niet a priori van het beslag uitgesloten. Ook daar kan immers gepeild worden naar de bestemming van de gelden(220). De rechtspraak is echter begrijpelijk zeer terughoudend. Als uitgangspunt wordt aangenomen dat voor goederen met een algemene bestemming (en in het bijzonder: gelden en rekeningtegoeden) het nagenoeg onmogelijk is het bewijs te leveren dat zij „kennelijk niet nuttig”, zijn voor de uitoefening van de overheidstaken(221). Een illustratie van die regel biedt een vonnis van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam i.v.m. een beslag op een bankrekening van een ambassade. De gelden op deze rekening moeten geacht worden bestemd te zijn voor het in stand houden en doen functioneren van de ambassade en zijn derhalve niet vatbaar voor beslag(222).

De vraag of het cultureel patrimonium van de overheid als „kennelijk nuttig”, moet worden beschouwd in de zin van de wet is niet altijd evident. Een schilderij in een openbaar museum moet in het licht van het hierboven geschetste criterium als onbeslagbaar worden beschouwd. Hangt datzelfde schilderij echter in de raadzaal van het stadhuis, dan is het niet uitgesloten dat de rechter dit goed zal beschouwen als „kennelijk niet nuttig”, voor de uitoefening van de taak van de (stedelijke) overheid of voor de continuïteit van de openbare dienst. Met betrekking tot een beslag gelegd op kunstwerken in wandelgangen van een O.C.M.W.-rusthuis, oordeelde de beslagrechter te Verviers dat zo’n beslag niet mogelijk is, nu deze schilderijen onmiskenbaar bijdragen tot het geestelijk welzijn van de ouderlingen en zij derhalve in het verlengde liggen van de opdracht van het O.C.M.W.(223). Een strenger standpunt wordt echter ingenomen door het Hof van Beroep te Luik dat deze beslissing hervormt(224). Een gelijkaardig standpunt werd ingenomen ter zake van de beslagbaarheid van antieke voorwerpen van een O.C.M.W.(225). Schilderijen in de reserves van een museum lijken daaren-

---

(219) [Brussel 19 november 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1290.

(220) *B.v. Rb. Brussel 11 januari 1994*, *R.W.* 1993-94, 1237. Zie vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1442, nr. 73.

(221) [Brussel 7 september 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1203 met noot S. BRUIS; [Brussel 3 oktober 1996](#), *J.L.M.B.* 1997, 1239; [Brussel 8 oktober 1996](#), *gecit.*; [Beslagr. Brussel 19 februari 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 916, *T.B.B.R.* 2001, 120.

(222) *Arrondrb. Amsterdam 24 februari 1999*, *N.J.* 1999, nr. 622.

(223) *Beslagr. Verviers 12 januari 1996*, *J.L.M.B.* 1996, *Rev.Rég.Dr.* 1996, 309 met noot DE HEMPTINNE.

(224) [Luik 13 juni 1996](#), *J.L.M.B.* 1996, 1651, *Rev.not.b.* 1998, 116, *R.G.E.N.* 1998, 337, nr. 24.815.

(225) [Beslagr. Ieper, 24 mei 1991](#), *T.B.B.R.* 1992, 90.

tegen in beginsel wel te beantwoorden aan het criterium van de noodzaak van de openbare dienstverlening(226).

**57. SUBSTITUTIERECHT** — De wet verleent aan de publieke rechtspersoon een substitutierecht. Het gaat hier om een recht: de publieke rechtspersoon is niet verplicht om andere goederen aan te wijzen waarop het beslag kan worden gelegd(227).

In de rechtspraak wordt beslist dat het substitutierecht enkel aan de orde kan zijn wanneer een geldig beslag werd gelegd(228). Dit lijkt inderdaad voort te vloeien uit de systematiek van de wet. Nochtans moet ook gevolg kunnen gegeven worden aan een dergelijk aanbod van de overheid in geval het beslag niet kan worden gehandhaafd. Het uitgangspunt (ook voor de overheid) is nog steeds dat gerechtelijke beslissingen worden nageleefd.

**58. BESLAG EN COMPENSATIE** — Traditioneel wordt aangenomen dat een schuldeiser niet mag overgaan tot schuldvergelijking van een schuldvordering op een bepaald departement met een schuld jegens een ander departement. Een arrest past deze regel — ten onrechte — toe bij beslag. Een derdenbeslag ten laste van de Staat voor een schuldvordering op Openbare Werken zou geen uitwerking kunnen krijgen op de gelden waartoe de derdebeslagene gehouden is ten opzichte van Landsverdediging(229).

## DEEL V

# BEWAREND BESLAG

## I. Gemeenschappelijke bepalingen

### A. Urgentie

**59.** Bewarend beslag kan slechts gelegd worden wanneer er sprake is van hoogdringendheid. Volgens een cassatie-arrest van 22 juni 2000 is aan dit vereiste voldaan wanneer de solvabiliteit van de schuldenaar in het gedrang is, zodat de latere uitwinning gevaar loopt(230). Soms hanteren beslagrechters strengere criteria zoals het gevaar dat de debiteur zijn onvermogen organiseert(231). Het is duidelijk dat de positie van een schuldeiser ook

---

(226) Beslagr. Brussel 3 maart 2000, *R.W.* 2000-2001, 1206, met noot S. BRIJS. Anders: Beslagr. Brussel 1 oktober 1996, *Rev.Rég.Dr.* 1997, 219 met noot DE HEMPTINNE.

(227) Brussel 7 september 1999, *R.W.* 2000-2001, 1203.

(228) Beslagr. Brussel 10 februari 1998, *T.B.B.R.* 2001, 120.

(229) Luik 21 november 1996, *J.T.* 1997, 130.

(230) Cass. 22 juni 2000, *R.W.* 2000-2001, 1166.

(231) Beslagr. Luik 28 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 130.

nog in andere gevallen gevaar loopt(232). Wanneer er geen twijfel bestaat over de solvabiliteit van de debiteur, kan van urgentie geen sprake zijn(233). De omstandigheid dat de procedure voor de bodemrechter vertraging heeft opgelopen door toedoen van de beslaglegger, sluit het bestaan van urgentie nog niet uit(234).

Deze hoogdringendheid dient te bestaan zowel op het tijdstip waarop het beslag wordt gelegd als op het ogenblik waarop de beslagrechter na verzet over de handhaving van het beslag dient te oordelen(235). De beoordeling van de hoogdringendheid gebeurt door de feitenrechter op onaantastbare wijze en ontsnapt aldus aan het toezicht van het Hof van Cassatie(236).

De voorwaarde van de urgentie moet ook vervuld zijn voor een verlenging van het bewarend beslag. In een gegeven geval had een hof van beroep de vernieuwing van een bewarend beslag geweigerd omdat er geen hoogdringendheid werd bewezen. In cassatie doet eiser hiertegen gelden dat voor de „vernieuwing” van het beslag, art. 1437 eerste lid Ger. W. enkel de eis stelt dat er „gegronde redenen”, moeten zijn, zodat een onderzoek naar de urgentie geheel niet aan de orde is. Het cassatieberoep tegen dit arrest wordt verworpen. De hernieuwing van een bewarend beslag houdt de handhaving in van het vroegere beslag en de verlenging ervan zonder onderbreking of discontinuïteit. Aangezien voor het leggen van een bewarend beslag steeds het vereiste geldt van de urgentie, moet hieraan ook worden voldaan voor de verlenging ervan(237).

De bewijslast van het vervuld zijn van deze voorwaarde rust op de beslaglegger. Van enige omkering van de bewijslast kan geen sprake zijn, ook niet in het raam van de procedure van derdenverzet(238). Dit betekent echter niet dat beide partijen niet moeten meewerken in de bewijsvoering(239). De beslagene kan niet volstaan met een louter ontkennen van hetgeen de schuldeiser aanvoert(240).

Veelal wordt door de rechtspraak bij buitenlandse debiteuren de afwezigheid van voldoende activa op het Belgisch grondgebied als een voldoende voorwaarde beschouwd. Deze opvatting moet enigszins worden genuanceerd: het louter feit dat de beslagene een vreemde rechtspersoon is, kan op zich niet volstaan wanneer er met dat land een executieverdrag bestaat en de uitvoering aldaar mogelijk is, maar moet beoordeeld worden gelet op al de gege-

---

(232) Zie b.v.: Brussel 3 maart 1999, *J.L.M.B.* 2000, 1182; Brussel 10 december 1999, *TRV* 2001, 175 met noot K. VANDEKERCKHOVE.

(233) Antwerpen 21 juni 2000, *P&B* 2001, 137.

(234) Luik 17 september 1998, *P&B* 1999, 47.

(235) Cass. 22 juni 2000, *gecit.*

(236) Cass. 22 juni 2000, *gecit.*

(237) Cass. 18 juni 1999, *Arr. Cass.* 1999, nr. 376, *R.W.* 2000-2001, 92, *J.T.* 2000, 230.

(238) Zie nochtans: Brussel 3 maart 1999, *J.L.M.B.* 2000, 1182.

(239) B.v. Beslagr. Luik 12 maart 1997, *J.L.M.B.* 1997, 653.

(240) Zie nader: *A.P.R. tw. Beslag*, 271, nr. 427.

vens van het geval(241). Te denken valt bijvoorbeeld aan een tenuitvoerlegging in Kongo(242).

### *B. Kwaliteit van de vordering*

**60.** Het bewarend beslag onderstelt een schuldvordering. Het kan dus niet louter worden aangewend tot het immobiliseren van goederen, ook al kan de beslaglegger ter zake bogen op een belang(243).

De schuldvordering moet bovendien aan de kwaliteiten van art. 1415 voldoen: het moet gaan om een zekere, opeisbare en vaststaande vordering. Wanneer het bestaan van de schuldvordering het voorwerp is van ernstige betwisting zoals blijkt uit de noodzaak van een deskundigenonderzoek in de bodemprocedure, is aan dit vereiste niet voldaan(244). Dit is evenmin het geval wanneer blijkt dat tussen de partijen een dading zou bestaan(245).

De afwijzing van de vordering door de bodemrechter is van aard om het bestaan van een vordering in de zin van art. 1413 uit te sluiten(246). Een schuldbekentenis die niet beantwoordt aan het voorschrift van art. 1326 B.W. kan niettemin voldoende grondslag bieden voor een machtiging tot het leggen van bewarend beslag(247).

De tijdens een gerechtelijke verdeling bij notariële akte opgemaakte staat van vereffening doet nog geen zekere, vaststaande en opeisbare vordering ontstaan(248).

### *C. Procedure en rechtsmiddelen*

**61.** ALGEMEEN — Wanneer het beslag werd gelegd zonder rechterlijke machtiging, dan kan de beslaglegger in het raam van de verzetsprocedure bij tegenvordering een verzoek tot het leggen van bewarend beslag formuleren(249).

Het rechtsmiddel dat een derde instelt tegen de beschikking van de beslagrechter waarin de toelating tot het leggen van beslag wordt verleend of geweigerd is een derdenverzet. De dagvaarding moet dan uitdrukkelijk

---

(241) *A fortiori* is dit het geval voor ingezetenen waarvan het actief zich voornamelijk in het buitenland bevindt: Brussel 29 september 1998, *J.L.M.B.* 1999, 435.

(242) *Beslagr. Brussel 12 maart 1998*, *Rev.not.b.* 1998, 259.

(243) *Beslagr. Gent 10 februari 1998*, *T.G.R.* 1998, 135.

(244) *Antwerpen 21 juni 2000*, *P&B* 2001, 137.

(245) *Beslagr. Brussel 28 oktober 1996*, *J.T.* 1997, 348.

(246) *Gent 12 oktober 1999*, *A.J.T.* 2000-2001, 393: de beslagrechter is gebonden door het gezag van gewijsde van de beslissing van de bodemrechter. Zie nochtans: *Beslagr. Luik 2 februari 2000*, *J.L.M.B.* 2000, 1178, *R.G.E.N.* 2000, 194, nr. 25.026.

(247) *Luik 17 september 1998*, *J.T.* 1999, 194.

(248) Cass. 5 september 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 336, 783, *Pas.* 1997, I, nr. 336 met conclusie procureur-generaal PIRET, *R.C.J.B.*, 2000, 234 met noot H. CASMAN, *J.T.* 1998, 54, *J.L.M.B.* 1997, 1684.

(249) *Luik 28 oktober 1999*, *J.T.* 2000, 290.

strekken tot de intrekking van de beschikking(250). Van een derdenverzet kan geen sprake zijn wanneer de bestreden beschikking niet wordt vermeld(251) of wanneer niet precies wordt aangegeven om welke beschikking het gaat(252). Een gedeelte van de rechtspraak vertolkt een soepeler standpunt: het zou volstaan dat de eiser niet het formele aspect van het beslag aanvecht, maar de gronden waarop het beslag werd gelegd(253).

Dit derdenverzet wordt overeenkomstig de artikelen 1034 en 1125, eerste lid, Ger. W. gebracht voor de rechter die de bestreden beslissing heeft gewezen. Deze dagvaarding heeft tot gevolg dat een nieuw geding wordt ingeleid en niet dat een bestaande rechtspleging wordt voortgezet. Deze rechtspleging moet derhalve op haar eigen mérites worden onderzocht voor wat het taalgebruik in gerechtszaken betreft(254).

Indien de machtiging werd verleend door het hof van beroep, dan is niet de beslagrechter, maar de appélrechter bevoegd om kennis te nemen van een derdenverzet(255).

De intrekking van de machtigende beschikking geldt meteen ook als opheffing van het beslag (art. 1419, derde lid). Gaat het om een onroerend beslag, dan levert een dergelijke beschikking ook een titel op voor de doorhaling van de overschrijving van het beslag(256).

Werd het beslag niet gelegd krachtens een beschikking van de beslagrechter, dan dient het verzet als bedoeld in art. 1420 gericht te zijn tegen het beslag zelf(257).

Wanneer er nieuwe omstandigheden zijn, kan de beslagene aan de vervaltermijn ontsnappen door op grond van art. 1419, tweede lid Ger.W. aan de beslagrechter de wijziging of de intrekking van de beschikking te vragen. Een dergelijk verzoek is ook mogelijk wanneer een eerder derdenverzet werd afgewezen. Anders is dit wanneer de beslagene inmiddels ook hoger beroep heeft ingesteld tegen de beslissing van de beslagrechter(258). Nieuwe omstandigheden zijn deze waarvan de beslagene geen kennis kon hebben voor het verstrijken van de termijn van derdenverzet(259).

---

(250) [Beslagr. Hasselt 9 mei 1995](#), *Limb.Rechtsl.* 1996, 123 en niet tot opheffing van het beslag.

(251) [Antwerpen 16 december 1996](#), *R.W.* 1996-97, 1071.

(252) [Beslagr. Antwerpen 13 januari 1998](#), *R.H.A.* 1998, 296.

(253) [Beslagr. Charleroi 10 februari 1998](#), *P&B* 1999, 44.

(254) Cass. 26 november 1999, *Arr. Cass.* 1999, nr. 632, *R.W.* 2000-2001, 772, *J.T.* 2000, 419 met noot H. BOULARBAH en J. ENGLEBERT, *J.L.M.B.* 2000, 101. Voorheen anders: [Brussel 3 april 1998](#), *P&B* 1999, 16. Voor deze problematiek in de hypothese van beslag onder derden: [Beslagr. Brussel 17 november 1998](#), *P&B* 1999, 22.

(255) [Beslagr. Namen 27 april 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 180.

(256) [Beslagr. Charleroi 13 mei 1997](#), *J.L.M.B.* 1997, 1702.

(257) [Brussel 5 maart 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 1182.

(258) [Beslagr. Antwerpen 20 februari 1996](#), *T. Not.* 1997, 403.

(259) [Luik 19 december 1996](#), *J.T.* 1997, 370; [Beslagr. Charleroi 10 februari 1998](#), *P&B* 1999, 44.



**62.** AFWIJZING VORDERING TEN GRONDE — De afwijzing van de vordering door de bodemrechter heeft niet de automatische opheffing van het bewarend beslag tot gevolg(260). De opheffing moet gevraagd worden aan de bodemrechter, of nadien aan de beslagrechter. Andere rechtspraak oordeelt dat de beslissing van de bodemrechter een beschikking inhoudt tot opheffing van het beslag(261). In ieder geval is het zo dat de beslaglegger die niet vrijwillig tot opheffing overgaat, zijn aansprakelijkheid op het spel zet. De beslaglegger kan bij het handhaven van het beslag ook aansprakelijkheid oplopen jegens derden (b.v. de eigenaar van de goederen)(262).

Over de beoordeling van de aansprakelijkheid van de beslaglegger: *supra* nr. 20.

#### *D. Omzetting in uitvoerend beslag*

**63.** Werd er reeds bewarend beslag gelegd, dan hoeft de schuldeiser die inmiddels over een uitvoerbare titel beschikt, niet opnieuw beslag te leggen, maar kan hij door de betekening van de titel het bewarend beslag in een uitvoerend beslag doen overgaan.

Indien het bewarend beslag echter het voorwerp uitmaakt van een betwisting voor de beslagrechter, heeft deze omzetting slechts uitwerking door de betekening van de beslissing van de beslagrechter waarbij de regelmatigheid van het bewarend beslag wordt erkend (art. 1491, derde lid Ger.W.). In een gegeven geval werd op 1 maart 1985 bewarend beslag gelegd, maar rijst er voor de beslagrechter betwisting over het kantonnement ter opheffing van dit beslag. Inmiddels doet het hof van beroep op 13 maart 1987 uitspraak over het bodemgeschil en dit arrest, waarbij de beslagene wordt veroordeeld, wordt hem op 10 april 1987 betekend. Het bevel tot betaling wordt betekend op 21 mei 1987. Tegen deze omzetting van het bewarend beslag tekent de beslagene verzet aan om reden dat het geschil over het kantonnement nog niet werd beslecht: een uitvoerend beslag kan niet worden geënt op een bewarend beslag waarvan het voortbestaan het voorwerp is van betwisting. Dit verweer kan noch het Hof van Beroep te Gent, noch het Hof van Cassatie bekoren. Een betwisting over de geldigheid van het kantonnement met het oog op de opheffing van het bewarend beslag kan geen betwisting doen rijzen over de regelmatigheid van het beslag in de zin van art. 1491, derde lid Ger.W.(263). Een dergelijke betwisting raakt immers niet aan de formele geldigheid van het bewarend beslag.

---

(260) Beslagr. Brussel 29 januari 1999, *J.L.M.B.* 2001, 178.

(261) Beslagr. 18 november 1997, *T. Not.* 1998, 123.

(262) [Antwerpen 23 november 1998](#), *R.H.A.* 1999, 42.

(263) [Cass. 13 december 2001](#) (C.99.0322.N).

## II. Bijzondere vormen van bewarend beslag

### A. Roerende goederen

**64.** Wanneer het beslag wordt gelegd op bederfelijke goederen, vruchten en oogsten, kunnen die goederen met toestemming van de beslagrechter worden verkocht (art. 1421). De vraag rijst wie gerechtigd is zulk een verzoek te formuleren. Enkel de beslaglegger zo oordeelt de beslagrechter te Antwerpen(264). Zoals de annotator betoogt, is een ruimere opvatting verdedigbaar. Vervolgens rijst de vraag hoe dit verzoek onder de beslagrechter wordt gebracht. Veelal wordt aangenomen dat dit gebeurt bij verzoekschrift(265). Dit lijkt zeker te worden aangenomen wanneer het verzoek uitgaat van de beslaglegger. Het verzoekschrift op grond van art. 1421 Ger.W. is te beschouwen als een sequeel van het verzoekschrift tot bewarend beslag.

De verkoopopbrengst wordt gestort in de Deposito- en Consignatiekas. Het beslag komt dan a.h.w. op deze bedragen te rusten. Dit betekent dat de beslaglegger op deze bedragen de samenloop dient te doorstaan met andere schuldeisers. Wordt het beslag opgeheven dan komt de geconsigneerde koopprijs toe aan de beslagene(266).

### B. Derdenbeslag

**65.** Op grond van art. 1445 Ger.W. kan een schuldeiser op eigen gezag bewarend derdenbeslag leggen op grond van een authentieke of onderhandse akte. Een geprotesteerde factuur kan echter niet gelden als een dergelijke akte(267). Een vonnis gewezen in een Staat waarmee België geen verdrag heeft ter erkenning van rechterlijke beslissingen levert ter zake evenmin een geldige titel op(268).

Indien de beslagene dit beslag aanvecht (art. 1420 Ger.W.), dan kan de beslagrechter in het geding dat dan ontstaat, bij tegenvordering de rechterlijke machtiging vragen tot het leggen van het beslag. De beslissing die zo'n vordering inwilligt heeft geen terugwerkende kracht, aldus een cassatie-arrest van 26 oktober 2000(269). Wel kan uit dit arrest worden afgeleid dat de onbeschikbaarheid van de beslagen tegoeden zonder discontinuïteit blijft voortbestaan. In het gegeven geval wordt door een schuldeiser op grond van onderhandse stukken op 8 augustus 1991 bewarend derdenbeslag gelegd.

---

(264) *Beslagr. Antwerpen 28 januari 1999, P&B 1999*, 199 met kritische noot H. BOULARBAH.

(265) Zie echter: H. BOULARBAH, *o.c.*: bij dagvaarding.

(266) *Rb. Antwerpen 1 maart 1999, R.W. 1999-2000*, 122.

(267) *Luik 28 oktober 1999, J.L.M.B. 2000*, 1152; *Beslagr. Brussel 28 december 1999, R.W. 2000-01*, 709; *Beslagr. Charleroi 29 juli 1997, J.L.M.B. 1999*, 348.

(268) *Beslagr. Brussel 12 maart 1998, J.L.M.B. 1998*, 737, *Rev.not.b. 1998*, 259: de beslagrechter kan echter wel, indien de voorwaarden van art. 570 Ger.W. zijn vervuld, op grond van dit vonnis het beslag toestaan.

(269) *Cass. 26 oktober 2000, Arr.Cass. 2000*, nr. 577, *Act.Dr. 2001*, 125 met noot F. GEORGES. Zie ook: *A.P.R. tw. Beslag*, 278, nr. 438.

Hiertegen komt de beslagene in verzet. De beslagrechter oordeelt in een beschikking van 26 september 1991 dat de voorwaarden van artikel 1445 niet zijn vervuld, maar verleent, gevolg gevend aan de tegenvordering van de schuldeiser, de machtiging tot het leggen van bewarend derdenbeslag. Krachtens die machtiging wordt op 23 oktober 1991 opnieuw beslag gelegd. Dan blijkt dat de derde-beslagene intussen een gedeelte van de in beslag genomen bedragen uit handen heeft gegeven. De derde-beslagene wordt daarop veroordeeld wegens de miskennen van het verbod het beslagene uit handen te geven. De betwisting tussen de partijen betreft in hoofdzaak de vraag of aan de werking van het beslag al dan niet een einde was gekomen door de beschikking van 26 september 1991. Deze vraag wordt door het Hof ontkennend beantwoord: van een opheffing kan slechts sprake zijn wanneer de beslagrechter dit uitdrukkelijk beveelt; voor een impliciete opheffing van een beslag is er geen ruimte(270).

Hierna zal nog nader aandacht worden besteed aan de verplichtingen van de derde-beslagene ter zake het afleggen van zijn verklaring (*infra* nr. 101) en het verbod het beslagene uit handen te geven (*infra* nr. 102).

De geldigheidsduur van het bewarend beslag is drie jaar (art. 1458 Ger.W.). Volgens het Hof van Beroep te Brussel treft de derde-beslagene geen aansprakelijkheid wanneer hij na het verstrijken van deze termijn het voorwerp van het beslag uit handen geeft. Dat deze termijn werd geschorst door het instellen van een vordering voor de bodemrechter (art. 1493 Ger.W.) dingt daar niet aan af wanneer de derde-beslagene niet op de hoogte was van het instellen van deze rechtsvordering(271).

### C. Onroerend goed

**66.** De beschikking waarbij toelating tot beslag wordt verleend, wordt als niet bestaande beschouwd indien niet binnen de maand een beslag volgt dat wordt overgeschreven (zie: art. 1433 Ger.W.). Het verstrijken van die termijn zonder dat het beslag wordt gelegd leidt tot het verval van de beschikking(272).

Het bewarend beslag heeft de onbeschikbaarheid van het onroerend goed tot gevolg. Latere vervreemdingen of hypotheekvestigingen zijn niet tegenwerpelijk aan de beslaglegger. Zo'n niet tegenwerpelijke handeling kan ook een toebedeling zijn aan één der echtgenoten in het raam van een wijziging van het huwelijksvermogensstelsel(273).

Art. 1444, derde lid, Ger.W. biedt aan de verkrijger of de hypothecaire schuldeiser echter de mogelijkheid om dit rechtsgevolg ongedaan te maken door middel van de consignatie van een bedrag dat toereikend is om „de

---

(270) Cass. 26 oktober 2000, *gecit.*

(271) [Brussel 14 december 1999](#), *R.W.* 2000-01, 816; [Beslagr. Brussel 18 november 1997](#), *T. Not.* 1998, 123.

(272) [Beslagr. Luik 26 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 129.

(273) [Antwerpen 21 oktober 1996](#), *R.W.* 1996-97, 1085.

oorzaken van het beslag”, te bestrijken. Anders dan bij een gewoon kantonement waarbij met alle beslagleggende en verzetdoende schuldeisers moet worden rekening gehouden ter bepaling van de „oorzaak van het beslag”, worden hier enkel bedoeld: de bedragen die betrekking hebben op de beslagen die dateren van voor het tijdstip van de vervreemding of hypotheekvestiging(274). Hier komt dus de relatieve werking van het beslag tot uiting. De onbeschikbaarheid betreft immers enkel die schuldeisers.

De beschikking tot intrekking van de machtigende beschikking geldt als opheffing van het beslag en strekt ook tot de doorhaling(275).

Over het bewarend beslag op een onroerend goed door de koper wiens akte niet is overgeschreven: *supra* nr. 33. Over het bewarend beslag door diens schuldeisers, zie vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1526, nr. 218.

#### *D. Pandbeslag*

**67.** Door het pandbeslag beschermt de verhuurder de uitoefening van zijn voorrecht ook wanneer de goederen naderhand worden verplaatst(276). Juister lijkt de opvatting dat bij verplaatsing van de goederen, de verhuurder een beslag tot terugvordering moet leggen bij diegene waar de goederen zich bevinden.

Een revindicatie geldt als een nieuwe procedure die ook wat betreft de Wet Taalgebruik Gerechtszaken op de eigen mérites moet worden beoordeeld(277).

#### *E. Beslag tot terugvordering*

**68.** Het beslag tot terugvordering heeft in principe enkel betrekking op lichamelijke roerende goederen. Ingevolge art. 13*bis* Benelux Merkenwet komt een dergelijke bevoegdheid ook toe aan de merkhouders(278).

Een beslag tot terugvordering wordt gelegd op kunstwerken die in een galerie worden tentoongesteld door eiser. Eiser komt hiertegen in verzet. Dit verzet wordt door het Hof van Beroep te Antwerpen niet ontvankelijk verklaard. Volgens de appélrechtters levert de onmogelijkheid voor eiser om ten gevolge van het beslag de kunstwerken aan de uitleners terug te geven op het einde van de overeenkomst van bruikleen nog geen belang op in de zin van art. 17 Ger. W. om de intrekking te vorderen van de beschikking die de machtiging tot het leggen van het beslag verleende. Dit arrest wordt gecasseerd(279).

---

(274) Beslagr. Verviers 11 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 111.

(275) Beslagr. Charleroi 13 mei 1997, *J.L.M.B.* 1997, 1702.

(276) Kh. Charleroi 2 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 649 met noot CAEYMAEX.

(277) Brussel 8 juli 1998, *P&B* 1999, 5.

(278) Brussel 14 maart 2000, *J.T.* 2001, 337 met noot L. VAN BUNNEN.

(279) Cass. 13 april 2000 (C.96.0439.N).

## F. Beslag inzake namaak

**69.** BESCHERMDE RECHTEN — Het beslag inzake namaak kan worden gelegd voor de in art. 1481 Ger.W. bedoelde intellectuele eigendomsrechten. Deze opsomming is volgens de rechtspraak echter niet exhaustief. Zo kan het beslag ook worden toegestaan ter bescherming van tekeningen en modellen(280). Op grond van art. 13*bis* Benelux Merkenwet dat de bepalingen van het nationale recht omtrent de middelen van bewaring van recht toepasselijk verklaart, oordeelt het Hof van Beroep te Gent terecht dat ook de merkhouder beschermd wordt door art. 1481 Ger.W.(281).

Betreffende de bescherming van octrooien preciseert het Hof van Cassatie dat het voorwerp van een beslag inzake namaak niet beperkt is tot de waren die van namaak worden verdacht, maar dat het ook kan betrekking hebben op geoctrooierde waren die zonder toestemming van de octrooihouder in het verkeer werden gebracht(282). Het bestreden arrest had het beslag geweigerd omdat de beslagene zich niet had schuldig gemaakt aan enige namaking.

Kan een beslag inzake namaak worden gelegd voor een — uitsluitend — in het buitenland erkend octrooi? Tegen die mogelijkheid wordt door eiseres in cassatie het principe van het territoriaal karakter van de bescherming van het intellectuele eigendomsrecht aangevoerd. Het octrooirecht geldt enkel binnen de grenzen van de Staat die deze exclusieve rechten verleent; buiten de landsgrenzen kan de octrooihouder niet op enige rechtsbescherming rekenen. Volgens het Hof van Cassatie sluit dit beginsel geenszins een beslag inzake namaak uit: hebben de octrooien inderdaad slechts een territoriale werking, dan zijn maatregelen ter bewaring van een recht die inzonderheid ertoe strekken de bewijsmogelijkheden van de octrooihouder te vrijwaren niet onderworpen aan dezelfde begrenzing(283).

**70.** TOETSINGSMARGE — De beslagrechter beschikt bij de beoordeling van de machtiging tot het beslag inzake namaak over een marginaal toetsingsrecht(284). De rechtspraak houdt hierbij echter terecht rekening met de dubbele aard van deze vorm van beslag, nl.: beschrijving en beslag. Wat het toestaan van beschrijving betreft, komt het de beslagrechter uiteindelijk enkel maar toe te oordelen of de verzoekende partij „*prima facie*” over één der beschermde rechten beschikt.

Geheel verschillend is de toestand bij het toestaan van de beslagmaatregelen, in zoverre zij verder reiken dan de beschrijving mogelijk te maken. Daar beschikt de beslagrechter over een ruimere beoordelingsmarge, zowel wat de

---

(280) Beslagr. Brussel 13 december 1996, *Ing.Cons.* 1997, 22.

(281) [Gent 22 februari 2000](#), *R.W.* 2000-01, 664; Rb. Brugge 28 april 1998, *T.B.H.* 1998, 416. Voorheen anders: Rb. Brussel 15 september 1988, *Ing.Cons.* 1988, 256.

(282) [Cass. 9 maart 2000](#), *R.W.* 2000-01, 729, *Arr.Cass.* 2000, nr. 165.

(283) [Cass. 3 september 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 876, *Arr. Cass.* 1999, nr. 433, *T.B.H.* 2000, 128 met noot M. PERTEGAS SENDER, *Ing.Cons.* 1999, 603.

(284) [Beslagr. Hasselt 13 februari 2001](#), *A.J.T.* 2001-2002, 422.

ingeroepen rechten betreft als de opportuniteit van de gevorderde maatregelen. In die zin oordeelt het Hof van Cassatie in een arrest van 3 januari 2002 dat de rechter dient na te gaan „of, op het eerste gezicht, het intellectueel recht, de feiten en zo nodig de stukken, waarop de verzoeker zich beroept, van die aard zijn dat zij het gevraagde beslag tot bewaring van het aangevoerde recht naar redelijkheid verantwoorden”. Deze beoordeling door de feitenrechter is onaantastbaar(285). Aldus beslist de Gentse beslagrechter in een gegeven geval dat het opleggen van bijkomende maatregelen niet redelijk verantwoord is gelet op de afweging van de zwaarwegende consequenties voor de beslagene (schadeclaims, productieverlies) en de geringe voordelen voor de beslaglegger, mede rekening houdend met de mogelijkheid om in de bodemprocedure schadevergoeding te vorderen(286).

Een element in de afweging is ook de mate van de betwisting van het intellectueel eigendomsrecht en/of van de inbreuk.

Ook belangen van derden kunnen mee in ogenschouw worden genomen. Dit geldt ook voor maatschappelijke belangen, bijvoorbeeld de belangen van de volksgezondheid bij het uit de handel nemen van een bepaald geneesmiddel(287). In het genoemde arrest van 3 januari 2002 oordeelt het Hof van Cassatie uitdrukkelijk dat het de beslagrechter niet verboden is om bij zijn beoordeling ook de volksgezondheid in de redenering te betrekken. Het gegeven geval betrof een beweerde namaak van een octrooi op een vaccin. Het Hof van Beroep te Gent had in het bestreden arrest van 30 september 1999 geoordeeld dat het handhaven van het opgelegde verbod om de van namaak verdachte producten verder te verhandelen „redelijkerwijze niet verantwoord was”, mede gelet op het belang van de volksgezondheid(288).

### G. Bewarend scheepsbeslag

71. De gepubliceerde rechtspraak over deze vorm van beslag is in de onderzochte periode schaars te noemen(289).

In een arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen wordt geoordeeld dat de gebondenheid aan het schip ook kan gebeuren op grond van de vertrouwensleer, bijvoorbeeld wanneer deze leveringen werden besteld via tussenperso-

---

(285) Cass. 3 januari 2002 (C.00.0012.N), *onuitgeg.*

(286) *Beslagr. Gent* 30 augustus 2000, *R.W.* 2001-02, 461.

(287) *Brussel* 12 mei 1993, *Ing.Cons.* 1993, 193, *P&B* 1993-7, 182 met noot WIJNS: b.v. de belangen van patiënten bij het eventueel uit de handel nemen van een geneesmiddel; *Beslagr. Brussel* 15 juli 1993, *J.T.* 1993, 628.

(288) Van een strenger standpunt getuigt: *Brussel* 18 december 1998, *Ing.Cons.* 2000, 181.

(289) Wat de rechtsleer betreft kan o.m. worden gewezen op: E. DIRIX, „Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten”, in *De bank en de zee*, Brussel, 1998, 41-63; Chr. DIERYCK, „La saisie sur marchandises embarquées”, in *Liber amicorum J. Putzeys* Brussel, 1996, 397-422; W. DEN HAERYNCK, „Beslag op bunkers”, in *Liber amicorum H. Libert*, Antwerpen, 1999, 89-99; C. VAN AERDE, „Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht en eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *Liber amicorum H. Libert*, Antwerpen, 1999, 375-411.

nen en de leverancier erop mocht vertrouwen dat deze bestelling gebeurde voor rekening van het schip(290).

Omtrent het voorwerp van het beslag oordeelt de Antwerpse beslagrechter dat op grond van art. 9 Verdrag Scheepsbeslag, in beginsel, geen conservatoir beslag meer mogelijk is wanneer de eigendom van het schip is overgegaan op een derde(291).

Wat het toekomstige recht betreft kan gewezen worden op de onder de auspiciën van de Verenigde Naties in 1999 tot stand gekomen „International Convention on Arrest of Ships”(292).

## DEEL VI

# UITVOEREND BESLAG

### I. Uitvoerbare titel

**72. VONNIS** — De aflevering van een tweede grosse wordt gevraagd aan de voorzitter van de rechtbank (art. 1379 Ger.W.). De voorzitter zetelt hierbij niet als kortgedingrechter. De eiser moet niet bewijzen op welke wijze de grosse is verloren gegaan, noch of de onderliggende schuld nog bestaat(293).

**73. NOTARIËLE AKTE** — De wet van 25 Ventôse jaar XI op het notarisambt werd recent gewijzigd door de wetten van 4 mei 1999 (*B.S.* 1 oktober 1999)(294). Verscheidene van de nieuwe bepalingen hebben betrekking op het opstellen van notariële akten. Zo wordt afgestapt van het beginsel van de verplichte integrale voorlezing van de akte en is in bepaalde gevallen een summiere voorlezing toegelaten (art. 12)(295).

Verder werd art. 19 Wet Notarisambt aangevuld met de mogelijkheid van de verwijzing naar een vroeger verleden authentieke akte in dier voege dat beide akten één geheel vormen om samen als authentieke akte te gelden(296). Luidens art. 25 dient bij de uitgifte of de grosse van een akte waarin wordt

---

(290) [Antwerpen 19 maart 1996](#), *R.W.* 1996-97, 467, *R.H.A.* 1998, 99.

(291) [Beslagr. Antwerpen 17 december 1996](#), *R.W.* 1997-98, 578.

(292) T. KEGELS, „De conventie ter voorkoming van bewarend beslag op schepen”, *Liber amicorum H. Libert*, Antwerpen, 1999, 195-215.

(293) Voorz. Luik 8 juli 1999, *T.B.B.R.* 2001, 320, *J.L.M.B.* 1998, 1697; [Voorz. Rb. Brussel 13 oktober 1999](#), *A.J.T.* 1999-2000, 795.

(294) Over de nieuwe wet: C. DE WULF, „De vernieuwde organieke wet notariaat”, *R.W.* 2000-2001, 537-549; J.F. LEDOUX en D. STERCKX, „La réforme du notariat et des actes notariés”, *J.T.* 2000, 209-224.

(295) Zie hierover *Notariële akte en voorlezing*, Kon. Fed. Belg. Notarissen, Brussel, 1998; A. MICHIELSEN, „Authenticiteit en formalisme”, in *Authenticiteit en informatica*, Brussel, 2000, 43-73.

(296) Enkel de verwijzing naar andere notariële akten wordt bedoeld: J. DE VROE, „De verwijzing naar een vorige akte”, *T. Not.* 2000, 379-382.



verwezen naar een vroeger verleden akte, een kopie van laatstgenoemde akte worden gevoegd(297).

De notariële akte moet met het oog op zijn uitvoerbare kracht een duidelijke schuldvordering bevatten (art. 1494 Ger.W.). Verder moet de akte toelaten de omvang van de gehoudenheid te bepalen(298). Een notariële akte, waarin wordt verklaard dat de bepalingen en de voorwaarden van een niet bij de authentieke akte gevoegde onderhandse overeenkomst van toepassing zijn, is als dusdanig geen uitvoerbare titel in de zin van artikel 1494 Ger.W.(299). Dit is wel het geval wanneer de kredietvoorwaarden *in extenso* in de akte werden opgenomen(300). Van een soepelere houding getuigt een arrest van het Hof van Beroep te Brussel dat het voldoende acht dat de algemene kredietvoorwaarden aan de akte worden aangehecht en door de partijen worden geparafeerd en ondertekend(301). De doorhaling van de inschrijving van de hypotheek die in de akte werd verleend, heeft uiteraard geen uitstaans met de uitvoerbare kracht(302).

Wanneer over de juiste strekking van een notariële akte een geschil rijst, dan kan de beslagrechter de tenuitvoerlegging schorsen totdat hierover door de bodemrechter is beslist (*supra* nr. 17). De akte is in zo'n geval wel nog uitvoerbaar voor de bepalingen waarover geen ernstige betwisting kan rijzen(303).

**74. DWANGBEVEL** — Artikel 3 van de Domaniale wet van 22 december 1949 verleent de mogelijkheid om iedere aan de Staat of Staatsorganisme verschuldigde som die door het Bestuur der domeinen wordt vervolgd door middel van een dwangbevel in te vorderen(304). Het bevel wordt dan uitgevaardigd door de ontvanger die belast is met de heffing en betekend bij gerechtsdeurwaardersexploot. Over de juiste draagwijdte van de uitvoerbare kracht van dit dwangbevel bestaat onzekerheid. Aan de basis hiervan ligt een

---

(297) Zie: A. MICHIELSEN, *o.c.*, 68 e.v.; M. RENARD-DECLAIRFAYT, „La force exécutoire de l'acte notarié contenant des clauses rédigées par référence”, in *Mélanges R. De Valkeneer*, Brussel, 2000, 367-387; Y. DESCHAMPS, „Rédaction par référence, analyse et mode d'emploi”, *Rev.not.b.* 2000, 184-196.

(298) Brussel 10 februari 1998, *J.T.* 1998, 578.

(299) Gent 6 februari 1996, *T. Not.* 1996, 578; Gent 4 juni 1996, *T.G.R.* 1997, 71; Brussel 10 februari 1998, *J.T.* 1998, 490: geen geldige titel levert de akte waarbij voor de bepaling van de interesten deels moet gelet worden op bijgevoegde algemene voorwaarden; Brussel 3 maart 1998, *P&B* 1999, 65: de notariële akte levert dan wel een titel op voor het bedrag van de schuld in hoofdsom; Beslgr. Gent 4 februari 1996, *T.G.R.* 1997, 72; Beslgr. Gent 17 december 1996, *R.W.* 1997-98, 369, *T. Not.* 1998, 119, *J.L.M.B.* 1998, 964; Beslgr. Mechelen 8 oktober 1996, *R.W.* 1997-98, 827.

(300) Brussel 16 oktober 2001, *Rev.not.b.* 2002, 37.

(301) Brussel 25 februari 2000, *A.J.T.* 1999-2000, 890.

(302) Beslgr. Antwerpen 8 februari 1999, *R.W.* 1998-99, 1284.

(303) Beslgr. Luik 24 november 1999, *J.L.M.B.* 2001, 179.

(304) Art. 94 K.B. 17 juli 1991 ter coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit. Zie hierover A. JACOBS, „Niet-fiscale schuldvorderingen van de overheid: het dwangbevel”, *R.W.* 1997-98, 1424-1426; G. DE LEVAL, „Réforme fiscale et droit de l'exécution”, *Act.Dr.* 1999, (503), 517-518.

arrest van het Hof van Cassatie van 13 februari 1990 waarin wordt beslist dat deze wijze van invordering slechts mogelijk is wanneer het gaat om een „vaststaande schuldvordering”(305). Het Hof van Beroep van Brussel kreeg te oordelen over volgend geval. De Belgische Staat vaardigt een dwangbevel uit voor een bedrag van 587.802 fr. (terugbetaling van ten onrechte uitbetaalde wedde aan een ambtenaar). Krachtens dit bevel wordt uitvoerend beslag gelegd. Hiertegen komt de beslagene in verzet door o.m. het bedrag van de schuldvordering te betwisten. Het Hof oordeelt dat aangezien de schuldvordering door de aangewezen schuldenaar wordt betwist, zij geen „vaststaand karakter”, heeft, derwijze dat het dwangbevel als „nietig en zonder enigerlei waarde moet worden beschouwd”(306). Dit heeft dan tot gevolg dat de Staat terug naar „af”, moet, d.w.z. dagvaarden voor de rechtbank ten einde een uitvoerbare titel te verkrijgen.

Deze oplossing kan niet bekoren. Naar resultaat beschouwd is zij alleszins weinig proceseconomisch. Uitgangspunt moet zijn dat het dwangbevel een uitvoerbare titel oplevert. Dit sluit niet uit dat de schuldenaar tegen de tenuitvoerlegging in verzet komt en bijvoorbeeld de schuldvordering of het bedrag ervan betwist. Rijst er zo'n betwisting dan kan de tenuitvoerlegging geen voortgang vinden. Het dwangbevel wordt daardoor echter nog niet nietig. Wat is dan de taak van de rechter? Het lijkt weinig aantrekkelijk dat de rechter ermee kan volstaan te noteren dat er een betwisting bestaat (c.q. dat deze „ernstig”, is) en dan de partijen naar huis stuurt. Binnen het systeem van de wet brengt een dergelijk verzet de betwisting op het bord van de rechter die deze betwisting bijgevolg dient te beslechten. Het dwangbevel is vanuit die optiek een uitvoerbare titel, zij het een van „onvolmaakte aard”(307). Deze regeling strookt met hetgeen wordt bepaald in art. 221 W.Reg.

**75. VERJARING** — De *actio judicati*, de rechtsvordering tot tenuitvoerlegging van een rechterlijke uitspraak, is sedert de nieuwe verjaringswet van 10 juni 1998 onderworpen aan een tienjarige verjaringstermijn, ook al gaat het om een veroordeling die is uitgesproken krachtens een schuldvordering waarop een nog kortere verjaringstermijn van toepassing is. Voor de wet van 10 juni 1998 was de gemeenrechtelijke verjaringstermijn de dertigjarige termijn. Thans verjaart de *actio judicati* in gevolge art. 2262bis § 1, eerste lid B.W. dus na verloop van 10 jaar (308).

---

(305) Cass. 13 februari 1990, *Arr.Cass.* 1991-92, 546, *Pas.* 1992, I, 519.

(306) Brussel 8ste Kamer 31 oktober 1995 (A.R. 91/3324), *onuitgeg.* waartegen het cassatieberoep op technische gronden werd verworpen: Cass. 9 december 1999, *onuitgeg.* (C.98.0003.N). Zie ook: [Gent 12 januari 1998](#), *R.W.* 1998-99, 479.

(307) A. JACOBS, *o.c.*, die de vergelijking maakt met een verstekvonnis.

(308) I. CLAEYS, „De nieuwe verjaringswet”, *R.W.* 1998-99, (377), 393, nr. 39. Vgl. J.F. VAN DROOGHENBROECK en R.O. DALCO, „La loi du 10 juin 1998”, *J.T.* 1989, 706 volgens wie voor zakelijke rechtsvorderingen de dertigjarige termijn zou gelden.

Op dit beginsel bestaan echter uitzonderingen. Dit is het geval voor de verjaringstermijn voor de periodieke schuldvorderingen opgesomd in art. 2277 B.W. Het gaat om vorderingen strekkende tot de betaling van alimentatie, huurgelden, lijfrenten, interesten(309) en in het algemeen al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen. De *ratio legis* is te verhinderen dat de periodieke schulden gestadig en ongemerkt zouden aangroeien. Deze schuldvorderingen zijn onderworpen aan de vijfjarige verjaringstermijn ongeacht de wijze waarop zij werden vastgesteld. De rechtspraak wordt met die betwisting vooral geconfronteerd inzake alimentatie. Vorderingen voor levensonderhoud verjaren zoals gezegd na verloop van vijf jaar. Welnu hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naargelang die alimentatieverplichting voortvloeit uit een overeenkomst of uit een rechterlijke uitspraak(310). Deze regel werd bevestigd door het Hof van Cassatie in een arrest van 8 december 2000(311). De korte verjaringstermijn is echter niet van toepassing op een veroordeling tot achterstallige onderhoudsgelden. Een dergelijke veroordeling is onderworpen aan de verjaringstermijn van de *actio judicati*(312). In dat geval gaat het immers om een kapitaalschuld. Tussen echtgenoten loopt de verjaring niet (art. 2253 B.W.). De inleiding van een echtscheidingsprocedure maakt de schorsing van de verjaring niet ongedaan(313).

**76. RECHTSOPVOLGING** — Wanneer een schuldeiser de schuldvordering waarvoor hij over een uitvoerbare titel beschikt, overdraagt op een derde, dan wordt het recht op executie geacht in die overdracht begrepen te zijn als „nevenrecht”. De overnemer beschikt over de executierechten van de titel die nochtans niet zijn naam vermeldt als executiegerechtigde. In geval van een dergelijke overgang van executierechten kan de tenuitvoerlegging door de rechtsopvolger eerst worden aangevat of voortgezet na de betekening van deze overgang aan de geëxecuteerde.

Bij een cessie van een schuldvordering die in de uitvoerbare titel is vervat, volstaat het dus dat in de betekening van het bevel of het beslag melding wordt gemaakt van de overdracht (b.v. „in de hoedanigheid van cessionaris”). Met andere woorden: enkel het feit van de overdracht, niet de akte van overdracht zelf moet aan de schuldenaar worden betekend. De kennisgeving

---

(309) Hieronder worden ook de annuïteiten gerekend die zowel een aflossing van kapitaal als rente bevatten: Cass. 23 april 1998, *Arr.Cass.* 1998, nr. 207.

(310) B.v. [Gent 25 juni 1996](#), *Echtscheidingsjournaal* 1998, 2 met noot BROECKX; [Bergen 17 september 1996](#), *J.T.* 1997, 217; [Gent 18 februari 1997](#), *R.W.* 1999-2000, 119 met noot DANGREAU; Antwerpen 26 januari 1999, *P&B* 2000, 337; [Luik 18 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 1823 met noot KOHL.

(311) Cass. 8 december 2000, *Echtscheidingsjournaal*, 2001/3, 48 met noot K. VANLEDE.

(312) Cass. 8 december 2000, *gecit.* Zie voorheen: Cass. 3 oktober 1994, *Arr.Cass.* 1994, nr. 414, *R.W.* 1994-95, 1334; Cass. 23 april 1998, *gecit.*

(313) Beslagn. Charleroi 27 juni 1996, *J.L.M.B.* 1997, 1719.

ex art. 1690 B.W. kan gebeuren in het bevel tot betalen of in het beslagexploot(314). Vindt de cessie van schuldvordering plaats na het bevel, dan kan de cessionaris de procedure dus verderzetten door in het beslag melding te maken van de overdracht, zonder opnieuw een bevel te moeten betekenen.

Hetzelfde geldt voor de overgang door subrogatie. Een derde, die via betaling van de schuld, is gesubrogeerd in de rechten van de schuldeiser, is rechtsgeldig houder geworden van de oorspronkelijke uitvoerbare titel en dit op een wijze die aan de schuldenaar kan worden tegengeworpen. Hij kan derhalve de vervolgingen voortzetten, zonder de formaliteiten van het bevel en beslag te moeten herhalen, zoals dit ook het geval is bij een cessie die plaatsvindt na de betekening van een bevel(315).

Aangenomen wordt dat de schuldeiser die een uitvoerbare titel verkrijgt nadat de onderliggende rechtsverhouding is gewijzigd, niettemin verder tot executie kan overgaan in eigen naam en voor rekening van de nieuwe schuldeiser-rechtsopvolger, zonder dat hij verplicht is die wijziging te vermelden(316). Het gaat hier dan om een toepassing van de naamgeving. Dit is een geoorloofde vorm van vertegenwoordiging waarbij de identiteit van de principaal niet wordt bekend gemaakt(317).

De vraag of een schuldvordering is overgegaan op een cessionaris of op een gesubrogeerde (en hiermee ook de bevoegdheid tot executie), moet beschouwd worden als een executiegeschil waarvoor de beslagrechter bevoegd is(318).

Tot daar de overgang van de schuldvordering aan actief zijde. Verschillend is de toestand wanneer er wijziging plaatsvindt aan de zijde van de schuldenaar. Het komt de beslagrechter echter niet toe te beslissen dat een uitvoerbare titel ten uitvoer kan gelegd worden tegen een andere partij dan diegene die in de titel als schuldenaar wordt aangewezen. Dit blijkt uit het arrest van het Hof van Cassatie van 27 juni 1996. Nadat een schuldeiser was overgegaan tot gedwongen uitvoering van een titel lastens de rechtsopvolger van de veroordeelde schuldenaar, die daartegen bij de beslagrechter verzet had aangekend, rees de vraag of de beslechting van dit geschil behoort tot de bevoegdheid van de beslagrechter. Volgens het Hof van Cassatie kan de beslagrechter niet beslissen dat een uitvoerbare titel ten uitvoer kan worden gelegd tegen een andere partij dan diegene die in de titel als schuldenaar wordt aangewezen(319). De beslagrechter kan daarentegen wel nagaan of

---

(314) Antwerpen 5 mei 1998, *R.W.* 1999-2000, 623.

(315) Gent 16 mei 1995, *R.W.* 1995-96, 582.

(316) Gent 14 april 1995, *R.W.* 1995-96, 326, noot STORME.

(317) M.E. STORME, „Naamlening bij executie na opvolging in het geldend te maken recht”, *R.W.* 1995-96, 327-331.

(318) Gent 14 april 1995, *R.W.* 1995-96, 326; Gent 16 mei 1995, *gecit.*; Antwerpen 5 mei 1998, *gecit.*

(319) Cass. 27 juni 1996, *Arr.Cass.* 1996, nr. 264, *R.W.* 1996-97, 789 met noot E. DIRIX.

een schuldvordering is overgegaan op een cessionaris en hiermee tevens de bevoegdheid tot executie ten titel van de rechtsvoorganger. De vaststelling van een rechtsopvolging aan actiefzijde behoort zoals gezegd wel tot zijn bevoegdheid(320).

### *B. Zekere en opeisbare schuldvordering*

**77. ALGEMEEN** — De titel moet de aan de debiteur opgelegde prestatie nauwkeurig weergeven. Dit is de strekking van art. 1494 Ger.W.

Bij gerechtelijke beslissingen betekent dit dat het beschikkend gedeelte alle gegevens dient te bevatten die de tenuitvoerlegging zonder verdere discussie mogelijk maakt. De vraag in hoeverre hierbij ook kan rekening worden gehouden met het overwegend gedeelte van de beslissing en of er ruimte bestaat voor de erkenning van een „impliciet” dispositief wordt onderzocht door S. Brijs(321).

Een vonnis of een notariële akte waarin een schadevergoeding wordt opgelegd voor het geval de debiteur zijn verplichtingen niet nakomt, levert een uitvoerbare titel voor de invordering van die schadevergoeding(322).

**78. EURO** — De invoering van de euro heeft tot gevolg dat vanaf 1 januari 2002 alle bewarende beslagen en middelen van tenuitvoerlegging dienen te luiden in de nieuwe munteenheid(323).

**79. NOG TE VERVALLEN BEDRAGEN** — Op grond van de hoger genoemde regel werd aangenomen dat een uitvoerend beslag enkel mogelijk is voor de op dat ogenblik reeds verschuldigde bedragen en niet voor de bedragen die op dat ogenblik nog niet opeisbaar zijn(324).

Deze rechtspraak werd — voornamelijk met het oog op de problematiek van de invordering van alimentatieschulden — bekritiseerd omdat de schuldeiser steeds opnieuw blootgesteld wordt aan bijkomende invorderingskosten telkens de debiteur in gebreke blijft.

---

(320) [Gent 14 april 1995](#), *R.W.* 1995-96, 326, noot STORME.

(321) S. BRIJS, „Over de uitvoering van een impliciet dispositief van een gerechtelijke beslissing”, *P&B* 2001, 80-89. Zie ook: [Antwerpen 27 juni 2000](#), *Juristenkrant* 2000/19, 4: een beslissing tot afschaffing van alimentatie houdt impliciet een titel in tot teruggave van het in het verleden te veel betaalde onderhoudsgeld.

(322) [Antwerpen 7 oktober 1996](#), *R.W.* 1996-97, 828: de betwisting die kan rijzen over de aanwezigheid van het verzuim moet beschouwd worden als een executiegeschil waarvoor de beslagrechter bevoegd is.

(323) Zie hierover: G. BLOCK, „Les incidences du passage à l’euro en procédure civile”, *J.T.* 1999 (97), 103, nrs. 44-45; Chr. SUNT, „Juridische aspecten van de invoering van de euro”, *R.W.* 1998-99, 761-778.

(324) *Cass.* 9 december 1999, *R.W.* 2000-2001, 690, *Arr.Cass.* 1999, nr. 673. Zie voorheen: *Cass.* 8 maart 1991, *R.W.* 1991-92, 43 met conclusie procureur-generaal LENAERTS.

Door de wet van 29 mei 2000 werd art. 1494 Ger.W. aangevuld met een tweede lid: wanneer het beslag wordt gelegd om betaling te verkrijgen van vervallen termijnen van een periodieke schuldvordering, dan kan dit beslag ook plaatsvinden om de betaling te verkrijgen van de nog te vervallen termijnen, naarmate die vervallen. Deze bepaling is op 1 juli 2001 in werking getreden (K.B. 31 mei 2001).

Opvallend is het ruime toepassingsgebied van deze bepaling. Wat de aard van het beslag betreft: niet enkel bij beslag onder derden, maar voor alle vormen van uitvoerend beslag (b.v. op onroerend goed) en ongeacht de aard van de successieve schuldvordering die er de oorzaak van is (dus niet enkel alimentatievordering, maar ook b.v. een huurvordering). Wat het voorwerp van het beslag betreft: niet enkel periodiek te vervallen schulden (b.v. loonvorderingen), maar alle mogelijke activa van de debiteur (b.v. onroerend goed). De vraag rijst of een dergelijke ruime bepaling wel gelukkig is te noemen en of men voor de problematiek voor de invordering van alimentatievorderingen niet had kunnen volstaan met het bestaande recht (inkomstendelegatie, combinatie van uitvoerend en bewarend beslag) of alleszins met een meer op maat gesneden oplossing.

Het loslaten van de regel „*qui a terme ne doit pas*” in het executierecht leidt niet enkel tot grote praktische problemen, maar heeft ook een ernstige verzwarende tot gevolg van de positie van zowel de beslagene, als (bij derdenbeslag) van de derde-beslagene aangezien de oorzaak van het beslag hierdoor onbepaald wordt. Dit leidt ertoe dat de schuldenaar wordt getroffen door een totale en voortdurende onbeschikbaarheid van het in beslag genomen actief en zijn mogelijkheden tot kantonnement problematisch zijn. Wat de derde-beslagene betreft, kan gewezen worden op een verzwaarde aansprakelijkheid in geval van schuldenaarsverklaring. Daarbij moet nog gedacht worden aan de problemen die zullen rijzen bij de evenredige verdeling in geval het beslag zelf geen periodiek te vervallen schuldvordering tot voorwerp heeft. Tenslotte wordt een samenloop van een derdenbeslag met een latere cessie van schuldvordering in een ander perspectief geplaatst. Voorheen diende de cessie (b.v. een loonoverdracht) het beslag enkel te ondergaan voor het bedrag waarvoor het werd gelegd. Nu kan de vraag gesteld worden of zulks nog het geval is.

### C. Actualiteit van de titel

**80. PRINCIPE** — Mag de beslagrechter niet tornen aan de uitvoerbare titel (*supra* nr. 17), dan wordt in de rechtsleer algemeen aanvaard dat hij wel mag rekening houden met nieuwe gegevens van na het ontstaan van de uitvoerbare titel die tot gevolg hebben dat die titel de rechtspositie van de partijen niet meer correct weergeeft. De beslagrechter mag m.a.w. onderzoeken of de titel nog „actueel” of „doeltreffend” is en desgevallend oordelen dat de tenuitvoerlegging moet worden geschorst of zelfs, dat die tenuitvoerlegging niet meer mogelijk is.

Over de bevoegdheid van de beslagrechter om de actualiteit van de titel te onderzoeken waarvan de uitvoering wordt benaarstigd zijn in de gepubliceerde rechtspraak talrijke voorbeelden te vinden(325).

De wettelijke grondslag voor deze jurisprudentie is te vinden in art. 1498 Ger.W. De beslagrechter die kennis neemt van zwaarigheden bij de executie, kan — volgens de vertrouwde formule — niet enkel oordelen over de regelmatigheid, maar ook over de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging. Die tenuitvoerlegging is onrechtmatig wanneer de beslaglegger niet meer de actuele schuldeiser is of wanneer de schuldvordering inmiddels is tenietgegaan. Deze bevoegdheid van de beslagrechter werd thans door het Hof van Cassatie uitdrukkelijk erkend(326). Na eerst te hebben herhaald dat de beslagrechter oordeelt over de regelmatigheid en de rechtmatigheid van het beslag, oordeelt het Hof dat de beslagrechter bevoegd is om te onderzoeken of de schuldvordering die uit de titel blijkt, is tenietgegaan na het ontstaan van de titel in welk geval de tenuitvoerlegging onrechtmatig zou zijn. In het gegeven geval was na de rechterlijke uitspraak waarvan de uitvoering werd nagestreefd, tussen de partijen een „dading”, tot stand gekomen. De voorziening tegen de beslissing van de appélrechter dat gelet op deze „dading”, de schuldvordering was tenietgegaan, werd verworpen.

**81. TOEPASSINGEN** — De titel kan bijvoorbeeld niet meer actueel zijn omdat de executiegerechtigde die in de titel wordt vermeld, zijn schuldvordering heeft overgedragen op een derde. De vraag of een schuldvordering is overgegaan op een cessionaris of op een gesubrogeerde (en hiermee ook de bevoegdheid tot executie), moet beschouwd worden als een executiegeschil waarvoor de beslagrechter bevoegd is (*supra* nr. 33).

De beslagrechter mag ook oordelen of de schuldvordering is uitgedoofd, door betaling of door compensatie(327).

Een dading tast, zoals gezegd, uiteraard de actualiteit van de titel aan. Wanneer de dading waarin de schuldeiser afstand doet van het recht op tenuitvoerlegging, achteraf rechterlijk wordt ontbonden vanaf een bepaalde datum, dan is de schuldeiser gerechtigd om vanaf die datum het veroordelend vonnis opnieuw voor het geheel ten uitvoer te leggen(328).

De actualiteit van de titel komt eveneens in het gedrang wanneer tussen partijen zgn. executieafspraken zijn tot stand gekomen (*supra* nr. 18). Zolang de executieafpraak wordt nageleefd, kan de titel niet worden ten uitvoer gelegd. Hieraan komt een einde van zodra de debiteur in verzuim komt,

---

(325) B.v. Brussel 19 november 1997, *R.W.* 1997-98, 1290; Antwerpen 28 september 1999, *P&B* 2001, 134; Luik 15 mei 1998, *P&B* 1999, 39; Beslagr. Brussel 11 juli 1996, *J.T.* 1997, 218 (principe).

(326) Cass. 15 januari 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 26, *R.W.* 1999-2000, 148 met noot DE WILDE, *R.Cass.* 2000, 1 met noot BROECKX.

(327) Beslagr. Luik 28 juni 1999, *J.L.M.B.* 2000, 130.

(328) Cass. 27 april 2001 (C.98.0544.N).



derwijze dat de schuldeiser zijn executierechten terug kan opnemen(329). De debiteur draagt echter het risico van een laattijdige uitvoering van een girale betalingsopdracht(330).

De actualiteit van de titel kan ook zijn aangetast door rechtsverwerking. Een uitvoering van een titel (voor alimentatie) na verloop van 25 jaar moet als abusief worden beschouwd(331).

Steeds moet onderzocht worden of de aangevoerde nieuwe omstandigheden van aard zijn om op de schuldvordering in te werken. Verder komt de actualiteit niet in het gedrang wanneer de aangevoerde „nieuwe” omstandigheden enkel op de toekomst betrekking hebben (b.v. de intrekking van een erkenning door de overheid)(332).

**82. ANDERSLUIDEND VONNIS** — De actualiteit van de titel komt ook in het gedrang wanneer tussen de partijen een andersluidend vonnis wordt gewezen. Wanneer een uitvoerbaar verklaarde gerechtelijke beslissing wordt gewijzigd door een latere, eveneens uitvoerbare rechterlijke beslissing, dan verliest de eerste beslissing zijn uitvoerbare kracht(333).

Volgens de traditionele opvatting wordt aangenomen dat dit antwoord anders luidt wanneer de tweede beslissing niet uitvoerbaar is. In dat geval kan aan de uitvoerbare kracht van de eerste beslissing niet worden geraakt, ook al wordt die beslissing door een rechtsmiddel bestreden. De eerste beslissing blijft in die omstandigheden uitvoerbaar. In die zin oordeelt het Hof te Gent dat een provisionele uitkering na echtscheiding verder kan worden ten uitvoer gelegd nadat in een later vonnis het recht op uitkering werd afgewezen, wanneer dit vonnis niet uitvoerbaar is bij voorraad en in hoger beroep wordt bestreden(334). Deze oplossing wordt door Taelman in een noot onder het arrest bekritiseerd omdat een overwicht wordt toegekend aan de uitvoerbare kracht van het vonnis boven de andere rechtsgevolgen ervan, nl. de verbindende kracht en het gezag van gewijsde. Het concept van de actualiteit van de titel en de schorsingsbevoegdheid van de beslagrechter in het gegeven geval, kan alleszins een oplossing bieden. Buiten betwisting staat dat hetgeen in dergelijk geval reeds werd gepresteerd krachtens het eerste vonnis (nog) niet vatbaar is voor restitutie.

---

(329) [Beslagr. Antwerpen 18 juni 1996](#), *T. Not.* 1996, 544.

(330) [Brussel 2 november 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 735.

(331) [Beslagr. Luik 10 mei 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 180.

(332) [Beslagr. Brussel 11 juli 1996](#), *J.T.* 1997, 218.

(333) [Luik 28 april 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 1648.

(334) [Gent 27 september 1994](#), *P&B* 1995, 80 met noot P. Taelman.

## SOORTEN VAN UITVOEREND BESLAG

**I. Beslag op roerend goed**

**83.** GEEN VOORAFGAANDE BETEKENING VAN NOTARIËLE AKTE — Artikel 1499 Ger.W. werd gewijzigd door de wet van 29 mei 2000 om duidelijk te maken dat het vereiste van de voorafgaande betekening van de uitvoerbare titel niet geldt wanneer die titel een notariële akte is. Deze bepaling is op 1 juli 2001 in werking getreden (K.B. 31 mei 2001). Voor andere titels zoals administratieve uitvoerbare titels geldt het vereiste van de betekening onverminderd. Het gaat hier immers om een algemeen rechtsbeginsel van het executierecht.

**84.** BIJSTAND GETUIGE — De gerechtsdeurwaarder moet, op straffe van nietigheid van het beslagexploot, worden bijgestaan door een meerderjarige getuige (art. 1501, eerste lid). De getuige is geen bloedverwant of aanverwant van de partijen of van de gerechtsdeurwaarder tot en met de graad van achterneef. Die getuige mag een medewerker zijn van de optredende gerechtsdeurwaarder. Ook de slotenmaker waarop de gerechtsdeurwaarder een beroep doet, kan optreden als getuige(335).

**85.** REFERENTIEADRES — Het beslag wordt gedaan buiten de woonplaats van de schuldenaar in de zin van art. 36 Ger.W., wanneer het plaatsvindt op een andere plaats dan die waar de schuldenaar in de bevolkingsregisters is ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijf. Een referentieadres kan niet gelijkgesteld worden met het begrip „woonplaats”, zodat het neerkomt op een beslag bij een derde(336).

**86.** TAALGEBRUIK — De publiciteit van de openbare verkoop kan in het Nederlands taalgebied enkel in het Nederlands gebeuren(337).

**87.** ART. 1503 GER.W. — De rechtspraak gaat er terecht van uit dat de miskennis van dit voorschrift niet de openbare orde raakt en derhalve ook niet de nietigheid van het beslag tot gevolg kan hebben. Wanneer achteraf zou blijken dat het beslag ex art. 1503 Ger.W. ten onrechte werd gelegd, kan zulks hoogstens leiden tot schadevergoeding voor die derde. Art. 1503 beschermt immers niet de belangen van de schuldenaar, doch enkel die van de derde(338). Een dergelijk eigenmachtig optreden moet echter door

---

(335) [Beslagr. Brussel 10 november 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1395.

(336) [Beslagr. Antwerpen 11 mei 1998](#), *R.W.* 1998-99, 787 met noot A. DE WILDE.

(337) VCT advies van 25 maart 1999, *T. Not.* 2000, 106.

(338) [Brussel 21 september 1995](#), *Act.Dr.* 1996, 185; [Beslagr. Antwerpen 11 mei 1998](#), *gecit.* Anders: [Beslagr. Brussel 17 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 257: nietigheid wegens schending van art. 15 Grondwet.

de omstandigheden noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld: onbereikbaarheid van de beslagrechter, risico van verplaatsing van de goederen). Als uitgangspunt geldt immers de voorafgaande rechterlijke machtiging.

Wanneer verkeerdelijk buiten de woonplaats van de debiteur werd beslag gelegd, dan kan de derde in het raam van een revindicatievordering ook een beroep doen op 2279 B.W. De kosten van deze procedure komen dan ten laste van de beslaglegger die niet is overgegaan tot een vrijwillige opheffing van het beslag(339).

**88. OMSCHRIJVING VAN DE GOEDEREN** — Het beslag blijft niet noodzakelijk beperkt tot de goederen die de gerechtsdeurwaarder zelf waarneemt of die fysiek aanwezig zijn. Het kan zich ook uitstrekken tot goederen waarvan het bestaan wordt erkend tijdens de beslagverrichtingen (b.v. een autovoertuig)(340).

Artikel 1506 Ger.W. bepaalt dat het proces-verbaal van beslaglegging „een nauwkeurige en omstandige beschrijving”, bevat van de in beslag genomen goederen onder meer en naargelang van het geval, door er de belangrijkste kenmerken, het gewicht, de maat of de inhoud van aan te geven. Deze verplichting is echter niet op straffe van nietigheid ingesteld. De omschrijving van de goederen als „een lot siervoorwerpen”, is ontoereikend(341).

De algemene verplichting uit artikel 1389, 4<sup>o</sup> Ger.W. van „een korte beschrijving van de in beslag genomen goederen”, is wel op straffe van nietigheid voorgeschreven. Deze verplichting, al is zij minder streng, moet in ieder geval een zekere identificatie mogelijk maken. Wat de nietigheid-sancie betreft, kan art. 867 soelaas bieden(342).

In geval van revindicatie speelt een gebrek aan nauwkeurige omschrijving ten gunste van de revindicant (*infra* nr. 93).

**89. BESLAG OP DIEREN** — Indien het beslag moet worden gelegd op dieren, gereedschappen, werktuigen en machines die worden aangewend voor de landbouw-, nijverheids- of handelonderneming, dan kan de beslagrechter op verzoek van de beslaglegger een zaakvoerder aanstellen (art. 1509). De aangestelde sekwester beschikt over alle bevoegdheden nodig voor de continuïteit van de exploitatie(343).

---

(339) Beslagr. Luik 8 december 1999, *J.L.M.B.* 2001, 179.

(340) [Brussel 2 november 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 735.

(341) [Beslagr. Brussel 10 november 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1395, *J.L.M.B.* 2000, 291.

(342) Rb. Marche-en-Famenne 3 juni 1997, *J.L.M.B.* 2000, 128: aan de gerechtsdeurwaarder wordt opdracht gegeven om over te gaan tot een meer gedetailleerde beschrijving.

(343) Voor een toepassing: Beslagr. Nijvel, 11 maart 1998, *Rev.not.b.* 1999, 128 met noot BEGUIN.

**90. ONDERHANDSE VERKOOP** — Art. 1526*bis* verleent thans aan de beslagene het recht om op een onderhandse verkoop aan te sturen(344). De debiteur ten laste van wie uitvoerend beslag op zijn roerende goederen werd gelegd, kan aan de gerechtsdeurwaarder aanbieden om deze goederen onderhands te verkopen en de prijs aan te wenden voor de betaling van de schuldeisers. Het initiatief moet in beginsel uitgaan van de beslagene. Dit sluit niet uit dat ook een derde bij de gerechtsdeurwaarder een voorstel kan aanbrengen(345). Het voorstel moet geformuleerd worden binnen tien dagen na de betekening van de beslaglegging en zulks op straffe van verval. Het voorstel geldt als een aanbod tot contracteren. Een wijziging van een eerder gedaan voorstel geldt als een nieuw „aanbod”. Met een dergelijk nieuw voorstel kan enkel worden rekening gehouden wanneer het tijdig, d.i. binnen de termijn van 10 dagen gebeurde(346). Over de vorm en inhoud van dit voorstel tot minnelijke verkoop wordt door de wet niets bepaald. Er zijn dus geen bepaalde vormvereisten die dienen in acht te worden genomen(347). Het voorstel kan derhalve zelfs mondeling worden gedaan.

Indien de schuldenaar wordt geconfronteerd met een nieuw beslag op dezelfde goederen door een andere schuldeiser, dan dient hij niet opnieuw een voorstel in te dienen, maar kan de later aantredende beslaglegger zonder meer in de procedure worden betrokken(348). Het is dan vervolgens de taak van de gerechtsdeurwaarder om het aanbod aan de beslagleggende schuldeisers over te maken. De kring van de in art. 1526*bis* bedoelde schuldeisers omvat dus: de beslagleggende schuldeisers, andere schuldeisers die beslag hebben gelegd op dezelfde goederen, schuldeisers die beslag hebben gelegd bij vergelijking en schuldeisers die verzet hebben gedaan. De medewerking van deze schuldeisers is overigens noodzakelijk voor de opheffing van het beslag (cf. art. 1524, vierde lid Ger.W.)(349). Met andere schuldeisers, bijvoorbeeld met dezen die beslag hebben gelegd op andere goederen, hoeft in dit verband geen rekening te worden gehouden.

Tegen een onrechtmatige weigering kan de beslagene in verzet komen voor de beslagrechter teneinde de openbare verkoop te verhinderen. De beslagrechter zal dan beoordelen of de voorstellen toereikend zijn gelet op de waarde van de goederen en de mogelijke opbrengst ervan bij een openbare verkoop. Bij die beoordeling moet de netto verkoopwaarde in aanmerking

---

(344) Ook voorheen was het mogelijk dat door een derde een bepaalde prijs wordt aangeboden die door de schuldeisers wordt aanvaard, waarop de opheffing van het beslag kan volgen. Zie voor deze en andere praetoriaanse oplossingen: [Beslagr. Brussel 9 februari 1993](#), *J.T.* 1993, 446; [Beslagr. Antwerpen 15 oktober 1997](#), *R.W.* 1997-98, 540 met noot E. DIRIX.

(345) [Beslagr. Oudenaarde 12 februari 1997](#), *R.W.* 1998-99, 308.

(346) [Beslagr. Antwerpen 8 maart 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 790.

(347) [Beslagr. Gent 10 februari 1998](#), *R.W.* 1998-99, 373.

(348) [Brussel 8 oktober 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1079. Zie ook: [Beslagr. Gent 2 februari 1999](#), *T.G.R.* 1999, 101: het volstaat dat met betrekking tot het eerste beslag het voorstel tot verkoop tijdig werd gedaan.

(349) [Beslagr. Oudenaarde 28 juni 1995](#), *R.W.* 1995-96, 684 met noot E. DIRIX.

worden genomen, dus rekening houdend met de kosten van de verkoop. De wet legt de bewijslast ter zake aan de zijde van de schuldeiser (artikel 1526*bis*, derde lid)(350). In het geding dat dit executiegeschil tot voorwerp heeft, dient enkel de beslagleggende schuldeiser te worden betrokken. De aanwezigheid van alle beslagleggende en verzetdoende schuldeisers zou de procedure nodeloos verzwaren. De beslagrechter heeft immers zo reeds een voldoende kijk op de gegevens van de zaak om de toereikendheid van de voorstellen te beoordelen. Andere schuldeisers zullen enkel in de procedure moeten worden betrokken wanneer de beslagene lastens hen aanspraak maakt op schadevergoeding wegens beslagmisbruik.

Een dergelijk verzet vanwege de debiteur schorst de tenuitvoerlegging niet. De beslaglegger kan dus op eigen gezag de executie verderzetten. In dat geval behoort enkel nog een vordering tot schadevergoeding wegens beslagmisbruik tot de mogelijkheden. De beoordelingsmarge van de rechter bij de *a posteriori* toetsing van een weigering is echter ten eerste beperkt. Enkel wanneer de weigering om met de verkoop in te stemmen, is ingegeven door de bedoeling om de schuldenaar te benadelen, kan de schuldeiser aansprakelijkheid oplopen (art. 1526*bis* vierde lid). Dat de weigering onrechtmatig is, doet op zich nog geen schade ontstaan. Deze schade dient nog bewezen te worden(351).

De wet van 29 mei 2000 heeft ook art. 1526*bis* gewijzigd (in werking getreden op 1 juli 2001). Van de termijn van 10 dagen om de voorstellen van verkoop aan de gerechtsdeurwaarder ter kennis te brengen, wordt een vervaltermijn gemaakt. Verder wordt aan de gerechtsdeurwaarder de bevoegdheid verleend om te oordelen of de voorstellen toereikend zijn. Door de tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder wenst de wetgever mogelijke misbruiken (b.v. dat een schuldeiser enkel rekening houdt met de eigen belangen) of fraude (b.v. collusie met één bepaalde schuldeiser) te voorkomen(352).

Ook deze verkoop mondt noodzakelijkerwijze uit in de procedure van evenredige verdeling (*infra* nr. 138).

**91. PLAATS EN TIJDSTIP VAN OPENBARE VERKOOP** — De verkoop heeft plaats in een veilingzaal van de gerechtsdeurwaarders of de dichtstbijgelegen openbare markt op de gewone dag en op de gewone uren van de markten of op een zondag (art. 1522 Ger.W.). Komt een afwijking hiervan (b.v. verkoop op een zaterdag) in strijd met art. 1387 Ger.W.? Het antwoord luidt ontkennend. Het voorschrift van art. 1387 beoogt de bescherming van de persoonlijke vrijheid

---

(350) B.v.: [Brussel 8 oktober 1997](#), *R.W.* 1997-98, 1079; [Beslagr. Gent 10 februari 1998](#), *R.W.* 1998-99, 373; dat de prijs lager is dan de executiekosten levert nog niet dat bewijs; [Beslagr. Gent 17 november 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1080; [Beslagr. Gent 2 februari 1999](#), *gecit.*: het verweer dat er mogelijke collusie bestaat, is in dit verband niet dienend.

(351) [Beslagr. Gent 17 november 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1080.

(352) Memorie van Toelichting, *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 1969/1, 27.

en de persoonlijke levenssfeer van de beslagene. Deze belangen komen bij een verkoop op een zaterdag niet in het gedrang(353).

**92. REVINDICATIE** — De vordering tot revindicatie dient noodzakelijk gericht te zijn tegen de beslaglegger en de beslagene. Een vordering die hieraan niet voldoet, is niet ontvankelijk(354). Aldus kan niet worden toegestaan dat de beslagene optreedt voor rekening van derden die naar verluidt eigenaar zouden zijn van de in beslag genomen goederen(355). De Brusselse beslagrechter legt de ratio van deze triangulaire procesverhouding uit. De drie partijen moeten in het geding worden betrokken: de debiteur, omdat hij zich moet kunnen verweren tegen eigendomsaanspraken op zijn vermogen, de beslaglegger om mogelijke samenspanning tussen beslagene en derde-revindicant te ontmaskeren.

De beslagrechter oordeelt ter zake van deze vorderingen als bodemrechter. Dit is ook het geval met betrekking tot een incidenteel ingestelde pauliaanse vordering(356).

Een revindicatievordering die lichtzinnig wordt uitgebracht kan aanleiding geven tot schadevergoeding wegens procesmisbruik. Dit is duidelijk het geval wanneer het louter de bedoeling is om de tenuitvoerlegging te verhinderen en bij collusie(357).

Eens de goederen werden verkocht heeft een revindicatievordering geen voorwerp meer(358).

**93. VERVOLG – EIGENDOMSBEWIJZEN** — De dagvaarding tot revindicatie dient bovendien de eigendomsbewijzen te vermelden op straffe van nietigheid (art. 1514 Ger.W.)(359). Deze regel strekt ertoe het recht van verdediging van de beslagleggende schuldeiser gaaf te houden(360). De beslaglegger moet in de mogelijkheid worden gesteld van aanvang aan de ernst en de waarachtigheid van de eigendomsaanspraken te kunnen beoordelen. Dit dient het criterium te zijn(361). De wijze waarop die bewijzen moeten worden vermeld, wordt door de rechtspraak met redelijke soepelheid beoordeeld (362). Nochtans kan niet volstaan met louter te verwijzen naar „aankoopcontracten”, of „schenkingen”, wanneer die titels van eigendom niet

---

(353) Cass. 19 september 1996, *Arr. Cass.* 1996, nr. 321, *R.W.* 1997-98, 14, *Pas.* 1996, I, 833.

(354) *Beslagr. Brussel 28 oktober 1996*, *J.T.* 1997, 348.

(355) *Beslagr. Brussel 6 november 1997*, *J.T.* 1998, 188; *Beslagr. Charleroi 7 november 1996*, *J.L.M.B.* 1997, 1720.

(356) *Beslagr. Gent 2 maart 1999*, *T.G.R.* 1999, 168.

(357) *Bergen 21 oktober 1997*, *J.T.* 1998, 497.

(358) *Luik 25 november 1997*, *T.B.B.R.* 1999, 185 met noot F. GEORGES.

(359) *Beslagr. Brussel 4 november 1999*, *A.J.T.* 1999-2000, 457 met noot BALLON.

(360) *Luik 12 november 1998*, *J.L.M.B.* 1999, 746.

(361) *Antwerpen 30 september 1998*, *P&B* 1999, 242.

(362) *Brussel 16 december 1999*, *J.L.M.B.* 2001, 176; *Bergen 21 oktober 1997*, *J.L.M.B.* 1998, 497.

meer precies worden omschreven. Evenmin is een verschoning voor een gebrekkige aanduiding, het verblijf in het buitenland(363). Wel is het toegestaan dat de revindicant tijdens het geding nog „aanvullende” bewijzen produceert(364). Zo kan de revindicant die steunt op een koopovereenkomst die in de dagvaarding voldoende precies omschreven is en waarvan als bewijs enkel een factuur wordt vermeld, dit bewijs later nog aanvullen met andere elementen (bestelbon, betalingsbewijzen, enz.).

Het eigendomsbewijs mag geleverd worden met alle middelen rechtens. De beslagrechter beschikt over een ruime appreciatiebevoegdheid nopens de overgelegde eigendomsbewijzen. Hij mag ook onderhandse of authentieke stukken ter zijde schuiven wanneer de inhoud ervan niet geloofwaardig voorkomt(365). Een lijst van goederen in een notariële akte op verklaring van de echtgenoten levert een ontoereikend bewijs op(366). Een factuur op naam van de revindicant zonder betalingsbewijs weegt niet zwaar genoeg(367). Het bezit van de goederen in geval de revindicant en de schuldenaar samenwonen, zal veelal stuiten op de gebreken waarmee dit bezit is behept(368).

In geval van revindicatie moet een gebrek aan nauwkeurige omschrijving in het PV van beslag van de in beslag genomen goederen ten gunste van de revindicant werken(369).

De mogelijkheid van een revindicatie van een schuldvordering wordt erkend in een beschikking van de Brusselse beslagrechter(370). Ook soortzaken kunnen gerevindiceerd worden op voorwaarde dat hun identificatie nog mogelijk is(371).

**94. SCHORSENDE WERKING** — De vraag of de revindicatievordering een schorsende werking heeft is steeds omstreden geweest. Tegen een dergelijke schorsing werden argumenten aangevoerd van praktische aard en het beginsel dat een uitvoerbare titel niet vatbaar is voor schorsing behoudens een wettelijke bepaling in die zin. De wet van 29 mei 2000 heeft deze controverse beëindigd. Het vernieuwde art. 1514 bepaalt dat de revindicatievordering de vervolging schorst (tweede lid). Tot op heden is deze bepaling echter nog niet

---

(363) Beslagr. Gent 13 maart 2000, *T.G.R.* 2000, 242; het aanbod om de bewijzen aan te vullen bij terugkeer is ontoereikend.

(364) *Gent 29 juni 1999*, *R.W.* 2000-2001, 518 met noot VAN DAMME.

(365) Luik 18 juni 1999, *J.L.M.B.* 2001, 175.

(366) *Beslagr. Brussel 10 oktober 1995*, *R.W.* 1996-97, 1071. Zie vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1503-1504.

(367) *Beslagr. Gent 20 juni 2000*, *T.G.R.* 2001, 42.

(368) *Beslagr. Charleroi 29 april 1999*, *J.L.M.B.* 2000, 128.

(369) Luik 18 juni 1999, *gecit.*

(370) *Beslagr. Brussel 6 juli 2000*, *J.L.M.B.* 2001, 182. Zie hierover *A.P.R.*, tw. *Beslag*, 372, nr. 633.

(371) Parijs 14 oktober 1997, *D.* 1998, jur., 91 met noot LARROUMET.



in werking getreden. Niettemin mag men veronderstellen dat de rechtspraak zich aansluit bij deze duidelijke wil van de wetgever.

Een vraag die vervolgens rijst is te weten of een eventueel hoger beroep tegen de beschikking van de beslagrechter die de revindicatievordering afwijst, de tenuitvoerlegging verder schorst. Een ontkennend antwoord dringt zich op: de beslaglegger moet na een afwijzende beschikking van de beslagrechter de vervolging op eigen risico kunnen voortzetten. Een ander principe van het executierecht blijft immers onverminderd gelden, nl. dat de beslissingen van de beslagrechter van rechtswege uitvoerbaar bij voorraad zijn. Het is dan ook in die zin dat door de Franse Cour de cassation werd beslist(372).

## II. Beslag onder derden

**95. BESLAG IN EIGEN HANDEN** — De kwaliteiten van beslaglegger en van derde-beslagene kunnen samenvallen in één en dezelfde persoon. Dit is het geval bij het beslag in eigen hand, dat in het teken staat van de compensatie(373). A heeft een vordering op B, terwijl B een tegenvordering heeft op A. Het kan gebeuren dat de voorwaarden voor compensatie (nog) niet vervuld zijn, of dat zij worden betwist. Teneinde de kansen op zo'n verrekening gaaf te houden, kan A dan beslag leggen tot zekerheid van zijn schuldvordering op de schuldvordering die B op hem heeft. Door dit beslag wordt de schuldvordering immers onbeschikbaar en kan A niet gehouden zijn te betalen aan B. De geldigheid van zo'n beslag wordt thans algemeen aanvaard(374).

De vraag rijst of A eveneens bewarend derdenbeslag kan leggen in eigen handen indien B ter zake van zijn schuldvordering op A over een uitvoerbare titel beschikt en B reeds te zijnen laste uitvoerend beslag heeft gelegd. Kan een debiteur (A) aldus een tenuitvoerlegging (door B) lam leggen? Ook deze vraag moet bevestigend worden geantwoord(375). Aan de rechter wordt enkel gevraagd streng de hand te houden aan de art. 1413 en 1445 Ger. W. bij het verlenen van de toelating tot een dergelijk beslag, teneinde bedrog te vermijden(376).

**96. BANKREKENING – KREDIETOPENING** — Het beslag op een bankrekening betreft uitsluitend het saldo ten tijde van het beslag. Op de bank rust op het tijdstip van het beslag geen andere verplichting dan tot afgifte van het saldo dat de rekening op dat ogenblik aangeeft. Na het beslag opgenomen posten die ten gunste van de beslagene worden geboekt vallen niet onder beslag.

---

(372) Cass.fr. 27 april 2000, *Bull.* 2000, II, nr. 69, *D.* 2000, *IR*, 158, *Rev.Trim.Dr.Civ.* 2000, 642-643 met bespr. PERROT.

(373) G. DE LEVAL, *La saisie-arrêt*, Luik 1976, 127; E. DIRIX, „Gerechtelijke compensatie en beslag in eigen hand”, *Liber amicorum E. Krings*, Brussel, 1991, 105-113.

(374) B.v. *Beslagr. Charleroi* 15 april 1997, *J.T.* 1997, 665.

(375) Anders: *Beslagr. Antwerpen* 22 juni 2000, *R.W.* 2000-2001, 1101.

(376) B.v. *Beslagr. Brussel* 11 juli 1996, *J.T.* 1997, 218.

Aldus vallen gelden die na het beslag op de rekening worden gestort en die niet voorkomen uit verrichtingen die op het tijdstip van het beslag in uitvoering waren, niet onder het beslag.

Ook de tegoeden die zich in het buitenland bevinden, b.v. in een buitenlands filiaal, vallen onder het beslag, tenzij dit kantoor van een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid geniet(377).

De externe werking van een beding van een eenheid van rekening of van een compensatiebeding wordt algemeen erkend(378).

Gelet op het vorenstaande is geen beslag mogelijk op een kredietopening. Vertoont de rekening een debetsaldo dan is het beslag zonder voorwerp. Op het niet opgebruikte gedeelte van de kredietopening kan evenmin beslag worden gelegd. Een kredietopening is enkel een leningbelofte die ten gunste van de kredietnemer *intuitu personae* wordt gedaan. Het recht om hierop een beroep te doen, komt uitsluitend hem toe en is niet vatbaar voor beslag(379). Verder kan men betogen dat op het ogenblik van het beslag er geen schuldvordering op de bank bestaat, maar slechts een „eventuele” schuldvordering(380). Bij onze Noorderburen is hierover een felle discussie ontstaan naar aanleiding van arrest van het Duitse hoogste gerechtshof. In een arrest van 29 maart 2001 acht het *BGH* zo'n beslag mogelijk(381). Het beslag treft dan niet het recht om op de kredietruimte een beroep te doen, maar enkel de bedragen waartoe de beslagene gerechtigd is nadat en voor zover hij een beroep doet op de kredietruimte. Deze opvatting krijgt navolging in de Nederlandse rechtspraak. De Utrechtse kortgedingrechter oordeelt dat aangezien een schuldeiser principieel het recht heeft om beslag te leggen op de activa van zijn debiteur een dergelijk beslag mogelijk moet zijn. Bovendien zou er een ongerechtvaardigd onderscheid optreden met het beslag op een lening(382). De meerderheid der Nederlandse commentatoren lijkt de mogelijkheid van een dergelijk beslag ongunstig gezind of zoals één van hen het kernachtig formuleert: het beslag op kredietruimte is niet mogelijk en dat dient zo te blijven(383). Om het risico op een dergelijk beslag af te dekken wordt de banken aangeraden om te bedingen dat de

---

(377) Zie nader: *R.P.D.B.*, Compl. VIII, „La saisie-arrêt bancaire”, nr. 20 e.v.; M. GREGOIRE, „La succursale bancaire confrontée à la saisie-arrêt”, in *Bijkantoren van banken*, Brussel, 1996, 245-256.

(378) B.v. Beslagr. Brussel 20 november 1997, *T.B.H.* 1998, 799.

(379) *A.P.R.* tw. *Beslag*, 418, nr. 716. Zie: [Brussel 16 maart 1989](#), *J.T.* 1990, 288 met noot J.P. BUYLE en O. POELMANS, *J.L.M.B.* 1989, 802.

(380) Zie bij: E. DIRIX, „Beslag op een toekomstige vordering”, (noot onder Cass. 12 mei 1989), *R.W.* 1989-90, 1348-1349.

(381) *BGH* 29 maart 2001, *NJW* 2001, 1937. De discussie hierover werd in Nederland op gang gebracht door R.D. VRIESENDORP, „Beslag op overeengekomen kredietruimte”, *W.P.N.R.* 2001, nr. 6455.

(382) Pres.Rb. Utrecht 6 september 2001, *J.O.R.* 2001, 246 met noot D. FABER, *TvI* 2002, 45 met noot A. VAN HEES.

(383) A.J. VERDAAS, „Beslag op kredietruimte”, *TvI* 2002, 32-38 en de diverse reacties van H. STEIN, e.a. in *W.P.N.R.* 2001, nr. 6471, 1079-1101.

kredietnemer niet langer gebruik kan maken van zijn kredietruimte na derdenbeslag.

**97. MEERHOOFDIGE BANKREKENING** — Behoort een bankrekening toe aan meerdere personen (meerhoofdige rekening) dan kan daarop door de schuldeisers van elk der gerechtigden derdenbeslag worden gelegd. Het beslag treft dan het gehele saldo van de rekening: de bank zal alle tegoeden blokkeren en in die zin de verklaring van derde-beslagene afleggen. Een onderscheid tussen bewarend of uitvoerend beslag kan hierbij niet worden gemaakt(384).

De bank kent immers niet de interne deelgerechtigheid van de rekeninghouders. Zij zal de andere gerechtigden op de hoogte brengen van het beslag zodat die hun rechten kunnen doen gelden. Worden hun respectieve rechten vastgesteld, dan wordt het beslag beperkt tot het gedeelte dat de debiteur toebehoort. Bij uitvoerend derdenbeslag is een verdeling overbodig; de derde-beslagene geeft de bedragen af die aan de beslagen debiteur toekomen. In geval van betwisting hieromtrent stellen de andere rekeninghouders een vordering in tot (gedeeltelijke) opheffing van het beslag.

Er is voor wat de positie van de schuldeisers van de rekeninghouder betreft geen verschil wanneer er hoofdelijkheid tussen de rekeninghouders bestaat. Ook dan treft het beslag het gehele rekeningtegoed, maar zal de beslaglegger uiteindelijk enkel aanspraak kunnen maken op het aandeel dat zijn schuldenaar toekomt. De solidariteit betreft enkel de verhouding tussen de rekeninghouders en de bank, maar werkt niet ten gunste van de schuldeisers van de respectieve rekeninghouders. Een medegerechtigde kan derhalve steeds de opheffing van het beslag voor wat betreft zijn aandeel nastreven.

**98. ESCROW ACCOUNT EN FIDUCIAIRE VERHOUDINGEN** — Bij een zgn. „*escrow account*” worden gelden bezorgd aan een derde (de „*escrowee*”) onder de verplichting deze enkel aan de begunstigde over te maken wanneer bepaalde contractuele voorwaarden zijn vervuld.(385) Een dergelijk beding heeft externe werking derwijze dat de schuldeisers niet met succes beslag kunnen leggen onder de „*escrowee*” alvorens de contractuele voorwaarden zijn vervuld.(386) De schuldeisers van de mogelijke begunstigten kunnen op het rekeningtegoed niet meer rechten doen gelden dan die begunstigde zelf.

---

(384) **Brussel 3 april 1996**, *R.W.* 1996-97, 227, *T.B.B.R.* 1996, 460 met noot DE VUYST. Zie nader: VAN RYN en HEENEN, *Principes IV* (1988), 312, nr. 429; R. BROUW, „Le statut civil et fiscal du compte joint”, *Rev. Banque* 1957, (497), 507; E. DIRIX, „Beslag op een gezamenlijke rekening”, *R.W.* 1996-97, 228-229; *R.P.D.B. Compl. VIII*, „La saisie-arrêt bancaire”, nr. 55; M. GREGOIRE, „Considérations sur la copropriété des créances”, in *Les copropriétés*, Brussel, 1999, 164-172.

(385) Zie o.m. P. VAN OMMESLAGHE, „Sûretés issues de la pratique”, in *Le droit des sûretés*, Brussel, 1992, 388-391; F. DIERCKX, „Nieuwe financierings- en zekerheidstechnieken”, *Bank Fin.* 1987, (141), 146-148; E. DIRIX en R. DE CORTE, *Zekerheidsrechten*, Antwerpen, 1999, 377, nr. 552.

(386) *R.P.D.B. Compl. VIII*, „La saisie-arrêt bancaire”, nr. 75; L. LANOYE, *o.c.*, 290.

Om dezelfde redenen wordt de externe werking aangenomen van een delegatieovereenkomst(387). De externe werking van het zgn. minnelijke kantonnement kan derhalve evenmin worden betwist(388).

Een zelfde benadering moet worden aangenomen bij kwaliteitsrekeningen. Bij een dergelijke rekening wordt bij de te naamstelling aangegeven dat de titularis de rekening houdt in een bepaalde kwaliteit. De tegoeden op een dergelijke rekening blijven afgescheiden van het vermogen van de rekeninghouder en kunnen dus niet door diens privé-schuldeisers worden in beslag genomen(389). Een beslag door schuldeisers van een advocaat op diens „carpa”-rekening is bijgevolg niet mogelijk(390). Schuldeisers van de gerechtigden kunnen enkel ten laste van de debiteur beslag leggen onder de rekeninghouder, niet onder de bank. De regel dat een kwaliteitsrekening afgescheiden blijft van het vermogen van de titularis van de rekening geldt niet enkel bij een specifieke rekening, maar ook bij een algemene rekening, b.v. een rekening van een advocaat ten behoeve van alle cliënten gezamenlijk. Is het saldo van de rekening ontoereikend om al de vorderingen van de cliënten te voldoen, dan vindt tussen hen een pondspondsgewijze verdeling plaats.

**99. DOCUMENTAIR KREDIET** — Op de schuldvordering van de begunstigde van het krediet op de bank kan door de opdrachtgever in beginsel geen beslag worden gelegd. De bank beschikt over een eigen belang om tegen een dergelijk beslag op te komen. Een derdenverzet tegen de beschikking tot bewarend beslag is ontvankelijk(391).

**100. SAMENLOOP** — Het conflict met een cessie wordt beslecht aan de hand van de anterioriteitsregel waarbij de datum van het beslag moet vergeleken worden met die van de akte van de cessie. Het tijdstip van de betekening of van de kennisgeving van de cessie speelt in dit conflict geen rol(392). Na een cessie kan een beslag geen uitwerking hebben(393).

Het conflict met de rechtstreekse vordering van de onderaannemer geeft aanleiding tot uiteenlopende rechtspraak(394). Werd door een andere schuld-

---

(387) Cass.fr. 16 april 1996, *D.* 1996, jur., 517 met noot LARROUMET. Zie ook J. RONSE, *Delegatieovereenkomst* in *A.P.R.*, 1954, 59, nr. 92.

(388) *A.P.R.*, tw. Beslag, 204, nr. 371; *R.P.D.B.*, Compl. VIII, tw., „La saisie-arrêt bancaire”, nr. 169; P. VAN OMMESLAGHE, *o.c.*, 396-397.

(389) E. DIRIX, „Kwaliteitsrekeningen”, *T.P.R.* 1996, 71 e.v.; E. DIRIX, F. BOUCKAERT, M. STORME, L. LANOYE, J. ERAUW, I. PEETERS en A. VERBEKE, *Kwaliteitsrekeningen*, in *Voorr. & Hyp. Grondige Studies*, 1999, 163 p.

(390) Beslagr. Luik 10 september 2001, *J.L.M.B.* 2001, 1498: de bank is gerechtigd het rekeningtegoed over te maken aan de advocaat die door de raad van de orde is aangesteld als vereffenaar van het kantoor.

(391) [Beslagr. Brussel 19 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 919.

(392) [Beslagr. Brussel 21 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 178.

(393) [Luik 15 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 1464.

(394) [Beslagr. Bergen 26 mei 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 181.

eiser van de hoofdaannemer reeds een beslag gelegd in handen van de bouwheer, dan kan de rechtstreekse vordering niet meer worden uitgevoerd. Er ontstaat tussen beiden een situatie van samenloop zodat de gerechtsdeurwaarder tot evenredige verdeling moet overgaan en de onderaannemer als bevoorrechte schuldeiser moet behandelen (art. 20, 12° Hyp.W.).

Werd daarentegen de rechtstreekse vordering ingesteld (en die uitoefening is niet aan bepaalde vormen onderworpen) voordat het beslag werd gelegd, dan hoeft de onderaannemer niets meer van de beslaglegger te vrezen. Het bedrag dat de onderaannemer toekomt wordt onttrokken aan de samenloop met andere schuldeisers van de hoofdaannemer. Indien de bouwheer het voorwerp van het beslag kantonneert, dan betreft dit enkel het bedrag van zijn schuld jegens de hoofdaannemer onder aftrek van het bedrag van de rechtstreekse vordering(395).

**101. VERKLARING DERDE-BESLAGENE** — Het beslag heeft de volledige onbeschikbaarheid tot gevolg van al hetgeen de derde-beslagene aan de beslagene verschuldigd is. De derde-beslagene mag bijgevolg niet meer beschikken over het geheel van de sommen die hij aan de beslagene verschuldigd is en mag geen enkele betaling meer verrichten(396).

De derde-beslagene is gehouden op straffe van schuldenaar verklaard te worden van de oorzaken van het beslag, om binnen 15 dagen een verklaring af te leggen nopens zijn gehoudenheid jegens de beslagene. De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of de sanctie van verklaring tot schuldenaar moet worden opgelegd aan de derde-beslagene die verzuimd heeft tijdig en nauwkeurig deze verklaring af te leggen(397).

Wanneer er sprake is van samenspanning met de beslagene dient het matingsrecht niet te worden toegepast en wordt de derde-beslagene veroordeeld tot het geheel van de oorzaken van het beslag(398). Veelal is in dergelijke gevallen de derde-beslagene een vennootschap die gelieerd is met de beslagene(399). Een strenge beoordeling is ook op zijn plaats bij „onverschoonbare zorgvuldigheid”, (400). Een loutere materiële vergissing in de verklaring blijft zonder gevolg(401).

---

(395) Beslagr. Bergen 26 mei 2000, *J.L.M.B.* 2001, 181.

(396) Cass. 26 oktober 2000, *Arr.Cass.* 2000, nr. 577, *Act.Dr.* 2001, 125 met noot F. GEORGES.

(397) Cass 11 april 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 182.

(398) Antwerpen 21 december 1998, *R.W.* 1999-2000, 299 (err. 416) met noot N. PEETERS; Brussel 21 maart 1997, *J.T.* 1997, 565; Beslagr. Luik 22 april 1998, *J.L.M.B.* 1999, 404.

(399) B.v. Gent 27 oktober 1998, *A.J.T.* 1999-2000, 380. Van een te lankmoedige houding getuigt: Beslagr. Brussel 23 april 1998, *J.L.M.B.* 1999, 407.

(400) Beslagr. Gent 2 februari 1999, *T.G.R.* 1999, 100.

(401) Beslagr. Brussel 14 juni 1996, *J.T.* 1997, 242.

De sanctie van de art. 1456 en 1542 Ger.W. heeft geen vergoedende functie. Het gaat om een private straf wegens obstructie van de procedure. De vraag of de beslaglegger schade heeft geleden blijft derhalve buiten beschouwing bij de vraag of, en zo ja in welke mate, de sanctie moet worden opgelegd(402).

Dit werd uitdrukkelijk bevestigd door het Hof van Cassatie in een recent arrest(403). Het middel dat aanvoert dat de sanctie afhankelijk is van de schade van de beslaglegger getuigt van een verkeerde rechtsopvatting. Evenmin kan er sprake zijn van enige toerekening van het bedrag waartoe de derde-beslagene wordt veroordeeld op de oorzaken van het beslag. Door de eiser in cassatie werd nl. aangevoerd dat de sanctie er niet toe mag leiden dat de beslaglegger meer zou ontvangen dan waartoe hij ingevolge de beslagen gerechtigd was(404).

Werd de beslagene inmiddels failliet verklaard, dan staat art. 25 Faill.W. (voorheen art. 453) dat individuele executiemaatregelen verhindert, er niet aan in de weg dat de derde-beslagene wordt aangesproken(405). De vordering op de derde-beslagene behoort immers niet tot de faillissementsboedel. De beslaglegger behoudt zijn verhaalsrecht tegen deze derde.

**102. AFGIFTE-VERBOD DERDE-BESLAGENE** — Vanaf „de ontvangst van de akte houdende derdenbeslag”, mag de derde-beslagene de sommen of zaken die het voorwerp zijn van het beslag niet meer uit handen geven, op straffe van „gewoon schuldenaar”, te worden verklaard voor de oorzaken van het beslag (zie: art. 1451 en 1540 Ger. W.).

Art. 1451 Ger. W. maakt de daarin vermelde verplichting voor de derde-beslagene om het beslagene niet uit handen te geven, afhankelijk van de ontvangst van de akte van derdenbeslag. Hieruit leidt het Hof van Cassatie af dat de derde-beslagene slechts kan worden gesanctioneerd wanneer hij die sommen of zaken uit handen geeft „nadat hij reeds kennis had of diende te hebben van de akte van beslag onder derden”, (en dus niet louter vanaf het tijdstip van de betekening)(406). De feiten die aanleiding waren tot dit arrest waren als volgt. De eisers in cassatie hadden bewarend derdenbeslag gelegd in handen van verweerders tot zekerheid van een vordering op hun debiteur (A). De verweerders hadden nl. een huis gekocht van A en waren dus schuldenaar voor de koopprijs. De betekening gebeurde overeenkomstig art. 38 § 1 Ger. W. op vrijdagavond 8 april omstreeks 18.20u. Het afschrift

---

(402) *Antwerpen 5 oktober 1998, P&B 1999, 240. Vgl. Luik 20 maart 1998, J.L.M.B. 1999, 401*: de schade is geen vereiste, maar kan wel een rol spelen in de beoordeling van de omvang van de sanctie.

(403) *Cass. 4 oktober 2001 (C.99.0098.N)*.

(404) *In die zin nochtans: Luik 3 oktober 1996, J.L.M.B. 1997, 917.*

(405) *Luik 3 oktober 1996, J.L.M.B. 1997, 917.*

(406) *Cass. 14 mei 1999, Arr. Cass. 1999, nr. 284, R.W. 1999-2000, 1338 met noot M.E. STORME, P&B 2000, 128 met noot VAN LERSBERGHE, T. Not. 2001, 147, A.J.T. 2000-2001, 316.*



van het beslagexploot wordt in de brievenbus achter gelaten. Op 13 april leggen verweerders hun verklaring van derde-beslagene af waarin zij te kennen geven niets (meer) verschuldigd te zijn aan A aangezien zij de koopprijs betaalden bij het verlijden van de notariële akte op maandag 11 april omstreeks 9u. De verweerders betogen dat zij eerst de maandagmiddag omstreeks 13u kennis hebben genomen van het beslagexploot. De appélrechter oordeelt dat de versie van de verweerders dat zij noch tijdens het weekend, noch maandagochtend voor 9u hun brievenbus hebben gelicht, geloofwaardig is. Hieruit wordt afgeleid dat er voldoende aanwijzingen zijn dat zij niet op de hoogte waren van het beslag en dat zij te goeder trouw hebben betaald. De voorziening tegen dit arrest wordt verworpen.

**103. SANCTIE** — Het verbod voor de derde-beslagene om vanaf de ontvangst van de akte houdende derdenbeslag van de sommen of zaken die het voorwerp zijn van het beslag nog uit handen te geven, wordt gesanctioneerd met zijn verklaring van „gewoon schuldenaar”, voor de oorzaken van het beslag (artt. 1451 en 1540 eerste lid Ger. W.). Onzekerheid bestond over de vraag of deze sanctie facultatief is en of de beslagrechter bij het opleggen ervan beschikt over een matigingsrecht zoals het geval is voor de toepassing van de sanctie bedoeld in artt. 1456 en 1542 Ger. W. m.b.t. de aflegging van de verklaring van derde-beslagene. De oorzaak van die onzekerheid was het verschil in de Nederlandse en Franse tekst van art. 1540 Ger. W. In de Nederlandse tekst van deze bepalingen lijkt deze sanctie een onvermijdelijk gevolg te zijn. Aan deze onzekerheid is thans een einde gekomen.

Het Hof oordeelt dat uit de bewoordingen van art. 1540 eerste lid (art. 1451) Ger. W. „niet volgt dat de beslagrechter geen beoordelingsvrijheid heeft om de derde-beslagene al dan niet tot gewoon schuldenaar te verklaren van de oorzaken van het beslag”. De sanctie is dus facultatief (407).

De vraag die na dit arrest nog open blijft, is te weten of de beslagrechter ter zake eveneens over een matigingsrecht beschikt wanneer hij de sanctie wenst op te leggen. Een bevestigend antwoord lijkt zich op te dringen.

**104. SCHADEVERGOEDING** — De houding van de derde-beslagene kan buiten de genoemde gevallen ook nog op grond van art. 1382 B.W. aanleiding geven tot aansprakelijkheid en op grond hiervan tot bijkomende schadevergoeding jegens de beslaglegger. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de derde meewerkt aan het frustreren van de verhaalsrechten van de schuldeiser door activa te onttrekken(408).

---

(407) Cass. 18 juni 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 374, *R.W.* 2000-2001, 161 met noot G. VAN HAEGENBORGH, *J.T.* 2000, 51, *P&B* 1999, 217 met noot VANLERSBERGHE.

(408) [Luik 8 maart 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 103 op [Beslagr. Luik 22 april 1998](#), *J.L.M.B.* 1999, 404 met noot PIROTTE.



**105. VISUM** — Kon de aanzegging van het derdenbeslag niet plaatsvinden aan de persoon of aan de werkelijke of gekozen woonplaats van de debiteur, dan is onder vigeur van het vroegere art. 1544 de afgifteverplichting van de derde-beslagene afhankelijk van het verkrijgen van een visum van de beslagrechter. Deze bepaling werd gewijzigd door de wet van 29 mei 2000. Het nieuwe art. 1544 behoudt deze formaliteit enkel nog in de gevallen dat de betekening plaatsvond in het buitenland of op het parket.

**106. VERZET** — De beslagene aan wie het beslag is aangezegd beschikt over 15 dagen om verzet te doen voor de beslagrechter (art. 1541). Ten vroegste 2 dagen na het verstrijken van deze termijn is de derde-beslagene verplicht afgifte te doen. Een verzet van de beslagene na 15 dagen is echter toelaatbaar aangezien de termijn niet geldt als een vervaltermijn(409). De termijn van 15 dagen schorst enkel de afgifte-verplichting van de derde. Laat de beslagene deze termijn verstrijken dan loopt hij het risico dat de derde het beslagene uit handen geeft.

**107. OPHEFFING** — De derde-beslagene mag zich niet uitspreken over de rechtmatigheid of de regelmatigheid van het beslag. Hij blijft in ieder opzicht lijdelijk(410). Het vorenstaande staat er niet aan in de weg dat hij, wanneer hij hiertoe blijk geeft van een persoonlijk belang, gerechtigd is om tegen het beslag in verzet te komen (*supra* nr. 99).

De beschikking die strekt tot opheffing van het beslag kan eerst effect sorteren wanneer die beschikking aan de derde-beslagene is betekend (*supra* nr. 65)(411).

### **III. Beslag op onroerend goed(412)**

**108. MINNELIJKE SCHIKKING (ART. 59 W.H.K.)** — De verplichting uit art. 59 Wet Hypothecair Krediet om vooraf tot een minnelijke schikking over te gaan geldt slechts voor de in art. 1 van die wet bedoelde overeenkomsten(413). De bepaling kan dus niet worden ingeroepen door een rechtspersoon(414).

Art. 59 W.H.K. beschermt niet enkel de schuldenaar, maar ook de derde-bezitter of de zakelijke borg(415).

---

(409) [Beslagr. Charleroi 1 april 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 1172.

(410) [Gent 30 juni 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 557 met noot F. SNOECKX.

(411) [Gent 30 juni 1999](#), *gecit.*

(412) Over deze vorm van beslag in de onderzochte periode o.m.: J. BYTTEBIER en F. BOUCKAERT, *Beslag en rangregeling*, Leuven, 2001; D. MICHIELS, „Actuele problemen inzake onroerend beslag”, in *Beslag- en executierecht*, Antwerpen, 2001, 67-155; *R.P.D.B. Compl. VIII, La saisie immobilière*.

(413) [Brussel 23 januari 1998](#), *J.T.* 1998, 493; [Beslagr. Bergen 9 oktober 1997](#), *J.L.M.B.* 1997, 1711, *T. Not.* 1998, 121.

(414) [Brussel 16 oktober 2001](#), *Rev.not.b.* 2002, 37.

(415) [Luik 1 oktober 1998](#), *P&B* 1999, 55.

Betwisting bestaat over het toepassingsgebied wat de aard van de tenuitvoerlegging betreft. Geldt art. 59 W.H.K. uitsluitend bij beslag op het gehypothekeerde goed of betreft het iedere tenuitvoerlegging? Een ruime interpretatie is echter goed verdedigbaar. De wet van 25 augustus 1992 strekt er immers toe een globaal evenwicht tot stand te brengen in de contractuele verhouding tussen kredietgever en debiteur. Het is dan ook redelijk te veronderstellen dat de wetgever alle executierechten van de kredietgever aan art. 59 W.H.K. heeft willen verbinden. Deze bepaling is dus aan de orde ook bij een beslag op een ander onroerend goed of op roerende goederen(416). Dit is ook het geval bij een loonoverdracht(417).

De omstandigheid dat aan de schuldenaar voorheen door de rechter respijttermijnen werden geweigerd, staat er niet aan in de weg dat hij voor een minnelijke schikking in aanmerking komt. Evenmin dat reeds bij een eerste, niet-voortgezette, procedure een dergelijke poging werd ondernomen(418). Het voorschrift geldt op straffe van (relatieve) nietigheid. De niet-naleving van dit voorschrift betreft de regelmatigheid van de procedure en tast het verdere verloop ervan onherroepelijk aan(419). Het niet-naleven van dit voorschrift betreft de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging. Deze gebreken worden gedekt wanneer de termijn bedoeld in art. 1622 is verstreken(420). Verder kan toepassing worden gemaakt van art. 867 Ger.W. Tenslotte kan het zijn dat er geen belangenschade is(421). Het staat aan de beslagrechter te oordelen of het normdoel is bereikt(422).

**109. BEVEL** — Het bevel moet worden betekend aan de debiteur wiens goederen zullen worden uitgewonnen. Zijn bijvoorbeeld meerdere personen solidair gehouden tot dezelfde schuld, maar treft het beslag een goed waarvan slechts één van hen eigenaar is, dan moet het bevel tot betalen enkel worden betekend aan die debiteur. Zijn de schuldenaars echter gezamenlijk eigenaar van het onroerend goed, dan moet het bevel aan ieder van hen worden betekend(423). Is de mede-eigenaar niet tevens debiteur, dan dient het bevel niet aan hem te worden betekend(424).

---

(416) B.v. *Beslagr. Luik 6 maart 1995*, *Act.Dr.* 1996, 370.

(417) *Beslagr. Brussel 12 oktober 1999*, *R.W.* 2000-2001, 1608.

(418) *Luik 30 maart 2000*, *J.L.M.B.* 2000, 1651.

(419) *Luik 30 maart 2000*, *gecit.*

(420) Anders: *Luik 16 maart 2001*, *J.L.M.B.* 2001, 1476 met noot G. de L.

(421) *Luik 1 oktober 1998*, *gecit.*; *Beslagr. Brussel 7 december 2000*, *Rev.not.b.* 2001, 194: beslag werd gelegd op grond van twee titels waarbij enkel één ervan onder toepassing valt van art. 59 W.H.K.

(422) *Beslagr. Brussel 12 oktober 1999*, *R.W.* 2000-2001, 1608.

(423) Zie voor de diverse hypothesen: R. EEMAN, „Het bevel tot betalen voorafgaand aan uitvoerend beslag op onroerend goed”, *T. Not.* 1996, 265-268; D. MICHIELS, *o.c.*, 76-77, nrs. 13-15. B.v. *Brussel 23 januari 1998*, *J.T.* 1998, 493.

(424) *Brussel 23 januari 1998*, *J.T.* 1998, 493.

Een verzet van de schuldenaar of een verzoek tot uitstel hebben de schorsing tot gevolg van het bevel. De geldigheidsduur van het bevel wordt verder geschorst zolang het uitstel tot betaling duurt. Wanneer de rechter bepaalt dat de vervolging kan worden hervat van zodra de debiteur in gebreke blijft aan de afbetalingsregeling te voldoen, dan behoudt het bevel zijn geldigheidsduur gedurende een termijn van 6 maanden vanaf het in gebreke blijven van de debiteur(425). Aangezien de gevolgen van het bevel worden geschorst zijn de kosten voor het betekenen van een nieuw bevel nutteloos en zijn zij niet bevoorrecht(426).

Wordt na de betekening van het bevel, de schuld in hoofdsom betaald, maar niet de interesten en kosten, dan blijft dit bevel een deugdelijke basis voor de verdere vervolging(427).

**110. BESLAG** — Het bevel dient binnen 6 maanden te worden gevolgd door het beslag. Een beslag na het verstrijken van deze termijn geldt als een beslag zonder voorafgaand bevel en is dus nietig wegens schending van art. 1564 Ger.W.(428).

Het beslag en de overschrijving ervan heeft de onbeschikbaarheid van het onroerend goed tot gevolg (art. 1577; bewarend beslag: art. 1444). Latere beschikkingshandelingen zijn aan de beslaglegger niet tegenwerpelijk. Een verdeling heeft echter slechts een declaratieve werking zodat de werking van een anterieur beslag afhangt van de vraag of het betrokken goed aan de schuldenaar wordt toebedeeld(429). Een toebedeling van een gemeenschappelijk goed aan een der echtgenoten in het raam van een wijziging van het huwelijksvermogenstelsel werd daartegen als een vervreemding beschouwd in de zin van art. 1444 Ger.W. Een dergelijke handeling is niet tegenwerpelijk aan een schuldeiser die voordien op dat goed beslag heeft gelegd(430). Deze onbeschikbaarheid heeft slechts relatieve werking. Zij strekt niet tot voordeel van andere schuldeisers (*supra* nr. 13). Stel dat na een beslag op een onroerend goed door een andere schuldeiser een hypothecaire inschrijving wordt genomen. Nog later wordt de debiteur failliet verklaard. De hypothecaire inschrijving is niet tegenwerpelijk aan de beslaglegger. De boedel dient daarentegen de hypotheek te dulden(431).

---

(425) [Bergen 6 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 1653 met noot DE LEVAL.

(426) [Beslagr. Luik 25 januari 1999](#), *P&B* 1999, 71.

(427) Brussel 16 oktober 2001, *Rev.not.b.* 2002, 37.

(428) [Beslagr. Luik 5 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1500; [Bergen 6 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 1653, *J.T.* 2001, 75.

(429) [Beslagr. Dinant 12 januari 1996](#), *Rev.not.b.* 2000, 499 met noot E. BEGUIN.

(430) Antwerpen 21 oktober 1996, *R.W.* 1997-98, 1085.

(431) [Luik 18 december 1997](#), *J.T.* 1998, 495.

**111. KEUZE NOTARIS** — De keuze van de notaris komt uitsluitend toe aan de beslagrechter(432).

Een vervanging kan zich opdringen wanneer de onpartijdigheid van de notaris in vraag wordt gesteld(433). Dit mag echter niet lichtvaardig worden aangenomen. Er moeten concrete aanwijzingen van partijdigheid worden aangetoond(434). De onpartijdigheid is problematisch wanneer de notaris in persoonlijke naam schadevergoeding vordert van de beslagene naar aanleiding van betwistingen gedurende de procedure(435). De omstandigheid dat de akte voor de notaris werd verleden waarvan de tenuitvoerlegging wordt nagestreefd, levert in beginsel geen bezwaar op(436). De notaris moet immers geacht worden op te treden als een neutraal bewindvoerder die bovendien als openbaar ambtenaar de waarborgen van onpartijdigheid en onafhankelijkheid biedt(437). De onpartijdigheid van de notaris moet worden vermoed, zo oordeelt het Hof van Beroep te Brussel terecht(438).

Voor het geval van de opvolging geeft het nieuwe art. 54, tweede lid Wet Notarisambt de oplossing. De in opvolging benoemde notaris wordt van rechtswege belast met de gerechtelijke opdrachten van zijn voorganger, onverminderd het recht van een betrokken partij of van de Procureur des Konings, een andere notaris aan te stellen(439).

De plaatsvervangende van de notaris wordt geregeld in de nieuwe artt. 63 e.v. Wet Notarisambt(440).

**112. BETEKENING VAN DE BESCHIKKING** — Een derdenverzet na verstrijken van een maand na de betekening van de beschikking tot aanstelling van de notaris is niet ontvankelijk(441). Op deze wijze kan worden voorkomen dat in een later stadium nog incidenten worden opgeworpen die de procedure kunnen aantasten. Aldus kan na deze termijn geen discussie meer ontstaan over de uitvoerbare kracht van de titel, wel nog over het bedrag van de schuldvordering welke discussie echter in het kader van de rangregeling

---

(432) [Luik 1 oktober 1998](#), *J.L.M.B.* 1999, 435, *P&B* 1999, 49, *Rev.not.b.* 1999, 123 met noot D.S., *Rev.Rég.Dr.* 1998, 449; *Beslagr. Charleroi* 12 maart 1996, *J.L.M.B.* 1996, 1262.

(433) [Beslagr. Brussel 22 april 1996](#), *Rev.not.b.* 1996, 284 met noot D.S., *J.T.* 1996, 585. Zie ook: P. TAELEMAN, „De notaris op de schopstoel”, *R.W.* 1997-98, (1188), 1189-1192.

(434) [Brussel 21 april 1998](#), *Rev.not.b.* 2002, 27.

(435) [Brussel 5 maart 1997](#), *R.W.* 1997-98, 407, *T. Not.* 1998, 240.

(436) [Luik 1 oktober 1998](#), *gecit.*

(437) [Brussel 11 mei 1994](#), *Rev.not.b.* 1996, 357, *Res. Jura Imm.* 1995, 107, *Act.Dr.* 1996, 325: toekenning van schadevergoeding aan de notaris; [Luik 1 oktober 1998](#), *Rev.not.b.* 1999, 123, *J.L.M.B.* 1999, 435, *Rev.Rég.Dr.* 1998, 449.

(438) [Brussel 9 april 1998](#), *Rev.not.b.* 1999, 241.

(439) Over de toepassing in de tijd van deze bepaling: [Gent 17 januari 2000](#), *T. Not.* 2000, 161 met noot Chr. ENGELS.

(440) Zie nader: J.-L. RENS, „De plaatsvervangende van notaris”, *T. Not.* 2000, 503-512.

(441) [Luik 28 september 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 127.

moet plaatsvinden(442). Evenmin kan na de termijn voor derdenverzet nog getwist worden over diegene die moet worden belast met de rangregeling(443).

**113. SCHORSING BESCHIKKING TOT AANSTELLING NOTARIS** — De beslagrechter stelt een notaris aan op vordering van schuldeiser A. Daarna schorst de beslagrechter de tenuitvoerlegging op vordering van schuldeiser B. Op een later tijdstip doet B afstand van het voordeel van de beschikking en de uitwinning wordt verdergezet. Het goed wordt toegewezen aan schuldeiser B. De schuldenaars vorderen daarop de nietigverklaring van de toewijzing. In essentie doen zij gelden dat nu de beslagrechter de beschikking tot aanstelling van de notaris had geschorst en deze beschikking tot schorsing niet werd ongedaan gemaakt, de notaris is opgetreden buiten iedere rechterlijke machtiging. Of in andere woorden: de beslagrechter schorst de tenuitvoerlegging niet enkel in het belang van de verzoeker, maar in eenieders belang, zodat de afstand door B van de op zijn vordering gewezen beschikking niet dienend is. Dit verweer wordt door het Hof van Cassatie verworpen: de notaris die met de verkoop van het beslagen goed is belast, mag de verkoop verder zetten wanneer de schuldeiser die van de beslagrechter een beschikking heeft verkregen die de verkoop schorst, hiervan afstand heeft gedaan(444).

**114. VERHOUDING BESLAGLEGGERS-NOTARIS** — Over de rechtsverhouding tussen de notaris en de beslaglegger en de vraag of meer bepaald de notaris gerechtigd is op een voorschot voor de kosten, is ook na het cassatiearrest van 19 april 1990 onduidelijkheid blijven bestaan(445). Aangezien de wet niet verplicht dat de notaris de kosten van de vervolging zou voorschieten, wordt deze vraag bevestigend beantwoord door het Hof van Beroep te Brussel(446). De mogelijkheid voor de notaris om een provisie te vragen wordt ontkennend beantwoord door een ander gedeelte van de rechtspraak. Deze opvatting wordt ook door Engels verdedigd op grond van de ministerieplicht en de deontologie(447).

---

(442) Beslagr. Brussel 17 april 2000, *Rev.not.b.* 2000, 401.

(443) Beslagr. Brussel 7 juni 2001, *Rev.not.b.* 2001, 638.

(444) Cass. 20 mei 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 295, *R.W.* 1999-2000, 466, *J.T.* 2000, 230.

(445) Cass. 19 april 1990, *Arr.Cass.* 1989-90, 1066, *Pas.* 1990, I, 944, *T. Not.* 1990, 308, *Rev.not.b.* 1990, 328. Zie hierover J.L. LEDOUX, „Les frais et honoraires du notaire en matière de saisie-exécution immobilière peuvent-ils être réclamés au créancier poursuivant?“, *Rev.not.b.* 1997, 301-306.

(446) Brussel 29 september 2000, *T. Not.* 2001, 157 met kritische noot ENGELS, *Rev.not.b.* 2001, 128, *J.L.M.B.* 2000, 1656 met noot.

(447) Beslagr. Brussel 22 juni 2000, *J.L.M.B.* 2000, 1659 met noot ENGELS, *T. Not.* 2000, 516 met noot ENGELS, *Rev.not.b.* 2001, 131; Beslagr. Charleroi 12 maart 1996, *Rev.not.b.* 1996, 243, *J.L.M.B.* 1996, 1263.

**115. POSITIE NOTARIS IN DE PROCEDURE** — De notaris is in beginsel geen procespartij in de procedure van uitvoerend beslag(448). De vordering strekkende tot de vervanging van de notaris moet tegen hem worden ingeleid bij dagvaarding.

In de rechtsleer wordt de rol van de notaris voor het goede verloop van de procedure en het beheersen van conflicten sterk belicht(449).

**116. TOEGANG ONROEREND GOED** — De wet van 18 mei 1998 heeft voor de notaris deze verplichte weg naar de rechter afgeschafte voor wat betreft de maatregelen die ertoe strekken toegang te verkrijgen tot het in beslag genomen onroerend goed(450).

Het nieuwe art. 1580, derde lid, machtigt de benoemde notaris om in geval van afwezigheid of tegenwerking van de beslagene of bewoner toegang te krijgen tot het goed, met het oog op de naleving der verkoopvoorwaarden en de bezichtiging door belangstellenden. De notaris is dus krachtens de wet van meet af aan bevoegd om zich toegang te verschaffen tot het onroerend goed. Onder verwijzing naar de parlementaire voorbereiding wordt het toepassingsgebied ruim geïnterpreteerd: alle problemen die ter zake kunnen rijzen (b.v. om zich te vergewissen van de bestaande toestand).

Indien nodig kan de notaris een beroep doen op de hulp van de openbare macht die in voorkomend geval wordt bijgestaan door een slotenmaker. Uit de formulering van de wet wordt afgeleid dat de slotenmaker niet zelfstandig mag optreden (op verzoek van de notaris) en dat een agent van de openbare macht dient tegenwoordig te zijn. De kosten komen ten laste van de beslagene. Wanneer de obstructie te wijten is aan een bewoner, kan de beslagene de kosten op hem verhalen (art. 1580, vijfde lid).

Is het goed bewoond door een ander dan de beslagene (b.v. een huurder) dan kan de notaris zich enkel toegang verschaffen nadat hij de verkoopvoorwaarden heeft opgesteld. Deze bewoner dient vooraf in kennis te worden gesteld van de beschikking en van de bezichtigingdagen en uren als bepaald in de verkoopvoorwaarden (art. 1580, vierde lid). De notaris kan tot deze kennisgeving overgaan die niet aan bepaalde vormvereisten is onderworpen(451).

**117. GELDIGHEIDSDUUR BESLAG** — De overschrijving van het beslagexploot geldt (behoudens vernieuwing) voor een termijn van drie jaar (art. 1569

---

(448) Luik 1 oktober 1998, *gecit.*

(449) D. MICHIELS, *o.c.* 111, nr. 79 e.v.; B. VAN OPSTAL, „Conflictbeheersing bij rangregeling”, in *De notaris en de conflictbeheersing*, Antwerpen, 1999, 361-387; J. VAN COMPERNOLLE, „La commission du notaire par justice”, in *Le notaire, le juge et l'avocat*, Brussel, 1996.

(450) Over deze wet: D. MICHIELS en A. WITTESAELE, „De wettelijke toegangsregeling bij uitvoerend onroerend beslag”, *T. Not.* 1998, 544-553; H. MOREAU TAYMANS D'EYPERNON, „L'accès du notaire aux biens immobiliers saisis”, *Rev.not.b.* 1998, 664-672; D. MICHIELS, *o.c.*, 97-106.

(451) Beslagra. Charleroi 19 januari 1999, *J.L.M.B.* 1999, 427.

tweede lid). Na verstrijken van die termijn houdt het beslag van rechtswege op enig gevolg te hebben en kan de toewijzing niet meer gebeuren. Is het de zaak van de vervolgende schuldeiser om dit vormvereiste in acht te nemen en te zorgen voor een vernieuwing, dan is het ook de zaak van de notaris om hierop te letten. Vindt die toewijzing plaats buiten de termijn en wordt zij vernietigd, dan zijn de schuldeiser en de notaris *in solidum* aansprakelijk jegens de veilingkopers(452).

Van die toewijzing wordt door de hypotheekbewaarder melding gemaakt op de kant van de overschrijving van het beslag (art. 1598, laatste lid). Wat nu indien de toewijzing plaatsvond binnen de geldigheidstermijn van de overschrijving van het beslag, maar deze toewijzing na het verstrijken van die termijn op de kant van de overschrijving werd vermeld? Heeft de overschrijving van de termijn de nietigheid van de toewijzing tot gevolg? Neen, antwoordt het Hof van Cassatie. Het in art. 1598 laatste lid bedoelde vormvereiste, waarvan de vervulling ten laste valt van de hypotheekbewaarder en niet van de beslaglegger, is niet aan een termijn verbonden(453).

**118. TAALGEBRUIK** — Luidens art. 37, eerste lid, Wet Taalgebruik Gerechtszaken worden vonnissen en arresten, evenals de akten betreffende hun tenuitvoerlegging gesteld in de taal van de rechtspleging. De notariële akte op grond waarvan de tenuitvoerlegging plaatsvindt, is geen akte van rechtspleging en valt niet onder het toepassingsgebied van art. 37 Wet Taalgebruik Gerechtszaken(454). Het taalgebruik voor het op grond daarvan betekende bevel en beslag wordt bepaald door het taalgebied waar het onroerend goed is gelegen(455). Dezelfde oplossing dringt zich op voor andere titels die niet het resultaat zijn van een rechtspleging zoals een dwangbevel.

Het aanbrengen van een geschil over de verkoopvoorwaarden is een proceshandeling zodat hierop art. 40 Wet Taalgebruik Gerechtszaken van toepassing is(456).

**119. ONDERHANDSE VERKOOP** — De wet van 5 juli 1998 voert voor wat betreft onroerende goederen de mogelijkheid in tot onderhandse verkoop na uitvoerend beslag. De regeling in de art. 1580*bis* en 1580*ter* geeft aanleiding

---

(452) [Luik 5 oktober 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 1470 met noot G. HALLET, *Rev.not.b.* 2001, 119.

(453) Cass. 11 februari 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 79, *R.W.* 1999-2000, 561, *Rev.not.b.* 1999, 300 met noot J.L. LEDOUX, *R.G.E.N.* 1999, nr. 24.957, *J.L.M.B.* 1997, 922.

(454) [Brussel 24 september 1998](#), *P&B* 1999, 7.

(455) Beslagr. Brussel 19 oktober 1998, *P&B* 1999, 8. Anders: [Brussel 24 september 1998](#), *gecit.*

(456) [Brussel 5 maart 1997](#), *R.W.* 1997-98, 407, *T. Not.* 240 met noot F. TOP, „Waarom een vliegtuig neerschieten omwille van een navigatiefout?”. In het algemeen over deze problematiek: D. COOREMAN, „De taalwetgeving in beslagzaken”, *4de Permanente Vorming van de gerechtsdeurwaarders*, Brussel, 1999, 89-121.



tot talrijke vragen die meestal door de rechtspraak worden opgelost op een wijze die aan de doeltreffendheid van deze bepalingen ten goede komt(457). De basisbepaling is art. 1580*bis* die aan de rechter de bevoegdheid verleent om „indien het belang van de partijen dit vereist”, de verkoop uit de hand te bevelen.

De rechterlijke tussenkomst betreft in essentie het verlenen van de machtiging om tot onderhandse verkoop over te gaan. De rechter kan dus niet de partijen (b.v. de schuldeiser) de verplichting opleggen om de koop te sluiten(458).

In de regel zal die beslissing het gevolg zijn van een initiatief van de beslagene (of de derde-bezitter). De rechtspraak aanvaardt dat de beslagene hiertoe een verzoek richt tot de beslagrechter(459). De beslagene (of de derde-bezitter) wordt immers vooraf op deze mogelijkheid gewezen, zowel in het bevel als in het beslagexploot. Na de betekening van het beslagexploot beschikt hij over een termijn van acht dagen om een verkoopaanbod bij de rechter aan te brengen. Deze termijn is voorgeschreven op straffe van niet-ontvankelijkheid (art. 1568, 4<sup>o</sup>).

Ook andere belanghebbenden kunnen zo'n verzoek tot de rechter richten (b.v. de beslaglegger, een andere schuldeiser, de koper wiens titel nog niet is overgeschreven). Te denken valt ook aan de schuldbemiddelaar in het raam van een collectieve schuldenregeling. Deze partijen zijn, anders dan de beslagene, echter niet onderworpen aan de termijn van 8 dagen na de betekening van het beslag. Laat de beslagene die over een bod beschikte deze termijn voorbijgaan, dan kan de bieder dit nog goed maken door zelf het initiatief te nemen.

Art. 1580*bis* derde lid bepaalt dat de ingeschreven of bevoorrechte schuldeisers en diegenen die een bevel of een beslag lieten overschrijven worden gehoord.

Dient het onroerend goed als hoofdverblijfplaats van de beslagene, dan kan de rechter als verkrijger de persoon aanduiden die aan de schuldenaar het gebruik van diens woning laat (art. 1580*bis*, tweede lid). In dat geval zal de rechter aldus de verkoop machtigen aan een vooraf bepaalde gegadigde. De wet stelt evenwel als voorwaarde dat zulks het belang dient van zowel de beslagene als de schuldeisers. Hieraan is niet voldaan wanneer ook de

---

(457) Over de nieuwe bepalingen o.m.: G. DE LEVAL, *La loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisies*, Luik, 1998, 95-103; Chr. ENGELS, „De verkoop uit de hand van de in uitvoerend beslag genomen onroerende goederen”, *R.W.* 1998-99, 1443-1452; A. MICHIELSEN en F. WUYTS, „Het beslagrecht gewijzigd”, *Not.Fisc.M.* 1999/1, 8-18; J.L. LEDOUX, „La loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes”, *Rev.Rég.Dr.* 1999, (9) 16-19; J.L. LEDOUX en C. DELOOZ, „L'art. 1580 Cod.jud. et ses nécessaires corollaires”, *Règlement de dettes-Vente de gré à gré*, UCL, 1998; R. JACQUES, „Purge et voies de recours en matière de vente de gré à gré d'immeubles saisies”, *R.G.E.N.* 2000, 161-179, nr. 25.020.

(458) [Beslagnr. Luik 4 oktober 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 1667.

(459) [Beslagnr. Luik 31 maart 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1344; [Beslagnr. Doornik 2 april 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1346.

beslagene belang heeft bij een zo hoog mogelijke opbrengst(460). Enige terughoudendheid bij het gebruik maken van die bevoegdheid is geboden. Het past immers niet dat de rechter grootmoedigheid ten toon spreidt wanneer dit ten koste gaat van de schuldeisers.

**120. VERZOEK BESLAGLEGGER** — De beslaglegger kan aan de beslagrechter de machtiging verzoeken tot onderhandse verkoop (art. 1580*ter*). Zoals onder art. 1580*bis* het geval is, heeft de beschikking van de beslagrechter niet een bepaalde koop tot voorwerp. Zij strekt er enkel toe deze vorm van verkoop mogelijk te maken binnen zekere vooraf bepaalde modaliteiten (minimumprijs, termijn).

De machtiging heeft dus in de regel niet betrekking op een bepaalde overeenkomst aan een vooraf bepaalde koper. Evenmin zal de beslagrechter zelf biedingen organiseren tussen een aantal gegadigden(461).

Een dergelijke machtiging houdt geen verplichting in om deze koop te sluiten.

In een cassatiearrest van 20 oktober 2000 werd de vraag voorgelegd of in de hypothese dat het initiatief tot onderhandse verkoop uitgaat van de schuldeiser (art. 1580*ter*), de rechter machtiging kan verlenen om te verkopen aan een bepaalde gegadigde. Door eiseres in cassatie werd betoogd dat een dergelijke aanduiding van een koper enkel mogelijk is wanneer het beslag betrekking heeft op een onroerend goed dat als hoofdverblijfplaats dient (art. 1580*bis*, tweede lid). Deze beperkende interpretatie wordt niet bijgetreden. Volgens het Hof staat art. 1580*ter* er niet aan in de weg dat de beschikking reeds de persoon van de verkrijger aanduidt wanneer zulks in het belang is van de schuldeisers en van de schuldenaar(462). Dit kan het geval zijn wanneer er redelijkerwijze mag worden aangenomen dat geen hogere prijs kan worden gerealiseerd.

**121. VERKOOPSVORWAARDEN** — De verkoopsvorwaarden leggen het juridisch kader vast van de verkoop en determineren de rechtsverhouding die zal totstandkomen met de veilingkoper(463).

**122. KOSTEN VAN VERKOOP** — De toewijzing vindt plaats volgens het plaatselijk gebruik (art. 1587 Ger.W.). De bepaling van de kosten wordt eveneens aan deze gebruiken onderworpen. Tegen een beding in de verkoopsvorwaarden dat hiervan afwijkt kan met succes tegenspraak worden gevoerd. Dit is ook het geval wanneer dit beding werd goedgekeurd door de Kamer van

---

(460) *Beslagr. Antwerpen 21 juni 1999, R.W. 1999-2000, 1406, P&B 1999, 347.*

(461) *Beslagr. Luik 7 augustus 2000, J.L.M.B. 2000, 1666.*

(462) *Cass. 20 oktober 2000, Arr.Cass. 2000, nr. 567.*

(463) Zie hierover o.m.: D. MICHIELS, „De rol van de notaris bij geschillen over de verkoopsvorwaarden inzake uitvoerend onroerend beslag”, *T. Not.* 1996, 538-543.

Notarissen. Een dergelijke beslissing is aan derden (i.c. de schuldeisers) niet tegenwerpenlijk(464).

**123. SOLIDARITEITSBEDING APPARTEMENTSMEDE-EIGENDOM** — Een dergelijk beding is niet tegenwerpelijk aan de andere schuldeisers(465). Onder het nieuwe art. 577-11 § 1 B.W., zoals ingevoegd door de wet van 30 juni 1994, zou dit probleem van de baan zijn. De wet laat enkel toe dat de partijen in een afzonderlijke overeenkomst een van de wet afwijkende regeling treffen ter zake de bijdrageplicht. Nu deze bepaling van dwingend recht is en de wet enkel spreekt van overeenkomst en niet van statuten, wordt hieruit afgeleid dat een zgn. „solidariteitsbeding” niet meer in de basisakten kan worden opgenomen(466).

**124. MODALITEITEN BEZICHTIGING** — De verkoopvoorwaarden dienen niet een gedetailleerde regeling te bevatten nopens de mogelijkheden tot bezichtiging door kandidaat-kopers(467). De bewoners worden van de modaliteiten inzake de bezichtigingdagen geïnformeerd op grond van art. 1580, vierde lid Ger.W.

**125. TEGENSpraak** — Tegenspraak moet gevoerd worden binnen de termijn bedoeld in art. 1582 Ger.W. Na het verstrijken van die termijn kan de beslagene deze voorwaarden niet meer ter discussie stellen door verzet te doen tegen het beslag zelf(468).

Deze betwistingen hebben geen schorsende werking op de termijn van 6 maand na de beschikking tot aanstelling van de notaris waarbinnen de toewijzing moet plaatsvinden(469).

De notaris heeft volgens de Brusselse beslagrechters geen belang om tussen te komen in het geding met betrekking tot de verkoopvoorwaarden met het oogmerk de opnamen van een bepaalde clause (betreffende de kosten van de verkoop) te verdedigen(470). Dit geldt eveneens voor de tussenkomst ter zake van de Kamer van Notarissen. Een cassatievoorziening tegen deze beschikking werd door het Hof verworpen: de tussenkomst van de Kamer

---

(464) *Beslagr. Brussel 12 mei 1998, Rev.not.b.* 1998, 406 met noot R.D.V.; *Beslagr. Brussel 27 mei 1999, Rev.not.b.* 1999, 578 met noot J.L. LEDOUX. Zie hierover ook: Y. DESCHAMPS, „Vente publique sur saisie de la charge des frais”, *Rev.not.b.* 1998, 610-617.

(465) Anders: *Beslagr. Namen 10 juli 1996, T. Not.* 1997, 119 met kritische noot Ch.-A. LEUNEN.

(466) H. VANDENBERGHE, *Mede-eigendom*, Antwerpen, 1997, 267-268, nr. 109; Ch.-A. LEUNEN, *o.c.*, 122, nr. 3; B. VAN DAMME, „Het lot van de achterstallige gemeenschappelijke kosten van mede-eigendom bij uitvoerend beslag”, *T. Not.* 2000, (427), 435, nr. 16. Zie hierover ook nog: K. DELESIE, „Tegenwerpbaarheid van het solidariteitsbeding in de basisakten”, *R.W.* 1996-97, 132 e.v.

(467) *Beslagr. Charleroi 19 januari 1999, J.L.M.B.* 1999, 426, *P&B* 1999, 67.

(468) Luik 28 september 1999, *J.L.M.B.* 2000, 127.

(469) *Beslagr. Turnhout 9 oktober 1997, R.W.* 1999-2000, 545.

(470) *Beslagr. Brussel 12 mei 1998, P&B* 1999, 58, *Rev.not.b.* 1998, 406 met noot R.D.V.; *Beslagr. Brussel 27 mei 1999, Rev.not.b.* 1999, 578 met noot J.L. LEDOUX. Zie hierover ook: Y. DECHAMPS, „Vente publique sur saisie de la charge des frais”, *Rev.not.b.* 1998, 610-617.

van Notarissen in de procedure ten einde de opname van een bepaalde clausule te verdedigen, is niet ontvankelijk(471).

**126. NIETIGHEDEN** — De nietigheidswaardens die de procedure kunnen bedreigen, worden opgesomd in art. 1622 Ger.W. Dit is niet het geval met grieven omtrent de gevoerde publiciteit van de verkoop(472).

Verder dienen de nietigheden die betrekking hebben op verrichtingen voor de toewijzing, op straffe van verval te worden opgeworpen ten laatste binnen 8 dagen na de aanmaning om kennis te nemen van de verkoopvoorwaarden(473).

Beschikkingen van de beslagrechter in deze materie zijn vatbaar voor hoger beroep(474).

De veilingkoper kan niet de nietigheid van de toewijzing nastreven(475).

**127. ROUWKOOP** — Een laattijdige betaling door de veilingkoper leidt niet tot de nietigheid van de procedure(476). Dit verzuim kan enkel aanleiding geven tot de procedure van rouwkoop. De in gebreke blijvende koper is dan gehouden tot het verschil tussen het bedrag van het door hem gedane bod en een uiteindelijke toewijzingsprijs. De aansprakelijkheid van de rouwkoper is van contractuele aard(477). De hypothecaire schuldeiser kan de vervolging tegen de rouwkoper instellen(478).

Op dit bedrag zijn eveneens de interesten verschuldigd voor de periode tussen de eerste toewijzing en de herveiling, nl. de rente bedongen in de verkoopvoorwaarde vanaf de dag dat de rouwkoper diende te betalen tot de dag dat de uiteindelijke koper betaalde of diende te betalen(479). Ook de kosten verbonden aan de rouwkoopprocedure, de herveiling inbegrepen, komen voor rekening van de rouwkoper(480). Indien de rouwkoper reeds kosten voor de verkoop aan de notaris had betaald, dan kan er aanleiding zijn voor een verrekening met de uiteindelijke koper. Bij deze verrekening moet echter rekening worden gehouden met de rouwkoopkosten en met hetgeen door de uiteindelijke koper werd betaald. Ook een verrekening met de schuldeisers is mogelijk, met dien verstande dat moet rekening worden gehouden met het prijsverschil(481). De rouwkoper kan niet tot bijkomende

---

(471) [Cass. 9 november 2001](#), *J.T.* 2002, 22 met conclusie advocaat-generaal DE RIEMAECKER.

(472) [Luik 19 december 1998](#), *P&B* 1999, 69.

(473) Over de mogelijkheid tot verlenging van deze termijn op grond van overmacht in geval van betekening in het buitenland: [Luik 5 februari 1998](#), *J.T.* 1998, 491.

(474) [Luik 5 februari 1998](#), *gecit.*

(475) [Luik 14 mei 1998](#), *P&B* 1999, 37.

(476) [Luik 16 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1476.

(477) [Brussel 27 april 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1480.

(478) [Brussel 27 april 2001](#), *gecit.*

(479) [Gent 16 januari 1996](#), *T. Not.* 1996, 530.

(480) [Gent 16 januari 1996](#), *gecit.*

(481) [Gent 16 januari 1996](#), *gecit.*

schadevergoeding worden gehouden, wanneer hem geen andere fout kan worden verweten buiten de genoemde contractuele tekortkoming(482).

Een beding in de verkoopsvoorwaarden luidens welk de door de rouwkoper gedane voorschotten als verworven moeten worden beschouwd, is echter geoorloofd en sluit iedere terugvordering of verrekening uit. Een dergelijk beding is geldig ook wanneer dit voorschot hoger is dan het uiteindelijk prijsverschil (en de rouwkoopkosten) en derhalve hoger dan de reële schade die ten gevolge van de rouwkoop werd geleden. Het gaat hier inderdaad om een schadebeding. Bij de beoordeling van zo'n beding dient niet de werkelijke schade, maar enkel de potentiële schade in ogenschouw te worden genomen. Aangezien de uiteindelijke toewijzingsprijs moeilijk voorspelbaar is, is de bewijslast voor de rouwkoper problematisch.

De beslagrechter kan aan de rouwkoper geen uitstel van betaling toestaan(483).

**128. KOSTEN VAN VERVOLGING** — Luidens artikel 1597 Ger.W. worden de „buitengewone kosten van de vervolging”, bij voorrang op de prijs voldaan. Veelal wordt dit begrip in verband gebracht met de kosten ter zake van procedure-incidenten. Nochtans hoeft dit daartoe niet beperkt te worden. In feite worden hieronder verstaan alle kosten die de notaris diende te maken in het raam van het aan hem toevertrouwde bewind. Deze kosten komen ten laste van het onder zijn vereffeningsbewind gestelde vermogen. Omdat de erkenning van boedelschulden steeds neerkomt op een inbreuk op de „paritas”-regel moet met deze bepaling zuinig worden omgesprongen. Om die reden wordt de eis gesteld dat de toepassing van art. 1597 Ger.W. door de rechter wordt vastgesteld.

Te denken valt bijvoorbeeld aan dringende herstellingen of opruimingswerken of nog, aan de kosten van een bodemonderzoek en van bodemsaneringswerken. Dergelijke kosten worden bij voorrang voldaan(484). Dergelijke kosten worden door de notaris betaald of worden voorgeschoten door één van de vervolgende schuldeisers. Voor dergelijke kosten is de notaris gerechtigd om van de beslaglegger een voorschot te vragen. De schuldeiser die hiertoe overgaat, kan vooraf door de beslagrechter laten verklaren dat zijn schuldvordering het statuut heeft van een uit art. 1597 Ger.W.(485).

**129. SUBROGATIE** — De subrogatie bedoeld in art. 1609 Ger.W. betreft echter enkel het procedure aspect. Voor het overige blijft de positie van de gesubrogeerde schuldeiser gedetermineerd door de kwaliteiten van de eigen

---

(482) *Brussel 27 april 2001, gecit.*

(483) *Beslagr. Marche-en-Famenne 17 augustus 1995, Act.Dr. 1996, 406.*

(484) *B.v. Antwerpen 21 december 1999, R.W. 2000-2001, 271, T. Not. 2001, 152 met noot F. BLONTRUCK; Beslagr. Brugge 26 februari 1997, T. Not. 1997, 492. Zie hierover ook: Chr. DE WULF, „Het bodemsaneringsdecreet en de notariële praktijk”, *T. Not.* 1996, (328), 427, nr. 160.*

(485) *Beslagr. Brugge 26 februari 1997, gecit.*

schuldvordering (b.v. uitvoerbare titel). Beschikt hij over een hypotheek in eerste rang, dan kan hij zich in geval van faillissement als separatist opwerpen, ook al was dit niet mogelijk voor zijn rechtsvoorganger(486).

**130. ARTIKEL 100 FAILL.W.** — De tenuitvoerlegging op onroerende goederen na faillissement wordt geregeld door artikel 100 Faill. W.(487). De nieuwe faillissementswet heeft de autonome executierechten van separatisten zoals de hypothecaire schuldeiseres wat teruggedrongen(488). Art. 100 Faill.W. maakt een onderscheid tussen twee categorieën van schuldeisers: de eerst ingeschreven hypothecaire schuldeiser en andere schuldeisers. De positie van de laatstgenoemde categorie verschilt naargelang de uitwinning al dan niet reeds was aangevat voor de uitspraak van het faillietverklarend vonnis.

Werd er voor het faillissement nog geen vervolging ingesteld, dan kan alleen de curator nog tot verkoop overgaan (art. 100, eerste lid). De curator beschikt in die hypothese over de uitsluitende bevoegdheid voor de tegeldemaking van de onroerende goederen van de boedel. Werd daarentegen wel reeds beslag gelegd en werd dit overgeschreven op het hypotheekkantoor, dan kan de curator op ieder ogenblik de rechtbank verzoeken om zelf de uitwinning verder te zetten (art. 100, vierde lid). Deze regel heeft een algemene draagwijdte en geldt dus ook voor de hypothecaire schuldeiser in tweede rang(489).

Onzekerheid blijft bestaan omtrent de positie van de eerst ingeschreven schuldeiser die voor het faillissement reeds met de uitvoering was begonnen. In dat verband worden diverse stellingen verdedigd. Volgens een eerste opvatting wordt de hier onderzochte hypothese geheel beheerst door art. 100, vierde lid Faill.W. Dit betekent dat de positie van de eerst ingeschreven schuldeiser wordt gelijkgesteld met die van andere schuldeisers en dat de curator de tenuitvoerlegging ten alle tijde kan stuiten door met machtiging van de rechtbank zelf tot verkoop over te gaan. Een tweede opvatting, die wel verdedigbaar is, past op de hier onderzochte hypothese art. 100, tweede lid toe. Dit betekent dan dat de uitwinning die door de eerst ingeschreven schuldeiser was aangevat, enkel wordt geschorst tot na de

---

(486) Kh. Brussel, 18 januari 1996, *T. Not.* 1996, 208, *J.L.M.B.* 1996, 490, *J.T.* 1996, 415. Zie ook: D. MICHIELS, „Uitvoerend onroerend beslag en faillissement”, *T. Not.* 1996, 201-207.

(487) Zie o.m.: J. BYTTEBIER, „Het nieuwe art. 100 Faill.W.”, *R.W.* 1998-99, 577-580; A. DE WILDE, „Art. 100 Faill.W.”, in *Comm. Voorr.*; F. HERINCKX, „Le droit d’initiative d’un créancier hypothécaire ou privilégié inscrit en cas de faillie du débiteur”, *Rev.not.b.* 1998, 590-609; A. MICHIELSEN, „De verkopeningen na faillissement”, in *Zekerheden, beslag- en faillissementsrecht in de notariële praktijk*, Brugge, 1998, (19) 37-40; P. VAN DEN EYNDE en E. BEGUIN, „Le concordat judiciaire et la faillite”, *Rev.not.b.* 1998, (330) 342-347.

(488) Te noteren valt dat ingevolge art. 5 van de Europese Insolventieverordening, die executierechten intact blijven op in België gelegen onroerende goederen ingeval de debiteur het voorwerp is van een elders in de Europese Unie geopende insolventieprocedure (zie hierover: E. DIRIX en V. SAGAERT, „Verhaalsrechten en zekerheidsposities van schuldeisers onder de Europese Insolventieverordening”, *T.B.H.* 2001, (580) 589 e.v.).

(489) Kh. Brussel 14 augustus 1998, *R.W.* 1998-99, 786.



sluiting van het proces-verbaal van verificatie van schuldvorderingen (met de mogelijkheid van een bijkomende schorsing voor de duur van maximum een jaar). Volgens deze opvatting geldt de schorsing ook wanneer er reeds een beschikking tot aanstelling van notaris is of wanneer de verkoopdag reeds werd vastgesteld(490). Volgens een derde stelling kan de schuldeiser die reeds met uitwinning was begonnen, deze verderzetten als ware er geen faillissement(491). Deze opvatting die niet onverzoenbaar is met de bewoordingen van de wet verdient de voorkeur. Beperkingen aan de rechtsposities van separatisten moeten steeds restrictief worden opgevat. Verder is het in het algemeen belang dat het hypothecair krediet wordt beschermd. Tenslotte beantwoordt deze opvatting aan de noden van een goede procesorde en worden nodeloze kosten vermeden.

## DEEL VIII

### FISCALE INVORDERINGEN

**131. INKOMSTENBELASTINGEN** — De wet van 15 maart 1999, waarbij de fiscale procedure grondig werd herzien en die in werking is getreden op 6 april 1999, heeft artikel 409 W.I.B. (1992) vervangen door een nieuwe bepaling. Ingeval van bezwaar, van een vraag om ontheffing bedoeld in artikel 376 of van een vordering in rechte, kan de belasting, die wordt betwist in hoofdsom, toebehoren, vermeerderd met interesten en kosten, voor het geheel het voorwerp uitmaken van bewarend beslag, uitvoeringsmaatregel of iedere andere maatregel, bestemd om de invordering ervan te waarborgen(492). Het nieuwe artikel 410, eerste lid, bepaalt dat ingeval van bezwaar, van verzoek tot ontheffing bedoeld in artikel 376 of van een vordering in rechte, de belasting, die betwist wordt in hoofdsom, toebehoren en vermeerderingen, vermeerderd met de interesten, wordt beschouwd als een opeisbare en zekere schuld, die door gedwongen tenuitvoerlegging kan worden ingevorderd, voor zover zij overeenstemt met het bedrag van de aangegeven inkomsten, of — ingeval de belasting ambtshalve werd vastgesteld bij gebrek aan aangifte — voor zover zij niet hoger is dan de laatste belasting die definitief werd vastgesteld ten laste van de belastingschuldige voor een vorig aanslagjaar. Voor de toepassing van het eerste lid van deze bepaling, worden de inkomsten waarmee de belastingplichtige zich akkoord heeft verklaard in de loop van de procedure tot vaststelling van de belastingen, gelijkgesteld

---

(490) *Kh. Hasselt 4 mei 1998, R.W.* 1998-99, 575 met noot J. BYTTEBIER, *T.B.H.* 1999, 216 met noot VAN BUGGENHOUT.

(491) Deze opvatting wordt door sommige auteurs genuanceerd in die zin dat de curator aan de rechtbank de schorsing kan vragen voor een maximumtermijn van een jaar te rekenen van het faillissementsvonnis wanneer zulks in het belang is van de boedel en dit de hypothecaire schuldeiser niet benadeelt (P. VAN DEN EYNDE en E. BEGUIN, *o.c.*, 345, nr. 58).

(492) T. AFSCHRIFT en M. IGALSON, „La procédure fiscale après les lois des 15 et 23 mars 1999”, *J.T.* 1999, (489), 493.



met aangegeven inkomsten. In bijzondere gevallen, kan de directeur der belastingen de schorsing van de vervolgingen bevelen in de mate en onder de voorwaarden die hij bepaalt. In dit opzicht wijzigt de nieuwe wet niets aan de bestaande invorderingsprocedure.

Ook artikel 411 W.I.B. (1992) werd vervangen door een nieuwe bepaling, volgens welke na invordering van de belasting in de mate als bepaald in artikel 410, het uitvoerend beslag zijn uitwerking behoudt ten aanzien van het overblijvend gedeelte van de belastingen of van de voorheffing in hoofdsom, toebehoren en vermeerderingen, interesten en kosten.

Samengevat kan gezegd worden dat de nieuwe regeling neerkomt op een codificatie van de rechtspraak van het Hof van Cassatie(493). Het uitvoerend beslag kan ingeval van bezwaarschrift geen voortgang vinden, maar behoudt zijn bewarende werking in afwachting van de oplossing van het fiscaal geschil(494).

**132. FEITELIJK GESCHIEDEN ECHTGENOTEN** — De problematiek van de invordering van inkomstenbelastingen bij feitelijke scheiding van echtgenoten die reeds in de vorige periode aanleiding was tot diverse arresten van het Hof van Cassatie en van het Arbitragehof (vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1517-1521, nrs. 208-210), bleef ook in de onderzochte periode volop in de belangstelling(495). De artikelen 128 en 394 W.I.B. werden gewijzigd door de wet van 4 mei 1999. Verder werd de positie van de echtgenoot verbeterd door het nieuwe artikel 366 (wet van 15 maart 1999).

Echtgenoten kunnen na een feitelijke scheiding nog geconfronteerd worden met de invordering van personenbelastingen die uitsluitend werden ingekohierd op naam van de andere echtgenoot. Ingevolge art. 394 W.I.B. kan de belasting worden ingevorderd ten laste van de andere echtgenoot dan degene op wiens naam de belasting is vastgesteld voor zover de belasting betrekking heeft op de tijdens het huwelijk verkregen inkomsten.

Vanaf het aanslagjaar 2000 is evenwel het nieuwe art. 128 WIB van toepassing dat bepaalt dat vanaf het jaar dat volgt op het jaar van de feitelijke scheiding, de afzonderlijke aanslagen worden ingekohierd op naam van de beide echtgenoten.

Het vereiste van de inkohiering op naam van beide echtgenoten werd ingevoerd op grond van het advies van de Raad van State waarin werd

---

(493) Zie in die zin ook: G. DE LEVAL, „Réforme fiscale et droit de l'exécution”, *Act.Dr.* 1999, (503), 504.

(494) Zie o.m.: *Beslagr. Luik 15 juli 1998*, *Bull.Bel.* 2000, 3308; *Beslagr. Dinant 9 oktober 1998*, *Bull.Bel.* 2001, 755.

(495) Zie o.m.: G. VAN HAEGENBORGH, „Het verhaalsrecht van de fiscus bij feitelijke scheiding: niet scheiden doet lijden”, *R.W.* 1998-99, 1485-1490; A. BUGGENHOUT, „Het fiscaal statuut van feitelijk gescheiden echtgenoten”, *T.F.R.* 2000, 335-342; G. MAERTENS, „De rechtszekerheid voor gehuwden na de procedurewetten”, *Fiscaal Praktijkboek 2000-2001*, Brussel, 2001, 95-128; J. THAGHON, „De invordering van inkomstenbelastingen lastens echtgenoten”, *Not.Fisc.M.* 2000, 203-230.

betoogd dat een kohier zoals een vonnis slechts uitvoerbaar is tegen de personen die daarin worden genoemd(496). Deze zienswijze vindt ook soms weerklank in de rechtspraak(497). Zij getuigt echter van een verkeerde rechtsopvatting. De belasting ingekohierd op naam van de ene echtgenoot kan immers steeds worden ingevorderd ten laste van de andere echtgenoot. De omstandigheid dat de inkohiering voor deze tijdens het huwelijk verkregen inkomsten plaatsvindt nadat de echtscheiding is overgeschreven doet aan de gehoudenheid van de beide echtgenoten geen afbreuk. Het hiervoren vermelde arrest van het Hof van Beroep te Gent van 4 februari 1997 waarin werd beslist dat de invordering ten laste van de andere echtgenoot niet mogelijk is wanneer de inkohiering plaatsvond na het tijdstip van de echtscheiding, werd dan ook gecasseerd(498). Het Hof van Cassatie oordeelt dat de belastingschuld ontstaat los van de inkohiering. Recent nog was in een cassatiearrest van 3 januari 2002 een zelfde lot beschoren aan een arrest van het Hof te Antwerpen waarin werd beslist dat „een inkohiering op naam van de ene echtgenoot na de echtscheiding, geen uitvoerbare titel oplevert tegen de andere echtgenoot en dit ongeacht het feit dat de belastingen betrekking hebben op inkomsten van tijdens het huwelijk”. Ingevolge het bepaalde in art. 394 §1, W.I.B. kan de belasting worden ingevorderd ten laste van de andere echtgenoot dan degene op wiens naam de belasting is vastgesteld voor zover de belasting betrekking heeft op de inkomsten verworven tijdens het huwelijk(499). Deze oplossing stemt overeen met wat geldt naar gemeen recht (*supra* nr. 36). Ook daar immers dient een schuldeiser niet te beschikken over een uitvoerbare titel tegen de beide echtgenoten om de drie vermogens te kunnen uitwinnen.

**133.** De belastingen kunnen zoals gezegd verder vervolgd worden ten laste van beide echtgenoten. In geval van feitelijke scheiding komt het frequent voor dat de echtgenoot op wiens naam de belasting is ingekohierd de zaken op zijn beloop laat, waardoor de andere echtgenoot het gelag dient te betalen. Het Hof van Cassatie besliste dat ingevolge art. 366 W.I.B. bij feitelijke scheiding, de ene echtgenoot niet gemachtigd is om een bezwaarschrift in te dienen voor een aanslag die enkel gevestigd is op naam van de andere echtgenoot(500). Het Arbitragehof oordeelde in een arrest van 27 juni 1996 dat artikel 366 W.I.B. het gelijkheidsbeginsel van art. 10 G.W. schendt in zoverre die bepaling het recht om bezwaar in te dienen tegen een be-

---

(496) *Parl.St.* Kamer 1998-99, nr. 2073/1, 20 e.v.

(497) [Gent 4 februari 1997](#), *T.G.R.* 1997, 235; [Gent 8 september 1999](#), *A.F.T.* 2000, 240; [Antwerpen 23 mei 2000](#), *T.F.R.* 2000, 739; [Beslagr. Antwerpen 19 april 1999](#), *T.F.R.* 1999, 823 met noot F. MARCK.

(498) Cass. 15 september 2000, *Arr.Cass.* 2000, nr. 474, *R.W.* 2001-2002, 297 met noot G. VAN HAEGENBORGH. Inmiddels ook: Cass. 10 mei 2001 (C.00.0206.N) op [Gent 8 september 1999](#), *gecit.*

(499) [Cass. 3 januari 2002](#) (C.00.0636.N).

(500) Cass. 19 mei 1995, *Arr.Cass.* 1995, nr. 246; [Cass. 1 december 1995](#), *Arr.Cass.* 1995, 1067, nr. 521; *R.W.* 1996-97, 162, *R.Cass.* 1996 met noot I. VAN DE WOESTEYNE.

lastingaanslag slechts toekent aan de belastingplichtige ten name van wie de aanslag vastgesteld is, met uitsluiting van de feitelijk gescheiden echtgenoot ten name van wie de aanslag niet vastgesteld is, en die, op grond van art. 394 W.I.B., gehouden is tot de belastingschuld die ten name van de andere echtgenoot gevestigd is(501). Dit noopte tot een wetgevende tussenkomst. Door de wet van 15 maart 1999 betreffende de fiscale procedure werd de positie van de feitelijk gescheiden echtgenoot aanzienlijk verbeterd. Luidens het nieuwe art. 366 W.I.B. kan de belastingplichtige „alsmede zijn echtgenoot op wiens goederen de aanslag wordt ingevorderd”, bezwaar indienen bij de directeur der belastingen.

In de onderzochte periode vielen er opnieuw enige rechterlijke uitspraken op te tekenen die de uitvoering tegen de feitelijk gescheiden echtgenoot weigerden toe te staan omdat de fiscus door zijn handelwijze het recht van verdediging zou hebben miskend. Zo oordeelde het Hof van Beroep te Antwerpen dat nu niet bleek dat de echtgenoot in de mogelijkheid werd gesteld bezwaar in te dienen, diens fundamenteel recht op verdediging werd geschonden zodat de tenuitvoerlegging geen voortgang kan vinden(502). Dit arrest werd echter vernietigd. Noch het feit dat de aanslagbiljetten niet aan de echtgenoot werden betekend, noch het feit dat derdenbeslag werd gelegd bij de werkgever, zijn van aard te verhinderen dat er bezwaar kon worden ingediend tegen de aanslag(503). In een ander arrest oordeelde het Antwerpse Hof in gelijke zin op grond van andere feitelijke gegevens, nl. de gegevens vermeld in het dwangbevel waren te summier en stelden de echtgenoot niet in staat een efficiënt verweer te voeren(504).

Kort na het einde van de onderzochte periode heeft het Arbitragehof in een belangrijk arrest van 30 januari 2002 geoordeeld dat het huidige stelsel van de gehoudenheid van feitelijke gescheiden echtgenoten voor belastingschulden geen schending oplevert van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Het Hof oordeelt dat er evenmin een discriminatie bestaat tussen feitelijke gescheiden echtgenoten en ongehuwd samenwonenden omdat de verschillende regels inzake de invordering verband houden met de vermogensrechtelijke toestand van gehuwden waarop de feitelijke scheiding geen invloed heeft(505). Met dit arrest lijkt aan de worsteling van feitelijke gescheiden echtgenoten met het belastingrecht een voorlopig eindpunt bereikt te hebben.

**134. VEREENVOUDIGD DERDENBESLAG** — Krachtens art. 164 K.B./WIB (1992) (voorheen art. 215 en 216 van het K.B. van 4 maart 1965) kan de ontvanger der belastingen rechtstreeks een verzoek richten tot de derde-

---

(501) [Arbitragehof 27 juni 1996](#), *R.W.* 1996-97, 184.

(502) [Antwerpen 25 november 1997](#), *R.W.* 1998-99, 1496 met noot.

(503) Cass. 30 maart 2000 (C.98.0112.N).

(504) [Antwerpen 9 november 1998](#), *R.W.* 1998-99, 1497.

(505) [Arbitragehof 30 januari 2002](#) (27/2002). Zie reeds: [Arbitragehof 5 mei 1999](#) (54/99), *B.S.* 11 september 1999, *R.T.D.F.* 1999, 682.

houder van de aan de belastingschuldige verschuldigde inkomsten, sommen of zaken om in zijn handen de door de belastingschuldige verschuldigde belastingen te betalen. Een gelijkaardige bepaling levert art. 85bis W.B.T.W. op.

Een dergelijk verzoek geeft aanleiding tot het opmaken van een beslagbericht (art. 164 § 3, tweede lid).

Kan de derde-houder niet aan het verzoek tot betaling voldoen, dan is hij gehouden om een verklaring van derde-beslagene af te leggen en de fiscus in te lichten over een eventueel verzet van de belastingschuldige, wat de verplichting van de derde-houder impliceert om de belastingschuldige van het derdenbeslag op de hoogte te brengen (de wet voorziet niet in een aanzegging van het derdenbeslag). De derde-houder is tevens verplicht de ontvanger bij ter post aangetekende brief en binnen vijftien dagen in te lichten over alle nieuwe gegevens die na het neerleggen van zijn verklaring aan het licht zijn gekomen.

Blijkt uit de verklaring dat geen betaling kan gebeuren omwille van het verzet tegen die betaling door de belastingplichtige, door het verzet of beslag van andere schuldeisers van de belastingplichtige, omdat de schuld wordt betwist of nog, omdat zaken moeten worden te gelde gemaakt, dient de ontvanger over te gaan tot het leggen een uitvoerend beslag onder derden (art. 165 § 1). Onder „verzet” in de zin van deze bepaling kan niet worden verstaan: een cessie van schuldvordering, zoals een loonoverdracht(506).

De derde-houder die weigert of verzuimt de verklaring van derde-beslagene voorzien in artikel 1452 Ger.W. af te leggen, wordt vervolgd alsof hij rechtstreeks schuldenaar was. De toepassing van deze sanctie was het voorwerp van onzekerheid in de rechtspraak (zie vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1522, nr. 213). Uiteindelijk werd door het Hof van Cassatie aan het Arbitragehof de prejudiciële vraag gesteld of artikel 208 W.I.B. (1964), in uitvoering waarvan artikel 215 § 1 K.B./W.I.B. (1964) genomen is, strijdig is met het gelijkheidsbeginsel, gewaarborgd door de artikelen 10 en 11 Grondwet, voor zover deze bepaling de Koning machtigt te voorzien dat een derde, die schuldenaar is van een belastingschuldige, automatisch rechtstreeks schuldenaar zal zijn van het totaal bedrag van de verschuldigde belastingen, in alle gevallen waarin de derde zich niet gehouden heeft aan zijn verplichting tot verklaring van derde-beslagene in het kader van invorderingsprocedures lastens de belastingschuldige(507). Het Arbitragehof oordeelde dat voornoemde bepaling, die afwijkt van de bij artikel 1456 en 1542 Ger.W. gestelde regels, een procédé invoert dat onevenredig is met de

---

(506) [Luik 15 juni 2000](#), *Bull.Bel.* 2001, 164, *J.L.M.B.* 2001, 1465 met goedkeurende noot E. MERCIER dat hervormt: [Beslagr. Luik 11 mei 1998](#), *P&B* 1999, 33. De gedachte is dat door de cessie de schuldvordering uit het vermogen verdwenen is zodat er geen samenloop meer kan ontstaan en het zinloos is de ontvanger tot een uitvoerend derdenbeslag te verplichten. Zie ook: [Beslagr. Antwerpen 27 november 1995](#), *T. Not.* 1997, 275.

(507) [Cass. 24 mei 1996](#), *Pas.* 1996, I, 514, nr. 188 met conclusie advocaat-generaal JANSSENS DE BISTHOVEN, *Arr.Cass.* 1996, nr. 188, *R.W.* 1996-97, 576, *J.L.M.B.* 1996, 1028.

doelstelling de invordering van de belastingen te waarborgen in zoverre het niet voorziet in een tussenkomst van de rechter(508).

De fiscus moet dus voor het opleggen van de sanctie van schuldenaarsverklaring langs de beslagrechter om, die beschikt over de volle rechtsmacht om te oordelen of de sanctie moet worden opgelegd en zo ja, of er ruimte is voor het uitoefenen van een matigingsrecht(509).

Een gelijkaardige vorm van vereenvoudigd derdenbeslag is opgenomen in de W.B.T.W. De hierboven beschreven problematiek rijst daar echter niet omdat art. 85bis W.B.T.W. uitdrukkelijk verwijst naar de artikelen 1539, 1540 en 1542 Ger.W.

**135. FISCALE NOTIFICATIE** — Met het vorenstaande vertoont verwantschap de fiscale notificatie aan de notaris zoals geregeld in art. 433-437 W.I.B. De notaris die gevorderd is een akte op te maken die de vervreemding of de hypothecaire aanwending van een onroerend goed tot voorwerp heeft, is krachtens artikel 433 W.I.B. gehouden de ontvanger der belastingen in wiens ambtsgebied dat goed gelegen is, te verwittigen(510). Een gelijkaardige bepaling is opgenomen onder art. 93ter W.B.T.W.

Indien het belang van de Schatkist zulks vereist, wordt door de ontvanger na ontvangst van dit bericht, aan de notaris bij een ter post aangetekende brief kennis gegeven van het bedrag van de belastingen en bijbehoren die aanleiding kunnen geven tot inschrijving van een wettelijke hypotheek van de Schatkist op de goederen die het voorwerp van de akte zijn. Een dergelijke kennisgeving geldt als een bewarend beslag onder derden in handen van de notaris op de bedragen die deze onder zich houdt voor rekening van de belastingplichtige (art. 435 W.I.B.).

In een cassatiearrest van 10 november 2000 werd geoordeeld dat een kennisgeving als bedoeld in art. 434 W.I.B. niet kan beschouwd worden als een bestuurshandeling in de zin van art. 1 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de motivering van bestuurshandelingen(511).

Wat zijn nu de gevolgen van een dergelijke kennisgeving? Ook hier moet aansluiting worden gezocht met hetgeen geldt bij het commune beslagrecht. De kennisgeving heeft niet tot gevolg dat deze waarden definitief aan de schatkist zijn toebedeeld. Zoals bij ieder beslag geldt ook hier dat de in beslag genomen activa niet uit het vermogen van de beslagene verdwijnen. In die zin werd beslist door het Hof van Cassatie in een arrest van 4 mei 2000. In het gegeven geval was na de kennisgeving door de ontvanger, de belasting-

---

(508) Arbitragehof 5 maart 1997, (nr. 11/97), *Rev.not.b.* 1998, 214, *P&B* 1997, 137, en daarop: Cass. 5 september 1997, *Arr.Cass.* 1997, nr. 333. Zie ook: Arbitragehof 12 juni 1997 (nr. 35/97), *B.S.* 6 augustus 1997, *J.T.* 1998, 2, *P&B* 1997, 144.

(509) B.v. Luik 13 september 1999, *Bull.Bel.* 2001, 160.

(510) Over de aansprakelijkheid van de notaris: Brussel 13 maart 2000, *T. Not.* 2000, 532 met noot F. BOUCKAERT.

(511) Cass. 10 november 2000, *T. Not.* 2001, 172.

plichtige failliet verklaard. Niettegenstaande dit faillissement maakt de fiscus aanspraak op de gelden die de notaris onder zich houdt. Aan deze aanspraak kan geen gevolg worden gegeven. Volgens het Hof heeft de notificatie niet tot gevolg dat de bedragen uit het vermogen van de belasting-schuldige verdwijnen zodat zij aan de samenloop onderworpen blijven die ten gevolge van het faillissement ontstaat. De notaris kan derhalve na het faillissement van de belastingplichtige niet meer overgaan tot een betaling aan de ontvanger(512).

**136. COLLECTIEVE DIMENSIE** — Zowel art. 434 W.I.B., art. 93<sup>ter</sup> W.B.T.W., art. 85<sup>bis</sup> W.B.T.W. als art. 164 § 1 K.B./ W.I.B. (1992) staan in dezelfde sleutel: het gaat om een vereenvoudigd derdenbeslag. Hierbij kan ook het hierna nog te bespreken art. 76 W.B.T.W. betrokken worden: de inhouding kan eveneens worden geduid als een vereenvoudigd derdenbeslag, zij het dan in eigen handen (*infra* nr. 137).

In de rechtsleer wordt aangenomen dat het specifieke kenmerk van deze fiscale derdenbeslagen hun vereenvoudigde vorm is, zij worden niet gelegd bij gerechtsdeurwaardersexploot, maar bij een ter post aangetekende brief; voor het overige moet aansluiting worden gezocht bij de regels inzake derdenbeslag. Dit geldt meer bepaald ook voor wat betreft de „collectieve dimensie” van het beslag(513).

Zoals ook uit het cassatiearrest van 4 mei 2000 blijkt, ontkomt de fiscus niet aan de samenloop met andere schuldeisers van de belastingplichtige, hetzij na faillissement, hetzij ten gevolge van een beslag of verzet. Zoals geldt voor ieder beslag, heeft ook het fiscaal derdenbeslag de totale onbeschikbaarheid van de schuldvordering tot gevolg (en blijft die dus niet beperkt tot het bedrag van de belastingschuld). De afgifte-verplichting van de derde-beslagene moet vanuit die optiek eveneens berekend zijn op de collectieve draagwijdte van het beslag. Dit betekent concreet dat de derde-houder/notaris gehouden is tot de afgifte van de totaliteit van de bedragen die hij onder zich houdt. Verder zal, wanneer de fiscus voor het tijdstip van de betaling door de derde wordt geconfronteerd met de aanspraken van andere schuldeisers van de belastingplichtige, noodzakelijk de procedure van evenredige verdeling moeten worden gevolgd.

Uit het arrest van 4 mei 2000 kan echter niet worden afgeleid dat de notificatie zelf die samenloop doet ontstaan. De samenloop was in het concrete geval het gevolg van het ingetreden faillissement.

De vraag rijst dan ook of indien er in handen van de derde-houder (art. 164 K.B./W.I.B.) of de notaris (art. 434 W.I.B.) door geen andere schuldeiser

---

(512) Cass. 4 mei 2000, *Arr. Cass.* 2000, nr. 270, *R.W.* 2000-2001, 1134, *T. Not.* 2001, 321 met noot K. VERBEYLEN en G. DEBOODT, *R.Cass.* 2001, 196 met noot F. BOUCKAERT.

(513) G. DE LEVAL, „Réforme fiscale et droit de l'exécution”, *Act.Dr.* 1999, (503), 512-513; E. LEROY, „Saisie-arrêt et distribution par contribution”, *Droit de l'exécution*, Luik, 1997, (109), 137 e.v.

beslag werd gelegd (of er geen situatie van „grote” samenloop is ontstaan zoals faillissement of collectieve schuldenregeling) de regels betreffende collectieve dimensie van het beslag zoals neergelegd in het cassatiearrest van 11 april 1997 en voor het komende recht in art. 1390*quinquies* Ger.W. moeten worden toegepast. Een bevestigend antwoord op die vraag betekent dat de derde-houder/notaris gehouden is de beslagberichten te consulteren en dat hij slechts tot betaling kan overgaan wanneer aldaar geen spoor te vinden is van enige andere schuldeiser. Dit perspectief wordt in de rechtsleer (en vermoedelijk ook door de fiscus) met enige zorg tegemoet gezien(514). Het lijkt erop dat een dergelijke resultaat niet onafwendbaar is wanneer men voldoende recht wenst te doen aan de eigen juridische aard van deze specifieke verhaalmiddelen van de fiscus.

Het mechanisme van zowel art. 434 W.I.B. als art. 164 § 1 K.B./ W.I.B. (1992) beantwoordt perfect aan dat van een *rechtstreekse vordering*(515). De kennisgeving door de fiscus strekt immers niet louter tot de bewaring van de gelden die zich in handen van de derde-houder/notaris bevinden, maar formuleert ook een verzoek tot betaling door deze derde. Zoals bij een directe vordering richt een schuldeiser zich tegen de schuldenaar (de derde-houder) van zijn eigen schuldenaar (i.c. de belastingplichtige). Het instellen van een rechtstreekse vordering heeft in eerste instantie dezelfde bewarende werking als een derdenbeslag: de derde (de onder-schuldenaar) mag niets meer uit handen geven. Zij reikt echter verder dan een beslag: nl. de creatie van een obligatoir verband tussen de schuldeiser en de onder-schuldenaar. Een rechtstreekse vordering kan echter slechts worden uitgeoefend zolang op de vordering van de schuldenaar jegens de derde geen beslag werd gelegd of die vordering niet onbeschikbaar is geworden om een andere reden (verpanding, faillissement enz.). Ook dit spoort gelijk met de hier beschreven mechanismen. Kan geen betaling plaatsvinden ten gevolge van een beslag of een verzet door een andere schuldeiser van de belastingplichtige, dan moet, aldus art. 165 § 1 K.B./W.I.B., de ontvanger overgaan tot het leggen van een uitvoerend derdenbeslag teneinde een evenredige verdeling uit te lokken (art. 165 § 1 K.B./W.I.B.).

Kortom: de betaling door de derde-houder/notaris kan plaats vinden zolang er in zijn handen geen beslag werd gelegd door een andere schuldeiser van de belastingplichtige of er geen situatie van „grote” samenloop is ontstaan zoals een faillissement of een collectieve schuldenregeling.

In geen geval kan verhinderd worden dat in die hypothese, de derde-houder met instemming van de belastingplichtige de gelden overmaakt aan de fiscus(516).

---

(514) K. VANBEYLEN en G. DEBOODT, „De samenloop met andere schuldeisers, bij ontvangst van een fiscale notificatie”, *T. Not.* 2001, 326-332; F. BOUCKAERT, „De kennisgeving door de fiscus aan de notaris en het faillissement van de belastingschuldige”, *R.Cass.* 2001, 196-198.

(515) Zie vroeger reeds: M. FEYE en Ch. CARDYN, *Procédure fiscale contentieuse*, Brussel, 1958, 263, nr. 245.

(516) Zie in die zin ook: K. VANBEYLEN en G. DEBOODT, *o.c.*, *T. Not.* 2001, 331.



**137.** INHOUDING B.T.W. — Artikel 76 Wet B.T.W. blijft ook verder het voorwerp van controverse (vorig overzicht: *T.P.R.* 1996, 1524-1525, nr. 215). Deze bepaling verleent aan de Koning de bevoegdheid om ten voordele van de fiscus een inhouding te voorzien die geldt als een bewarend beslag onder derden in de zin van art. 1445 Ger.W.

De Koning heeft van die machtiging gebruik gemaakt in het K.B. van 14 april 1993 tot wijziging van het K.B. nr. 4 van 29 december 1969. Luidens art. 8.1 § 3, vierde lid, K.B. nr. 4 kan de administratie wanneer de belastingschuld wordt betwist, overgaan tot de inhouding van het belastingkrediet tot beloop van haar schuldvordering. Deze inhouding geldt als bewarend beslag onder derden totdat het geschil over de belastingschuld definitief wordt beëindigd. De voorwaarde van art. 1413 Ger.W. (de urgentie) wordt geacht te zijn vervuld. De belastingplichtige kan enkel verzet doen tegen de inhouding door toepassing te maken van artikel 1420 van het Gerechtelijk Wetboek. De beslagrechter kan overigens de opheffing van het beslag niet gelasten zolang het door de processen-verbaal geleverde bewijs niet is weerlegd, zolang de gegevens overeenkomstig de procedures van de door de Europese Gemeenschap uitgevaardigde reglementering inzake het uitwisselen van inlichtingen tussen Lid-Staten van de Gemeenschap niet werden bekomen of gedurende een opsporingsonderzoek van het Parket of een gerechtelijk onderzoek van de onderzoeksrechter (artikel 8.1 § 3, tiende lid, K.B. nr. 4).

De steen des aanstoots is een gebrekkige grondslag voor deze ingrijpende derogatie aan het gemeenrechtelijke beslagrecht.

Een deel van de rechtspraak is van oordeel dat het hele artikel 8.1 § 3 K.B. nr. 4 of minstens een belangrijk deel ervan onwettig is. Artikel 76, § 1 W.B.T.W. zou de uitvoerende macht niet gemachtigd hebben om een regeling uit te werken die op cruciale punten afwijkt van het gemeen recht inzake bewarend beslag. Bijgevolg moet de beslagrechter bij toepassing van artikel 159 van de Grondwet het voornoemde artikel 8.1 § 3 K.B. nr. 4 geheel buiten toepassing laten(517). Andere beslagrechters aanvaarden wel dat de fiscus mag overgaan tot de inhouding van BTW-tegoeden op grond van deze bepaling, maar combineren die met het gemeenrechtelijk beslagrecht. De Luikse beslagrechter oordeelde dat het tiende lid van artikel 8.1 § 3 K.B. nr. 4 onwettig is. In de machtigingwet is geen enkele aanduiding te vinden dat de Koning zou gemachtigd zijn om het recht op verzet van de belastingplichtige tegen deze maatregel te reglementeren(518). De inhouding van het B.T.W.-tegoed moet bijgevolg worden gevolgd door de betekening van een dwang-

---

(517) *Beslagr. Brussel 13 april 1995, Act. dr.* 1996, 487 ; *Beslagr. Mechelen 11 oktober 1996, F.J.F.* 1997, 378 ; *F.J.F.* 1996, 520 ; *Beslagr. Mechelen 15 september 1995, A.J.T.* 1995-96, 81, noot W. DE BRUYN; Zie hierover uitgebreid L. VANDENBERGHE, „De inhouding van BTW-tegoeden, non-conformiteit met het nationaal en het communautair recht”, *A.F.T.* 1994, 171-175 en zijn proefschrift *Aftrek en teruggaaf van BTW. Analyse van de Europese bepalingen en hun implementatie in de Belgische BTW-reglementering, in vergelijking met de reglementering in Nederland, Frankrijk, Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk*, Antwerpen, 1998, 326-329.

(518) *Beslagr. Luik 9 oktober 1995, Act. dr.* 1996, 492.

bevel binnen de maand na de betekening van zijn vonnis. Dit biedt de belastingplichtige de mogelijkheid om ten gronde verzet aan te tekenen, zodat hij zich verzekerd weet van de nodige rechtsbescherming.

Het Arbitragehof heeft zich in de arresten van 7 juli 1998, 18 november 1998 en 26 mei 1999 over deze problematiek gebogen. Van belang is dat het Hof de bijzondere positie van de fiscus als schuldeiser erkent. Aangezien de inning van de belasting het algemeen belang dient, moet worden aangenomen dat de bewarende maatregelen ten gunste van de Staat mogen afwijken van sommige regels van het gemene recht. De fiscale wetgever mag bijgevolg afwijken van de bepalingen van het Ger.W. Een dergelijke derogatie mag evenwel geen afbreuk doen aan de regels van gelijkheid en niet-discriminatie en dit is het geval met art. 76 § 1 W.B.T.W. Volgens het Arbitragehof schendt deze bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in die zin geïnterpreteerd dat het de Koning toestaat een inhouding van de belastingkredieten geldend als bewarend beslag onder derden voor te schrijven, waarbij de voorwaarde vereist door artikel 1413 Ger.W. wordt geacht vervuld te zijn, in zoverre het ertoe leidt dat de personen die het voorwerp van een inhouding uitmaken, iedere daadwerkelijke rechterlijke toetsing van de regelmatigheid en de geldigheid van de inhouding wordt ontzegd(519). Het Arbitragehof laat echter ruimte voor een grondwetsconforme interpretatie door eraan toe te voegen dat art. 76 § 1, lid 3 ook in die zin kan worden geïnterpreteerd dat het de Koning niet is toegestaan dermate van het gemeen recht inzake bewarend beslag onder derden af te wijken dat hij de personen die het voorwerp uitmaken van een inhouding ieder daadwerkelijk jurisdictioneel toezicht op de regelmatigheid en de geldigheid van de inhouding zou ontzeggen. In die interpretatie schendt art.76 § 1 W.B.T.W., de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Inmiddels heeft ook het Europese Hof van Justitie in zijn arrest van 18 december 1997 beslist dat die aspecten van de B.T.W.-inhoudingsregeling die verder gaan dan nodig is om de rechten van de Schatkist doelmatig te beschermen, de toets aan het evenredigheidsbeginsel niet kunnen doorstaan. Hoewel artikel 18, vierde lid van de Zesde richtlijn in beginsel geen belemmering vormt voor maatregelen zoals de inhouding die mogelijk is op grond van artikel 8.1 § 3, vierde lid van het K.B. nr. 4, moeten de Lid-Staten middelen aanwenden in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel waarmee het door het nationale recht nagestreefde doel weliswaar doeltreffend kan worden bereikt, maar die middelen mogen de doelstellingen en beginselen van de betrokken gemeenschapsregeling zo min mogelijk aantasten(520). Het Hof is van oordeel dat wanneer een procedure van bewarend beslag het karakter heeft van een procedure die afwijkt van het

---

(519) *Arbitragehof 7 juli 1998* (nr. 78/98), *B.S.* 29 september 1998, *R.W.* 1998-99, 875, noot L. VANDENBERGHE, *J.T.* 1998, 618; *Arbitragehof 18 november 1998*, *Act.Dr.* 1999, 336, noot PIROTTE; *Arbitragehof 26 mei 1999*, *B.S.* 15 september 1999, *J.L.M.B.* 2000, 123.

(520) H.v.J. 18 december 1997 („Garage Molenheide”), *A.F.T.* 1998, 132, *J.L.M.B.* 1998, 312, noot G. DE LEVAL, *R.W.* 1997-98, 1253, *Jur. H.v.J.* 1997, I, 7281, conclusie M. FENNELLY.

gemene recht inzake bewarend beslag, door een onweerlegbaar vermoeden van noodzaak en spoedeisendheid, twijfel gerechtvaardigd is, of zij wel noodzakelijk is om de invordering van de verschuldigde bedragen te verzekeren en dat anders dan een eenvoudig vermoeden, een onweerlegbaar vermoeden van urgentie verder gaat dan nodig is om een doelmatige invordering te waarborgen. Het evenredigheidsbeginsel wordt geschonden indien de belastingplichtige niet in staat is het tegenbewijs te leveren onder toezicht van de beslagrechter. Het Hof beklemtoont de noodzaak van een doelmatige rechterlijke toetsing in het kader van zowel de rechtsmiddelen in de zaak ten gronde, als de rechtsmiddelen voor de beslagrechter, vermits anders het evenredige karakter van de aantasting van het recht op aftrek niet kan worden getoetst. Wettelijke of reglementaire bepalingen die de beslagrechter beletten de inhouding van het voor teruggave vatbare B.T.W.-overschot volledig of gedeeltelijk op te heffen, terwijl hij over alle bewijzen beschikt om te kunnen concluderen dat de vaststellingen in de processen-verbaal van de administratie op het eerste gezicht onjuist zijn, moeten derhalve worden geacht verder te gaan dan nodig is om een doelmatige invordering te garanderen en het recht op aftrek onevenredig aan te tasten. De Europese rechters geven een duidelijk richtsnoer aan de Belgische beslagrechters. De nationale rechter dient te beoordelen of de betrokken maatregelen en de toepassing ervan door de bevoegde administratie evenredig zijn. Bij een dergelijke beoordeling wordt geen rekening gehouden met de nationale bepalingen of een uitlegging daarvan, die in de weg staan aan een doelmatige rechterlijke toetsing, en met name aan de toetsing van de spoedeisendheid en de noodzaak voor de inhouding van het voor teruggaaf vatbare B.T.W.-overschot, alsmede aan de mogelijkheid voor de belastingplichtige om onder toezicht van een rechter te verzoeken dat de inhouding wordt vervangen door een andere zekerheid die de belangen van de schatkist afdoende beschermt, maar voor de belastingplichtige minder bezwarend is, of die zouden beletten dat in alle stadia van de procedure een volledige en gedeeltelijke opheffing van de inhouding wordt gelast(521).

Wat kan uit deze arresten van het Hof van Justitie en van het Arbitragehof worden afgeleid? De wetgever mag de Koning machtigen om ter bescherming van de belangen van de schatkist te voorzien in bewarende maatregelen die beantwoorden aan eigen regelen(522). Daarbij mag in zekere mate worden afgeweken van de grondvoorwaarden van het gemeenrechtelijk

---

(521) Een toepassing van deze leer levert een arrest van het Hof van Beroep te Luik dat *in concreto* de regelmatigheid van de inhouding onderzoekt. Het Hof besloot tot de regelmatigheid ervan vermits de belastingplichtige het tegenbewijs van de onregelmatigheden vermeld in de processen-verbaal van de administratie niet kon leveren. In aanwezigheid van twijfelachtige handelingen betreffende aanzienlijke bedragen waarmee de belangen van de Schatkist in gevaar komen heeft de Schatkist het recht de inhouding uit te voeren om niet-verschuldigde en waarschijnlijk niet recupereerbare terugbetalingen van B.T.W.-krediet te vermijden (Luik 26 juni 1998, *J.T.* 1999, 533, noot R. FORESTINI).

(522) Over de juridische aard van de inhouding: E. DIRIX, „De inhouding in het raam van de B.T.W.”, noot onder Antwerpen 27 juni 1994, *R.W.* 1994-95, 990.

beslagrecht. In geen geval echter mag de uitvoerende macht de belastingplichtige het recht ontnemen op een daadwerkelijke controle door de rechter. De hoven en rechtbanken mogen derhalve de regeling neergelegd in art. 8.1 § 3 K.B. nr. 4 in zoverre die aan een daadwerkelijke controle in de weg staat, niet toepassen. Door de gedeeltelijke onwettigheid van de regeling, herneemt de beslagrechter de mogelijkheid om de grondvoorwaarden voor de inhouding van B.T.W.-tegoeden te toetsen. De beslagrechter heeft bijgevolg de bevoegdheid om de inhouding ongedaan te maken wanneer hij van oordeel is dat de schuldvordering van de fiscus niet zeker, vaststaand en opeisbaar is. Indien de inhouding gebeurde op grond van het vierde lid van deze bepaling, kan de beslagrechter de waarde van de door de fiscus aangebrachte en in het proces-verbaal vervatte elementen beoordelen. *In concreto* moet worden nagegaan of de in de processen-verbaal vervatte elementen ernstig voorkomen. Kortom de beslagrechter beoordeelt of de aanspraken van de administratie *prima facie geground* voorkomen en of de schuldvordering waarvoor beslag werd gelegd vaststaand is(523). Voor wat betreft de hypothese van een inhouding op grond van het vijfde lid van artikel 8.1 § 3 K.B. nr. 4 mag ook worden aangenomen dat de beslagrechter de waarde van de door het bestuur aangebrachte en in de processen-verbaal vervatte elementen moet kunnen beoordelen(524). De rechtspraak gaat verder uit van een vermoeden van urgentie zodat het aan de belastingplichtige staat om dit vermoeden te ontkrachten(525). Deze oplossing strookt met een redelijke bewijslastverdeling tussen partijen. De belastingplichtige kan niet volstaan met de aangevoerde urgentie louter te ontkennen, maar zal zelf ook toelichting moeten verschaffen (*supra* nr. 59).

## DEEL IX

### EVENREDIGE VERDELING

**138. ALGEMEEN** — Na de verkoop van de in beslag genomen roerende goederen dient de procedure van evenredige verdeling te worden gevolgd. Dit is ook het geval wanneer de goederen het voorwerp waren van een minnelijke verkoop krachtens art. 1526*bis* Ger.W.(526).

De evenredige verdeling gebeurt door de gerechtsdeurwaarder die de opdracht kreeg tot het leggen van het beslag. Deze regel geldt ook wanneer de gerechtsdeurwaarder voor de betekening in een ander arrondissement beroep diende te doen op een ambtgenoot(527). Deze regel beïnvloedt niet de regels

---

(523) *Beslagr. Gent 5 juni 2001, T.G.R. 2001, 284.*

(524) *Beslagr. Gent 9 mei 2000, T.G.R. 2000, 169.*

(525) *Beslagr. Gent 9 mei 2001, gecit.; Beslagr. Gent 5 juni 2001, gecit.*

(526) *Beslagr. Luik 20 januari 1997, J.L.M.B. 1997, 653, P&B 1997, 228: de kosten van het PV van verkoop gelden als bevoorrechte kosten.*

(527) *Cass. 17 november 1995, R.W. 1996-97, 50.*

inzake de territoriale bevoegdheid van de beslagrechter. De krachtens die regels aangewezen rechter is uitsluitend bevoegd om te oordelen over de geschillen die bij de evenredige verdeling kunnen rijzen(528).

Schuldeisers die verzuimd hebben om aangifte te doen van hun schuldvordering binnen de termijn bedoeld in art. 1627 kunnen hun vordering nog indienen door middel van het formuleren van tegenspraak binnen de termijn van 15 dagen voor het voeren van tegenspraak(529). Volgens sommige auteurs is zulks niet meer mogelijk na het verstrijken van de termijn om aangifte te doen van schuldvordering. Deze termijn om tegenspraak te voeren geldt in ieder geval als absolute vervaltermijn. Na het verstrijken ervan kan niemand de verdeling nog openbreken (*supra* nr. 40).

Het voeren van tegenspraak kan onder omstandigheden ook blijk geven van misbruik van procesrecht(530).

**139. PROCEDURE** — Van de vonnissen en arresten betreffende de geschillen van evenredige verdeling wordt door de griffier aan alle partijen per gerechtsbrief kennisgeving gedaan (artt. 1635 en 1636 Ger. W.). Het doel van deze kennisgeving is de termijn te doen lopen van alle rechtsmiddelen(531). Hieruit vloeit voort dat ook voor een cassatieberoep, de termijn begint te lopen vanaf de dag waarop de beslissing is betekend of vanaf de dag van de kennisgeving overeenkomstig art. 792 Ger. W.

De griffier maakt de beslissing bekend aan de partijen bij gerechtsbrief. Het doel van deze kennisgeving is de termijn te doen lopen voor de rechtsmiddelen. De termijn van hoger beroep begint te lopen vanaf de kennisgeving bedoeld in art. 1635(532).

De kennisgeving door de griffier van de appélbeslissing doet eveneens de termijn lopen voor een cassatieberoep(533).

**140.** Wordt tegen de beslissing van de beslagrechter hoger beroep ingesteld, dan rust op de appélrechter dezelfde verplichting. Hij moet uitspraak doen over de zwarigheden en de verdeling opmaken. Het hof van beroep dat er zich toe beperkt uitspraak te doen over de aangevoerde grieven, zonder de tabel van verdeling der gelden definitief vast te stellen, schendt deze bepaling(534).

**141. DERDENBESLAG** — Of deze procedure ook in alle gevallen moet worden toegepast, was echter tot voor kort het voorwerp van controverse. Meer

---

(528) Arrondrb. Luik 25 mei 2000, *J.L.M.B.* 2001, 181.

(529) Beslagr. Brussel 2 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 181.

(530) [Brussel 24 september 1999](#), *J.T.* 2000, 48, *P&B* 2001, 17.

(531) [Brussel 24 september 1999](#), *J.T.* 2001, 248.

(532) [Brussel 24 september 1999](#), *gecit.*

(533) [Cass. 3 september 1999](#), *gecit.*

(534) [Cass. 3 september 1999](#), *Arr.Cass.* 1999, nr. 434, *R.W.* 2000-2001, 587.

bepaald rees er onenigheid over de vraag of deze rechtspleging ook aan de orde is wanneer buiten de beslaglegger, geen enkele andere schuldeiser beslag heeft gelegd op dezelfde schuldvordering en/of in handen van de gerechtsdeurwaarder verzet heeft gedaan (zie vorige overzicht: *T.P.R.* 1996, 1549, nr. 254). Het Hof van Cassatie heeft deze vraag in het arrest van 11 april 1997 bevestigend beantwoord. De eigen aard van de schuldvordering als executieobject weegt volgens het Hof onvoldoende zwaar om een verschillende behandeling inzake de samenloop te verantwoorden. Volgens het Hof heeft de verplichting om de beslagberichten te raadplegen (art. 1390, zesde lid Ger.W.) een algemene draagwijdte(535).

Deze opvatting vindt bevestiging in het nieuwe art. 1390*quinquies* zoals gewijzigd door de wet van 29 mei 2000(536). Op de gerechtsdeurwaarder rust aldus in geval van een beslag op een schuldvordering, steeds de verplichting om de samenloop van de schuldeisers te organiseren. Hij dient de beslagberichten te raadplegen en de schuldeisers die beslag hebben gelegd op andere activa in de verdeling te betrekken. Enkel wanneer hij niet met andere schuldeisers wordt geconfronteerd, zal hij de ontvangen gelden zondermeer kunnen overmaken aan de beslaglegger.

Onder het huidige recht is het dus uitgesloten dat de beslaglegger zich zonder de medewerking van de beslagene, het provenu van de beslagen schuldvordering toeëigent. Een dergelijke betaling is niet-tegenwerpelijk aan de overige schuldeisers en zal de aansprakelijkheid van de gerechtsdeurwaarder in het gedrang kunnen brengen.

**142. REGISTRATIERECHT** — Het voorrecht van de schatkist voor de verschuldigde registratierechten (art. 150 W.Reg.) is bij evenredige verdeling beperkt tot de helft van de sommen die de eiser ontvangt (art. 38 W.Reg.)(537).

## DEEL X

### RANGREGELING

**143. VERZET** — Na de overschrijving van het proces-verbaal van toewijzing kunnen schuldeisers geen bevel meer doen overschrijven of beslag leggen op het goed. Schuldeisers die over een uitvoerbare titel beschikken kunnen echter wel nog verzet doen op de prijs (art. 1642).

---

(535) *Cass.* 11 april 1997, *Arr.Cass.* 1997, 184, *R.W.* 1997-98, 186 met noot DIRIX, *J.L.M.B.* 1997, 911 met noot GEORGES, *T. Not.* 1999, 253 met noot BOUCKAERT, *T.B.B.R.* 1997, 225 met noot B. MAES.

(536) Voor een kritische bespreking: E. DIRIX, „Een derdenbeslag legt men nooit alleen..”, *Liber amicorum F. Bouckaert*, Leuven, 2000, 155-166.

(537) Beslagnr. Antwerpen 23 juni 1997, *R.W.* 1997-98, 921; Beslagnr. Turnhout 3 april 1997, *R.W.* 1997-98, 918 met noot E. DIRIX.



Hoe moet dit verzet worden gedaan? Art. 1642 laat enkel een deurwaarders-exploot en de verklaring afgelegd voor de notaris toe(538). Met een gewone brief kan geen rekening worden gehouden(539).

Een beslag onder derden in handen van de notaris is geen verzet: het betreft enkel het saldo dat na de rangregeling overblijft en toekomt aan de beslagene(540).

**144. TOEGELATEN SCHULDEISERS** — De vraag aan welke kwaliteit de schuldvordering van de verzetdoende schuldeiser dient te beantwoorden is omstreden. Aan deze discussie ligt een contradictie ten grondslag in de wet zelf tussen twee bepalingen, waarbij de ene (art. 1642 Ger.W.) de kring van schuldeisers eng omschrijft en de andere (art. 1643, derde lid, dat verwijst naar art. 1628) een ruime omschrijving toelaat.

In de zin van de in deze overzichten verdedigde restrictieve interpretatie dat het verzet enkel kan worden gedaan door een schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt, werd beslist door de beslagrechters te Brugge en te Tongeren(541). De beslagrechter te Charleroi kiest voor de ruime interpretatie. Wanneer een schuldeiser aldus verzet heeft gedaan en in de loop van de procedure een uitvoerbare titel verkrijgt waaruit het precieze bedrag van zijn schuldvordering blijkt, dan dient hij voor dit bedrag in de verdeling in aanmerking te worden genomen(542).

Door de wet van 29 mei 2000 wordt op die vraag een nieuw antwoord gegeven dat getuigt van een pragmatische aanpak. De betrokken bepalingen zijn evenwel nog niet in werking getreden. De toekomstige regeling komt neer op het volgende. Verzet is slechts mogelijk door schuldeisers die over een uitvoerbare titel beschikken. Daarnaast rust echter op de notaris ook de verplichting om de beslagberichten te consulteren en ten gevolge hiervan, in beginsel, rekening te houden met de schuldeisers die hij daarbij op het spoor komt. Nochtans worden die schuldeisers enkel effectief in de procedure van rangregeling betrokken indien zij in aanmerking komen voor de toekenning van een dividend. Deze schuldeisers dienen in ieder geval door de notaris op de hoogte te worden gebracht van de verkoop zodat zij zelf hun positie kunnen bepalen. Zij worden dan slechts verder in de procedure betrokken op hun uitdrukkelijk verzoek. De rol van de notaris in de rangregeling zal in de toekomst dus nog worden versterkt.

---

(538) [Antwerpen 13 februari 2001](#), *R.W.* 2001-02, 995.

(539) [Beslagr. Tongeren 4 januari 2001](#), *T. Not.* 2001, 161 met goedkeurende noot F. BOUCKAERT.

(540) [Beslagr. Tongeren 4 januari 2001](#), *gecit.*

(541) [Beslagr. Brugge 25 februari 1997](#), *T. Not.* 1997, 221; [Beslagr. Tongeren 4 januari 2001](#), *gecit.*

(542) [Beslagr. Charleroi 6 oktober 1997](#), *J.T.* 1998, 499.



**145. TEGENSpraak** — De schuldeisers worden door de notaris aangemaand om kennis te nemen van het proces-verbaal van rangregeling. Zij kunnen tegenspraak voeren op de wijze bepaald in art. 1644. Ook de echtgenoot van de beslagene kan tegenspraak voeren(543).

De tegenspraak dient gedaan te worden binnen de termijn van één maand na de aanmaning bedoeld in art. 1644. Een tegenspraak geformuleerd in een conclusie in de loop van de procedure voor de beslagrechter buiten de termijn is niet ontvankelijk(544).

Een buitenlandse vereffenaar die vordert dat de gelden aan hem worden afgegeven met het oog op de verdeling kan dit niet doen bij wege van tegenspraak in de rangregeling. Zijn vordering komt neer op een aanvechten van de beschikking tot de aanstelling van de notaris (art. 1580) zodat hij een derdenverzet dient in te stellen tegen deze beschikking(545).

**146. RECHTSMIDDELEN** — De kennisgeving bij gerechtsbrief bedoeld in art. 1648 heeft tot gevolg dat de termijn om hoger beroep in te stellen, begint te lopen(546).

Dit geldt ook voor de termijnen voor de voorziening tot cassatie. Uit de vergelijking van de artikelen 1648, 1649 en 1650 Ger.W. volgt dat mede gelet op de bedoeling van de wetgever om te voorzien in de afwikkeling van dergelijke geschillen op snelle wijze en tegen lage kosten, de kennisgeving door de griffier tot doel heeft de termijnen te doen lopen van alle rechtsmiddelen(547).

**147. ZUIVERING** — Een van de oogmerken van de procedure van rangregeling is het onroerend goed te bevrijden van alle bestaande in- en overschrijvingen. Deze zuivering kan vrijwillig zijn door toestemming van de betrokken partijen, of gerechtelijk. De verhouding tussen de art. 1647, 1651 en 1653 was voor de wet van 29 mei 2000 het voorwerp van betwisting. De nieuwe wet heeft de artt. 1651 en 1652 opgeheven en de artt. 1647 en 1653 gewijzigd. Voortaan kunnen alle in- en overschrijvingen in elke stand van de procedure door de hypotheekbewaarder worden doorgehaald tegen de overlegging van een notarieel getuigschrift waaruit de betaling door de koper blijkt. Verder kan de rechter op eenzijdig verzoekschrift van de koper te allen tijde de doorhaling gelasten van alle bestaande in- en overschrijvingen, onder verplichting voor de koper om zich vooraf te bevrijden overeenkomstig art. 1641.

---

(543) Beslagr. Brugge 25 februari 1997, *T. Not.* 1997, 205.

(544) Beslagr. Brugge 25 februari 1997, *T. Not.* 1997, 221.

(545) Beslagr. Brussel 7 juni 2001, *Rev.not.b.* 2001, 638.

(546) Brussel 24 september 1999, *J.T.* 2001, 248.

(547) Cass. 28 februari 2002 (C.99.0097.N).

## COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

*A. Algemeen*

**148.** COMMENTAREN — De wet van 5 juli 1998 op de collectieve schuldenregeling (art. 1675/2 tot 1675/19 Ger.W.) is reeds het voorwerp geweest van talrijke commentaren.

In het bijzonder kan verwezen worden naar: E. BALATE, P. DEJEMEPPE en F. DOMONT-NAERT, *Le règlement collectif de dettes*, Brussel, 2001; G. DE LEVAL, *La loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisies*, Luik, 1998; E. DIRIX en P. TAELEMAN, *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, Antwerpen, 1999; B. DE GROOTE, *De collectieve schuldenregeling*, Antwerpen, 1999; K. BROECKX en B. DE GROOTE, „Collectieve schuldenregeling in de praktijk”, in *Beslag- en executierecht. Naar een collectief beslagrecht*, Antwerpen, 2001, 157-234; A. DE WILDE, „Collectieve schuldenregeling voor particulieren”, *R.W.* 1998-99, 657-672; S. DE COSTER, „Art. 1675/2 e.v. Ger.W.”, *Comm.Ger.*; E. VAN DEN HAUTE, *Le règlement collectif de dettes et la possibilité de vente de gré à gré*, Brussel, 1999.

Verder kan gewezen worden op talrijke bijdragen waarin bijzondere aspecten van de procedure worden belicht, zoals o.m.: K. CHRISTIAENS, „De wet betreffende de collectieve schuldenregeling”, *A.J.T.* 1998-99, 437-447; A. DE WILDE en V. SAGAERT, „Het lot van de preferente schuldeisers bij collectieve saneringsprocedures”, *T.Gerechtsdeurw.* 2001, 4-15; Chr. ENGELS, „De tegeldemaking van onroerende goederen in het raam van de collectieve schuldenregeling”, *R.W.* 2001-2002, 577-586; A.-F. FAUVILLET en Chr. PANIER, „Le juge et le médiateur dans la nouvelle procédure collectif de dettes”, *J.T.* 1999, 217-227; M. MIGNON, „De gerechtsdeurwaarder en de schuldenoverlast”, *T.Gerechtsdeurw.* 1999, 87-93; L. OSTE en J. JACOBS, „Ervaringen met de collectieve schuldenregeling”, *Bank.Fin.* 2000, 489-497; D. PATART, „Portée et effets du concours en cas de règlement collectif de dettes: l'égalité des créanciers et le sort des privilèges généraux sur meubles”, *R.G.E.N.* 2000, nr. 25.067, nr. 367; J.-P. RENARD, „Les lois du 5 juillet 1998 relatives au règlement collectif de dettes: déconfiture organisée ou faillite civile?”, *DAOR* 1999, 26-44; E. VAN DEN HAUTE, „Enkele knelpunten in de collectieve schuldenregeling”, *V&F* 1999, 298-316; Kon. Fed. der Hypotheekbewaarders, „Réflexions à propos du règlement collectif de dettes”, *R.G.E.N.* 2000, nr. 25.007.

Door de wet van 29 mei 2000 werd een wijziging aangebracht aan 1675/9 § 1, 2° Ger.W. (*infra* nr. 159). Verder ligt een wetsontwerp neer tot wijziging van de wet van 5 juli 1998. Deze wijzigingen betreffen in hoofdzaak de werking van het Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldoverlast (*infra* nr. 151) en de mogelijkheid van kwijtschelding van restschulden

van faillissementen uitgesproken onder toepassing van de wet van 18 april 1851 in art. 1675/13 §4 (*infra* nr. 192)(548).

**149. PUBLICITEIT** — De publiciteit wordt in de eerste plaats georganiseerd op analoge wijze als geldt voor de beslagen. Binnen 24 uur na de beschikking van toelaatbaarheid dient een bericht van collectieve schuldenregeling te worden opgemaakt (art. 1390*quinquies* zoals ingevoegd door de wet van 5 juli 1998). Het model van beslagbericht werd vastgelegd bij K.B. van 9 december 1998.

Daarnaast voorziet art. 19 van de wet van 5 juli 1998 in een registratie in een centrale gegevensbank van de Nationale Bank van België. Deze registratie en raadpleging werd inmiddels georganiseerd bij K.B. van 22 april 1999 (*B.S.* 19 mei 1999)(549).

**150. CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN** — De problematiek van de schuldoverlast vergt een globale aanpak. In die strijd kadert de wet van 10 augustus 2001 betreffende de Centrale voor Kredieten aan Particulieren die tot doel heeft een doeltreffend preventiesysteem in te stellen voor de schuldoverlast ten gevolge van kredietovereenkomsten. Door deze wet wordt een zgn. „positieve” kredietcentrale ingevoerd (*B.S.* 25 september 2001)(550).

**151. FONDS TER BESTRIJDING OVERMATIGE SCHULDENLAST** — De uitvoering van de wet wordt mede gefinancierd door een „Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldenlast”. Dit Fonds wordt gespijsd door de kredietsector, nl. door middel van een heffing op het verschuldigd blijvend saldo van de hypothecaire en consumentenkredieten. Tegen deze regeling was de kredietsector in het geweer gekomen voor het Arbitragehof. Door de sector werd aangevoerd dat dit beginsel door de wetgever werd geschonden nu een bijdrageplicht enkel werd opgelegd aan één bepaalde categorie van schuldeisers. In een arrest van 23 februari 2000 werd de vordering verworpen(551). Volgens het Arbitragehof weerstaat deze ongelijke behandeling de toets van de redelijkheid en de proportionaliteit. Hiertoe wordt o.m. gewezen op: de mogelijkheid voor de kredietinstellingen om de risico's van wanbetaling over grote groepen te spreiden, de betere informatie omtrent de kredietwaardigheid van debiteuren (nl. de toegang tot allerlei bestanden zoals de „beslagberichten” en de „risicocentrale” van de Nationale bank) en de door de

---

(548) *Parl.St. Kamer*, 2001-2002, nr. 1285/001 e.v.

(549) Zie hierover: B. DE GROOTE, „Kader voor registratie en raadpleging van berichten van collectieve schuldenregeling bij de NBB”, *R.W.* 1999-2000, 60-61.

(550) Zie nader: Verslag DE MEYER, *Parl.St. Kamer* 2000-2201, nr. 1123/006. Voor een commentaar: I. BAMBUST, „Kanttekening bij de wet van 10 augustus 2001”, *R.W.* 2001-2002, 854-861.

(551) *Arbitragehof* 23 februari 2000, Arrest nr. 22/2000, *Belgisch Staatsblad* 23 maart 2000, *J.L.M.B.* 2000, 708.

sector gevoerde publiciteit waardoor het publiek wordt aangemoedigd om op krediet te kopen.

De werking van het Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldoverlast maakt thans het voorwerp uit van een wetgevend initiatief(552).

### *B. Toegang tot procedure*

**152.** FYSIEKE PERSOON DIE GEEN KOOPMAN IS — Art. 1675/2 Ger.W. beperkt de toegang tot de procedure van collectieve schuldenregeling tot de natuurlijke persoon met woonplaats in België, die geen koopman is in de zin van art. 1 W.Kh., die niet in staat is om, op duurzame wijze, zijn opeisbare of nog te vervallen schulden te betalen en voor zover hij niet kennelijk zijn onvermogen heeft bewerkstelligd.

Uitsluitend fysieke personen kunnen toegang krijgen tot de procedure. De fysieke persoon mag bovendien geen koopman zijn in de zin van art. 1 W.Kh. Bovendien moet de gewezen handelaar ten minste zes maanden zijn handelsactiviteiten hebben gestaakt. De omstandigheid dat hij in dat geval reeds in financiële problemen zat toen hij zijn handelsactiviteiten uitoefende, speelt echter geen rol(553). Deze uitsluiting van kooplieden is verantwoord: voor hen biedt de faillissementswet immers een specifieke mogelijkheid tot schuldverlichting (art. 82 Faill.W.). Het maakt niet uit of de handelsactiviteiten in hoofdberoep of in bijberoep worden uitgeoefend(554). Niet de inschrijving in het handelsregister, maar de werkelijke toedracht is determinerend voor de beoordeling van het verzoek(555). Over de inschrijving in het handelsregister als grond voor herroeping: *infra* nr. 195.

Het bestaan van onderscheiden procedures voor handelaren en niet-handelaren is niet strijdig met het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel(556).

Luidens art. 1675/2, tweede lid, kunnen personen die hun handelsactiviteit hebben gestaakt, zoals gezegd, een verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling indienen maar zijn zij hierbij onderworpen aan een wachttermijn. Dit verzoek kan slechts worden ingediend ten minste zes maanden na het stopzetten van de handel of indien hij failliet werd verklaard, ten minste zes maanden na de sluiting van het faillissement. Nog een bijzondere regeling is opgenomen voor wat de restschulden na faillissement betreft wanneer de debiteur failliet werd verklaard onder de oude faillissementswet (art. 1675/13 § 4). Over deze kwestie heeft het Arbitragehof zich inmiddels gebogen en er wordt aan gesleuteld in de reparatiewet inzake faillissement (*infra* nr. 192).

Men kan zich afvragen of het de zaken niet zou vereenvoudigen door de verschoonbaarverklaring uit de Faillissementswet te schrappen en de pro-

---

(552) *Parl.St.* Kamer, 2001-2002, nr. 1285/001 e.v.

(553) [Brussel 14 december 1999](#), *T.B.H.* 2000, 240, *A.J.T.* 1999-2000, 846, *J.T.* 2000, 368.

(554) Luik 19 juni 2000, *J.L.M.B.* 2000, 149.

(555) [Brussel 14 maart 2000](#), *J.T.* 2000, 465, *J.L.M.B.* 2000, 715.

(556) [Arbitragehof 13 december 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 144.

blematiek over te hevelen naar de beslagrechter. Het bestaan van twee van elkaar sterk verschillende regimes is wellicht niet gewenst. Een globale regeling voor fysieke personen met schuldoverlast voor een daartoe gespecialiseerde rechter zoals de beslagrechter is aantrekkelijker. Verder laat dit ook toe om de echtgenote van de gefailleerde koopman bij de procedure te betrekken(557).

Indien aan een fysieke persoon die geen koopman is reeds een minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling toegekend werd die later is herroepen op grond van art. 1675/15 § 1, eerste lid, 1<sup>o</sup> en 3<sup>o</sup> tot 5<sup>o</sup> Ger.W., kan deze gedurende een periode van vijf jaar vanaf de datum van herroeping geen verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling indienen (art. 1675/2, derde lid Ger.W.).

**153. SCHULDOVERLAST** — De schuldenaar moet zich in een toestand van *overmatige schuldenlast* bevinden. Hieraan beantwoordt volgens art. 1675/2, eerste lid Ger.W. de schuldenaar die niet in staat is om, op duurzame wijze, zijn opeisbare en/of nog te vervallen schulden te betalen. Deze onmogelijkheid mag dus geen tijdelijk probleem zijn(558). Er moet sprake zijn van *duurzame* en *structurele betalingsmoeilijkheden*(559).

De vraag rijst of bij de beoordeling van het bestaan van een situatie van schuldoverlast, de balans moet opgemaakt worden van de globale vermogenstoestand van de debiteur, of dat kan volstaan met een vergelijking tussen de schulden en de lopende inkomsten. Het vereiste van de structurele aard van de betalingsmoeilijkheden zoals verwoord in het cassatiearrest van 16 maart 2000 lijkt te wijzen op de eerste benadering, nl. de vergelijking tussen de schulden en het gehele actief(560). In gelijke zin oordeelt het Brusselse Hof van Beroep dat de schuldenaar die over voldoende onroerende goederen beschikt om de schulden te kunnen betalen, niet tot de procedure kan worden toegelaten(561). Hieraan heeft evenmin nood de debiteur wiens betalingsproblemen kunnen worden opgelost op een redelijke termijn met behulp van budgetbegeleiding(562). De samenstelling van het vermogen van de debiteur komt immers niet voor rekening van diens schuldeisers. Het staat aan de

---

(557) Zie b.v. prejudiciële vraag aan het Arbitragehof (zaak nr. 2072), *B.S.* 10 februari 2001 waarin de ongelijke behandeling aan de orde wordt gesteld tussen de verschoonbaar verklaarde handelaar en diens hoofdelijke verbonden echtgenoot.

(558) [Brussel 30 mei 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1107; [Brussel 13 juli 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1056.

(559) Cass. 16 maart 2000, *Arr.Cass.* 2000, nr. 184, *R.W.* 1999-2000, 1297, *T.B.H.* 2000, 237, *T. Not.* 2001, 15, *J.T.* 2001, 221 en 826. Zie ook: [Brussel 21 december 2000](#), *A.J.T.* 2000-2001, 503.

(560) *DIRIX en DE WILDE, o.c.*, 27, nr. 15.

(561) [Brussel 10 december 1999](#), *DAOR* 2000, afl. 53, 60 met goedkeurende noot *BALLON*. Zie ook: [Beslagr. Antwerpen 9 maart 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 133.

(562) [Beslagr. Tongeren 30 april 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1326.

debiteur om zijn vermogen „liquide” te maken (door b.v. te verkopen of te lenen) op straffe van blootgesteld te staan aan het beslagrecht van zijn schuldeisers.

Ook een arrest van het Franse Hof van Cassatie kiest bij de uitlegging van het concept „*situation de surendettement*”, duidelijk voor deze benadering. De beslissing waarbij de verzoeker tot een schuldsaneringsprocedure werd toegelaten zonder dat werd onderzocht of de verkoopopbrengst van het onroerend goed, ook al diende dit tot woning, niet toereikend was om de schulden te dekken, wordt gecasseerd(563). Of deze oplossing getransponeerd kan worden naar Belgisch recht wordt door de annotator in twijfel getrokken. Door een gedeelte van de rechtsleer wordt onder verwijzing naar de parlementaire voorbereiding hetzelfde standpunt gehuldigd(564).

**154. AANTAL SCHULDEISERS** — Een andere vraag is te weten of de toegang tot de procedure mogelijk is wanneer er slechts één schuldeiser is. Het Hof van Beroep te Gent had die vraag ontkennend beantwoord: van een „collectieve” schuldenregeling kan geen sprake zijn indien er slechts één schuldeiser is (i.c. de fiscus die een aanslag had gevestigd voor 4.970.285 BEF ten laste van een feitelijk gescheiden echtgenote). In een arrest van 16 maart 2000 oordeelde het Hof van Cassatie echter anders. Volgens het Hof stelt de wetgever enkel als voorwaarde dat de debiteur heeft af te rekenen met duurzame en structurele betalingsmoeilijkheden en is voor het bereiken van het doel van de wet, namelijk schuldverlichting te geven aan deze categorie van schuldenaren, het aantal schulden niet relevant(565). Overigens wordt ook in het faillissementsrecht vanouds aangenomen dat de pluraliteit van schuldeisers geen voorwaarde is. Een faillietverklaring is mogelijk ook al is er slechts één schuldeiser.

**155. SUBJECTIEVE VOORWAARDEN** — Naast de objectieve voorwaarde van de overmatige schuldenlast is de toepassing van de wet onderworpen aan een subjectieve voorwaarde, m.n. het *niet kennelijk bewerken van zijn onvermogen*. Het vereiste dat de debiteur te goeder trouw dient te zijn, wordt door de wet niet gesteld(566). Dat het ontstaan van de insolventie aan de schuldenaar zelf is toe te schrijven, staat de toegang tot de procedure niet in de weg(567). Enkel wanneer de schuldenaar desbewust ten nadele van zijn

---

(563) Cass.fr. 1 december 1998, *J.L.M.B.* 2001, 13 met noot PARMENTIER.

(564) G. DE LEVAL, *o.c.*, 13; E. BALATE, e.a., *o.c.*, 50.

(565) Cass. 16 maart 2000, *Arr.Cass* 2000, nr. 184, *R.W.* 1999-2000, 1297, *T.B.H.* 2000, 237, *T. Not.* 2001, 15, *J.T.* 2001, 221 en 826 en op verwijzing: [Brussel 30 mei 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1107. Zie reeds voorheen: [Brussel 15 juli 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1328 met goedkeurende noot DE LEVAL, *R.G.E.N.* 2000, nr. 24.974, 546; Luik 30 september 1999, *J.L.M.B.* 2000, 735; [Gent 20 oktober 1999](#), *A.J.T.* 2000-2001, 628.

(566) [Brussel 14 december 1999](#), *T.B.H.* 2000, 240, *A.J.T.* 1999-2000, 845, *J.L.M.B.* 2000, 713, *J.T.* 2000, 368; Beslagr. Namen 12 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2000, 736.

(567) [Brussel 13 juli 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1056.

schuldeisers heeft gehandeld moet hem de gunstmaatregel van de collectieve schuldenregeling worden ontzegd(568). *In concreto* zal de rechter b.v. letten op een niet uitgelegde vermindering van zijn inkomsten, een foute opzeg of de ongerechtvaardigde weigering van een passende dienstbetrekking, de weigering zijn rechten te doen gelden op bepaalde vervangingsinkomens of de weigering een onderhoudsuitkering aan te vragen waarop hij recht heeft, een verwerving van een batige nalatenschap, het tegen een te lage prijs of gratis liquideren van elementen uit zijn vermogen met het oog op het verkleinen van zijn actief, enz.(569). Andere voorbeelden uit de rechtspraak zijn: het onverantwoord bestedingsgedrag(570), een onverklaarbaar bestedingspatroon in de periode voor de aanvraag(571), opeenstapeling van verkeersboetes voor opzettelijke en herhaalde inbreuken(572), enz.

**156. VERMOGEN OF BETAALKRACHT VAN DEBITEUR** — De procedure staat open voor iedere debiteur die aan de wettelijke voorwaarden voldoet. De eis kan niet worden gesteld dat de schuldenaar over activa of inkomsten dient te beschikken. Waar het op aankomt is enkel: het voorhanden zijn van een situatie van schuldoverlast die een collectieve oplossing vergt(573).

Van een strenger standpunt getuigt een arrest van het Hof van Beroep te Luik. Hierin wordt de procedure beëindigd wegens de afwezigheid van kansen op succes. De wetgever, zo oordeelt het hof, heeft niet tot doel om ten alle prijze de financiële toestand van schuldenaren te saneren. Ook de ultieme fase (art. 1675/13) kan slechts worden toegepast wanneer er van de zijde van de schuldenaren een significante inspanning wordt geleverd die de aantasting van de rechten van de schuldeisers kan wettigen. Een voorstel om een schuld van ca. 700.000 BEF af te korten met jaarlijkse betalingen van 1.200 BEF is louter symbolisch en kan onmogelijk beantwoorden aan de doelstellingen van de wet. Een en ander heeft volgens het Hof niet tot gevolg dat de debiteur volledig zonder bescherming valt, aangezien hij nog steeds een beroep kan doen op de art. 1408 e.v.(574). Van een zelfde benadering getuigt een arrest van het Hof van Beroep te Brussel waarin wordt geoordeeld dat de procedure enkel bedoeld is voor debiteuren die potentieel solvabel

---

(568) Brussel 13 juli 2000, *gecit.*

(569) Beslagr. Antwerpen 9 maart 1999, *R.W.* 1999-2000, 133: debiteur die zijn onvermogen heeft bewerkstelligd; Beslagr. Marche-en-Famenne 12 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2000, 735.

(570) Beslagr. Hoei 25 april 2000 *J.L.M.B.* 2001, 164.

(571) Beslagr. Marche 12 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2000, 735.

(572) Beslagr. Hasselt 25 februari 2000, *R.W.* 2000-2001, 356.

(573) E. DIRIX en A. DE WILDE, „Materieelrechtelijke aspecten van de collectieve schuldenregeling”, in *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, (7), 28, nr. 15.

(574) Luik 29 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 151.



zijn, en dus niet voor diegenen die geen uitzicht kunnen bieden op herstel of die moeten rondkomen van een bestaansminimum(575).

Met deze zienswijze kan moeilijk worden ingestemd. Wanneer de voorstellen van de debiteur niet realistisch of ontoereikend zijn, dan moet de rechter in zijn plan de debiteur voor zijn verantwoordelijkheid plaatsen en hem de nodige inspanningen opleggen. Indien de rechter hierbij stuit op onwil van de debiteur dan kan de procedure zonder meer worden stopgezet (*infra* nr. 195). Iets anders is wanneer de debiteur over geen of over ontoereikende activa of inkomsten beschikt. Wanneer in zo'n geval de debiteur niet bij machte is grotere offers te brengen, dan hebben ook diens schuldeisers daarmee te leven. Er valt niet in te zien waarom aan zo'n debiteur het uitzicht op een „schone lei” moet worden onthouden(576). Een duidelijke vingerwijzing in die zin geeft ook het Arbitragehof met zijn arrest van 13 maart 2001 (*infra* nr. 189). Terecht oordeelt de Gentse beslagrechter dan ook in de reeds genoemde beschikking dat wanneer de debiteur over onvoldoende aflossingscapaciteit beschikt de rechter „tot een praktisch volledige kwijtschelding van schulden moeten beslissen”.

**157. PROCEDURELE GOEDE TROUW** — Vanaf het indienen van het verzoekschrift, in elk stadium van de procedure en tot het einde van de collectieve schuldenregeling wordt van de schuldenaar een *procedurele goede trouw* gevergd(577). Het opstellen van een minnelijk of gerechtelijk aanzuiveringsplan is onmogelijk indien de schuldenaar in de loop van de procedure bewust bepaalde goederen of inkomsten verbergt. De oprechtheid van de schuldenaar bij het indienen van het verzoekschrift alsook in de loop van de uitwerking van het plan is een onontbeerlijke voorwaarde voor de goede werking van de procedure.

Tijdens de procedure is bijgevolg volledige transparantie vereist. Schiet de debiteur aan die verplichting tekort, dan kan de beschikking van de toelaatbaarheid worden herroepen (*infra* nr. 195). Deze procedurele goede trouw kan ook betrekking hebben op handelingen of gebeurtenissen die dateren van voor de aanvang van de procedure wanneer zij tijdens de procedure worden verzwegen.

---

(575) Brussel 8 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 909. In gelijke zin: [Brussel 6 augustus 2000](#), *A.J.T.* 2000-2001, 633, *J.L.M.B.* 2001, 909; [Beslagr. Bergen 24 juni 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1335; [Beslagr. Marche-en-Famenne 18 oktober 1999](#), *Jaarboek Kredietrecht* 1999, 237 met noot DEJEMEPPE; [Beslagr. Bergen 23 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 737; [Beslagr. Gent 16 oktober 2001](#), *T.G.R.* 2001, 335: een collectieve schuldenregeling is niet mogelijk „wanneer de insolabiliteit van de schuldenaar totaal en definitief is”.

(576) B.v. [Beslagr. Gent 2 november 1999](#), *DCCR* 2000, 161. Zie ook: E. BALATE, e.a., *o.c.*, 50-51 die betogen dat de beslagrechter bij het onderzoek van de ontvankelijkheid een dergelijk onderzoek niet hoeft te voeren.

(577) Brussel 14 december 1999, *J.L.M.B.* 2000, 713: principe; [Brussel 14 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 715.

De gepubliceerde rechtspraak levert talloze voorbeelden. Een duidelijk geval is voorhanden wanneer de debiteur bepaalde gelden doelbewust laat verloren gaan(578), wanneer hij gelden achterhoudt(579) of geen uitleg verschaft over bepaalde transacties vlak voor de procedure(580). Ook de volgende omstandigheden leverden grond op voor herroeping: een conflicterende houding tegenover de schuldbemiddelaar(581), de lichtzinnige weigering in te stemmen met een minnelijk voorstel van de schuldeisers(582), het afleggen van ongeloofwaardige verklaringen over de activa(583), de weigering om naar een goedkopere huurwoning te zoeken(584), de onwil om het bestedingspatroon te wijzigen (b.v. abonnement betaaltelevisie)(585), wanneer blijkt dat de debiteur de procedure is begonnen ten einde zich aan bepaalde schulden (i.c. alimentatie) te onttrekken(586), wanneer aan het licht komt dat kort voor het verzoekschrift een onroerende goed werd verkocht(587). Als een tekortkoming aan die verplichting kan niet worden beschouwd: het feit dat men nog ingeschreven was in het handelsregister, terwijl men sedert langer dan zes maanden geen handelsactiviteiten meer ontplooidde(588).

**158. ECHTGENOTEN** — De procedure van collectieve schuldenregeling heeft onvoldoende oog voor de gezinssituatie van de debiteur. De wetgever beschouwt de debiteur als een alleenstaande. Dit sluit niet uit dat men in de praktijk de echtgenoot c.q. de partner bij de regeling tracht te betrekken. Tegen een gezamenlijk verzoekschrift, bijvoorbeeld van de beide echtgenoten, bestaat evenmin enig bezwaar. In zo'n geval moeten de ontvankelijkheidsvereisten van de echtgenoten niettemin afzonderlijk worden beoordeeld. Dit leert een Frans cassatiearrest. De rechter had het verzoek niet ontvankelijk verklaard omdat de man niet voldeed aan de vereisten die de Franse wet stelt (i.c. de goede trouw). Deze beslissing wordt vernietigd omdat de rechter zich niet had uitgesproken over de voorwaarden van de ontvankelijkheid aan de zijde van de vrouw(589).

---

(578) [Antwerpen 24 oktober 2000](#), *R.W.* 2001-2002, 98.

(579) [Brussel 13 juli 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1315: in principe, gelet op het gebrek aan intentioneel karakter van de inbreuk werd de sanctie niet opgelegd.

(580) [Beslagr. Dinant 29 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 154.

(581) [Beslagr. Charleroi 17 januari 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 157.

(582) [Beslagr. Dinant 29 oktober 1999](#), *gecit.*

(583) [Beslagr. Charleroi 17 januari 2000](#), *gecit.*

(584) [Beslagr. Nijvel 25 april 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 164.

(585) [Beslagr. Nijvel 25 april 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 164.

(586) [Brussel 8 juni 2000](#), *A.J.T.* 2000-2001, 663.

(587) [Bergen 25 oktober 2001](#), *J.L.M.B.* 2002, 73.

(588) [Brussel 14 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 715.

(589) Cass. fr. 14 maart 2000, *Rev. trim. dr. comm.* 2000, 469 met bespr. PAISANT.

**159.** PROCEDURE — De vordering tot collectieve schuldenregeling wordt gebracht voor de beslagrechter bij verzoekschrift. De vermeldingen van dit „vormvrij” verzoekschrift worden opgesomd in art. 1675/4(590).

Is de vordering ontvankelijk, dan stelt de beslagrechter in zijn beschikking een schuldbemiddelaar aan (zie art. 1675/17) en zonodig ook een gerechtsdeurwaarder en/of een notaris. De aanstelling van de notaris zal in de regel dienen te gebeuren wanneer de verzoeker over onroerende goederen beschikt.

Van deze beschikking wordt door de griffier binnen 24 uur een bericht van collectieve schuldenregeling opgemaakt (art. 1390*quinquies*). Verder wordt onder de zorg van de griffier uiterlijk drie dagen na de uitspraak, per gerechtsbrief kennisgeving gedaan van de beschikking aan de verzoeker, diens echtgenoot, de schuldbemiddelaar, de schuldeisers, de borggen (en andere personen die een persoonlijke zekerheid hebben gesteld) en diens schuldenaren (art. 1675/9 § 1). De zware formaliteit (voor de griffies) om hierbij ook een afschrift te bezorgen van al de als bijlage toegevoegde stukken, werd opgeheven door de wet van 29 mei 2000 die wat dit betreft in werking is getreden op 1 juli 2001 (K.B. 31 mei 2001, *B.S.* 20 juni 2001). De kennisgeving per gerechtsbrief heeft tot gevolg dat de termijn voor hoger beroep begint te lopen(591). Een betekening bij gerechtsdeurwaardersexploot is hiertoe niet vereist.

Een geschil inzake de collectieve schuldenregeling is een onsplitsbaar geschil. Als één der partijen niet rechtsgeldig in het hoger beroep wordt betrokken, is het hoger beroep niet toelaatbaar(592).

De zaak blijft ingeschreven op de rol van de beslagrechter. Wanneer er moeilijkheden opduiken, kan de schuldbemiddelaar, de schuldenaar of een schuldeiser door een eenvoudig schriftelijk verzoek neergelegd ter griffie de zaak opnieuw voor de rechter brengen (art. 1675/14 § 2).

**160.** Tegen de beschikking van niet-toelaatbaarheid staat hoger beroep open. Dit wordt ingesteld bij eenzijdig verzoekschrift dat beantwoordt aan art. 1026. Het geschil voor de appelrechter heeft een onsplitsbaar karakter. Tegen de beschikking van toelaatbaarheid die het verzoek inwilligt kunnen schuldeisers derdenverzet aantekenen (arg.: art. 1675/16, vierde lid)(593). Dit derdenverzet is niet onderworpen aan de beperkingen van art. 1122, tweede lid, 3<sup>o</sup> Ger.W. Het volstaat dat de derden een belang hebben. Het

---

(590) Zie hierover nader: P. Taelman en K. Broeckx, „Procedurale aspecten van de collectieve schuldenregeling”, in *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, 73-97.

(591) Brussel 3 januari 2001, *R.W.* 2001-2002, 707; [Gent 28 november 2000](#), *T.G.R.* 2001, 38.

(592) [Gent 28 november 2000](#), *gecit.*

(593) [Luik 19 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 149; *Beslagr. Neufchateau* 20 april 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1324. In dezelfde zin o.m.: E. Balate, e.a., *o.c.*, 64. Anders: [Beslagr. Antwerpen 8 juni 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 21 met kritische noot S. Beernaert; [Beslagr. Leuven 20 april 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1343; enkel in het geval van art. 1122, tweede lid, 3<sup>o</sup> Ger.W.; P. Taelman en K. Broeckx, *o.c.* 85, nr. 116.

derdenverzet is gericht tegen de verzoekende debiteur(s) en de eventueel vrijwillig tussengekomen partijen. Een dergelijke vordering is van een andere aard dan deze bedoeld in 1675/15: herroeping van de beschikking op het plan wegens bepaalde omstandigheden (*infra* nr. 197)(594).

**161. SCHULDBEMIDDELAAR** — Als schuldbemiddelaar kunnen slechts de in art. 1675/17 § 1, bedoelde personen worden aangewezen(595). De schuldbemiddelaar moet onafhankelijk en onpartijdig zijn tegenover alle betrokkenen (art. 1675/17 § 2). Dit vereiste wordt in de rechtspraak sterk belicht(596). Een advocaat die de raadsman was van één der schuldeisers biedt onvoldoende waarborgen(597). Evenmin het O.C.M.W. dat de werkgever is van de verzoeker(598).

Art. 1675/17 § 4 noemt enkel het geval verhindering als grond voor vervanging van de schuldbemiddelaar. Die vervanging kan ook geboden zijn wanneer de schuldbemiddelaar tekort schiet in zijn verplichtingen(599). Een dergelijke beslissing vereist dat de schuldbemiddelaar vooraf wordt gehoord in raadkamer.

### C. Gevolgen

**162. SAMENLOOP** — Naar luid van art. 1675/7 § 1 doet de beschikking van de beslagrechter over de ontvankelijkheid een toestand van *samenloop* ontstaan. De beschikking heeft verder de *onbeschikbaarheid* van het vermogen van de verzoeker tot gevolg en doet een *boedel* ontstaan(600).

De toegang tot de procedure heeft dus het gevolg van een collectief beslag van rechtswege ten behoeve van alle schuldeisers en op alle activa van de verzoeker. Deze onbeschikbaarheid treft niet enkel het vermogen van de debiteur naar het tijdstip van de beschikking, maar ook de activa die hij tijdens de duur van de procedure zal verwerven.

Al deze rechtsgevolgen treden eerst in op de eerste dag die volgt op het opmaken van het bericht van collectieve schuldenregeling. Zij lopen verder,

---

(594) [Luik 19 juni 2000](#), *gecit.* Zie hierover: F. DE PATOUL, „La rétractation et la révocation du jugement d’admissibilité”, *DCCR* 1999, 285-304.

(595) Zie hierover i.h.b.: B. DE GROOTE, „De schuldbemiddelaar en zijn draaiboek”, in *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, 1999, 99-167; A. DE BEL, „Collectieve schuldbemiddeling en de taak van de OCMW’s en CAW’s”, in *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, 225-235; A.-F. FAUVILLET en Chr. PANIER, „Le juge et le médiateur dans la nouvelle procédure collectif de dettes”, *J.T.* 1999, 217-227.

(596) B.v. Beslagr. Brussel 17 mei 2000, *J.L.M.B.* 2001, 165. Over de omzendbrief van 23 april 1999 betreffende OCMW’s en de instellingen voor schuldbemiddeling: B. DE GROOTE, in *R.W.* 1999-2000, 61-62.

(597) [Beslagr. Charleroi 4 februari 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 427; [Beslagr. Brugge 20 mei 1999](#), *TWVR* 2000, 31 met noot J. STEVENS. Zie ook: [Beslagr. Brugge 21 januari 2000](#), *TWVR* 2000, 35.

(598) [Beslagr. Luik 23 februari 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 428.

(599) [Beslagr. Charleroi 6 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 164.

(600) E. DIRIX en A. DE WILDE, „Materieelrechtelijke aspecten van de collectieve schuldenregeling”, *l.c.*

onder voorbehoud van de bepalingen van de aanzuiveringsregeling, tot aan de verwerping, het einde of de herroeping van de aanzuiveringsregeling (art. 1675/7 § 4).

**163. BOEDEL** — De collectieve schuldenregeling doet naar luid van de art. 1675/7 § 1, tweede lid een *boedel* ontstaan. Het geheel van de activa van het vermogen van de debiteur is voortaan bestemd om te dienen tot de voldoening van zijn schuldeisers. Tot deze boedel behoren niet enkel het bestaande vermogen, maar ook al de activa die de schuldenaar tijdens de duur van de procedure verwerft (onder bezwarende titel, door schenking of erfopvolging, inkomsten).

Deze onbeschikbaarheid betreft alle goederen, ook deze die niet voor beslag vatbaar zijn. De wettelijke bescherming uit de artt. 1408 e.v. Ger.W. blijft in beginsel echter bestaan wanneer wordt overgegaan tot verkoop. Aldus geldt de verplichting voor derde-schuldenaars om in handen van de schuldbemiddelaar te betalen ook voor de niet voor beslag vatbare bedragen, zoals het bestaansminimum. Ook deze bedragen moeten aan de schuldbemiddelaar worden overhandigd(601). Hetzelfde wordt aangenomen voor tussenkomsten van de mutualiteit(602).

De rechter kan hiervan afwijken tijdens de uitvoering van het plan door aan de debiteur het recht te verlenen om deze bedragen zelf te innen en te betalen aan de schuldeisers volgens het plan en dit onder controle van de schuldbemiddelaar(603). Deze werkwijze wordt ingegeven om de kosten te drukken. Schulden die tijdens de procedure rechtsgeldig ontstaan gelden als boedel-schulden en zijn niet aan de samenloop onderworpen. Deze schulden worden bij voorrang voldaan.

**164. PARITAS CREDITORUM** — De beschikking van toelaatbaarheid heeft blijkens de tekst van de wet een situatie van samenloop tussen de schuldeisers tot gevolg. Dit betekent dat de „*paritas creditorum*” regel geldt: schuldeisers moeten gelijk worden behandeld, met uitzondering voor wat de wettelijke redenen van voorrang betreft. Het concept van de samenloop is echter geen voltooid leerstuk. Anders dan waar de collectieve procedure louter de vereffening tot voorwerp heeft en een rigide toepassing van de art. 7 en 8 Hyp.W. noodzakelijk is, is een meer genuanceerde benadering op zijn plaats wanneer die collectieve procedure in eerste instantie op een sanering gericht is. In dat geval moet de wijze waarop de schuldeisers worden behandeld mede worden afgezet aan de noden van het welslagen van de procedure. Hierdoor is er ruimte voor een zekere flexibiliteit. Uitgangspunt blijft onverminderd dat de posities tussen de schuldeisers worden „gefi-

---

(601) [Antwerpen 24 oktober 2000](#), *R.W.* 2001-2002, 98: het gaat niet op dat de debiteur bepaalde bedragen voor zichzelf behoudt en aan de collectieve regeling onttrekt.

(602) [Brussel 13 juli 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1315.

(603) [Beslagr. Luik 1 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 727.

xeerd'. Een schuldeiser kan niet meer eenzijdig wijzigingen aanbrengen aan zijn positie in de „pik-orde” (b.v. door nog een hypotheek in te schrijven, tot compensatie over te gaan of een betaling te ontvangen). De collectieve regeling mag er evenmin toe leiden dat de belangen van een bepaalde schuldeiser tegenover een of meer anderen worden achtergesteld, behoudens wanneer zulks noodzakelijk is voor het welslagen van de schuldsanering (en dus ook in het uiteindelijk belang van die bepaalde schuldeiser). Het criterium dient hierbij te zijn dat die schuldeiser er in geen geval mag op achteruit gaan in vergelijking met de toestand die er zou zijn zonder schuldsanering (*infra* nr. 175).

Een dergelijke genuanceerde toepassing van het samenloopconcept biedt een vonnis van de beslagrechter te Leuven. De schuldbemiddelaar wordt geconfronteerd met het eigendomsvoorbehoud op het voertuig dat de schuldenaar nodig heeft voor zijn tewerkstelling. Ten einde de uitwinning van het voertuig te beletten wordt beslist om de schuld van de onbetaalde verkoper bij voorrang te voldoen uit de beschikbare inkomsten. De verkoop van het voertuig zou er evengoed toe leiden dat de schuldvordering van de verkoper bij voorrang wordt voldaan, maar met de keerzijde dat de schuldenregeling in het gedrang zou komen wegens het verlies van de tewerkstelling van de debiteur(604). In gelijke zin laat de beslagrechter te Hoei de betaling toe door de schuldbemiddelaar van een beperkte huurachterstand aangezien anders de woonsituatie van de debiteuren in het gedrang komt(605).

**165. VOORRECHTEN** — Van dezelfde benadering getuigt de oplossing die het Hof van Cassatie heeft gegeven aan de rol van de voorrechten in het raam van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling. Deze kwestie was fel omstreden in rechtspraak en rechtsleer(606). De problematiek is bekend. De rechter moet in het raam van de collectieve schuldenregeling de *paritas*-regel eerbiedigen.

---

(604) Beslagr. Leuven, 26 oktober 1999, *R.W.* 2001-2002, 32. Zie ook: [Beslagr. Namen 3 december 1999](#), *Jaarboek Kredietrecht* 1999, 328; aankoop van een voertuig nodig voor beroep.

(605) Beslagr. Hoei 22 december 1999, *J.L.M.B.* 2001, 164.

(606) In de zin dat met voorrechten geen rekening dient te worden gehouden: [Gent 12 september 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1422; [Gent 12 oktober 2000](#), waartegen het cassatieberoep werd verworpen in Cass. 22 juni 2001; [Gent 26 september 2000](#), *T.G.R.* 2000, 241; [Luik 27 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 147 waartegen het cassatieberoep werd verworpen in Cass. 31 mei 2001; [Bergen 29 maart 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 911; [Beslagr. Gent 30 januari 2001](#), *A.J.T.* 2000-2001, 623; [Beslagr. Hoei 6 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 155; [Beslagr. Hoei 27 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 721; [Beslagr. Bergen 6 januari 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 738; [Beslagr. Brussel 27 juni 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1566. Anders: [Beslagr. Leuven 7 september 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1025, *T. Not.* 2000, 386 met goedkeurende noot D. PATART, *R.G.E.N.* 2000, 401; [Beslagr. Leuven 9 november 1999](#), *R.W.*, 2000-2001, 274; [Beslagr. Turnhout 25 november 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1026; [Beslagr. Turnhout 9 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 275; [Beslagr. Tongeren 23 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 275; [Beslagr. Leuven 18 januari 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1027; [Beslagr. Gent 8 mei 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 913 met noot. Zie wat de diverse opvattingen in de rechtsleer betreft: A. DE WILDE en V. SAGAERT, „Collectieve saneringsprocedures en zakelijke zekerheidsrechten”, *R.W.* 2000-2001, 914-916; D. PATART, „Portée et effets du concours en cas de règlement collectif de dettes: l'égalité des créanciers et le sort des privilèges généraux sur meubles”, *R.G.E.N.* 2000, nr. 25.067, nr. 367.



De wetgever heeft niet willen raken aan het stelsel van de voorrechten en zakelijke zekerheden.

Dit uitgangspunt levert geen moeilijkheden op wanneer tot verkoop van activa wordt overgegaan. Schuldeisers met hypotheek, pand of voorrecht behouden hun preferenties op de verkoopopbrengst van hun onderpand(607). Betekent zulks nu ook dat bij een afbetalingsregeling waarbij de lopende inkomsten van de debiteur onder de schuldeisers worden verdeeld, ook dient rekening te worden gehouden met de wettelijke redenen van voorrang? De meeste hoven van beroep hadden op die vraag ontkennend geantwoord. In de procedures die over deze strijdvraag werden gevoerd was het vooral de fiscus die op grond van haar algemeen voorrecht ging dwarsliggen.

In het arrest van 31 mei 2001, gewezen in voltallige zitting, beslist het Hof dat de rechter bij de aanzuiveringsregel geen rekening dient te houden met de wettelijke redenen van voorrang wanneer er geen tegeldemaking van de goederen waarop die betrekking hebben, wordt overwogen. Zolang er geen „liquidatie” is van activa, komen de voorrechten (en andere zakelijke zekerheidsrechten) niet aan de orde en delen alle schuldeisers pondspondsgewijs(608).

In een later arrest van 22 juni 2001 past het Hof van Cassatie dit uitgangspunt toe in een geval van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden. In het raam van een dergelijke procedure werden de activa van de debiteur vereffend en de opbrengst verdeeld. Hierbij werd de wettelijke preferentieregeling in acht genomen. De schuldenmassa kon echter niet volledig worden gedelgd zodat voor het onbetaalde saldo in een afbetalingsregeling wordt voorzien. De fiscus maakt in die regeling aanspraak op een voorrangpositie op grond van zijn voorrecht, maar vindt evenmin gehoor. Volgens het Hof heeft de wetgever „bij het uitwerken van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding van schulden beoogd dat de schulden die uit hun aard bevoorrecht zijn, bij voorrang worden gedelgd uit de opbrengst van de tegeldemaking van de goederen waarop zij een wettige reden van voorrang hebben, maar dat zij voor het niet voldane deel, in de massa van de schulden terecht komen en pondspondsgewijs worden betaald, zoals de andere schulden”, derwijze dat „een pondspondsgewijze aanzuivering op voet van gelijkheid tussen alle schuldeisers, met inbegrip van de algemeen bevoorrechte schuldeisers (...) overeenstemt met de wettelijke vereisten”(609).

---

(607) E. DIRIX en DE WILDE, *o.c.*; D. PATART, *o.c.*, *R.G.E.N.* 2000, 375.

(608) *Cass. 31 mei 2001*, *R.W.* 2001-2002, 596 met goedkeurende noot A. DE WILDE, *J.L.M.B.* 2002, 50 met kritische noot J. CAEYMAEX, *Rev.not.b.* 2001, 640 met conclusie advocaat-generaal DE RIEMAECKER, *J.T.* 2001, 568. Zie ook: A. DE WILDE en V. SAGAERT, *o.c.*, *R.W.* 2000-2001, 914-916; K. BROECKX en B. DE GROOTE, *o.c.*, 211-214, nrs. 130-214. Zie ook: *Cass.* 19 oktober 2001, *J.L.M.B.* 2002, 55, *Rev.not.b.* 2002, 35.

(609) *Cass. 22 juni 2001*, *R.W.* 2001-2002, 599, *T.G.R.* 2001, 276. Zie ook: [Beslagr. Hoei 6 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 155.



**166. VERHAALSRECHTEN SCHULDEISERS** — De samenloop heeft volgens art. 1675/7 § 2 Ger.W. tot gevolg dat alle middelen van tenuitvoerlegging die strekken tot betaling van een geldsom worden geschorst. Bedoeld wordt: elke wijze waarop een schuldeiser ter betaling van zijn schuldvordering verhaal neemt op het vermogen van de debiteur. Van dat ogenblik af, kunnen geen *uitvoerende beslagen* worden gelegd en kunnen de reeds gelegde beslagen geen voortgang meer vinden. Redelijkerwijze moet worden aangenomen dat hieronder ook de *bewarende beslagen* worden bedoeld die strekken tot zekerheid van de betaling van een geldsom. Dergelijke beslagen zijn trouwens overbodig geworden nu de toelating tot de procedure geldt als een collectief beslag.

Onder deze opschorting vallen niet enkel de uitvoerende beslagen, maar ook: een *pandverzilvering*, het uitvoeren van een *loonoverdracht* of van een *fiduciaire cessie*.

De pandhouder zal dus niet meer tot pandverzilvering kunnen overgaan. Gaat het om een vuistpand, dan behoudt de pandhouder wel zijn retentierecht. Betreft het een pandrecht op schuldvorderingen, dan kan de pandgever nog tot kennisgeving overgaan aan de debiteur van de verpande schuldvordering en wanneer hij inningsbevoegd is, de verpande schuldvordering innen.

Een *loondelegatie* valt eveneens onder de hier bedoelde middelen van tenuitvoerlegging(610). De alimentatieschuldeiser is evenwel slechts aan de samenloop onderworpen wanneer aanspraak wordt gemaakt op achterstallen. Gaat het bij die alimentatie niet om achterstallen, dan kan een loondelegatie onverminderd worden uitgevoerd. Evenzo kan voor deze schulden door de alimentatieschuldeiser beslag worden gelegd of een loonoverdracht worden uitgevoerd.

Uitvoeringshandelingen die strekken tot *reële executie* vallen derhalve niet onder de opschorting. Aldus blijft een uitdrijving van de debiteur door zijn verhuurder mogelijk(611). Bewarende beslagen die niet strekken tot zekerheid van een schuldvordering tot betaling van een geldsom (b.v. beslag tot terugvordering, beslag inzake namaak) vallen buiten de opschorting. Ook indirecte reële executie blijft mogelijk. Aldus kunnen opgelegde dwangsommen verder worden verbeurd, wanneer de debiteur in gebreke blijft een rechterlijk gebod of verbod na te komen. De aldus verbeurde dwangsommen kunnen echter staande de procedure van schuldenregeling niet worden ingevorderd.

Boedelschuldeisers en alimentatieschuldeisers kunnen verder nog bewarend of uitvoerend beslag leggen.

Art. 1675/7 § 2 Ger.W. staat er niet aan in de weg dat een schuldeiser nog een uitvoerbare titel verkrijgt ten laste van de debiteur (arg.: art. 1675/11 § 3).

---

(610) Vred. Doornik 16 mei 2000, *Div.Act.* 2000, 95.

(611) Vred. Grâce-Hollogne 4 juli 2000, *J.L.M.B.* 2002, 84.

De procedure tot schuldsanering heeft evenmin een schorsing van de lopende procedures tot gevolg(612).

Het opstarten van de collectieve procedure heeft tot gevolg dat de bodem-rechter geen kennis meer neemt van een verzoek tot het verkrijgen van betalingsuitstel (art. 1334 of 1337*bis* Ger.W.) (art. 1676/5). Dergelijke vorderingen hebben hun zin verloren(613).

De procedure van schuldsanering belet niet dat de onbetaalde verkoper onder *eigendomsvoorbehoud*(614) zijn *revindicatierecht* uitoefent. Hetzelfde geldt voor het terugvorderingsrecht van een *leasinggever*.

De reeds gelegde beslagen kunnen geen voortgang vinden. Hun bewarende werking blijft echter behouden. Wanneer de *geldigheidsduur* van het beslag dreigt te verstrijken, dan staat art. 1675/7 er niet aan in de weg dat de beslagleggende schuldeiser de hernieuwing ervan nastreeft. De procedure heeft geen automatische verlenging van de geldigheidsduur van de beslagen tot gevolg. Het is de zorg van de individuele schuldeisers hierop toe te zien.

**167.** Wat de *uitvoerende beslagen* betreft, preciseert de wet dat wanneer de dag voor de gedwongen openbare verkoop van de in beslag genomen roerende of onroerende goederen reeds was bepaald en bekendgemaakt door *aanplakking*, deze verkoop voor rekening van de boedel gaat. Werd de verkoopdag bepaald, maar werd die eerst bekendgemaakt na de beschikking van toelaatbaarheid, dan kan de verkoop geen doorgang vinden(615). De opbrengst van de verkoop zal door de gerechtsdeurwaarder of de notaris worden overgemaakt aan de schuldbemiddelaar.

Bevindt de uitwinningsprocedure zich nog niet in dit stadium, dan wordt zij *geschorst* voor de duur van de procedure. De gevolgen van een dergelijke schorsing doen vooral vragen rijzen bij een beslag op *onroerend goed*. Wat is bijvoorbeeld het gevolg van deze schorsing indien reeds een notaris was aangesteld krachtens art. 1580 Ger.W.? Men kan verdedigen dat de termijn van 6 maanden wordt *geschorst* en de notaris bevoegd blijft om krachtens deze beschikking zijn ambt te verlenen eens aan de schorsing een einde is gekomen. In ieder geval kan steeds een nieuwe aanstelling van de notaris worden gevraagd. Telkens moet erop worden toegezien dat het beslag en de overschrijving nog geldig zijn. Wat het bevel betreft, bepaalt art. 1567, tweede lid Ger.W. dat de gevolgen ervan worden geschorst door de procedure van collectieve schuldenregeling.

Betreft het *uitvoerende beslagen onder derden*, dan dient de afgifte door de derde-beslagene voortaan te gebeuren in handen van de schuldbemiddelaar (zie art. 1675/9 § 1, 4<sup>o</sup>).

---

(612) [Vred. Beaumont 25 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1333.

(613) [Vred. Namen 25 april 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 167; [Vred. Beaumont 25 mei 1999](#), *gecit.*

(614) [Besl. Leuven 26 oktober 1999](#), *R.W.* 2001-2002, 32.

(615) [Besl. Luik 17 mei 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1497.

Het vorenstaande geldt ook voor *loonoverdrachten*. De procedure voor de vrederechter strekkende tot geldigverklaring van een loonoverdracht kan geen voortgang meer vinden(616). De onbeschikbaarheid van het vermogen verhindert dus dat nog een loonoverdracht wordt ten uitvoer gebracht. De reeds in uitvoering zijnde loonoverdrachten blijven in beginsel in stand en kennen hun verdere verloop. Hun schorsing is echter mogelijk in de gerechtelijke fase (art. 1675/12 § 1, 3<sup>o</sup>). De beslissing tot opschorting van de loonoverdracht in het raam van de gerechtelijke aanzuivering heeft tot gevolg dat van dat tijdstip af de bedragen die verschuldigd zijn door de gecedeerde debiteur (i.c. de werkgever) worden afgedragen aan de schuldbemiddelaar. De opschorting van „de uitwerking”, van overdrachten van schuldvorderingen betekent hier dus wel een aantasting van het onderpand van de cessionaris. De overdracht wordt daardoor echter niet ongedaan gemaakt, de uitwerking ervan wordt enkel tijdelijk opgeschort. De overnemer zal terug in zijn rechten treden bij een herroeping van de aanzuiveringsregeling.

**168. INTERESTEN** — Luidens art. 1675/7 § 1 heeft de beschikking van toelaatbaarheid de *opshorting* van de loop der interesten tot gevolg. Bedoeld worden *alle* soorten interesten: zowel moratoire, vergoedende als conventionele, wettelijke als gerechtelijke.

Hierbij dient evenmin een onderscheid te worden gemaakt tussen chirograife en bevoorrechte schuldeisers(617).

De vraag rijst of die schorsing ook geldt wanneer de bijzonder bevoorrechte, hypothecaire en pandhoudende schuldeisers aanspraak maken op de verkoopopbrengst van hun onderpand. Deze vraag moet ontkennend worden beantwoord(618). Er anders over oordelen zou afbreuk doen aan het stelsel der zakelijke zekerheidsrechten, hetgeen niet de bedoeling was van de wet.

**169. POSITIE DEBITEUR** — De saneringsregeling heeft geen totale onbekwaamheid van de debiteur tot gevolg. Om begrijpelijke redenen heeft de wetgever niet geopteerd voor een onderbewindstelling van de debiteur. De debiteur blijft dus verder aan het hoofd van zijn vermogen staan(619). Zijn bevoegdheid is voortaan echter een gebonden bevoegdheid, nl. gerelateerd aan het belang van de schuldeisers en aan het welslagen van de schuldsaneringsregeling.

De bepaling van dit evenwicht gebeurde door de wetgever op pragmatische wijze. De debiteur blijft aldus in beginsel gerechtigd om op zelfstandige

---

(616) Vred. Herstal 19 november 1999 en 23 maart 2000, *J.L.M.B.* 2001, 167.

(617) Beslagn. Hoei 23 oktober 2000, *J.L.M.B.* 2001, 1499.

(618) [Brussel 9 januari 2001](#), *R.W.* 2001-02, 565 dat hervormt: Rb. Brussel 27 juni 2000, *R.W.* 2001-2002, 205.

(619) Zie hierover: J. BYTTEBIER, „Handelingsbekwaamheid bij faillissement, gerechtelijk akkoord en collectieve schuldenregeling: enkele vragen uit de notariële praktijk”, *T. Not.* 2000, 567-581.

wijze alle rechtshandelingen te stellen die kaderen in een normaal vermogensbeheer. Voor alle andere rechtshandelingen is daarentegen een rechterlijke toestemming noodzakelijk (art. 1675/7 § 3).

Aldus kan de debiteur verder courante aankopen en betalingen doen die nodig zijn om in zijn levensonderhoud te voorzien of die noodzakelijk zijn voor zijn beroepsuitoefening. In de praktijk wordt door de schuldbemiddelaar aan de debiteur een „leefgeld” ter beschikking gesteld(620). De debiteur kan verder zelfstandig bewarende maatregelen treffen (b.v. aangifte doen van een schadegeval bij een verzekeraar) en in het algemeen rechten uitoefenen die het vermogen niet in gevaar brengen (b.v. aanvaarding van een nalatenschap onder het voorrecht van boedelbeschrijving). Aldus kan hij op zelfstandige wijze nog rechtsvorderingen instellen tegen debiteuren (b.v. dagvaarden, hoger beroep instellen) of andere proceduremiddelen aanwenden (b.v. het leggen van bewarend beslag).

Rechtshandelingen die zonder de vereiste toestemming werden aangegaan, zijn aan de concurrente schuldeisers niet tegenwerpelijk. Voor de verbintenissen die voortvloeien uit dergelijke onbevoegd verrichte handelingen is de boedel niet aansprakelijk.

Aldus zal een betaling door de verzoeker gedaan aan één van zijn schuldeisers in strijd met het bepaalde in art. 1675/7 § 3 aan de boedel niet tegenwerpelijk zijn. De schuldeiser is derhalve gehouden tot terugbetaling aan de schuldbemiddelaar. Hetzelfde geldt voor beschikkingshandelingen die buiten het normale vermogensbeheer vallen. Dergelijke vervreemdingen zijn de samenlopende schuldeisers niet tegenwerpelijk. Beschikkingshandelingen die door de debiteur werden gesteld voor het ontstaan van de samenloop, maar waarvan de vereisten voor tegenwerpelijkheid aan derden op dat ogenblik nog niet werden vervuld, zijn evenmin tegenwerpelijk. Aldus zal een akte betreffende de verkoop van een onroerend goed, die niet tijdig werd overgeschreven, niet-tegenwerpelijk zijn aan de concurrente schuldeisers.

**170. TRANSPARANTIE** — De debiteur moet in zijn verzoekschrift volledige openheid van zaken geven over zijn vermogen en over zijn levenssituatie. Inbreuken hierop worden beschouwd als een tekortkoming aan de procedurele goede trouw (*supra* nr. 157).

Verder verleent art. 1675/8 aan de schuldbemiddelaar ruime bevoegdheden om inlichtingen in te winnen over de vermogenstoestand van de verzoeker. De schuldbemiddelaar kan zich na rechterlijke machtiging, tot derden (b.v. bankier, werkgever, fiscus,...) wenden ten einde deze informatie te verkrijgen, zonder dat deze derden zich op hun beroepsgeheim kunnen beroepen.

---

(620) Zie hierover: K. BROECKX en B. DE GROOTE, *o.c.*, in *Beslag- en executierecht*, 174-176, nrs. 36-39.

Deze bepaling werd voor wat de advocaten betreft door het Arbitragehof strijdig bevonden met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel(621).

**171. POSITIE BORGEN** — De stelling dat de collectieve schuldenregeling van de hoofdschuldenaar, de positie van de borgens niet beïnvloedt, vindt steun in het cassatiearrest van 16 november 2001. Hierin werd inzake faillissement beslist dat de verschoonbaarverklaring van de hoofdschuldenaar geldt als een persoonlijke exceptie in de zin van art. 2036 B.W. die de borg niet ten goede komt(622).

Deze kwestie maakt voor wat betreft de verschoonbaarverklaring ook het voorwerp uit van een prejudiciële vraag voor het Arbitragehof(623).

**172. AANGIFTE SCHULDVORDERINGEN** — De schuldeisers beschikken over een termijn van een maand om bij de schuldbemiddelaar aangifte te doen van hun schuldvordering (art. 1675/9 § 2). Deze aangifte geschiedt, hetzij bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs, hetzij door afgifte tegen een door de bemiddelaar gedagtekend en ondertekend ontvangstbewijs.

De aangifte omschrijft de aard van de schuldvordering alsmede de verantwoordelijkheid ervan in hoofdsom, interesten(624) en kosten, de eventuele redenen van voorrang en de procedures waartoe zij aanleiding kan geven.

De verplichting tot aangifte treft *alle* schuldeisers. Zij geldt dus zowel voor chirografaire als de bevoorrechte, hypothecaire en pandhoudende schuldeisers. Zij geldt eveneens voor de schuldeisers die reeds over een uitvoerbare titel beschikken en/of die reeds uitvoeringshandelingen hebben gesteld.

**173. LAATTIJDIGE SCHULDEISER** — Als uitgangspunt moet gelden dat laat-tijdige schuldeisers de regeling niet kunnen „openbreken”(625). Hetgeen krachtens de regeling is uitgevoerd kan niet meer worden teruggeschroefd. Enkel voor de toekomst zal hun tussenkomst mogelijk een „nieuw feit” uitmaken in de zin van art. 1675/14 § 2 die een aanpassing of herziening van de regeling tot gevolg heeft. Met een schuldeiser die verzuimd heeft tijdig aangifte te doen in de minnelijke regeling kan bij het opmaken van de gerechtelijke regeling nog rekening worden gehouden(626). Deze werkwijze voorkomt een latere eventuele aanpassing van het herstelplan.

---

(621) Arbitragehof 3 mei 2000, *B.S.* 8 juni 2000, *R.W.* 2000-2001, 506 met kritische noot E. DIRIX, *J.T.* 2000, 603, *J.L.M.B.* 2000, 868, *A.J.T.* 2000-2001, 603, *Jaarboek Kredietrecht 1999*, 259 met noot NOEL.

(622) *Cass.* 16 november 2001, *J.L.M.B.* 2001, 1731, *T.B.H.* 2002.

(623) *B.S.* 3 juli 2001 (zaak nr. 2193). Zie hierover ook: E. DIRIX, „Borgtocht in de reparatiewet Faillissementswet”, *R.W.* 2001-2001, 716-718.

(624) Over de interesten nader: C. BIQUET-MATHIEU, „Le sort des dettes en principal et intérêts”, *Les procédures de règlement collectif du passif*, Luik, 2000, 109-144.

(625) E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.* in *Collectieve schuldenregeling in de praktijk*, Antwerpen, 1999, 52-53, nr. 63-64.

(626) *Beslagr. Antwerpen* 8 november 1999, *R.W.* 1999-2000, 1200.

Op welke wijze moet met die laattijdige schuldeiser dan worden rekening gehouden? Het lijkt redelijk dat hij bij de volgende uitdelingen bij voorrang wordt betaald en dit tot hij evenveel heeft ontvangen dan hetgeen andere schuldeisers met dezelfde rang hebben ontvangen.

Hierbij wordt echter door de rechtspraak een onderscheid gemaakt tussen schuldeisers die buiten hun schuld over het hoofd werden gezien en de anderen. Aldus kan volgens de beslagrechter te Hoei met een schuldeiser die nadat hem kennisgeving werd gedaan van de procedure, verzuimd heeft aangifte te doen van zijn schuldvordering, geen rekening worden gehouden wanneer ook geen tegenspraak werd gevoerd tegen het ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling(627).

Na de voltooiing van de procedure kan geen schuldeiser nog de regeling op de helling zetten, ook al treft hem geen enkel verwijt(628). De schuldbevrijding geldt *erga omnes*. De enige uitzondering betreft de mogelijkheid tot herroeping gedurende een termijn van vijf jaar gebaseerd op bedrog (art. 1675/15 § 2 Ger.W.). Dit strookt met de bedoeling van de wetgever, komt overeen met de regeling in de faillissementswet en spoort ook gelijk met de algemene trend naar de verkorting van verjaringstermijnen.

#### *D. Minnelijke aanzuiveringsregeling*

**174.** ALGEMEEN — Het zwaartepunt van de regeling ligt in de eerste fase. De spilfiguur bij dit alles is de schuldbemiddelaar. Hij zal pogen de verzoeker en zijn schuldeisers rond een door hem opgesteld ontwerp van minnelijke aanzuiveringsregeling te verenigen.

De partijen beschikken echter niet over een onbepaalde tijd om tot overeenstemming te komen. Blijkt na verloop van een termijn van 4 maanden dat geen vergelijk mogelijk is, dan wordt overgestapt naar de procedure van gerechtelijke aanzuivering. Hiertoe maakt de schuldbemiddelaar een procesverbaal op en legt hij het dossier van de procedure van minnelijke aanzuivering neer ter griffie (art. 1675/11 § 1). De schuldbemiddelaar zal zonder deze termijn af te wachten hiertoe overgaan wanneer hij vaststelt dat geen akkoord mogelijk is. Wanneer dit zinvol is, kan de beslagrechter de termijn van 4 maanden verlengen(629) of dezelfde schuldbemiddelaar opnieuw aanstellen(630).

De minnelijke aanzuiveringsregeling omvat noodzakelijk *alle* concurrente schuldeisers.

---

(627) Beslagr. Brussel 17 mei 2000, *J.L.M.B.* 2001, 165. Zie ook: [Beslagr. Bergen 2 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 719 en recent: Brussel 18 mei 2001, *J.L.M.B.* 2002, 61.

(628) Vergl. K. BROECKX en B. DE GROOTE, *o.c.* in *Beslag- en executierecht*, 190-194, nrs. 83-96.

(629) Beslagr. Bergen 9 december 1999, *J.L.M.B.* 2000, 736; Rb. Nijvel 2 juni 1999, *J.L.M.B.* 1999, 1334; Beslagr. Brussel 3 april 2000, *J.L.M.B.* 2001, 164.

(630) Beslagr. Brussel 3 april 2000, *J.L.M.B.* 2001, 164.

Alleen de niet betwiste schuldvorderingen of deze die bij (onderhands) geschrift zijn vastgesteld komen in aanmerking. Wordt een schuldvordering of het bedrag ervan betwist, dan kunnen de partijen overeenkomen het bedrag ervan voorlopig vast te stellen en/of de aan deze schuldeisers toekomende bedragen te consigneren totdat over de schuldvordering door de bodem-rechter is beslist(631).

**175. WILSOVEREENSTEMMING** — De schuldbemiddelaar heeft de taak om de wilsovereenstemming te bewerkstelligen. Hiertoe dient hij een ontwerp van minnelijke schuldenregeling bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbericht naar de schuldenaar, en in voortkomend geval diens echtgenoot, en de schuldeisers te zenden. De afwezigheid van een reactie door middel van een aangetekende brief of een verklaring bij de schuldbemiddelaar, wordt beschouwd als een instemming.

Onze wet kent niet de mogelijkheid van een „dwangakkoord”. Alle actoren moeten instemmen. De weigering van een bepaalde schuldeiser kan echter door de rechter worden gekwalificeerd als rechtsmisbruik(632). De adequate vorm van herstel is dan de verbindendverklaring van het akkoord aan de betrokken schuldeiser. Deze oplossing verdient goedkeuring. De vraag rijst echter aan de hand van welke criteria dit rechtsmisbruik moet worden vastgesteld. Een fundamenteel beginsel in ons verbintenissenrecht is dat een schuldeiser recht heeft op de integrale betaling van zijn schuldvordering. De omstandigheid dat een (overgrote) meerderheid van de schuldeisers instemt met het akkoord weegt op zich niet zwaar genoeg om zijn weigering als abusief te bestempelen. Uitgangspunt is immers dat een schuldeiser niet kan gedwongen worden met het akkoord in te stemmen. Met zo’n weigering kan slechts geen rekening worden gehouden wanneer deze houding, marginaal getoetst, kennelijk onredelijk is. Voor het Nederlandse recht oordeelt de Hoge Raad dat er in dergelijke gevallen een belangenafweging moet worden gemaakt tussen het belang van de debiteur bij de sanering en het belang van de schuldeiser om voldoening te krijgen van de vordering(633). Een weigering is in ieder geval als onredelijk te aanzien wanneer uit de gegevens van de zaak voldoende blijkt dat de positie van de betrokken schuldeiser niet wezenlijk wordt verbeterd wanneer de saneringsregeling geen doorgang vindt.

De adequate vorm van herstel is dan, zoals gezegd, de verbindendverklaring van het akkoord.

---

(631) B.v. Beslagr. Namen 9 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 166.

(632) [Beslagr. Gent 16 november 1999](#), *T.G.R.* 2000, 73 met noot F. DE VOS die pleit voor een wettelijke regeling van de problematiek; [Beslagr. Brussel 16 mei 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1316; onverantwoorde houding in vergelijking met de andere schuldeisers; [Beslagr. Brussel 16 juni 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 167; weigering van één schuldeiser op vierentwintig.

(633) HR 21 mei 1999, *NJ* 1999, nr. 507 met conclusie procureur-generaal HARTKAMP.



Ook de weigering vanwege de debiteur om in te stemmen kan getuigen van rechtsmisbruik. De sanctie zal daar zijn: de herroeping van de procedure wegens tekortkoming aan de procedurele goede trouw(634). Het is de beslagrechter ook toegestaan om tijdens de onderhandelingen gerezen betwistingen te beslechten om zo de weg voor een akkoord vrij te maken(635).

**176. INHOUD** — Inhoudelijk wordt de minnelijke aanzuiveringsregeling als overeenkomst beheerst door de algemene regels van het contractenrecht zoals bijgesteld door art. 1675/10. De schuldeisers kunnen uitstel verlenen of kwijtscheldingen toestaan. Zij dienen hierbij het gelijkheidsbeginsel niet in acht te nemen. Afstand van zekerheidsposities is steeds mogelijk. De *paritas*-regel raakt niet de openbare orde, derwijze dat een schuldeiser steeds afstand kan doen van de rang die de wetgever aan zijn schuldvordering toekent.

De schuldenaar kan ook op vrijwillige basis genoegen nemen met minder dan het beslagbare gedeelte van zijn inkomsten. Met dien verstande dat hij van de wettelijke bescherming niet definitief kan afstand doen. Hij kan op ieder ogenblik op zijn toezegging terug komen, hetgeen weliswaar het einde zal betekenen van de minnelijke regeling.

De wet heeft niet voorzien in een minimum of maximumtermijn. Ook dit wordt aan de wilsautonomie overgelaten. Een levenslange gebondenheid is echter niet mogelijk(636) Dit zou immers in strijd zijn met het doel van de wet die de rehabilitatie van de debiteur tot doel heeft. Een levenslange of een zeer lange gebondenheid (b.v. langer dan 10 jaar) is hiermee moeilijk verzoenbaar.

Formeel gaat het echter om een vonnis waarop alle regels inzake rechterlijke beslissingen van toepassing zijn. De bindende kracht van de overeenkomst (art. 1134 B.W.) wordt versterkt door het gezag van gewijsde en de uitvoerbare kracht waarmee het vonnis is bekleed.

Luidens art. 1043, tweede lid Ger.W., dat uitdrukkelijk van toepassing wordt verklaard, staat tegen een dergelijk vonnis in beginsel geen voorziening open. Hoger beroep is enkel mogelijk wanneer de betwisting de geldigheid van de overeenkomst betreft (wilsgebreken, bekwaamheid). Rechtsmiddelen kunnen niet dienen om de gemaakte afspraken terug open te breken. Enkel indien er „nieuwe feiten”, opduiken is een aanpassing of herziening mogelijk (art. 1675/14 § 2). Uitlegging of verbetering van het vonnis is mogelijk krachtens art. 793 e.v. Ger.W. Voor belanghebbende derden is derdenverzet mogelijk. Krachtens art. 1675/16 dient dit echter gericht te worden tegen de beschikking van toelaatbaarheid bedoeld in art. 1675/6.

---

(634) Beslagr. Dinant 29 oktober 1999, *J.L.M.B.* 2001, 154.

(635) Beslagr. Luik 2 februari 2000, *J.L.M.B.* 2000, 723.

(636) Beslagr. Bergen 9 december 1999, *J.L.M.B.* 2000, 736.

**177. VERKOOP ACTIVA** — Ofschoon de minnelijke aanzuiveringsregeling niet de liquidatie tot doel heeft, maar deze juist wil vermijden, is het niet uitgesloten dat de verzoeker in het raam van het akkoord instemt met de tegeltemaking van bepaalde van zijn activa. De grens tussen saneren en liquideren is niet steeds scherp te trekken.

Gaat het om schuldvorderingen dan kan aan de schuldbemiddelaar de bevoegdheid worden verleend deze te innen. Werd op bepaalde goederen van de debiteur reeds beslag gelegd, dan kan worden overeengekomen dat deze tenuitvoerleggingen door de gerechtsdeurwaarder worden verdergezet en dat het provenu wordt overhandigd aan de schuldbemiddelaar.

De opbrengst van een dergelijke verkoop (of invordering) wordt dan verdeeld volgens de modaliteiten van de aanzuiveringsregeling (b.v. pondspondsgewijze verdeling). Bevat die overeenkomst hierover geen uitsluitel, dan wordt verdeeld volgens het bepaalde in art. 7 en 8 Hyp.W. (dus rekening houdend met voorrechten) (*supra* nr. 164).

**178. VERKOOP ONROERENDE GOEDEREN** — Wanneer op het onroerend goed reeds een uitvoerend beslag werd gelegd, dan kan toepassing worden gemaakt van art. 1580*bis* Ger.W.: de verkoop uit de hand wordt bevolen door de beslagrechter op verzoek van de debiteur of van de schuldbemiddelaar. Deze verkoop heeft zuiverende werking (art. 1326 Ger.W.).

Werd er nog geen beslag gelegd, dan is volgens de rechtspraak, zo'n verkoop eveneens mogelijk(637). Aangezien het gaat om een vrijwillige verkoop, is de *toestemming* van de debiteur-eigenaar vereist. De debiteur moet derhalve bij het verlijden van de koopakte als verkoper optreden. Gelet op art. 1675/7 § 3 Ger.W. behoeft de debiteur de uitdrukkelijke *machtiging* van de beslagrechter. Een bijkomende machtiging van de beslagrechter is vereist opdat de debiteur-verkoper rechtsgeldig ontslag zou kunnen verlenen voor het nemen van de *ambtshalve inschrijving*. De koopsom dient te worden overgemaakt aan de schuldbemiddelaar die bevoegd is om *kwijting* te geven (art. 1675/9 §1, 4<sup>o</sup>). Het meest heikele punt betreft de vraag naar de *zuiverende werking* van zo'n verkoop. Het probleem hierbij is dat noch artikel 1639 Ger.W., noch artikel 1326 Ger.W. steun bieden voor een zuivering van rechtswege(638). Deze leemte in de wet wordt door de rechtspraak op praetoriaanse wijze opgevuld: de beschikking zal gelden als doorhaling. De wettelijke grondslag hiervoor biedt art. 92 Hyp.W. De doorhaling wordt bevolen tegen de betaling van de koopsom aan de schuldbemiddelaar(639).

---

(637) [Beslagr. Brussel 10 maart 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 630 met noot D. MICHIELS; [Beslagr. Nijvel 10 oktober 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 160; [Beslagr. Brussel 22 december 2000](#), *T. Not.* 2001, 313 met noot E. DIRIX, *R.W.* 2001-2002, 747.

(638) [Beslagr. Verviers 30 juni 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1348 met noot G. DE L.

(639) Zie en vergl. D. MICHIELS, „Praktijkoplossingen inzake verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling”, *R.W.* 2000-2001, (631), 633, nr. 4; Chr. ENGELS, „De tegeltemaking van de onroerende goederen in het raam van een collectieve schuldenregeling”, *R.W.* 2001-2002, 577-586.

Een andere wijze om de zuiverende werking van de verkoop te bewerkstelligen, bestaat erin om gewoonweg toepassing te maken van art. 1580*bis* Ger.W.(640). Dit onderstelt wel dat de debiteur het initiatief neemt en dat hij met de verkoop instemt. Het gaat immers niet om een gedwongen verkoop. Wanneer als schuldbemiddelaar een notaris werd aangesteld, is deze notaris bevoegd om op te treden bij de (onderhandse) verkoop en de rangregeling(641).

**179. RECHTEN HYPOTHECAIRE SCHULDEISER** — Ongeacht de gekozen werkwijze, is er nog de vraag naar de omvang van de rechten van de hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers op het onroerend goed. Uitgangspunt is dat de wetgever geen afbreuk heeft willen doen aan het bestaande stelsel van voorrechten en zakelijke zekerheden. Aangezien deze materie niet de openbare orde raakt kunnen deze schuldeisers natuurlijk steeds afstand doen van de rang die de wet hen toekent. Aldus is het mogelijk dat een schuldeiser in het raam van een minnelijke schuldenregeling instemt met een herleiding van zijn schuldvordering en dat die herleiding ook geldt wanneer zijn preferentieel onderpand wordt uitgewonnen. Hierbij dient echter de aantekening te worden gemaakt dat een afstand van recht niet wordt vermoed.

Dit uitgangspunt dient ook te gelden wanneer de verkoop plaats vindt in het raam van de gerechtelijke fase en de rechten van de schuldeisers in deze fase worden gereduceerd door de rechter (b.v. herleiding van de conventionele interest). Een dergelijke herleiding van de interest blijft buiten beschouwing wanneer de hypothecaire schuldeiser aantreedt bij de verdeling van het provenu van zijn onderpand(642). In die zin oordeelt de beslagrechter te Nijvel terecht dat de hypothecaire schuldeiser kan aantreden voor de integraliteit van zijn verzekerde schuldvordering: hoofdsom, interesten en kosten(643).

**180. DREMPELS BESLAGBAARHEID** — Aan de regels van de onbeslagbaarheid van bepaalde goederen (art. 1408 e.v. Ger.W.) kan echter niet worden geraakt. Een debiteur kan immers geen afstand doen van deze bescherming die geacht wordt de openbare orde te raken. Het is echter mogelijk dat de betalingsvoorstellen tot gevolg hebben dat het beschikbaar inkomen van de debiteur daalt onder de marges van art. 1409-1412 Ger.W. Hiertegen bestaat geen wettelijk bezwaar. De bescherming tegen beslagmaatregelen geldt immers niet meer wanneer de schuldenaar van het loon (of de gelijkgestelde uitkeringen) heeft uitbetaald.

---

(640) E. DIRIX, „Onderhandse verkoop van onroerend goed bij collectieve schuldenregeling”, *T. Not.* 2001, 318-319. Voor de bezwaren hiertegen: Chr. ENGELS, *o.c.*, 580.

(641) Beslagr. Hoei 23 oktober 2000, *J.L.M.B.* 2001, 1499.

(642) E. DIRIX en A. DE WILDE, *o.c.*, 59, nr. 73. Zie ook: J. BYTTEBIER en F. BOUCKAERT, *Beslag en rangregeling*, Leuven, 2001, 70.

(643) Beslagr. Nijvel 10 oktober 2000, *J.L.M.B.* 2001, 160.

*E. Gerechtelijke aanzuivering (Art. 1675/11 en 12)*

**181.** ALGEMEEN — Blijkt een minnelijke schuldenregeling niet haalbaar te zijn (en alleszins na verloop van de termijn van vier maanden, behoudens verlenging door de rechter), dan wordt overgeschakeld naar de gerechtelijke fase. Aan de rechter wordt dan de bevoegdheid verleend om een aanzuiveringsregeling op te leggen (art. 1675/11).

De schuldbemiddelaar legt ter griffie het dossier van de procedure van minnelijke aanzuiveringsregeling neer met zijn opmerkingen. Op de daartoe bepaalde rechtsdag brengt de schuldbemiddelaar verslag uit en worden de partijen gehoord. Uiterlijk vijftien dagen volgend op de sluiting der debatten doet de rechter uitspraak.

Wat de omschrijving van de kring der toegelaten schuldvorderingen betreft, is er een verschil met de minnelijke fase. Wordt het bestaan of het bedrag van een schuldvordering betwist, dan kan de rechter het bedrag hiervan voorlopig ramen totdat hierover door de bevoegde bodemrechter is beslist(644). Het dividend dat aan deze schuldeiser overeenkomstig de aanzuiveringsregeling toekomt, wordt in consignatie gegeven.

**182.** MAATREGELEN — De wet somt op limitatieve wijze de maatregelen op die de rechter kan treffen bij het bepalen van het op te leggen aanzuiveringsplan. In hoofdzaak komt het neer op het uitstellen en herschikken van de schulden en/of op het reduceren van de accessoria van de vorderingen. Aan het kapitaal van schuldvorderingen mag daarentegen niet worden geraakt.

De door de rechter op te leggen maatregelen worden opgesomd in art. 1675/12 § 1:

— Uitstel of herschikking van betaling van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten.

De rechter kan de betaling van alle of van een gedeelte van de schulden in hoofdsom, interesten en kosten uitstellen of herschikken. De schuld blijft bestaan, maar de terugbetaling ervan wordt uitgesteld. Het uitstel of de termijnen van respijt moeten van dien aard zijn dat daardoor de schuld effectief wordt aangezuiverd c.q. de schuldsituatie van de debiteur wordt gesaneerd.

— Vermindering van de conventionele rentevoet tot de wettelijke rentevoet.

— Opschorting, voor de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, van de gevolgen van de zakelijke zekerheden, zonder dat deze maatregel het onderpand kan schaden, evenals opschorting van de uitwerking van de overdrachten van schuldvorderingen.

De schorsing van de executiemiddelen geldt vanaf de beschikking van toelaatbaarheid en loopt gedurende de hele duur van de procedure. Uit het systeem van de wet (art. 1675/7 § 2 juncto art. 1675/12 § 1, 3<sup>o</sup>) kan

---

(644) Beslagr. Namen 9 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 166.

worden afgeleid dat de schuldeisers die beschikken over een hypotheek, pand of bijzonder voorrecht hun executierechten op de verbonden goederen in beginsel herwinnen na het mislukken van de minnelijke fase, tenzij de beslagrechter hierover anders beslist. Een dergelijke verdere gerechtelijke opschorting voor de duur van de procedure mag echter het lot van de fiduciaire overdracht van schuldvorderingen, zoals een loonoverdracht. Tot de schorsing van zo'n overdracht mag voor de looptijd van het plan worden besloten(645).

- Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire interesten, vergoedingen en kosten.

Hiermee worden ook bedoeld de contractuele of reglementaire boetes en de kosten opgelopen wegens achterstallige betaling of wanbetaling maar niet de conventionele interesten verbonden aan de kredietovereenkomst. De interest verbonden aan een kredietovereenkomst kan dus wel worden herleid tot de wettelijke interestvoet (toep. van art. 1675/12 § 1, 2<sup>o</sup> Ger.W.) maar deze interest kan niet worden kwijtgescholden.

**183. BEGELEIDENDE MAATREGELN** — Als tegenprestatie voor deze maatregelen worden er van de schuldenaar ook inspanningen gevergd. Zo kan de rechter begeleidende maatregelen nemen of aan de schuldenaar bepaalde verplichtingen opleggen met het oog op het succes van de aanzuiveringsregeling (b.v. budgetbegeleiding, de verkoop van bepaalde goederen, het verhuizen naar een goedkopere woning, het zoeken naar werk, het zich laten behandelen voor een verslaving enz.)(646).

Ook dient de schuldenaar zich te onthouden van het stellen van daden die zijn onvermogen doen toenemen (b.v. het sluiten van nieuwe leningen, het stellen van een persoonlijke zekerheid, het doen van onverantwoorde uitgaven, ...). Uit de gepubliceerde rechtspraak blijkt dat dergelijke onthoudingsplichten soms in het dictum worden geëxpliciteerd(647).

Deze begeleidende maatregelen hebben dus tot doel de goede uitvoering van de aanzuiveringsregeling te waarborgen. De niet-naleving van deze maatregelen kan worden gesanctioneerd door een herroeping van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling wegens het gebrek aan procedurele goede trouw. Het is mogelijk dat de beslagrechter een *voorlopige* gerechtelijk aanzuiverings-

---

(645) Beslagr. Bergen 6 januari 2000, *J.L.M.B.* 2000, 738.

(646) B.v. [Beslagr. Turnhout 9 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 275: zoeken naar een goedkopere woning; [Beslagr. Leuven 9 november 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 274: verplichting voor gokverslaafde om zich te laten bijstaan door centrum geestelijke gezondheidszorg; [Beslagr. Hoei 25 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 718: budgetbegeleiding; [Beslagr. Antwerpen 30 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1108; [Beslagr. Verviers 29 juni 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1498: verplichting te verhuizen naar goedkopere woning; [Beslagr. Hoei 25 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 718: actief naar werk zoeken, budgetbegeleiding, sluiten van een brandverzekering; [Beslagr. Bergen 16 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 737: actief werk zoeken.

(647) [Beslagr. Hoei 25 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 718: geen handelingen verrichten die buiten gewone vermogensbeheer vallen, noch bepaalde schuldeisers bevoordelen.

regeling oplegt bijvoorbeeld gedurende een beperkte duur die dan kan worden verlengd wanneer blijkt dat de debiteur gevolg heeft gegeven aan de door de rechter opgelegde verplichtingen. Zo is de beslagrechter te Antwerpen enkel bereid een voorlopige aanzuiveringsregeling toe te staan voor een termijn van zes maanden in afwachting dat de debiteur werk heeft gezocht(648).

**184. UITKERINGEN AAN SCHULDEISERS** — Het plan zal noodzakelijk moeten voorzien in een regeling omtrent de betaling van de schuldeisers. Deze verdeling dient te gebeuren aan de hand van het gelijkheidsbeginsel(649). De schuldeisers treden pondspondsgewijs aan. Enkel wanneer het gaat om de verdeling van de opbrengst uit de verkoop van activa dient te worden rekening gehouden met de voorrechten en andere zakelijke zekerheden (*supra* nr. 165).

Volgens de beslagrechter te Antwerpen staan deze beginselen er niet aan in de weg „de kleinste schuldvorderingen eerst integraal af te betalen”, dit om kosten te besparen ten gevolge van het maandelijks overschrijven van minimale bedragen(650).

Een integrale betaling van een bepaalde categorie van schuldeisers terwijl een andere slechts een dividend ontvangt, is moeilijk te verzoenen met de *paritas*-regel. Geen probleem rijst er daarentegen voor wat betreft het verschillend tijdstip waarop bepaalde schulden worden voldaan, zeker wanneer dit is ingegeven door praktische motieven. Redenen van doelmatigheid kunnen ook de verschillende periodiciteit van de uitbetaling wettigen(651).

**185. GRENZEN BESLAGBAARHEID** — Een opvallende bepaling is art. 1675/12 § 4 Ger.W. die de rechter de mogelijkheid biedt om bij bijzonder gemotiveerde beslissing af te wijken van de artikelen 1409 tot 1412 Ger.W. betreffende de onbeslagbare goederen. De gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan dus de betaling van schulden opleggen door aanwending van de niet voor beslag of overdracht vatbare inkomsten, toelagen en bedragen. De beslagrechter moet aan deze maatregel wel een bijzondere motivering geven(652). Zo'n afwijking kan gewettigd zijn gelet op het aanzienlijke bedrag van de uiteindelijke kwijtschelding(653). In de regel wordt ook rekening gehouden met de bereidheid van de schuldenaar zich hieraan te onderwerpen(654).

---

(648) [Beslagr. Antwerpen 30 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1108.

(649) *B.v. Beslagr. Verviers 29 juni 2001*, *J.L.M.B.* 2001, 1498.

(650) [Beslagr. Antwerpen 8 november 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 1200.

(651) [Beslagr. Antwerpen 30 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 1108: hogere bedragen per maand, lagere bedragen om de zes maanden.

(652) *B.v. Beslagr. Bergen 18 mei 2000*, *J.L.M.B.* 2001, 166; [Beslagr. Hoei 27 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 721.

(653) [Beslagr. Turnhout 14 augustus 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 1393.

(654) [Beslagr. Bergen 23 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 737.

Een zodanige afwijking mag wel geen afbreuk doen aan het recht op het bestaansminimum en moet verzoenbaar zijn met de doelstelling van de collectieve schuldenregeling, in het bijzonder, de waarborg voor de schuldenaar en zijn gezin op een menswaardig bestaan(655).

De gelijkkluidende bepaling van art. 1675/13 §5 Ger.W. gaf aanleiding tot een arrest van het Arbitragehof (*infra* nr. 189).

**186. DUURTIJD** — De wet beperkt de looptijd van een gerechtelijke aanzuiveringsregeling tot maximaal vijf jaar (art. 1675/12 §2 Ger.W.). Vermits er van de schuldenaar en van de schuldeisers aanzienlijke inspanningen respectievelijk geduld wordt verwacht, mag de gerechtelijke aanzuiveringsregeling niet onbepaald aanslepen. De wettelijke termijn is niet vatbaar voor verlenging(656). Deze kwestie blijft echter voor verdeeldheid zorgen. Een groot gedeelte van de rechtspraak maakt toepassing van art. 51 Ger.W. of bepaalt op grond hiervan de looptijd op een langere termijn dan 5 jaar(657). Volgens de beslagrechter te Leuven verzet de wet zich niet tegen een verlenging wanneer de debiteur hiertoe zijn instemming verleent(658). Hiermee kan enkel worden ingestemd op voorwaarde dat ook de schuldeisers akkoord gaan.

Een minimale looptijd voor deze gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden in hoofdsom is niet voorzien.

Voor de kredietovereenkomsten die een vast bepaalde terugbetalingstermijn hebben, is er voor de looptijd een specifieke regeling van toepassing: de terugbetalingstermijn kan maximaal worden verlengd ten belope van de duur van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling, vermeerderd met de helft van de resterende looptijd van de kredietovereenkomsten (art. 1675/12 § 2, tweede lid Ger.W.).

#### *F. Gerechtelijke aanzuiveringsregeling met kwijtschelding*

**187. ALGEMEEN** — Volstaan deze maatregelen niet om de financiële toestand van de debiteur te herstellen, dan kan de beslagrechter ook besluiten tot een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van schulden in hoofdsom. Deze optie dringt zich op wanneer blijkt dat een aanzuiveringsregeling binnen de maximale duur van 5 jaar niet haalbaar zal zijn(659). Dit onderstelt de

---

(655) [Brussel 8 juni 2000](#), *A.J.T.* 2000-2001, 663.

(656) [Beslagr. Luik 1 maart 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 727; [Beslagr. Luik 9 februari 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 724; [Beslagr. Leuven 9 november 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 274; [Beslagr. Namen 29 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 735.

(657) [Beslagr. Antwerpen 8 november 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 1200; [Beslagr. Turnhout 9 december 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 275: omdat zulks niet uitdrukkelijk is uitgesloten anders dan in art. 1675/13; [Beslagr. Namen 29 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 735; [Beslagr. Antwerpen 8 november 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 1200; [Beslagr. Nijvel 15 december 1999](#), *J.L.M.B.* 2001, 163: mede gelet op de goedkeuring van meerdere schuldeisers.

(658) [Rb. Leuven 26 oktober 1999](#), *R.W.* 2001-2002, 32. Zie ook: [Beslagr. Antwerpen 8 november 1999](#), *R.W.* 1999-2000, 1200.

(659) [Brussel 21 december 2000](#), *A.J.T.* 2001-2002, 503.



volledige uitwinning van de debiteur en de naleving van een aanzuiveringsplan (art. 1675/13). Voor bepaalde schulden is echter geen kwijtschelding mogelijk (*infra* nr. 192).

**188. VEREFFENING VERMOGEN** — Vermits de gerechtelijke kwijtschelding van schulden een gunstmaatregel is, wordt de toepassing ervan onderworpen aan strenge voorwaarden (art. 1675/13 § 1). In eerste instantie worden alle voor beslag vatbare goederen te gelde gemaakt volgens de gebruikelijke regels inzake gedwongen tenuitvoerlegging. Deze vereffening is dan onafwendbaar, ook al gaat het om de gezinswoning(660). Een verkoop van bepaalde activa kan enkel worden uitgesloten gelet op hun geringe waarde of wanneer de kosten niet opwegen tegen de te verwachten opbrengst(661). Wanneer de goederen in onverdeeldheid zijn, moet de verdeling worden benaarstigd. Enkel de schuldbemiddelaar is bevoegd om ter zake op te treden(662). Deze wettelijke bepalingen inzake de beslagbaarheid zijn de uiterste grenzen. In de rechtspraak wordt hieraan soms afbreuk gedaan door ook de verkoop te verbieden van goederen die niet wettelijk onbeslagbaar zijn, en zulks op grond van het leerstuk van rechtsmisbruik(663). Deze benadering is moeilijk te verantwoorden, behalve wanneer vaststaat dat de verkoopwaarde van die goederen gering is(664). De wetgever heeft het evenwicht tussen de wederzijdse belangen van schuldeiser en schuldenaar nauwkeurig bepaald. Voor een bijkomende rechterlijke toetsing op grond van algemene rechtsbeginselen is weinig ruimte (*supra* nr. 42).

De benoeming van de gerechtsdeurwaarder en/of notaris in de beschikking van toelaatbaarheid toont in deze fase dus zijn nut. Was dit nog niet het geval, dan kan de schuldbemiddelaar die aanstelling vragen. Gelet op de permanente saisine van de beslagrechter (art. 1675/14 § 2) kan de schuldbemiddelaar door een eenvoudige schriftelijke verklaring een dergelijk verzoek formuleren.

De opbrengst van deze tegeldemaking wordt verdeeld volgens de *paritas*-regel, onverminderd de wettige redenen van voorrang. Bij de verdeling van de opbrengst van bepaalde goederen dient derhalve met de daarop rustende voorrechten rekening te worden gehouden(665). Aan het bestaande systeem van preferenties (voorrechten en hypotheken) wordt, zoals reeds gezegd, niet geraakt (*supra* nr. 164). Anders is het voor wat de verdeling betreft van de inkomsten en gelden verworven gedurende de looptijd van het plan. Hier

---

(660) [Brussel 21 december 2000](#), *gecit.*: in dergelijk geval kan aan de beslagene een bedrag (i.c. 75.000 BEF) worden toegekend voor verhuis- en installatiekosten.

(661) [Beslagr. Gent 16 oktober 2001](#), *T.G.R.* 2001, 335; [Beslagr. Brussel 7 februari 2000](#), *DCCR* 2000, 173; [Beslagr. Antwerpen 24 januari 2000](#), *DCCR* 2001, 166.

(662) [Beslagr. Verviers 29 juni 2001](#), *J.L.M.B.* 2001, 1498.

(663) [Beslagr. Brussel 17 mei 2000](#), *J.L.M.B.* 2001, 165. Zie ook: [Beslagr. Hoei 25 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 718.

(664) [Beslagr. Bergen 18 november 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 736.

(665) [B.v. Beslagr. Luik 9 februari 2000](#), *J.L.M.B.* 2000, 724.

moeten de schuldeisers gelijk worden behandeld en treden zij dus pondspondsgewijs aan (*supra* nr. 165).

De verdeling van de verkoopopbrengsten dient in principe te gebeuren door de schuldbemiddelaar, of alleszins onder zijn toezicht. Gaat het om onroerende goederen dan is er geen bezwaar dat de notaris tot rangregeling overgaat. Deze werkwijze is trouwens aangewezen met het oog op de zuivering van het onroerend goed. Is de schuldbemiddelaar een notaris of een gerechtsdeurwaarder, dan is er niets op tegen dat zij zelf overgaan tot de verkoop en de verdeling van het provenu.

**189. BESLAGDREMPELS** — Zoals bij de gerechtelijke aanzuiveringsregeling (*supra* nr. 185) wordt ook hier aan de rechter de mogelijkheid geboden om bij bijzonder gemotiveerde beslissing af te wijken van de artikelen 1409 tot 1412 Ger.W. betreffende de onbeslagbare goederen (art. 1675/13 § 5). De gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan dus de betaling van schulden opleggen door aanwending van de niet voor beslag of overdracht vatbare inkomsten, toelagen en bedragen. De beslagrechter moet aan deze maatregel wel een bijzondere motivering geven.

Een zodanige afwijking mag wel geen afbreuk doen aan het recht op het bestaansminimum en moet verzoenbaar zijn met de doelstelling van de collectieve schuldenregeling, in het bijzonder, de waarborg voor de schuldenaar en zijn gezin van een menswaardig leven.

De aanhef van art. 1675/13 § 5 (1675/12 § 4) — „Onverminderd de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum...” — gaf aanleiding tot het arrest van het Arbitragehof van 13 maart 2001(666). De vraag werd aan het Hof gesteld of in de lezing dat die bewoordingen betekenen dat de toegang tot de gerechtelijke fase niet mogelijk is wanneer de inkomsten van de debiteur onder de drempel van het bestaansminimum liggen, deze bepaling het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel schendt. Het Arbitragehof antwoordt hierop dat het a priori uitsluiten van deze categorie van personen kennelijk onevenredig is. Aangezien die personen diegenen zijn voor wie het gevaar voor marginalisering het grootst is, zo vervolgt het Hof, is het niet verantwoord ze uit te sluiten van de mogelijkheid om een gerechtelijke aanzuiveringsregeling te verkrijgen die op termijn de kwijtschelding van hun kapitaalschulden omvat.

Deze bepaling heeft echter, zoals reeds gezegd, geenszins deze strekking. De bedoeling van de wetgever is enkel om voor de rechter de uiterste grens aan te geven van een eventuele aantasting van de beslagdrempels (*supra* nr. 185).

**190. DUURTIJD** — Voor deze gerechtelijke regeling met kwijtschelding legt de wet een looptijd op tussen 3 en 5 jaar. Deze termijn is niet vatbaar voor verlenging (art. 1675/13 § 2 Ger.W.). Welke criteria hanteren de beslagrech-

---

(666) Arbitragehof 13 maart 2001, *A.J.T.* 2001-2002, 316, *J.L.M.B.* 2001, 899 met noot G. DE LEVAL, *R.W.* 2001-2002, 1093, met noot E. DIRIX.

ters voor het bepalen van de termijn? In hoofdzaak gaat het om: de omvang van de schuldenlast, de leeftijd van de debiteur, de door deze geleverde inspanningen(667) en de omvang van de betalingen aan de schuldeisers. Aldus wordt geoordeeld dat de minimumtermijn van 3 jaar aangewezen is wanneer het gaat om een reeds bejaarde persoon(668). De looptijd moet naar redelijkheid worden bepaald naar de omstandigheden van de verzoekers en hun mogelijkheden(669). Met de leeftijd van de debiteur werd ook rekening gehouden in een vonnis van de Antwerpse beslagrechter(670).

**191. KWIJTSCHELDING** — De kwijtschelding van schulden zal slechts worden verkregen indien de schuldenaar de gerechtelijke aanzuiveringsregeling heeft nageleefd. Bovendien mag hij vóór het einde van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling niet teruggekeerd zijn tot beter fortuin.

De kwijtschelding treft in beginsel alle schulden. Derhalve vallen b.v. ook fiscale schulden of geldboeten onder de schuldenregeling(671). De rechtspraak blijft over dit punt echter fel verdeeld. Vooral de kwijtschelding van penale boeten stuit op verzet in een gedeelte van de rechtspraak(672). In een arrest van 3 april 2000 oordeelt het Hof van Beroep te Antwerpen evenwel dat strafrechtelijke geldboeten niet van kwijtschelding in het raam van de schuldenregeling worden uitgesloten(673). Minder bezwaren lijken in de rechtspraak te bestaan voor de kwijtschelding van belastingschulden(674). Voor de kwijtschelding van dergelijke schulden wordt veelal geargumenteed dat de wet op de collectieve schuldenregeling moet beschouwd worden als een *lex specialis* die derogeert aan andere wettelijke bepalingen(675).

**192. UITZONDERINGEN** — Bepaalde schulden komen evenwel niet in aanmerking voor kwijtschelding. Deze uitzonderingen worden limitatief opgesomd in art. 1675/13 § 3. Het gaat om:

— *onderhoudsgelden* die niet vervallen zijn op de dag van vaststelling van gerechtelijke aanzuiveringsregeling.

---

(667) Beslagr. Brussel 7 februari 2000, *DCCR* 2000, 173.

(668) Beslagr. Namen 9 juni 2000, *J.L.M.B.* 2001, 166.

(669) Beslagr. Leuven 18 januari 2000, *R.W.* 2000-2001, 1027; Beslagr. Verviers 29 juni 2001, *J.L.M.B.* 2001, 1498.

(670) Beslagr. Antwerpen 24 januari 2000, *R.W.* 2000-2001, 1137, *DCCR* 2001, 166.

(671) Zie hierover: A. DE WILDE, „Fresh start en geldboeten”, *R.W.* 2000-2001, 68-70.

(672) Beslagr. Hasselt 25 februari 2000, *R.W.* 2000-2001, 356.

(673) Antwerpen 3 april 2000, *A.J.T.* 2001-2002, 388 met kritische noot P. HELSEN. Zie ook: A. DE WILDE en P. HELSEN, *Jura Falc.* 1999-2000, 535-544.

(674) Beslagr. Brussel 27 juni 2000, *R.W.* 2000-2001, 1566; Beslagr. Leuven 26 oktober 1999, *R.W.* 2001-2002, 32; Beslagr. Doornik 28 oktober 1999, *Jaarboek kredietrecht* 1999, 432 met noot D. NOEL. Zie hierover nader: E. VAN DOOREN, „Fiscale schulden in de collectieve schuldenregeling”, *Lokale & Regionale Belastingen* 1999, 123-143.

(675) Zie en vergl. in Frankrijk Cass.fr. 16 juni 1998, *D.* 1998, jur. 429, *Rev.trim.dr.comm.* 1998, 919.

- *schadevergoeding* voor het herstel van *lichamelijke schade* veroorzaakt door een misdrijf (art. 1675/13 § 3 Ger.W.)
- *restschulden* na faillissement. Art. 1675/13 § 4 bepaalt evenwel dat deze schulden niettemin in aanmerking komen voor kwijtschelding wanneer het faillissement dat werd uitgesproken onder de oude faillissementswet (die geen „*fresh start*” kende) ten minste 10 jaar voordien is uitgesproken. Restschulden uit faillissementen die werden uitgesproken minder dan 10 jaar geleden, komen dus niet voor kwijtschelding in aanmerking. Door de Brusselse beslagrechter werd hieromtrent een prejudiciële vraag gesteld aan het Arbitragehof nopens de strijdigheid met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel(676). Het Arbitragehof heeft op die vraag geantwoord dat art. 1675/13 § 4 Ger.W. de artikelen 11 en 12 van de Grondwet schendt „doordat het de gefailleerde van wie het faillissement sinds minder dan tien jaar op grond van de wet van 18 april 1851 is gesloten, het voordeel van kwijtschelding van schulden ontzegt in het kader van een gerechtelijke aanzuivering”(677). Het Arbitragehof gaat bij die beantwoording ervan uit dat personen van wie het faillissement onder de vroegere wet werd uitgesproken minder dan tien jaar geleden in het geheel worden uitgesloten van het toepassingsgebied. Thans ligt een wetsontwerp voor waarbij art. 1673/13 § 4 zal worden gewijzigd in die zin dat gefailleerden onder de oude faillissementswet voor kwijtschelding in aanmerking komen(678).

### G. Aanpassing en herziening

**193. ALGEMEEN** — De beslagrechter kan de regeling aanpassen of herzien indien er moeilijkheden rijzen bij de uitvoering of indien er nieuwe feiten opduiken die zulks rechtvaardigen (art. 1675/14 § 2). De zaak blijft ingeschreven op de rol en wordt opnieuw voor de rechter gebracht door een eenvoudige verklaring neergelegd ter griffie of aan de griffie verzonden. Een herziening dringt zich enkel op wanneer er concrete nieuwe feiten voorhanden zijn(679). Een dergelijke correctie zal zich b.v. opdringen wanneer er een wijziging optreedt in de inkomsten van de debiteur(680) of indien er een nieuwe schuldeiser opdaagt.

**194. OVERLIJDEN DEBITEUR** — Veelal wordt aangenomen dat het overlijden van de debiteur zo'n nieuw feit is(681). Hoe dit ook zij, van een mogelijk verder zetten van de procedure kan geen sprake zijn. De collectieve schul-

(676) *Beslagr. Brussel 22 november 1999*, *DCCR* 2000, 167.

(677) *Arbitragehof 1 maart 2001*, *A.J.T.* 2001-2002, 314, *J.L.M.B.* 2001, 892 met noot N. PIROTTE, *D.C.C.R.* 2001, 90, *R.W.* 2001-2002, 1315, met noot S. BRIJS.

(678) *Parl.St.* Kamer 2001-2002, 50 1285/001 e.v.

(679) *Gent 10 oktober 2000*, *R.W.* 2000-2001, 61.

(680) B.v. *Gent 10 oktober 2000*, *R.W.* 2001-2002, 61.

(681) Zie hierover: K. BROECKX en B. DE GROOTE, *o.c.*, 228, nrs. 168-169; E. VAN DEN HAUTE, *o.c.*, 315-316.

denregeling heeft tot doel een oplossing te bieden voor de toestand van een bepaald fysiek persoon. Het overlijden van die persoon betekent noodzakelijk ook het einde van de procedure. Het is niet mogelijk dat de regeling zou worden verder gezet in het belang van diens erfgenamen. Dit zou neerkomen op de erkenning van een wijze van de vereffening van de nalatenschap die ons recht niet kent. De erfgenamen hebben de keuze tussen het verwerpen van de nalatenschap of de aanvaarding (al dan niet met boedelbeschrijving).

#### *H. Herroeping*

**195.** ALGEMEEN — In de gevallen bedoeld in art. 1675/15 § 1, Ger.W. die veelal neerkomen op een tekortkoming aan de procedurele goede trouw (*supra* nr. 157), kan de beslagrechter de herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid of van de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling uitspreken. De rechter behoudt een beoordelingsmarge nopens de zwaarwichtigheid van de tekortkoming van de debiteur(682). De aangevoerde tekortkomingen moeten bovendien worden geconcretiseerd(683).

Benevens de reeds genoemde gevallen komen in de rechtspraak nog de volgende gevallen aan bod: wanneer aan het licht komt dat in de periode voorafgaand aan het verzoek de debiteur zijn onvermogen heeft georganiseerd(684), het bleek dat hij koopman was bij het inleiden van de procedure(685), hij gelden heeft achter gehouden(686), het de bedoeling was aan alimentatieverplichtingen te ontsnappen(687), de verzoeker niet meer wenst mee te werken aan de regeling(688). Het verzuim de inschrijving in het handelsregister door te halen kan onder omstandigheden door de vingers worden gekeken(689).

**196.** AFSTAND DOOR DE DEBITEUR — De vraag rijst of de debiteur eenvoudig weg „afstand” kan doen van de procedure. Dit lijkt de processualisten veel zorgen te baren(690). Door sommigen wordt verdedigd dat het in strijd is met de collectieve dimensie van de procedure dat de debiteur op zelfstandige

---

(682) Brussel 13 juni 2000, *R.W.* 2000-2001, 1315: een eenmalige tekortkoming is onvoldoende. Voor het Nederlandse recht bepaalt art. 354, lid 2 Fw dat het moet gaan om een „toerekenbare tekortkoming” en dat de rechter daarbij kan bepalen dat deze tekortkoming, gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis, buiten beschouwing blijft.

(683) Brussel 21 december 2000, *A.J.T.* 2000-2001, 503; [Gent 10 oktober 2000](#), *R.W.* 2001-2002, 61.

(684) [Beslagr. Marche-en-Famenne 12 oktober 1999](#), *J.L.M.B.* 2000, 735. Zie ook: [Beslagr. Antwerpen 8 juni 1999](#), *R.W.* 2000-2001, 21.

(685) [Beslagr. Luik 12 mei 1999](#), *J.L.M.B.* 1999, 1339.

(686) [Antwerpen 24 oktober 2000](#), *R.W.* 2000-2001, 98.

(687) [Brussel 8 juni 2000](#), *A.J.T.* 2000-01, 663.

(688) [Beslagr. Brussel 28 juni 1999](#), *DCCR* 1999, 283 met noot PATOUL.

(689) [Brussel 14 maart 2000](#), *T.B.H.* 2000, 506.

(690) Zie o.m. bij K. BROECKX en B. DE GROOTE, o.c. in *Beslag- en executierecht*, Antwerpen, 2001, 168-172, nrs. 21-26 en de verwijzingen aldaar.

wijze hieraan een einde zou kunnen maken en dat het laatste woord bij de rechter berust.

Deze opvatting gaat eraan voorbij dat schuldsaneringsprocedures volstrekt afhankelijk zijn van de bereidheid van de debiteur hieraan mee te werken. Dergelijke procedures kunnen de debiteur niet worden opgedrongen. Om die reden is het uitsluitend de schuldenaar die het initiatief kan nemen tot het opstarten ervan. Schuldeisers missen die bevoegdheid. Dit geldt zowel bij de collectieve schuldenregeling als bij het gerechtelijk akkoord. Die bereidheid van de debiteur is ook vereist voor de hele duur ervan. Blijkt deze niet meer voorhanden te zijn, dan moet de procedure worden stopgezet. Geconfronteerd met zo'n duidelijke wilsverklaring van de debiteur, kan de rechter niet anders dan de beschikking van toelaatbaarheid of van aanzuiveringsregeling herroepen.

**197. PROCEDURE** — Deze vordering is van een andere aard dan het derdenverzet tegen de beschikking van toelaatbaarheid (*supra* nr. 160)(691). De procedure tot herroeping onderstelt de aanwezigheid van de schuldbemiddelaar. Deze moet ook in hoger beroep in het geding worden betrokken op straffe van niet ontvankelijkheid van het hoger beroep(692). Verder dienen als procespartijen te worden aangemerkt enkel diegene die het verzoekschrift hebben neergelegd en diegenen die vrijwillig in de procedure zijn tussengekomen(693).

De herroeping maakt ook de gevolgen ongedaan die zijn ingetreden door de beschikking van toelaatbaarheid. De schuldeisers herwinnen hun positie die zij hadden voor de start van de procedure.

**198. GEVOLGEN – BESTEMMING VAN GELDEN IN HANDEN VAN DE SCHULDBEMIDDELAAR** — Wat is het lot van de gelden die de schuldbemiddelaar nog onder zich houdt? Strikt genomen behoren deze gelden tot het vermogen van de debiteur en zouden zij bij het beëindigen van de procedure aan hem dienen te worden overgemaakt. In de rechtspraak wordt soms geoordeeld dat bij beëindiging van de schuldenregeling, de gelden toekomen aan de schuldeisers. Deze gelden dienen dan te worden verdeeld volgens het gelijkheidsbeginsel, maar rekening houdend met de wettelijke redenen van voorrang(694). Welke oplossing verdient de voorkeur? In beginsel moet geopteerd worden voor de teruggave aan de debiteur. In ieder geval kan dit slechts gebeuren na aftrek van de kosten van de procedure. Deze kosten zijn immers boedel-schulden en blijven ook na beëindiging van de procedure ten laste van de

---

(691) Luik, 19 juni 2000, *gecit.* Zie hierover: F. DE PATOUL, „La rétractation et la révocation du jugement d’admissibilité”, *DCCR* 1999, 285-304; K. BROECKX en B. DE GROOTE, *o.c.*, *Beslag- en executierecht*, 228, nr. 170 e.v.

(692) Gent 30 januari 2001, *A.J.T.* 2001-2002, 11.

(693) Brussel 14 maart 2000, *T.B.H.* 2000, 506.

(694) Beslagr. Charleroi 17 januari 2000, *J.L.M.B.* 2001, 157 met noot G.D.L.

gerechtigde van de boedel (*supra* nr. 25). Een dergelijke teruggave is echter niet meer mogelijk wanneer dit rekeningtegoed (geheel of gedeeltelijk) is samengesteld uit gelden of uit de verkoopopbrengst van goederen waarop bepaalde schuldeisers over een voorrecht of een andere zakelijke zekerheid beschikken. De teruggave aan de debiteur zou tot gevolg hebben dat die wettelijke preferenties worden tenietgedaan, hetgeen ontoelaatbaar is. Tegen de opwerping dat die zekerheidsrechten reeds verloren zijn gegaan door de vermenging van de gelden op de door de schuldbemiddelaar geopende rekening, moet worden geantwoord dat in handen van een „neutrale” bewindvoerder als de schuldbemiddelaar geen vermenging kan plaatsvinden. De preferenties van de schuldeiser lopen in zijn handen geen gevaar. Het hoeft geen betoog dat wanneer op die rekening de verkoopopbrengst van een (gehypothekeerd) onroerend goed werd gestort, de rechten van de hypothecaire schuldeiser gehandhaafd dienen te blijven.

De combinatie van deze regel met het principe dat de schuldeisers hun rechten hernemen, levert een interessant arrest op van het Hof van Beroep te Brussel. In het raam van de schuldenregeling wordt een onroerend goed verkocht. De opbrengst wordt gestort op de kwaliteitsrekening van de schuldbemiddelaar. Achteraf wordt de beschikking van toelaatbaarheid herroepen. Hierop ontstaat betwisting over de vraag of de hypothecaire schuldeiser op de verkoopsom ook zijn hypothecaire rechten kan doen gelden voor de interesten die betrekking hebben op de periode tussen de beschikking van toelaatbaarheid en de beschikking tot herroeping. De beslagrechter te Brussel oordeelt dat de hypothecaire schuldeiser enkel kan aanspraak maken op de interesten die vervallen na de beschikking van herroeping. De appelrechter oordeelt terecht anders: er is geen enkele reden om bepaalde rechtsgevolgen in stand te houden wanneer de collectieve schuldenregeling niet wordt voortgezet(695).

---

(695) [Brussel 9 januari 2001](#), *R.W.* 2001-2002, 565 op Rb. Brussel 27 juni 2000, *R.W.* 2001-2002, 205.